virtual-project.eu

VARA NOASTRĂ DE DEMULT

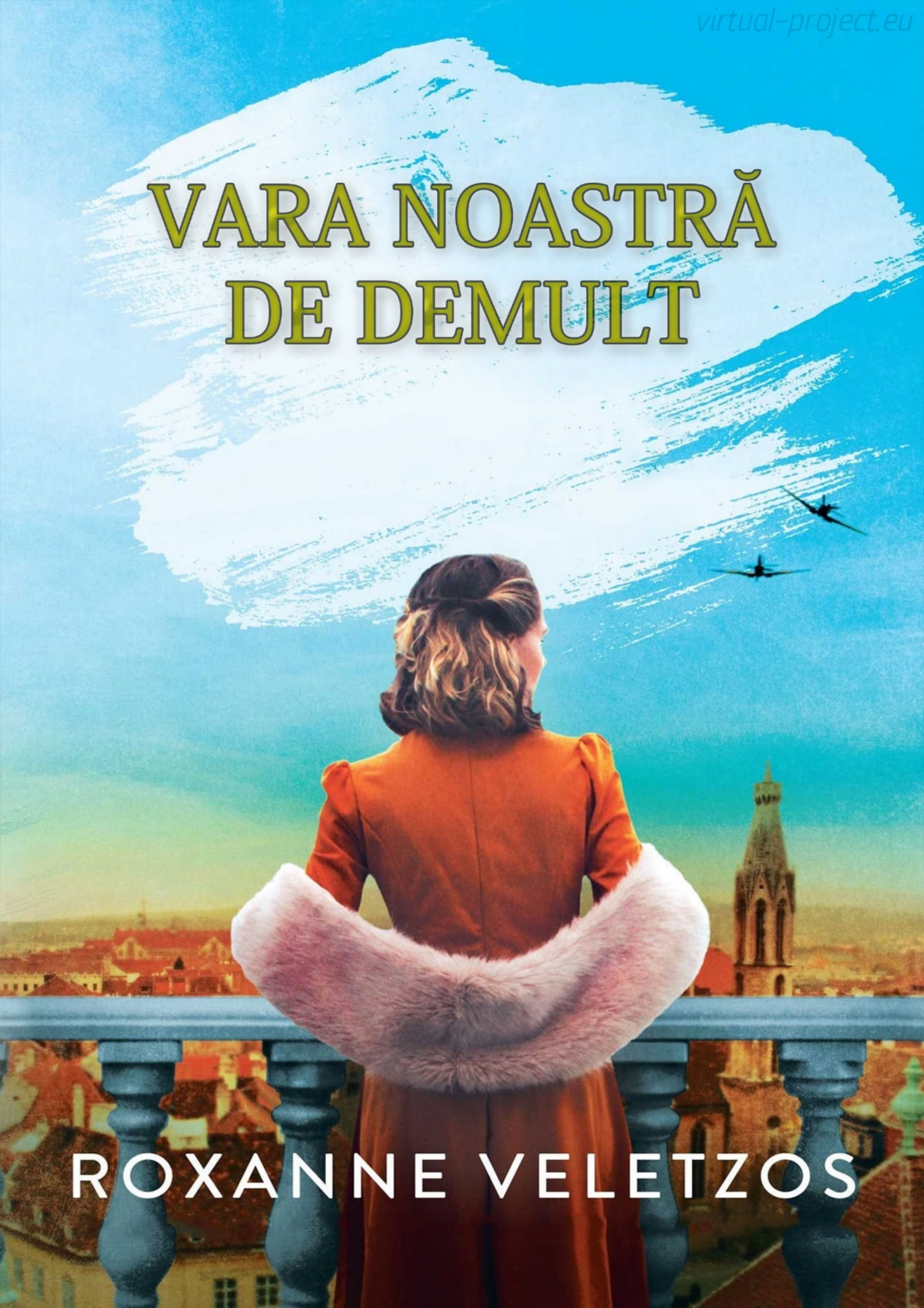

ROXANNE VELETZOS

ROXANNE VELETZOS

VARA NOASTRĂ DE DEMULT

Original: *When the Summer Was Ours* (2021)

Traducere din limba engleză de:
MONICA GRECU

virtual-project.eu

2021

PARTEA I

STAFII

Capitolul 1

Sopron, Ungaria
Vara 1943

Când troncănitul tramvaielor de pe străzile Budapestei s-a domolit, iar pietonii grăbiți au început să fie din ce în ce mai rari, Eva César s-a sprijinit de pielea răcoroasă cu care erau capitonate scaunele mașinii de oraș a tatălui ei și a oftat lung și adânc. Peste două ore, avea să se afle pe proprietatea de la țară a familiei sale din Sopron, fără nimic altceva de făcut decât să se bucure de soarele atât de necesar, să savureze bucatele glorioase ale Dorei și să se apuce (în sfârșit!) de cele trei cărți de biologie pe care le ascunsese în valiză sub straturi de haine, ca pe niște cutii cu bomboane de ciocolată furate.

Fusese o primăvară exasperantă, plină de petreceri și cine nesfârșite în oraș, și avusese de scris un adevărat fluviu de bilete de mulțumire pentru cadourile sosite, în pachete elaborate, pentru viitoarea ei nuntă. Îl despachetase totuși pe fiecare dintre ele, prefăcându-se încântată, deși în sinea ei era enervată că, în condițiile în care Europa era în plin război, se presupunea că ea ar fi trebuit să primească cadouri atât de fastuoase. Un șir nesfârșit de bibelouri, inele de cristal pentru șervete, vaze de sticlă colorată suficient de mari ca să încapă în ele toate buchetele de flori din Budapesta la un loc. Toate, își imagina ea, aveau să fie depozitate undeva într-o cămară după nuntă, adunând praf. Nu i-ar fi folosit prea mult în noua ei viață cu Eduard.

Planificarea nunții în sine se asemăna mai degrabă cu negocierea unui tratat de pace, reducând la zero momentele pe care le-ar fi putut păstra pentru lectură. Chiar și probele de rochii (toate cele șase) ajunsese să le considere ca pe o vizită săptămânală la dentist. La ultima programare, făcuse tot ce îi stătuse în putință să nu se aplece, să nu bată din picior și să nu lovească micile muște care păreau captivate de inflorescențele de tul și dantelă de pe umerii ei. Avusese un impuls copleșitor de a trece pe lângă croitoreasa care îi zăbovea la picioare și de a fugi. Oare femeia asta cu gura plină de ace și concentrarea unui matematician nu înțelegea ce se întâmpla în afara pereților cu lambriuri din lemn de trandafir ai atelierului ei? Nu știa că, în timp ce ea insista ca fiecare perlă de pe trena de un metru și jumătate să fie prinsă la intervale exacte, oamenii se chinuiau prin tranșee fără cizme adecvate, murind pe capete în nămeții Rusiei?

Apoi, zărise un ziar recent, împăturit în trei pe măsuța joasă de lângă canapeaua presărată cu modele și suluri de mătase, și își dăduse seama că, desigur, femeia știa exact ce se întâmpla.

Toată lumea din cercul familiei ei știa, dar toți păreau să se uite în altă parte. Toți, în afară de dragul ei Eduard, păreau mult mai preocupați de faptul că eclerurile cu ciocolată dispăruseră complet din Budapesta sau că băile Széchenyi deveniseră supraaglomerate. Nimeni nu era îngrijorat de faptul că zeci de mii de soldați maghiari fuseseră uciși la Stalingrad, în timp ce ei încă mai sărbătoreau Anul Nou.

Bietul Eduard. În timp ce mașina ei se deplasa pe străzi, Eva și-l imagina chiar în acel moment, cu capul aplecat, concentrat, împingându-și la loc ochelarii rotunzi de sârmă care îi alunecaseră pe vârful nasului, în timp ce extrăgea o bucată de șrapnel din umărul unui soldat. Plănuise să i se alăture în Sopron până la sfârșitul primăverii, când

ceea ce mai rămăsese din Armata a II-a maghiară se retrăsese de pe Frontul de Est și soldații răniți începuseră să se adune cu miile în spitalele din Budapesta.

Bineînțeles, ea fusese de acord ca el să rămână mobilizat atât timp cât era nevoie de el. În plus, aici, sub nasul tatălui ei, fiecare mișcare și conversație a lor ar fi fost observată, fiecare cuvânt, măsurat. Nu ar mai fi existat plimbări duminicale la braț, pe strada Andrássy, schimbând păreri despre ceea ce ar fi putut să se întâmple în Ungaria dacă alianța cu Germania ar fi continuat. Nici cafeaua și țigările Gauloises la braseria de vizavi de Piața Eroilor, unde el i-ar fi povestit în detaliu despre ultimul garou pe care îl aplicase și despre cum, exact când se pregătea cu încrâncenare pentru o amputare, reușise să oprească fluxul de sânge și să salveze membrul condamnat. Sau cum un glonț putea să intre în corp într-un mod care nu punea în pericol niciun organ, apoi să se împrăștie sub piele ca o floare scoasă din pălărie de un magician.

În timp ce mașina vira pe autostrada principală, începând să parcurgă cele două sute de kilometri care despărțeau Budapesta de Sopron, Eva și-a aprins o țigară și s-a gândit cu un oarecare amuzament la ziua în care începuse fascinația ei pentru anatomie. Avea opt ani, iar în acel Ajun de Crăciun, printre alte cadouri, primise un set de creioane nou-nouțe și o carte de colorat. Se așezase la masa din bucătărie mai târziu în acea seară cu cartea ei și o ceașcă de ciocolată caldă oferită de unul dintre servitori. Acolo, în zdrăngănitul oalelor și al cratițelor, printre farfuriile de spălat, a deschis pentru prima dată cartea și s-a întrebat în acea primă clipă dacă unchiul ei nu cumva o luase din greșeală de la librărie. Era o carte de desene, dar nu avea de completat flori, nici nori sau castele. Acolo, în

toată forma sa glorioasă, Eva a zărit pentru prima dată corpul uman gol.

Dar nu doar corpul, ci și tot ceea ce se ascundea în coridoarele sale secrete, hărți complicate ale unor sisteme despre care ea nu știuse niciodată că existau. În timp ce Eva se uita la ilustrațiile de pe pagina opusă paginilor cu desene în alb și negru pe care trebuia să le coloreze, s-a mirat că propriul ei corp conținea asemenea complexități. Că sub netezimea liniștită a pielii sângele pompa prin labirinturi de vene; că totul, de la mușchii gâtului până la tendoanele din degetele de la picioare, era conectat într-o constelație perfectă. Toată noaptea și-a petrecut-o copiind ilustrațiile – tendoanele, arterele, organele, cu forme asemănătoare unor fructe exotice ciudate. Nu observase când răsărise soarele și nici că tava cu micul dejun zăcea neatinsă pe dulap.

Abia când l-a întâlnit pe Eduard, ani mai târziu, a putut să mărturisească această obsesie cuiva. S-a dus la cina de ziua unei prietene atât din obligație, cât și din plictiseală. Se aștepta să găsească acolo obișnuitele discuții fără sens, în timp ce stătea singură și fuma o țigară, apoi a auzit conversația care avea loc chiar de cealaltă parte a șemineului. Nu a vrut să tragă cu urechea, dar apoi a văzut că femeia din duo tăcuse și o privea perplexă. Bărbatul, de asemenea, observând distragerea atenției, aruncase o privire peste umăr. Șuvițele argintate prematur de la tâmple îi dădeau un aer elegant, iar în ochii lui albaștri și limpezi a întrezărit un fel de seriozitate, când s-a întors complet spre ea.

— Îmi pare rău, s-a trezit Eva explicând. Aștept… pe cineva. Vă rog să nu mă luați în seamă. Nu am vrut să vă întrerup.

— Nu întrerupeți deloc, a spus bărbatul. Eu sunt Eduard.

I-a întins mâna, la colțurile buzelor apărându-i un mic zâmbet amuzat, care părea în contradicție

cu gestul său oficial.

— Eva, a răspuns ea în timp ce-i strângea mâna, sperând că, dacă trăgea un fum de țigară în același timp, avea să transmită un oarecare dezinteres.

Dar ea era interesată, nu neapărat de felul în care arăta, care nu era tocmai neplăcut, ci de ceea ce îl auzise spunând cu doar câteva clipe mai devreme.

— Ești doctor la Crucea Roșie. Îmi pare rău, s-a trezit ea cerându-și scuze din nou, dar dorindu-și să nu o fi făcut. Am auzit fără să vreau. Și asta, și… ei bine, mai ales altele. Deci este adevărat, atunci. Regentul nostru intenționează să scoată Ungaria din război. Și le-a promis deja americanilor și britanicilor să nu le atace avioanele. A mai tras un fum din țigara care îi tremura ușor între degete. Incredibil, nu-i așa, dar poate fi de durată? Îmi imaginez că *Herr* Hitler nu va privi cu ochi buni mișcarea asta.

— Adevărat, a spus Eduard după o lungă pauză. S-a uitat la ea ca și cum ar fi observat-o brusc dintr-un alt punct de vedere. Dar spune-mi… Eva. De ce ar fi interesată o persoană atât de frumoasă ca tine să urmărească manevrele politice?

— De ce nu? a răspuns ea, înclinându-și bărbia în semn de sfidare și dând pe gât restul de șampanie. Nici chiar cineva ca mine, a spus ea cu o ironie clară, nu dorește să vadă steagul nazist fluturând pe Dealul Castelului.

Au sfârșit prin a pleca împreună de la petrecere, ca să mai bea un pahar de noapte bună. În luminile slabe ale tavernei pe care el a insistat să o aleagă, Eva a observat cât de însuflețit vorbea despre munca lui, care începuse cu adevărat chiar înainte de a termina Facultatea de Medicină. S-a gândit că poate nu-și putea permite să o ducă într-un loc mai elegant – menționase mai devreme, cu o deschidere surprinzătoare, datoriile școlare pe care se chinuia să le plătească de ani întregi –, iar ea și-a simțit sufletul încălzit de o senzație

asemănătoare cu încântarea sau poate cu admirația. Spre propria ei uimire, și-a pus mâna peste a lui.

Mai târziu, a condus-o acasă pe o ploaie măruntă, trecând pe lângă vitrinele întunecate de pe strada Váci. Liniștea nopții, cu sunetul slab al tramvaielor, părea să-i îmbrățișeze într-un mod intim. În fața casei ei, la o aruncătură de băț de piața Operei, el s-a oprit pe trotuar pentru a admira ferestrele înalte și fațada barocă ornamentată, iar ea l-a strâns de braț, ca și cum ar fi vrut să-i arate că acest lucru, ca toate celelalte, era ordonat de o forță care nu avea nimic de-a face cu ei. El o sărutase pe obraz și plecase în grabă, cu umerii strânși ca să se protejeze de vântul de octombrie, scuturându-și ceața din păr ca și cum ar fi vrut să risipească seara, care s-ar putea să nu fi fost decât un vis.

Patru luni mai târziu, erau logodiți. Ea știa că se grăbise, dar încă de la cererea lui în căsătorie, când el declarase că prezența ei în viața lui îi stârnise dorința de a se ridica pe cele mai înalte culmi, un sentiment similar se trezise și în ea. Avea douăzeci de ani, la urma urmei. Douăzeci de ani, iar el era perfect din toate punctele de vedere. Nu ar fi putut spera la o potrivire mai bună. În plus, în scurta perioadă de timp pe care o petrecuseră împreună, niciodată nu fusese mai sigură de un lucru: cu acest bărbat alături de ea, își putea modela propriul viitor. Putea face cu viața ei ceea ce-și dorea – și asta, mai presus de toate, o umpluse de o mare încântare.

•

Mașina, și-a dat seama Eva cu o tresărire, cotise de pe șoseaua principală și începuse să urce pe un drum mai îngust, care ducea la vilă. Nu băgase de seamă trecerea timpului și totuși iat-o aici, pe pământurile acestea care aparțineau unei alte lumi, cu copacii luxurianți, cu calmul unei vieți simple și cu toate culorile unui tablou de Cézanne. La capătul aleii lungi, după ce au trecut de porțile

principale și vila s-a dezvăluit din umbra stejarilor, ea a deschis portiera mașinii și, înainte de a ieși, a inspirat adânc. Aerul din Sopron mirosea întotdeauna a iarbă proaspăt tăiată și a ploaie, chiar și la începutul verii, acel aer nostalgic și reconfortant al tinereții ei.

În ciuda protestelor șoferului, și-a scos propria valiză din portbagaj și, în timp ce o închidea, o voce cunoscută a salutat-o din vârful scărilor. Dora, guvernanta ei de vară, o aștepta cu nerăbdare sub ușa arcuită, respirând greu de parcă ar fi alergat un kilometru și jumătate din bucătărie.

— O, draga mea, ești aici! a intonat ea cu vocea tremurândă, făcându-și vânt cu o mână ca să-și răcorească obrazul plinuț și roșcovan, în timp ce pe brațul celălalt ținea în echilibru un platou cu legendarul ei ștrudel copt. Ia să te văd! În curând vei fi o doamnă! O, vino aici, iubire. Lasă-mă să mă uit la tine, frumusețea mea.

— Draga mea Dora, bună ziua! a strigat Eva, râzând și alergând pe scări. Te-ai întors! Nici nu știi cât de fericită sunt!

Dora locuia în oraș, dar se reinstala la vilă în fiecare vară, când Eva venea în vizită, chiar dacă Eva nu mai avea de mult timp nevoie de o bonă. Mai degrabă deveniseră prietene apropiate în ultimii ani, iar Eva abia aștepta să o vadă tot anul.

— Știi, cred că aceasta va fi o vară de mari aventuri pentru noi, a spus Eva, sărutând obrazul plin de făină al Dorei, deși nu se putea gândi la nimic aventuros până la începutul lui septembrie.

Luând o mușcătură zdravănă din ștrudel, a intrat în casă cu el, lăsând zahărul pudră să se împrăștie în aer ca praful care dansează într-o fantă de lumină.

Prin ferestrele imense, se vedea cum soarele se scufundase deja dincolo de dealuri, scăldând podgoriile în nuanțe de chihlimbar și aur, iar ea s-a oprit în ușa sufrageriei pentru a admira totul. Această liniște, această splendoare. Oare va dura?

Pentru cât timp? Sopron, se gândea ea, după această vară, s-ar putea să nu-i mai aparțină niciodată în același mod. S-a întors și a urcat scările, recunoscătoare că, cel puțin pentru moment, pentru încă două săptămâni, cât timp tatăl ei era reținut la Viena, Șopronul copilăriei ei îi aparținea doar ei. Era doar al ei și al Dorei, iar ea intenționa să se bucure de fiecare clipă lenevă și lipsită de aventuri.

Capitolul 2

Întreaga săptămână după sosire, primul lucru pe care îl făcea Eva în fiecare dimineață era să deschidă jaluzelele și să lase să intre soarele și aerul proaspăt. Îmbrăcată încă în pijama, dădea drumul la o muzică ușoară, își sorbea cafeaua, se plimba desculță pe deal, culegea struguri din vie. Îi mânca chiar acolo, pe loc, fără să se obosească să-i spele, savurând gustul dulce și acrișor, apoi se strecura în bucătărie și o ajuta pe Dora să pregătească masa. Lujerele de roșii din grădina de legume de lângă bucătărie adăposteau o explozie de fructe uriașe și abundente, iar ea le aducea înăuntru într-un coș, alături de câte un buchet de cimbru proaspăt, care răsărise neașteptat pe marginea zidului. Împreună cu Dora, tăia roșii și pâine neagră, turtea cu lama cuțitului cățeii de usturoi strălucitori și făcea mujdei. De cele mai multe ori, mâncau chiar acolo, la masa din bucătărie. Plăcerile simple ale vieții. Habar n-avea cum supraviețuise un an întreg fără să se bucure de ele.

După aceea, mai zăbovea, curățând vasele, deși era evident că nu făcea decât să-i stea în cale Dorei. În Budapesta era prea ocupată ca să-și lase mintea să rătăcească fără țintă, dar aici, departe de agitația cotidiană, amintirile despre mama ei o

speriau prin vivacitatea lor. Acolo, pe canapeaua aceea verde din fața șemineului, după ce casa se liniștea, povesteau uneori până în zori, improvizând prostioare care le făceau pe amândouă să izbucnească în râs. Iar afară, pe verandă, pe aceleași șezlonguri din fier forjat așezate cu fața spre vale, ea și mama ei se întindeau la soare și ascultau operă la radio, în timp ce mama îi împletea părul într-o cosiță. Părea ciudat să-și amintească detalii atât de mărunte, când momentele mai mari, mai vitale ale vieții lor erau un gol total. Nu-și amintea, de exemplu, sunetul vocii mamei, dar își amintea șocul strălucitor al unghiilor ei roșii care îi despărțeau părul în segmente și le lucrau într-o împletitură, în timp ce notele din *Nunta lui Figaro* pluteau peste imensitatea văii.

Pentru a ține melancolia la distanță, Eva era bucuroasă să meargă în oraș cu Dora, la sfârșitul după-amiezii, când căldura se mai domolea. În realitate, ar fi preferat să meargă pe jos, dar Dora părea ciudat de fragilă în aceste zile, obosind prea ușor când ștergea praful prin casă sau când căra flori din grădină. În ultimul an, se îngrășase, iar roșeața constantă din obrajii ei o îngrijora pe Eva, chiar dacă nu voia să o aducă în discuție. În schimb, încerca să o observe cu detașare, să se distanțeze de propriile griji, întrebându-se adesea dacă faptul că răsfoia acele cărți de anatomie mai mult ca niciodată după întâlnirea cu Eduard nu cumva o făcea să-și imagineze lucruri.

Indiferent de obiecțiile Evei, Dora insista să facă singură cumpărăturile în piață, așa că Eva se instala la o cafenea în aer liber, comanda o răcoritoare ușoară și se cufunda în cărțile ei. Erau încă atât de multe lucruri pe care nu le știa, atât de multe de învățat dacă voia să aibă o șansă la o școală de asistente medicale. În ultimele săptămâni, ideea i se conturase din ce în ce mai mult. Nu-i spusese încă lui Eduard despre planurile

ei, dar avea de gând să o facă în curând, după nuntă. Totul începea după nuntă, după război. Nu voia să-și imagineze că putea continua și după această vară, și după ceea ce urma să fie noua ei viață.

În acea după-amiază, la o săptămână de la sosirea ei, tocmai sorbea o limonadă când un băiat brunet, de cel mult nouă sau zece ani, a apărut lângă masă. Stătea în fața ei, desculț și mucos, legănându-se pe călcâie. Eva a zâmbit și i-a întins o bomboană de ciocolată cu mentă, pe care o primise odată cu băutura ei, dar băiatul nu a luat-o. Înainte ca ea să apuce să scoată câteva monede din poșetă, el luat-o la sănătoasa spre piață, lovind cu picioarele pietrele din caldarâm. A trecut o clipă până când Eva și-a dat seama că geanta ei nu mai era lângă pahar.

— Doamne, a spus Eva uimită către chelnerița din spatele ei, care fusese martoră la toată întâmplarea și care stătea acolo cu mâinile în șolduri. A fost așa de rapid. Din păcate, vedeți, va trebui să-mi găsesc însoțitoarea înainte de a vă putea plăti. Sau pot să mă întorc mâine. O să mă achit, promit.

— Țiganii ăia nenorociți! a răspuns femeia cu obidă.

Ridicând câteva farfurii și pahare goale de la mesele alăturate, s-a întors înăuntru, scuturându-și cu dezgust buclele strânse la ceafă. Eva aproape că a izbucnit în râs, vrând să spună că era doar un băiat. Sopron era plin de băieți țigani înfometați. Îi văzuse peste tot în Budapesta, de asemenea, dormind sub copertine, vânzând flori în mijlocul iernii – cu siguranță, ar fi putut să se descurce cu câțiva bănuți în plus, care ei nu-i trebuiau. Apoi, cu o tresărire uluitoare, a izbit-o adevărata magnitudine a pierderii ei.

•

Ceva mai târziu, după ce a tot căutat prin labirintul de alei care se întindeau dinspre piață,

dar n-a găsit nici urmă de băiat, Eva s-a întors înlăcrimată și s-a lăsat pe o bancă. Pentru prima dată în treisprezece ani, plângea pentru mama ei și pentru ea însăși, plângea pentru gentuța pierdută, singurul lucru pe care îl mai avea care să-i amintească de mama ei. Se simțea supărată, supărată pe ea însăși pentru că fusese atât de neglijentă cu singurul obiect pe care reușise să-l salveze din bunurile împachetate ale mamei în zilele de după înmormântare. Supărată, mai presus de toate, că în toți cei treisprezece ani de când mama ei murise, fusese nevoie de acest gest absurd pentru a-și dezlănțui lacrimile. Nu avea nici măcar o batistă pentru a-și șterge nasul, așa că a folosit tivul rochiei. Apoi și-a ridicat privirea și, zărind norii care se adunau, și-a dat seama că era pe cale să plouă din clipă în clipă. Trebuia să o găsească pe Dora

Obosită, Eva s-a ridicat în picioare și a măsurat piața din priviri. N-a văzut-o, erau doar câțiva pietoni care treceau grăbiți, o trupă de muzicieni care-și împachetau instrumentele lângă Coloana Trinității, unde se adunau ca să cânte pentru mărunțiș. A aruncat o privire în direcția capelei. Adesea, Dora intra să aprindă o lumânare pentru soțul ei după ce-și termina cumpărăturile, însă părea că ușile fuseseră încuiate de mult timp. Nu era nimeni în apropiere, nimeni altcineva în afară de o siluetă înaltă, un bărbat, așezat pe marginea unei jardiniere cu flori din capătul celălalt al capelei. Primul lucru pe care l-a observat la el a fost felul în care părea complet pierdut în ceea ce desena, felul în care mâna lui trasa tușe rapide peste foaia mare de hârtie, ținută în echilibru pe genunchi. Arăta ca o viziune fantastică din alt secol – părul lui era o masă de bucle negre care i se lăsa pe umeri, iar trăsăturile îi erau contorsionate de concentrare, într-atât încât aproape că părea să sufere. Nu lăsa impresia că ar fi observat-o câtuși de puțin – apoi, ca și cum i-ar

fi simțit privirea, și-a ridicat privirea din desenul său și ochii lor s-au întâlnit. Nu era nimic neobișnuit în asta – ochii străinilor se întâlneau tot timpul –, dar felul în care el i-a ținut privirea și a zâmbit ca și cum ar fi cunoscut-o a făcut-o să-și țină răsuflarea.

Ca la un semn, bărbatul și-a băgat caietul și creioanele într-un rucsac maro și a luat celălalt obiect de lângă el – o cutie de vioară uzată – pe care l-a ridicat pe umăr. Un moment mai târziu, se îndrepta în direcția ei cu pași fermi, îndepărtându-și buclele întunecate de pe frunte. Avea o garoafă proaspătă prinsă la vestă, iar pantalonii asortați erau perfect călcați, deși erau oarecum decolorați. Un violonist, și-a dat seama Eva. Era un violonist, ca alte zeci care cântau în ansambluri improvizate în toată zona rurală a Ungariei – probabil că făcea parte chiar din trupa de lângă coloană.

— Iartă-mă, a spus el cu o voce adâncă și răgușită care părea mai mult amuzată decât în căutarea ispășirii. Te-am speriat. N-am vrut.

Eva a schițat un zâmbet vesel. Părea speriată? E drept că nu era obișnuită să fie abordată de străini la întâmplare – cu atât mai puțin de violoniști. De aproape nu semăna cu niciun scripcar pe care îl văzuse vreodată, ci mai degrabă cu un condeier dintr-un tablou olandez.

Fața lui era un joc de contraste, buzele îi erau drepte și totuși pline, ca o prună decojită, ochii aceia întunecați, plini de suflet, dar vigilenți, luminați din interior. A surprins urma de zâmbet, sclipirea jucăușa din ochii alunii și un gând umilitor s-a strecurat în ea. Așa i trebuia. Fără îndoială, arăta bine, într-un fel dur și exotic, dar doar aruncând o privire în direcția lui nu putea să-i dea impresia că era interesată de el.

Nu m-ai speriat deloc, a spus ea categoric. Eram pe picior de plecare. Pot să te ajut cu ceva?

— Nimic nu ar fi mai plăcut, domnișoară, decât să îți cer ajutorul, a răspuns el, zâmbetul său

lărgindu-se pentru a dezvălui o mică ciobitură într-un șir de dinți altfel perfecți, dar cred că aș putea fi eu în măsură să vă ajut.

— Așa? Eva a aruncat o privire la cutia de pe umărul lui. Ei bine, oricât de sigură aș fi că te pricepi de minune să cânți cu vioara aceea, nu am nici măcar o monedă, să știi. Cu adevărat, mi-aș dori să am. Dar, vezi tu, nu am ce face.

În acel moment, bărbatul nu a mai spus nimic, ci doar a băgat mâna în rucsac și a scos un obiect pe care l-a pus rapid la spate. Apoi, cu o mișcare din încheietură, încet, ca și cum ar fi vrut să tragă de timp, și-a întins mâna spre ea, iar Eva nu s-a putut abține să nu ofteze. În palma lui se afla gentuța mamei ei.

Eva a sărit în picioare, mai mult uimită decât nedumerită.

— Nu înțeleg. Cum ai…? O fierbințeală i s-a ridicat în obraji și, înainte de a-și da seama ce făcea, i-a smuls geanta din mână. Ce este asta? Este un fel de joc? L-ai ajutat pe băiatul ăla să o fure? L-ai ajutat?

A fost rândul lui să se înroșească, violent, ca și cum ea l-ar fi pălmuit.

— Să fur? Nu, domnișoară, te asigur că nu am făcut nimic de genul ăsta. Eu nu… fur. Ți-aș fi înapoiat-o mai devreme, doar că nu am vrut să te deranjez. Se pare că aveai nevoie să fii puțin singură, așa că nu am vrut să… să-ți întrerup gândurile. Haide, verifică dacă banii sunt încă în ea.

Eva s-a încruntat, și-a mușcat buza și s-a uitat în gentuță. Banii erau acolo, intacți, făcuți sul, exact așa cum îi lăsase. Sângele din obraji i-a ajuns până în vârful urechilor când și-a dat seama că el o văzuse plângând, apoi ștergându-și nasul pe rochie. Și acum reușise să-l insulte. Pe de-o parte voia să fugă, pe de alta voia să-i explice ce însemna geanta pentru ea, să-i spună cum nu fusese niciodată în stare să-și plângă mama și că

ceea ce văzuse el fusese o frântură monumentală – o despicare a carapacei pe care o înfășurase în jurul durerii ei încă de când era mică. Dar, la urma urmei, el era un străin – cum putea să-i spună astfel de lucruri unui străin – și ea se comportase la fel de rău ca chelnerița de la cafenea. În cele din urmă, tot ce a reușit să facă a fost să scoată câteva bancnote din geantă.

— Îmi pare foarte rău. Uite, pentru deranjul tău. Te rog, ia-le. I-a scuturat bancnotele în față, o dată, de două ori, dar el nu a vrut să le ia și, în cele din urmă, mâna ei a căzut. Mai mult? Sigur, pot să-ți dau mai mult. Poți să iei tot. Ia totul.

Din nou, bâjbâia cu mâna prin poșetă. Era imposibil să o deschidă acum; în agitația ei, înnodase prea tare sforile. Dintr-odată, mâna lui a cuprins-o pe a ei. Era o atingere ușoară, întâmplătoare, menită să o liniștească, și totuși o simțea cum trece ca un curent electric din tendoanele mâinii pe toată lungimea brațului ei.

— Mi-a făcut plăcere să te ajut, a spus, retrăgându-se repede, ca și cum fusese și el uimit de propria-i obrăznicie. Păreai atât de… distrusă acolo la cafenea și m-am gândit că nimeni nu ar trebui să fie atât de nefericit. Nu suntem toți țiganii aici doar pentru câteva *luni* pe an, să știi.

— Bineînțeles că nu. Nu am vrut niciodată să sugerez…

Inima îi bătea cu putere, dar nu știa ce altceva să spună și s-a uitat la pământ, unde o dungă de mușchi șerpuia printre pietricele. Tăcerea se prelungea. Nu se întâmpla absolut nimic și totuși ceva se întâmpla. Îi simțea ochii ațintiți, arzând spațiul dintre ei. Oare o privea așteptând ceva? Sau judecând-o? Eva s-a îndreptat de spate ca și cum ar fi încercat să se arate mai înaltă, i-a întâlnit privirea fixă, i-a susținut-o și a simțit cum a străbătut-o un fior uluitor, înfricoșător. Apoi momentul a trecut. El a făcut câțiva pași înapoi,

înclinându-și capul spre ea, iar ei i-a venit cu o ușoară panică ideea că voia se plece.

— Stai! Dar de ce… de ce ai vrut să mă ajuți?

Un zâmbet luminos și ușor s-a reaprins pe fața lui.

Băiatul acela din piață – să spunem doar că nu ești singura lui victimă de astăzi. Apropo, eu sunt Aleandro. Cavalerul tău în armură strălucitoare. Salvatorul tău. Brațul lui a coborât teatral, ca și cum ar fi făcut o plecăciune la finalul unui spectacol, exact când a izbucnit un tunet – un bubuit lung, urmat de unul mai scurt și mai intens. Să nu te prindă furtuna, domnișoară, a spus el, gesticulând ușor spre cer; apoi s-a întors și a plecat în direcția Turnului de Foc, cu cutia viorii izbindu-se de spate și cu fruntea ridicată spre nori, parcă urându-le bun venit.

Furtuna venise deja, picături de ploaie grase întunecau pavajul, pe care el îl străbătea cu pași repezi și lungi, trecând pe lângă cafeneaua în care chelnerița strângea mușamalele de pe mese și mai departe, unde o stradă laterală pornea de la o bifurcație din piață. Chiar înainte de a coti după colț, s-a întors și a privit-o pentru ultima oară. Apoi a dispărut, iar Eva a rămas înlemnită un moment îndelungat. Fără să-și dea seama ce face, și-a apăsat mâna pe care el o atinsese pe obraz și a ținut-o acolo, în ciuda ploii, care începuse să cadă în rafale.

Capitolul 3

Trei, patru zile la rând, Aleandro o desenase pe fata din piață. Uneori, se simțea cumva în neregulă, ca și cum i-ar fi furat ceva, dar ce rău putea fi în asta? Era singura oră dintr-o zi lungă în care se simțea lipsit de griji, liber. Nimeni nu avea pretenții de la el aici, la umbra răcoroasă a

bisericii, nu avea frați de hrănit, nu avea de cântat la vioară, nu avea de dat socoteală nimănui. Era doar el și cărbunele de desenat și acest chip, acest chip de Botticelli care îi inspira mâinile să se miște mai agil ca niciodată.

Când dăduse cu ochii de ea pentru prima dată, cu cinci zile în urmă, încremenise. Era frumoasă, nu se putea nega asta, dar el mai văzuse o mulțime de femei frumoase înainte. Spre deosebire de fetele de vârsta ei, în mersul ei nu se simțea nicio cochetărie – mergea drept, cu pași apăsați, cu hotărâre, cam ca un bărbat – deși totul la ea era feminin, pletele blonde ca mierea care îi ajungeau până la talie, picioarele mici în sandalele roșii, gambele subțiri.

La cafenea, s-a așezat la o masă sub balconul cu mușcate și și-a dat jos ochelarii de soare, iar ochii ei i-au apărut ca încă o enigmă. Erau albaștri sau întunecați? Negri, a crezut el la început, ca cerneala scăpată într-un pahar cu apă; albaștri, i s-a părut apoi, când privirea ei a alunecat spre cer. Categoric albaștri, albaștri, acvamarinul intens ai unei mări acolo unde se întâlnește cu orizontul. În cele din urmă, nu conta culoarea. Erau cei mai mari, mai luminoși și mai uimitori ochi pe care îi văzuse vreodată. Chiar în acel moment, și-a lăsat rucsacul la baza capelei și a pus mâna pe caietul de schițe și pe creioane, uitând unde se ducea.

Încă de când Aleandro era copil, desenul și pictura fuseseră totul pentru el, ancora, bucuria, tovarășele lui. Cu toate acestea, de când părinții îi muriseră, cu doi ani înainte, responsabilitatea pentru frații lui, grija de a-i întreține, adusese cu sine o lipsă de inspirație care persista ca o boală incurabilă. Cu o vară înainte, renunțase cu totul la desen, deși încă mai purta cu el hârtie și cărbuni oriunde mergea. Niciodată nu putuse renunța complet la el, nu putuse accepta faptul că poate fusese o fază de moment în viața lui, dar fiecare încercare din ultima vreme îl lăsa mai dezamăgit

decât precedenta. Să poată desena din nou! Să revină cu atâta ușurință! În timp ce-și privea mâinile mișcându-se pe pergament, aproape că-i venea să plângă.

Iar ea continua să-l surprindă. În fiecare zi, venea cu mici mărunțișuri pentru copiii care se furișau în piață – caramele, abțibilduri, panglici pentru fete. Le ciufulea părul, râdea cu ei, apoi își continua drumul spre aceeași cafenea cu o carte sub braț, călcâiele ei lovind pietrele din caldarâm ca și cum ar fi vrut să sfideze liniștea din piață.

Nu-și putea imagina ce citea în fiecare zi din acele cărți groase pe care le căra cu ea, doar că trebuia să fie ceva bun, foarte bun. Trecea o oră întreagă fără ca ea să-și ridice ochii de pe pagini, bătând din picior sub masă și rozându-și distrată unghiile. „Povești de dragoste”, a decis el, și a zâmbit larg în sinea lui.

În această ultimă zi, tocmai surprindea panta umărului ei întins pe spătarul scaunului de răchită al cafenelei, când un șuvoi de mișcări i-a distras privirea de la coala de hârtie. Un necaz, se pare. Nu i-a luat decât o clipă să înțeleagă ce se întâmpla, apoi a fost în picioare, urmărindu-i pe micul vandal – un băiat cam de aceeași vârstă cu frații lui, pe care îi cunoștea din orașul de țigani. Nu era prima dată când îl vedea furând în plină zi și nici prima dată când îl scutura zdravăn, amenințând să-l ducă direct la poliție. Dar niciodată până atunci nu acționase cu atâta voință, cu atâta hotărâre.

La jumătatea drumului înapoi spre piață, trecându-și degetele prin buclele negre, și-a imaginat surpriza ei când avea să-i fluture poșeta în față. Să aibă, de fapt, un motiv să vorbească cu ea! Nu se putea opri din zâmbit. Ceea ce nu se aștepta era să nu o găsească la cafenea, ci pe o bancă din apropiere, sub un alcov, plângând în liniște cu palmele la ochi.

Câteva clipe, a stat acolo ca un copil de patru ani rătăcit într-un parc, uitându-se fix la poșeta din mână și, după ce s-a gândit puțin, a băgat-o în rucsac. Neștiind ce altceva să facă, s-a întors la locul său obișnuit și, în timp ce aștepta, și-a scos rechizitele și a început din nou să deseneze.

Ar fi trebuit să lase gentuța lângă ea și să plece, dar o fărâmă de lumină a străpuns norii, prinzând tonurile aurii din părul ei, iar el s-a văzut nevoit să continue să deseneze. Iar ceea ce s-a întâmplat în continuare – ei bine, ceea ce s-a întâmplat în continuare avea să-l facă să petreacă multe nopți în pat, zvârcolindu-se.

Nu au existat cuvinte de recunoștință, doar o tentație vagă de a-i împinge niște bani în mână, iar el nu se simțise niciodată mai conștient de hainele lui ponosite, de unghiile murdare și de mirosul de sărăcie care îi emana din fiecare por. Da, era ușor să se vadă pe sine prin ochii cuiva ca ea, așa că plecase în grabă, înghițindu-și umilința și ceea ce recunoștea ca fiind înțepătura rece a unei inimi frânte, chiar dacă nu o mai simțise niciodată.

Și totuși, în ciuda vocii din capul lui care nu înceta să-l batjocorească, în acea seară, după ce frații lui au adormit, și-a scos uneltele de desenat și s-a dus cu un felinar lângă iazul de pescuit, unde a început un nou portret al ei. Prin tușele creionului, chipul ei i-a apărut din nou, nu perfect, nu, deloc, dar ochii, vai! Ochii aceia au fost surprinși aproape de perfecțiune, iar el s-a văzut din nou acolo, cu ea, în piață, sub cerul plin de nori. Iar de data asta i-a pictat în păr garoafa roșie pe care se imaginase scoțând-o de la butoniera vestei lui și înmânându-i-o. Aproape se crăpase de ziuă când a adormit în iarbă, cu schița cu chipul ei împăturită la piept.

Capitolul 4

În cele cinci zile trecute de la accidentul din piața orașului, se părea că așteptările Evei de a

avea o vară liniștită se pierduseră cu totul. Tatăl ei se întorsese mai devreme și, spre uimirea ei, nu singur, ci cu un grup de invitați.

Erau două familii, dintre care una aparținea directorului băncii Creditanstalt din Viena, pe care spera să-l farmece suficient pentru a-i finanța cea mai recentă afacere de export de vinuri. Cealaltă aparținea unui văr îndepărtat, pe care îl întâlnise din întâmplare în timpul șederii sale la Imperial. Șase persoane în total – un băiat de zece ani cu picioare subțiri și ochelari care părea mereu agățat de fusta mamei lui, două femei de vreo treizeci și ceva de ani, care își vorbeau cu o afecțiune politicoasă care nu se potrivea cu privirile pe care și le aruncau, unchiul ei, Janos, un bărbat liniștit care își petrecea întreaga zi cu nasul într-un ziar fumând pipă, și verișoara ei Isabel. Isabel, care era cu doi ani mai tânără, dar se purta ca și cum ar fi avut douăzeci și cinci de ani.

Ultimul lucru pe care Eva și-l dorise era compania acestei fete – nu numai pentru că ultima dată când o văzuse fusese la slujba de înmormântare a mamei și nu se putea abține să nu-și amintească de acest lucru ori de câte ori Isabel intra într-o încăpere, ci și pentru că părea cu totul incapabilă să se bucure de un moment cât de mic de liniște. Fiecare minut era umplut cu o pălăvrăgeală neîntreruptă, despre cum Viena devenise atât de îngrozitor de plictisitoare, despre cum sirenele de la raidurile aeriene iroseau timpul tuturor, de vreme ce nu se întâmpla absolut nimic, despre cum făcea furori ultima modă de la New York, acum că Parisul era sub stăpânire germană. Practic, o implorase, o implorase pe Eva să-i arate o poză cu rochia ei, așa neterminată cum era, și icnise, roșind de plăcere și de încă ceva, ce Eva credea că era o oarecare invidie, înclinând fotografia spre fereastră și studiind-o din toate unghiurile, ca și cum ar fi putut cumva să o

farmece să-i apară în față, într-o existență tridimensională.

— Să mă căsătoresc în această rochie, s-a prefăcut Isabel că leșină, în timp ce Eva stătea întinsă pe pat cu nasul într-o carte. Doamne, însăși prințesa Elisabeta ar fi verde de gelozie! S-a așezat apoi lângă Eva și i-a tras cartea de pe față. Deci, spune-mi, a continuat ea, aruncând o privire la Eva peste paginile ei, cu părul înfășurat în panglici roz. Povestește-mi despre el. Despre alesul tău.

— O, cu siguranță că tatăl meu te-a pus la curent cu tot ce s-a întâmplat, când ați venit de la Viena. Se pare că este de acord cu căsătoria, deși sunt sigură că m-ar mărita cu plăcere cu cine dă mai mult, a îngăimat ea, cu o nuanță de amărăciune. Cel puțin acum nu va mai trebui să se îngrijoreze că nu mă îmbrac cum trebuie pentru cinele cu asociații lui, că spun ce nu trebuie sau că, în general, provoc bârfe printre doamnele din societate pe care încearcă mereu să le impresioneze. Aprobă din tot sufletul căsătoria.

•

— Aha, a spus Isabel, fără să asculte cu adevărat. S-a tras până în vârful patului, lângă Eva, și și-a așezat o pernă la spate. Așa am auzit și eu: doctor promițător, familie grozavă; nu prea bogați, din câte am înțeles. O, da, și am auzit că bunicul lui a fost baron, cândva, nu știu, în timpul războaielor napoleoniene, sau ceva de genul ăsta.

— Marele Război, a corectat Eva. Știi, războiul de acum douăzeci de ani în care a fost ucis un prinț sârb, lucru care a fost apoi pus pe seama germanilor, ceea ce a dus în cele din urmă la mizeria în care ne aflăm acum. Acel război.

S-a uitat la Isabel căutând un semn că fata înțelegea ce îi spunea, dar chipul lui Isabel era total inexpresiv. Ea voia să audă doar despre mire.

— Ei bine, este… minunat, a spus Eva în cele din urmă, pentru că, de fapt, nu exista o altă modalitate de a-l descrie pe Eduard.

Instantaneu, a simțit un junghi de anxietate. Timp de aproape o săptămână fusese acolo, mustind în ea. Nu-și permitea să îi acorde nicio atenție, deși știa destul de bine de ce se afla acolo. Acel violonist, cu ochii lui negri, care păreau să străpungă fiecare strat al ființei ei. Poate că, până la urmă, era bine că sosise Isabel pentru a-i distrage atenția, căci Eva nu se mai putea întoarce în piața orașului după-amiaza. Nu și dacă ar fi avut un pic de minte.

— Dar asta cere o petrecere! a explodat Isabel, făcând-o pe Eva să tresară. Trebuie să sărbătorim! Știu că nu e aici, știu, dar tot putem sărbători! Te ajut eu să organizezi! I-a strâns mâna Evei și a chiuit, ca și cum ar fi trebuit să ajute la pregătirea nunții regale. Cum altfel o să ne petrecem următoarele două săptămâni, până mă întorc la Viena? Măcar așa va trece timpul! Ne va da ceva de făcut!

— Nu, a spus Eva, clătinând din cap. Nu, nu, nu, nu. Nu mai vreau petreceri. Înainte de a pleca din Budapesta, am avut parte de destule ca să-mi ajungă zece ani. Și, în plus, sunt multe de făcut. Pot să te învăț grădinăritul. Există o grădină de legume minunată pe care am ajutat-o pe Dora să o planteze acum doi ani și ar trebui să vezi ce am reușit acolo! Sau pot să-ți arăt niște lucruri incredibile din cărțile mele de medicină. Știai, de exemplu, că dacă vasele noastre de sânge ar fi așezate cap la cap, ar face de patru ori înconjurul lumii?

Isabel dispăruse deja din pat, o luase la fugă prin ușa deschisă, iar tocurile ei bocăneau pe hol.

— Tata! Eva a auzit-o strigând. Tata! Unchiule Vladimir! Tocmai am avut o idee genială! Genială!

* * *

Trebuia să fie un eveniment liniștit. Doar ei opt, *opt,* însă, în timp ce Eva privea de la fereastra dormitorului ei toate mașinile care stăteau la coadă pe alee, știa că nu va fi nimic de genul acesta.

Toată ziua, Dora alergase de colo colo frângându-și mâinile în șorț, frământându-se că gazonul mai trebuia tuns, că scaunele nu fuseseră așezate în grădină într-un mod care să invite la o discuție nocturnă, la o băutură sau la o țigară, că cuptorul nu se încălzea la temperatura optimă, că măcelarul încă nu livrase carnea tocată pentru ardeii umpluți. În spatele agitației ei, se ascundea o flacără de satisfacție de a se ocupa de o petrecere ca lumea, de a dovedi că, până la urmă, nu era doar o bucătăreasă sau o dădacă. Tortul, care sosise într-o cutie uriașă de culoare roz, a fost tras din mașina de livrare de doi bărbați și dus în casă la fel de delicat ca o machetă recent confecționată a turnului Eiffel. Apoi i-a fost livrată și rochia ei, nu cea de mireasă, ci o rochie lungă, din lamé cu flori, pe care Isabel o comandase de capul ei.

Din camera ei, unde se aranja, Eva auzea prin fereastra deschisă vocile oaspeților care soseau, pocnetul sticlelor de șampanie care se deschideau aproape în tandem și apoi erau așezate în găleți de gheață pe terasă, ca să stea la rece. Și-a aplicat pe buze un ruj de un roșu intens, și-a examinat propria imagine în oglindă, și-a șters o parte din ruj cu o batistă, a suflat aer prin buzele mânjite. Încă o săptămână și casa avea să fie din nou a ei. Tot ce trebuia să facă era să aibă răbdare. Isabel, după această seară, avea să doarmă toată ziua. Numai acest gând i-a dat suficientă motivație pentru a coborî scările și a intra în tumultul deja în plină desfășurare din hol.

După nici zece minute de la începerea cinei, Eva și-a pierdut însă răbdarea. Stătea holbată la feliile de lămâie care garniseau peștele copt din farfurie, luând mici înghițituri de apă, așteptând inevitabilul. Lângă ea, tatăl ei se încrunta spre paharul său și se servea din nou din carafa de vin. Așezat în stânga lui, unchiul Janos i se adresa pe tonul său blând obișnuit, deși își agita furculița ca și cum ar fi dirijat o mică simfonie. N-a fost așadar

prea surprinsă când tatăl ei a lovit cu pumnul în masă.

— Vladimir, te rog, liniștește-te, a spus Janos, atingându-i mâneca la cot.

Tatăl ei s-a îndepărtat, apoi și-a umplut din nou paharul.

— Horthy! a exclamat el cu dispreț. Nu-mi vorbi mie, Janos, despre ce erou naționalist este el! Un patriot, ha! Ar trebui să urmeze exemplele lui Mussolini, Kemal – oameni care își modelează țările, nu le duc la ruină respingând dorințele Reichului. Aceștia sunt niște oameni grozavi! Aceștia sunt oameni de admirat pentru angajamentul lor față de o nouă Europă! Nu această panaramă de lider, acest imbecil total.

Janos își privea încruntat mâinile.

— Eu doar sugeram, Vladimir, și te rog să mă asculți, că munca lui nu poate fi una ușoară. Să echilibreze suveranitatea noastră națională cu dorințele lui Hitler, nu-i lucru simplu.

— Nu înțelegi, dragul meu Janos, a replicat Vladimir pe un ton ceva mai calm, care părea să sugereze că „dragule” însemna, de fapt, „prostule”, *interesul* nostru național, interesul nostru maghiar, nu poate… nu poate să nu fie aliniat cu cel al Germaniei. Cu toții dorim aceleași lucruri. Cu toții vrem o ordine mondială a purității rasiale, a…

— Ajunge, s-a trezit Eva spunând. Te rog, tata. Ajunge. Mi-ai promis că nu vei mai vorbi așa. A închis ochii și a expirat pe nas. Eu plec.

Era pe jumătate ridicată de pe scaun când mâna lui s-a așezat pe antebrațul ei, strângându-l. Nu se aștepta la asta. Nu că el nu ar fi fost dur cu ea din când în când – fusese obișnuită cu stările lui de spirit teribile încă de când era mică, dar niciodată în public. Niciodată la o petrecere unde ei erau în centrul atenției. S-a uitat țintă la mâna lui, dar el nu a făcut decât să-și întărească strânsoarea, în încercarea de a o forța să se așeze înapoi pe scaun. Îi explodau obrajii de rușine. Toată lumea o

văzuse. Chiar și Isabel, agățată în mijlocul unei propoziții, cu fața încă parțial întoarsă spre femeia cu un colier uriaș de diamante și cu un coc ca un stup de albine, care ședea lângă ea. A observat și Vladimir privirile, conversațiile oprite, și și-a retras mâna.

— O, dar era să uit! Dora! a strigat el prin cameră, în direcția ușii. Dora, unde e distracția?

Dora s-a repezit lângă el, cu capul plecat, fără îndoială roșie ca o sfeclă sub bonetă.

— Ați spus după cină, domnule, să aștepte până când se servește desertul…

— O, pentru numele lui Dumnezeu! a răbufnit Vladimir. Adu-i înăuntru imediat! Ce le trebuie, o invitație scrisă?

— Sigur, imediat, a spus Dora și s-a făcut rapid invizibilă.

* * *

Mai multe siluete în sacouri negre, cu o serie de instrumente, au intrat pe ușa din spatele Evei, dar nu s-a întors să-i salute și nu le-a acordat nicio atenție, pentru că mintea ei era cu totul în altă parte. Niciodată nu avusese mai puțin chef de distracție, de faptul că trebuia să continue să zâmbească, de faptul că trebuia să se afle undeva lângă tatăl ei. Tatăl ei, care nu o respectase, o umilise, o tratase ca pe un copil răsfățat.

— Aha, iată-i – în sfârșit, au apărut! l-a auzit spunându-i cuiva de peste masă mai tare decât era necesar. Ce onoare! Sunt asigurat că sunt cea mai bună formație din tot Sopronul. N-ai zice asta după cum arată, nu-i așa? Cu siguranță le-ar prinde bine câteva bacșișuri, doamnelor și domnilor! Hainele alea, Doamne, au fost recuperate de la ajutoare?

Abia când a auzit vocea aceea – „Suntem gata când doriți dumneavoastră, domnule” – s-a întors pe scaun și o undă de căldură i-a străbătut corpul. S-a simțit brusc conștientă de sine, de părul ei, care fusese aranjat într-un coc exagerat și prins pe o parte cu un pieptene cu strasuri, de rochia aurie,

oribilă, care o făcea să arate ca un peștișor din acvariu. Își dorea să fi purtat ceva mai luminos, mai puțin machiaj. Să-și fi lăsat părul liber.

Bună, a crezut Eva că a mimat. El a înclinat capul spre ea, a făcut aceeași reverență din piață, mai puțin amplă, mai puțin vizibilă – ceva ce numai ea ar fi înțeles, ceea ce a făcut-o să râdă. A râs un pic prea tare. A vrut să-i răspundă ceva, dar era prea uimită că-l vedea, așa că a zâmbit doar, prea lung. Abia când tatăl ei s-a ridicat de pe scaun, a fost nevoită să-și redirecționeze privirea spre restul mesei, spre sclipirea cristalelor și a argintului, care păreau prea strălucitoare în raza ei vizuală.

— Doamnelor și domnilor, înainte de a trece la muzică, a spus tatăl ei, bătând cu inelul cu sigiliu în paharul de vin, în timp ce se legăna puțin pe marginea mesei, aș vrea să țin un toast! Pentru fiica mea, Eva, a cărei fericită logodnă ne-am adunat cu toții aici să o sărbătorim. După cum știți cu toții, mirele nostru nu a putut fi cu noi în această seară, din păcate, fiind ocupat să se îngrijească de bravii noștri soldați și de alte lucruri, dar știu că vorbesc în numele lui când spun că este o ocazie foarte fericită. Foarte veselă! Fie ca ei doi să trăiască o viață lungă și fericită! Pentru Eduard și Eva! *Egészségedre!*[1]

— În cinstea lui Eduard și a Evei! au repetat toți cei douăzeci de invitați cu o singură voce, ciocnind paharele și ridicându-le în direcția Evei. *Egészségedre!*

Pentru o clipă lungă, nu a putut să se uite la violonist, apoi și-a ridicat privirea și a văzut cum el începea să înțeleagă ce se întâmpla. S-a uitat pe lângă ea, spre ușa terasei, spre pendula de pe perete, apoi spre vioara de lângă el, pe care a ridicat-o cu greutate. A așezat-o sub bărbie, și-a poziționat arcușul, nemișcat ca o statuie, cu părul dat pe spate și uns cu briantină, cu obrajii scobiți și pomeții în relief. Era serios acum, maxilarul îi era

sever, în timp ce le făcea semn celorlalți să înceapă.

— Gata? La trei.

Și au început să cânte, mai întâi încet, fiecare dintre cele trei viori alăturându-se la câte un interval, armonizându-se una cu alta într-un dans sonor, construindu-și ritmul. L-a văzut închizându-și ochii, zburând odată cu muzica, nemaifiind acolo în cameră, nemaifiind în niciun loc unde putea fi atins. Celelalte viori au încetinit și au tăcut, la următoarea pauză. Apoi a rămas doar el, ducând cântecul mai sus, mai repede, chipul lui contorsionat odată cu sunetele, cu ceea ce ea își imaginat că era bucurie și dragostea de a cânta.

— Doamne, a spus gâfâind femeia cu diamantul la gât. Sunt extraordinari!

Dar, în timp ce spunea asta, Eva a văzut că ochii ei erau ațintiți doar asupra unui singur violonist. Degetele ei pline de bijuterii au urcat până la scobitura gâtului, unde diamantele asortate au scânteiat, apoi s-au dus puțin mai jos, până la baza decolteului, unde au apăsat ușor pe pielea pudrată, ca și cum ar fi vrut să stabilizeze pulsul de acolo.

Maestrul l-a împuns pe Aleandro, indicându-i aproape imperceptibil cu bărbia femeia. Pentru o clipă nu s-a întâmplat nimic, nu s-a schimbat nimic, dar apoi maestrul s-a răsucit și l-a împuns din nou, de data aceasta cu cotul, apoi i-a șoptit ceva la ureche.

A avut loc un schimb de priviri – furie din partea maestrului, protest din partea lui Aleandro –, apoi el s-a despărțit de trio și s-a îndreptat încet prin sală, mânuind arcușul mai repede, tot mai repede. Femeia a băgat mâna în poșetă, a extras ceva, a fluturat bancnota nedeslușit – fie pentru spectatori, fie poate pentru violonist – și el s-a apropiat, atât de mult încât acum putea să-l atingă. Femeia s-a aplecat pe spate în scaun, astfel încât să se bucure de spectacolul complet, cu pieptul ridicându-se și coborând.

S-a auzit un sunet, un scrâșnet teribil, despre care Eva și-a dat seama cu groază că era de la scaunul ei. Muzica a încetat, iar toți ochii din încăpere s-au îndreptat spre ea. Camera a început să se învârtească cu ea. Tremura, așa că s-a ridicat și s-a îndepărtat de scaun, aproape împiedicându-se de marginea covorului.

A râs, dar sunetul semăna mai degrabă ca un țipăt.

— Vă rog să mă scuzați, nu prea am chef de muzică în seara asta. Chiar mă doare capul îngrozitor Vă rog să nu mă luați în seamă. O seară plăcută!

Apoi a ieșit din cameră, luptându-se cu dorința de a fugi. De cealaltă parte a ușii, s-a sprijinit de un perete, apăsându-și vârfurile degetelor în scobiturile ochilor.

Capitolul 5

După mai mult de douăzeci de minute, trupa a fost rugată să-și strângă instrumentele și a fost condusă de un valet impersonal prin măruntaiele casei și o bucătărie lungă, cu pereții acoperiți de dulapuri lustruite și cu blaturi de marmură. Conducând grupul, cu maestrul care bodogănea în urma lui, Aleandro se gândea la fată, simțind că o nouă fereastră se trântise peste inima lui. Nu bănuise că avea s-o mai revadă în noaptea aceea. Apoi ușa s-a deschis și a descoperit-o stând acolo, pe gazon, sub un stâlp de iluminat, fumând o țigară. Era întoarsă cu spatele și nu mai purta rochia cu paiete, ci o pereche de pantaloni monotoni, o cămașă supradimensionată, descheiată, ceva de mătase, care strălucea în lumină. A vrut să-și continue drumul, să meargă pe cărare alături de ceilalți, dar ea a tresărit și s-a întors, iar el nu s-a putut preface că nu o vede. În

schimb, le-a spus celorlalți că îi va prinde din urmă, că ar trebui să meargă mai departe fără el, ceea ce au și făcut, mormăind în sinea lor.

— Bună, Eva. Eva te cheamă, nu-i așa? a spus el când au rămas singuri, iar ea și-a întors puțin fața, mâna care ținea țigara s-a ridicat, rămânând suspendată ca și cum nu s-ar fi hotărât dacă să tragă un fum sau să o calce în iarbă.

Totuși, expresia ei nu era impasibilă; părea întrebătoare, ca și cum ar fi vrut să afle ceva, iar când ea a pornit spre partea mai îndepărtată a peluzei, el a urmat-o. Pe o bancă învecinată cu porțile de la marginea proprietății, s-au așezat sub o pergolă acoperită cu o viță luxuriantă de trompetă cățărătoare, care îi ferea de privirile celorlalți.

— Nu știu cum să-mi explic comportamentul în preajma ta, a spus ea cu o sinceritate care l-a luat prin surprindere. Nu știu de ce am plecat așa, dar știu că seara a fost scurtată din cauza mea. Și mă simt îngrozitor din cauza asta, Aleandro. Chiar îmi pare rău. Pentru că tu cânți minunat.

— Este în regulă. Era petrecerea ta, până la urmă.

— Dar îți datorez scuze, a spus ea. Nu doar pentru seara asta, ci și pentru ce s-a petrecut în piață. Vezi tu, această gentuță are o semnificație foarte specială pentru mine și… ei bine, ceea ce ai făcut tu a fost poate unul dintre cele mai amabile și mai grijulii gesturi pe care le-a făcut cineva vreodată pentru mine. Așa că, da, scuzele sunt necesare. Poți să mă ierți?

Ce putea să spună? Cuvintele îi dispăruseră cu totul. Era logodită (Doamne, era logodită!) și nu-i datora nicio explicație, dar era atât de mișcat de acest lucru, încât nu s-a putut abține să nu-i întindă mâna, simțind cum inima îi alunecă într-o fericire care se ridica în el ca un val care se sparge de mai.

Spre surprinderea lui totală, ea nu s-a îndepărtat, ci și-a ținut privirea fixată pe întinderea grădinii,

suflând inele de fum în întuneric, iar el și-a dat seama că trebuie să spună ceva ca să o facă să zâmbească. Toată chestiunea părea mult prea serioasă. Ca și cum ar fi ajuns la un capăt de drum, iar el nu voia să se termine călătoria.

— Chiar nu ai pentru ce. Așa cum am spus în oraș, am fost foarte bucuros să te pot ajuta. În ceea ce privește seara asta, ei bine, dacă aș fi știut că este vorba despre tine când am fost angajați să cântăm, aș fi purtat un costum mai bun. Smochingul meu englezesc din stofă de lână, sau ceva mai puțin pretențios. Poate doar un costum popular maghiar pe care l-am făcut la comandă. Am un dulap plin.

Ea a zâmbit, apoi a râs de-a dreptul. A râs, și el s-a simțit de parcă ar fi sărit într-un pârâu albastru și limpede în plină vară.

— Ei bine, poate că într-o bună zi te vei întoarce pentru a repeta spectacolul.

— Sigur. Poți să mă suni oricând ca să cânt la una dintre galele tale de la Budapesta.

S-a prefăcut că meditează.

— Nu, mă tem că nu va fi posibil.

— Nu? a spus el, acum destul de serios. Și de ce nu?

— Tu, la Budapesta? Mă tem că ai face multă vâlvă la seratele din societate.

Se înșela el sau exista o urmă de gelozie în vocea ei? Asta l-a încurajat suficient de mult încât, fără să se gândească, a spus:

— Știi, acolo… femeia aceea. Nu știam că maestrul va insista… că…

Doamne, trebuia să tacă înainte de a strica totul.

— Ei bine, cânți la vioară cu atâta suflet, a continuat ea, spre ușurarea lui, care s-a transformat în dezamăgire când ea și-a retras mâna. Ce frumos trebuie să fie să îți câștigi existența făcând ceva ce iubești cu adevărat!

— Vioara? a spus Aleandro, încercând să nu-și piardă cumpătul. O, da, mulțumesc. Când cânt, mă

simt ca și cum… ca și cum aș aluneca într-o altă lume. La fel ca atunci când desenez. Presupun că sunt norocos din acest punct de vedere, chiar dacă mă tem că a fi violonist nu este cea mai profitabilă dintre vocații.

— Tu desenezi? Nu intenționase să aducă vorba despre asta; pur și simplu îi scăpase, dar acum putea simți în întuneric că ea îl privea cu alți ochi. Ei bine, e minunat! Vin aici de când eram copil și frumusețea acestui loc nu încetează să mă uimească. Mi-aș dori să pot să o schițez sau să o pictez eu însămi, dar nu am talent pentru asta.

— O, e doar ceva ce fac ocazional, un hobby prostesc, de fapt…

Era pe punctul de a-i spune că, de fapt, îi plăcea mai mult să deseneze oamenii decât peisajele, când au fost întrerupți de un zgomot brusc venit dinspre vilă – voci, apoi ceva ce semăna cu sticlă spartă. Un val de lumină s-a revărsat pe peluză.

— Ar trebui să pleci, a spus Eva. Au ieșit pe terasă.

— Da. Îmi pare rău că nu voi putea să te conduc înapoi.

— Nu, nu e nevoie să mă conduci înapoi. O să mai stau puțin aici.

— Ești sigură? O să stai aici singură, pe întuneric?

— Singură? Părea cu mintea dusă când a repetat cuvântul. Ies aici, noaptea, tot timpul. Tocmai ca să fiu singură. Ăsta e unicul loc de pe toată moșia care îmi aparține. Este colțul meu secret. Zâmbea, oarecum melancolic, încântătoare în panglica strălucitoare de lumină. Păi, noapte bună, Aleandro!

Aleandro s-a ridicat fără chef, luând cutia viorii de la piciorul băncii. Dintr-un impuls brusc, a întins mâna spre mâna ei din nou și de data aceasta a dus-o la buzele lui.

— Vise plăcute, domnișoară Eva!

Apoi a mers prin iarbă de-a lungul porților, forțându-și picioarele să-l poarte, recunoscător că a ajuns la aleea pietruită, într-un punct în care nu putea fi văzut.

•

Pe tot drumul de întoarcere spre mahala, Aleandro a fost atât de impresionat de întâlnirea din grădină, încât a uitat cu totul de frățiorul lui, a cărui febră nu scăzuse în cea mai mare parte a săptămânii. Apoi, urcând aleea, l-a observat pe Lúkas în iarbă, ghemuit lângă peretele colibei lor, și s-a repezit spre el, împiedicându-se pe drum de niște pietre invizibile.

— Lúkas! Ce cauți afară? L-a luat în brațe și a încercat să-i găsească ochii, l-a scuturat, l-a strivit la pieptul lui. Mi-ai promis că vei încerca să te odihnești. Ai promis că vei sta înăuntru.

— De ce, Andro? Vocea lui Lúkas era somnoroasă, iar brațele lui oarecum apatice când i-au înconjurat gâtul. Am încercat să adorm, dar nu am putut. E prea cald acolo. Și știi că nu pot dormi fără tine.

Înăuntru, unde gemenii dormeau deja, Aleandro i-a făcut lui Lúkas un ceai cu câteva picături dintr-o lămâie pe care o culesese dintr-o curte. A întins pe o felie de pâine niște ulei de măsline pe care îl luase, după multe rugăminți, de la o tavernă, l-a privit pe Lúkas cum lua înghițituri minuscule, despre care știa că erau doar ca să-l mulțumească pe el, apoi i-a fredonat un cântec în timp ce îl legăna ca să adoarmă. După ce l-a așezat cu blândețe la el în pătuț, Aleandro a scos din buzunar bacșișurile din acea seară și a numărat banii lângă fereastră.

Treizeci de bănuți. Doar cu atât se alesese, cu treizeci de bănuți. Abia îi ajungeau pentru încă o săptămână sau două, presupunând că brutarul își arăta în continuare bunătatea și că pâinile vechi de o zi nu erau aruncate la gunoi înainte să ajungă el să le ia. Nu era de ajuns pentru creioane pastel noi

și hârtie – toate acestea se vor termina curând cu totul –, nu acum, cu siguranță, când tot ce mai rămăsese din economiile lui urma să fie cheltuit pe mâncare pentru copii. Nu era suficient nici pentru aspirină.

Poate că nu ar fi trebuit să aibă atâta încredere în tot acest târg; poate că ar fi trebuit să accepte cealaltă ofertă de a cânta în Burgenland, la o tavernă adevărată, o slujbă adevărată care ar fi însemnat un salariu stabil, o ușurare pentru familia lui. Cu toate acestea, voia să mai rămână în Sopron încă puțin, nu voia să părăsească acest loc, care era casa lui, iar după seara asta, după ce o văzuse pe ea în grădină, nu era sigur că putea pleca prea curând. Ce prost era!

În acea noapte, nu a reușit să închidă un ochi. Nu a mai putut dormi o săptămână întreagă după aceea și, în timp ce se chinuia să câștige cât se putea în piața orașului, cântând pentru turiști dezinteresați, în timp ce îndura remarcile tăioase ale maestrului, care îl învinovățea în mod clar și pe el pentru tot concertul ratat, Eva se infiltra în fiecare minut al zilelor lui nenorocite. Nu o mai văzuse la cafenea, nu o mai văzuse nicăieri în piață și totuși nu se putea opri să nu se gândească la ea, nu se putea opri din a retrăi fiecare detaliu al momentelor lor petrecute singuri în grădină. Cum arăta ea în lumina blândă a terasei, cum îi simțea mâna ca și cum locul ei cel mai potrivit ar fi fost în mâna lui și cum râsul ei îi dezvăluia o lume întreagă, o lume pe care ar fi vrut să o cunoască și pe care nu avea să o atingă niciodată.

Trebuia să o vadă din nou.

„Dar cum? Și în ce scop?” a încercat să se gândească. Ce ar putea avea cineva ca el să ofere unei fete ca ea, chiar dacă nu ar fi fost logodită? Un cuvânt de încurajare, un mic motiv să zâmbească; ce altceva ar mai putea exista în afară de ceea ce împărtășiseră deja?

Pusese la cale zeci de planuri în ultimele nopți – toate elaborate, exagerate, cu șanse de a fi arestat și cu puține șanse de reușită. În așternuturile fierbinți, se răsucea și gemea în pernă, rugându-se să nu-și trezească frații, care dormeau în pătuțurile de lângă el. N-avea nicio speranță. Dar în noaptea aceea, chiar când lumina argintie a zorilor începea să se strecoare pe fereastră, i-a venit în minte un fragment de gând, străpungându-i starea de semitrezie.

Caietul de schițe cu portretele ei – acolo, în mâinile ei. Dar cum de n-a înțeles înainte? Cum de nu s-a gândit mai devreme la ea?

Mai târziu, avea să-și spună că ar fi trebuit să rămână în pat, că ar fi trebuit să-și pună o pernă pe față, că ar fi trebuit să meargă să înoate, dar în acel moment, niciunul dintre aceste lucruri nu ar fi fost posibil. Deja în mintea lui se plimba pe cărare sub razele strălucitoare ale lunii, înapoi spre conac, ghidat de viziunea ei privind ceea ce se născuse din mâinile lui.

* * *

Era încă întuneric când a ajuns la vilă. În jurul porților înalte de fier, s-a strecurat ca o pisică nocturnă, ascunzându-și umbra de luminile grădinii, minunându-se încă o dată de mărimea proprietății, ferestrele vaste și intrarea impunătoare, statuile din piatră lustruită împrăștiate prin grădină. Banca de piatră pe care el și Eva vorbiseră era în apropiere – dacă ar fi putut să o găsească. *Colțul ei secret.*

Frământându-se în întuneric, și-a împins mâinile printre lamelele de fier strânse și tufele de trandafiri, căutând suprafața, fără să-i pese de spinii care îi zgâriau pielea. În cele din urmă a simțit-o: asprimea inconfundabilă a calcarului sub buricele degetelor. Închizând mai mult mâna prin tufișuri, a așezat caietul de schițe pe bancă, apoi a dispărut la fel de repede cum venise, învăluit de

întunericul care îl trăgea în faldurile sale ca o mantie protectoare.

Capitolul 6

Fix la ora cinci, ca în fiecare dimineață, cu ore bune înainte ca din camerele de la etaj să se audă vreo mișcare, Dora s-a târât din pat și s-a îndreptat pe hol spre bucătărie, unde a pus un ceainic pe foc și a aruncat un plic de Earl Grey într-o cană. Încă în halat și cu părul înfășurat pe bigudiuri și prins în plasă, s-a strecurat pe ușa din spate și a intrat în grădina de legume, unde și-a sorbit ceaiul la masa de bistro din fier forjat pe care și-o instalase sub măslin. A savurat liniștea, trandafirii albi umeziți de rouă legănându-se ca niște mici fantome în întunericul care ceda locul luminii, briza nopții mângâindu-i obrazul într-o șoaptă răcoroasă.

Era o perioadă aglomerată. Corvoada de a face curățenie după banchet – care fusese lăsată în întregime în mâinile ei după ce personalul angajat temporar pentru această ocazie plecase – părea că nu se mai termină, iar Isabel cerea mereu fuste și panglici proaspăt călcate, se schimba de trei ori pe zi, aducea fete pe care le cunoștea din orice colț al provinciei pentru un ceai sau un joc de cricket.

N-ar fi fost problema că o deranja Isabel (uneori, bucuria ei de a trăi injecta în casă o energie de care aveau atâta nevoie), ci mai degrabă că Eva, în vâltoarea întregii activități, părea să fi dispărut. În cele mai multe dimineți nici măcar nu cobora pentru micul dejun și dormea până când Dora se ducea în camera ei și desfăcea draperiile. Atunci ieșea pe verandă, cu cărțile ei, cu ochelarii de soare așezați pe nas pentru a-și ascunde privirea, care părea mereu fixată nu pe pagini, ci pe conturul dealului sau pe imensitatea cerului.

Cât de ciudată era în vara aceea, s-a gândit Dora. De când sosise, cu mai bine de trei săptămâni înainte, fusese reținută, taciturnă. Chiar și conversațiile lor despre grădina de legume, pe care o plantaseră împreună *cu dragoste,* așa cum o descrisese Eva cu doar o vară înainte, erau întâmpinate doar cu un vag interes. Și asta o deranja cel mai mult pe Dora, această nouă distanță dintre ele, care în trecut fusese rezervată altora, spațiul pe care Eva îl crease în jurul ei ca o fortăreață care nu putea fi străpunsă.

În lunile de după moartea doamnei César, Dora ajunsese să se gândească la Eva ca la propriul copil. În timpul acelei veri lungi, niciun cuvânt de tandrețe nu îi fusese adresat Evei – doar comenzi, pe care Eva le îndeplinise cu o supunere tăcută. Asta făcea ca sângele Dorei să fiarbă. „Stai jos, du-te sus, fă-ți părul, spală-te pe dinți”. Domnul César însuși abia dacă reușise să o privească în ochi în acele săptămâni, iar sora lui, care i se alăturase pe neașteptate, o privea cu un zâmbet subțire și imuabil, ca și cum ar fi așteptat să termine ce avea de povestit, astfel încât să poată fi trimisă la plimbare. Nimeni nu părea să se gândească la faptul că și fata suferise o mare pierdere, că poate avea nevoie de o vorbă bună sau de un zâmbet, de niște brațe care să o îmbrățișeze. Singurele disponibile, se părea, fuseseră cele ale Dorei.

În ziua în care împachetase bagajele Evei pentru a se întoarce la Budapesta, fata izbucnise în lacrimi.

— Nu mă trimiteți înapoi, implorase ea.

Dar ce putea să spună, își amintea Dora frământată, în timp ce Eva se întindea pe pat și își îngropa fața într-o pernă. La sfârșitul sezonului, vila avea să fie închisă, mobila învelită în cearșafuri, iar Dora se întorcea la casa ei. Cu siguranță că nu puteau rămâne aici, în acest vast spațiu gol, doar ele două, și, în plus, Dora trebuia

să se întoarcă la slujba ei mai stabilă de la restaurant, pe care o avea în afara lunilor de vară. Dar felul în care Eva își ridicase privirea din adânciturile pernei îi frânsese inima Dorei și, într-o clipită, luase o decizie.

Mai târziu în acea după-amiază, cocoțată pe un scaun tapițat cu damasc, în fața domnului César și a surorii sale, ea explicase că se putea face ce-și dorea Eva. Că fata nu era în stare să se întoarcă la Budapesta, unde, cu doar trei luni înainte, văzuse sicriul mamei sale îngropat în pământ, și că, în plus, acum că și casa Dorei era goală, putea să aibă grijă de ea până la toamnă, dacă nu-i deranja să rămână. Părea o propunere absurdă, de-a dreptul ridicolă, iar Dora se așteptase la un refuz definitiv, poate chiar la o admonestare severă. În schimb, cei doi schimbaseră o privire lungă. Domnul César se uitase spre șemineu, apoi la sora lui și, prin acea singură privire, părea că fusese luată o decizie.

— Dacă ești sigură, spusese sora, sprijinindu-se de șemineu și înfășurându-și strâns în jurul ei jacheta de lână. O să te plătim, desigur.

O săptămână mai târziu, Dora o ducea pe Eva în casa ei cu o cameră cu acoperișul găurit și țevile zgomotoase de la periferia orașului Sopron, dar când frunzele căzuseră din copaci, mai târziu în acel an, apoi venise înghețul într-o furtună peste noapte, nu mai primise niciun semn de la tatăl ei. Abia în vara următoare se întorsese, de data aceasta nu cu sora, ci cu o prietenă, o tânără înaltă, extrem de subțire, cu un nas minuscul și cârn și ochi mari și cenușii, care o privise pe Eva ca și cum ar fi fost surprinsă să afle de existența ei.

A sfârșit prin a se întoarce la Budapesta la sfârșitul acelei veri, la cincisprezece luni de la sosire. Și în tot acest timp petrecut împreună, Dora, în sinea ei, nu fusese niciodată mai convinsă că Eva fusese trimisă de Dumnezeu la ea pentru a-și reconstrui viața. Viața de după pierderi,

dragostea care era încă posibilă după ce nu mai existau nici soțul iubit, nici mama adorată.

Poate că – se gândea acum Dora, terminându-și ceaiul – logodna fusese cea care provocase această schimbare recentă a Evei. Acum că urma să se căsătorească în curând, Eva nu mai avea nevoie de dădacă, nici de mamă; avea nevoie de independență. Totuși, Dora nu se putea abține să nu simtă că exista o nevoie mai profundă în Eva, ceva ce nu putea fi potolit – și incapacitatea Dorei de a satisface această nevoie așa cum o făcuse în trecut o neliniștea profund.

Și-a ridicat privirea către orizontul care începea să se lumineze și s-a sculat cu greutate de pe scaun, în picioare. A dat să se întoarcă spre casă, când a auzit un sunet în spatele ei, un fel de foșnet. O pasăre, sau mai multe, a crezut ea la început, dar apoi a auzit pași. A ridicat felinarul în față, dar nu a putut distinge nimic dincolo de strălucirea lămpii, iar un fior de panică a cuprins-o.

— Cine e acolo? a strigat ea în direcția sunetului.

— Eu sunt, eu sunt, a venit vocea, iar Dora a răsuflat ușurată.

— Eva, dragă, ce naiba faci aici la ora asta? M-ai speriat! Gândindu-se mai bine, sprâncenele ei s-au încruntat. Te rog să nu-mi spui că acum fumezi țigări înainte de răsărit!

Eva a ieșit din umbră cu pași rapizi și liniștiți, îmbrăcată nu în halat, ci într-o rochie de șifon cu flori și cu un medalion de aur la gât – ambele, și-a amintit Dora cu o tresărire de surpriză, erau din noaptea precedentă.

— Am… am vrut doar să iau puțin aer, a explicat ea. Nu fumez, promit.

Chiar și în acea lumină palidă, Dora i-a putut vedea roșeața din obraji și un entuziasm în ochi care părea nelalocul lui, având în vedere ora. Avea ceva în mână, un obiect pe care Eva l-a ascuns în spatele faldurilor fustei. Nu a mai spus nimic, doar

a înaintat spre masa de fier și s-a așezat. O vreme, n-a spus nimic. A așezat pe masă ceea ce Dora a văzut că era un jurnal. Tremurând, și-a tras picioarele pe scaun și și-a înfășurat brațele în jurul genunchilor, cu ochii ațintiți asupra obiectului.

— Știi, Eva, a spus Dora, așezându-se din nou pe scaunul ei și întinzându-i mâna Evei, poți să-mi vorbești despre orice. Draga mea… Ce putea să spună cu adevărat? Cât de ciudat se purtase? Cât de ciudat era faptul că era aici, lângă ea, în zori, și pe deasupra în hainele de aseară? E vorba de nuntă, Eva?

— Nunta? Eva și-a ridicat privirea, surprinsă. Nu. Am ieșit doar la o plimbare. Ce te face să crezi asta?

— Uneori, nunțile… pot fi tensionate. Una ca a ta, mai ales. Dar să știi că în curând o vei lăsa în urmă. Nu trebuie să o lași să te consume atât de mult. Dacă poți găsi o cale de a vedea dincolo de ea, cred că nu va mai părea atât de înfricoșătoare. Și, dragă Eva, știi că sunt aici ca să te ajut. S-a apropiat mai mult și i-a netezit părul Evei după ureche. Orice ar fi, știi că poți avea încredere în mine. Așa că vorbește cu mine, draga mea.

— Am încredere în tine, Dora, bineînțeles că am. Ești ca și mama mea. Dar nu e vorba de nuntă.

Eva și-a întors capul și a privit în gol, pe cărarea cu pietriș, în întuneric.

— Ce este, atunci, iubire? Dora i-a strâns mâna. Fericirea ta este tot ceea ce mă interesează. Știi că poți să-mi spui orice.

— Trebuie să fie de la căldura asta. Este… m-a secătuit. Nu pot dormi bine, asta e tot. Dar îți mulțumesc, Dora. Știu că ești aici pentru mine. Și mă bucur pentru asta. Te iubesc atât de mult.

Totuși, chiar și în timp ce Eva rostea cuvintele, și-a coborât ochii și a tras caietul de pe masă, aproape de pieptul ei, ca și cum ar fi vrut să-l protejeze. Apoi s-a ridicat și a intrat în casă,

lepădându-și pantofii cu toc la ușa bucătăriei, pe care a închis-o încet în urma ei.

Capitolul 7

La câteva minute după întâlnirea neașteptată, Eva s-a strecurat în camera ei și a încuiat ușa, apoi s-a aruncat pe pat. La lumina lămpii, a răsfoit caietul de schițe, constatând că ceea ce întrezărise pe banca din grădină (de fapt, se furișase cu o țigară înainte de răsăritul soarelui) nu era un miraj. Era chiar ea, într-adevăr, în fiecare dintre desenele în cărbune. Cel puțin șase, deși nu arăta exact așa cum se vedea în oglindă atunci când își pieptăna părul până când strălucea sau își prindea perlele în urechi.

În primul portret, avea o încreștitură adâncă între sprâncene, în timp ce se apleca asupra cărții la cafenea, apucând coperta cu unghiile roase – unghii pe care le ascundea de obicei în mănuși de mătase. În celălalt, ochii ei, întunecați până la o nuanță de oțel lustruit în tușe fine de grafit, priveau obsedant piața goală, după ce își pierduse geanta. Ultima o surprinsese pe aceeași bancă din piață, dar dintr-un unghi diferit: părul ei dat peste umăr expunea cicatricea argintie de deasupra sprâncenei drepte, pe care și-o dobândise căzând dintr-un leagăn. Această cicatrice, mai presus de toate, pe care se străduia să o ascundă cu părul, era acum punctul central.

Să fi fost observată atât de atent! Era ca și cum ar fi fost desenată goală, într-un mod care ar fi trebuit să o înfurie, dar, în timp ce privea îndelung la cine era cu adevărat și la ceea ce încerca să ascundă de lume, chiar și de ea însăși, lacrimile îi umpleau ochii.

În acea după-amiază lungă, privirea ei a rămas fixată pe ceas. S-a servit un prânz rapid cu oaspeții

care așteptau să prindă trenul de la ora trei. Valizele au fost trase în marea sufragerie de la etaj, în timp ce Isabel se agita că îi lipsește una dintre umbrele. Cineva adusese flori din grădină, iar mirosul de liliac i-a provocat Evei o oarecare greață și neliniște. Neliniștită, era neliniștită. A privit soarele cum se domolea în ferestrele mari, apoi și-a luat rămas-bun pe alee, i-a promis lui Isabel că va veni la Viena după nuntă, cuvinte care abia i-au atins urechile. Apoi s-a urcat pe vechea ei bicicletă, pe care o scosese din magazia de scule, știind că tatăl ei era prăbușit pe un scaun, ațipit după masă într-un abur de vin, și că Dora ar fi fost prea ocupată cu curățenia ca să se întrebe unde plecase – și s-a îndepărtat de vilă, cu vântul biciuindu-i părul, cu caietul de schițe bătând în coșul din fața ei în timp ce escalada drumul pietruit.

La iazul de pescuit pe unde îi văzuse pe alții trecând în drum spre tabăra de țigani, s-a așezat într-un loc umbrit și a așteptat, privind copiii pe jumătate goi care se bălăceau în apă. Un grup de femei spălau haine, întinzându-le să se usuce pe bolovanii de pe mal, iar ea se simțea stânjenită știind că, deși zâmbetele lor erau destul de plăcute, prezența ei era văzută ca o intruziune.

Cu toate acestea, a rezistat privirilor, dar după aproape o oră era gata să se întoarcă. Nu era dezamăgită, ci experimenta aproape un sentiment de ușurare – venise până la urmă și nu se întâmplase nimic. Dar în timp ce își poziționa bicicleta și verifica cauciucurile, l-a văzut pe el – violonistul ei. Ochii lui, a putut vedea chiar și de la această distanță, erau lipiți de pământ, cureaua de vioară trasă pe piept, o privire consternată accentuată de sprâncenele încruntate. Când a văzut-o, a încremenit, mâinile coborând încet de pe curea și fluturându-i pe lângă el. Purta aceeași ținută din acea noapte de la vilă, iar faptul că l-a

văzut din nou așa cum era a nimicit fanteziile grandioase pe care ea le întreținuse toată ziua.

Întorcându-și bicicleta, Eva a început să meargă pe jos în sensul celălalt, ghidând-o pe lângă marginea apei. Nu știa dacă el o va urma. Nu mai știa ce ar fi vrut să spună deloc. A trecut pe lângă copii, printre sălcii care se cufundaseră în mal, prin peticul de stufăriș care urma, și a mers mai departe. La digul îngust de lemn, s-a oprit și s-a întors să se uite în spate – și el era încă acolo. Sprijinindu-și bicicleta de un copac, a ridicat caietul de schițe din coș și l-a ținut în mâinile întinse ca un fel de ofrandă.

— Acestea, a început ea, sunt ale tale.

Se simțea ușor ciudat, atât de aproape de el la lumina zilei, cu soarele care cădea între ei, oferind o barieră atât de ușor de trecut. El a pășit peste și dincolo de ea, închizând spațiul dintre ei, iar ea a simțit că se dădea înapoi, ca și cum ar fi căutat o protecție care nu era acolo. Simțindu-i reticența, el s-a întors spre lac, apoi și-a trecut o mână prin păr.

— Îți plac?

— Dacă îmi plac? Da. Dar… de ce? a spus Eva simplu.

— Nu pot să explic de ce, doar că am vrut să le ai tu. Gândește-te la ele ca la un cadou.

— Un cadou?

— Da, un cadou. Tu nu crezi în cadouri, Eva?

S-a întors spre ea, i-a susținut privirea și, în tăcerea aceea, i s-a părut că avea loc o altă conversație. Ochii lui dansau cu lumină, ca și cum nu ar mai fi fost nevoie de alte explicații sau motive, ca și cum orice cuvinte în afara celor rostite nu ar fi făcut decât să reducă ceea ce însemnau desenele lui. Erau mai mult decât un dar. Era clar din felul în care o desenase, din felul în care o privea acum, iar ea știa că trebuia să plece. Că ceea ce se cuvenea era să lase caietul de schițe pe iarbă și să se urce înapoi pe bicicletă, să se întoarcă la vilă. Dar nu s-a mișcat și a simțit o

tristețe sau un regret inexplicabil care se ridica în ea, pe care nu l-a putut respinge.

Făcând un pas mai aproape, el i-a atins mâna, inundând-o cu familiaritatea nopții de pe bancă.

— Nu știu de ce le-am desenat, Eva. Doar că așa am simțit că trebuia să fac. Și am vrut ca tu să le vezi. Am sperat că vei vedea în ele ceea ce văd și eu.

— Sunt frumoase. Cele mai frumoase lucruri pe care le-am văzut vreodată.

— Sunt adevărate, a spus el în replică.

Și amândoi au privit spre iazul sticlos, pe a cărui suprafață aluneca solitară o canoe de pescuit.

•

În timp ce apusul se adâncea într-o ceață purpurie, Eva și Aleandro s-au așezat împreună în iarbă, iar ea i-a spus lucruri pe care nu le mai împărtășise cu nimeni, nici măcar cu Eduard: lucruri despre viața ei, despre familia ei. Despre moartea mamei și despre cum Eva s-a văzut nevoită să se agațe de orice lucru care să o țină în viață în mintea ei, și despre zilele ei cele mai fericite, când încă erau o familie, când încă mai avea o mamă și un tată, care, la un moment dat, se pierduse și el pentru ea. I-a spus că visul ei de a deveni asistentă medicală era important pentru ea, pentru că nu voia să fie prinsă, ca multe femei de condiția ei, într-o viață fără rost.

La rându-i, el i-a povestit despre semnificația artei lui și despre ceea ce simțea atunci când desena. Cum spera că într-o zi, dacă avea să se străduiască, aceasta îl putea conduce la o viață mai bună. I-a mărturisit despre părinții lui, care muriseră cu doi ani înainte în epidemia de tifos ce sfâșiase orașul de țigani, și despre frații lui mai mici, de care avea grijă de atunci.

— Uite, a spus el, extrăgând din buzunarul pantalonilor o fotografie sepia și deteriorată. Ei sunt frații mei. Port fotografia lor în buzunar ca să nu uit niciodată motivul existenței mele. Și îi

iubesc, Eva. Vreau să fiu un tată bun pentru ei, să le ofer o copilărie fericită. Asta e cea mai mare dorință a mea.

Ochii ei s-au încețoșat studiind fotografia. Amândoi aveau răni, dar poate că în aceste momente petrecute împreună găseau o oarecare cale spre vindecare, iar ea și-a așezat capul pe umărul lui.

— Portretele tale, a spus ea după lunga pauză care a urmat. Știi că nu le pot păstra.

— De ce? De ce nu poți?

— Pentru că nu aș putea explica de unde provin. Ar trebui să le ascund într-un sertar, iar lucrurile atât de frumoase nu trebuie ascunse. Ar trebui să fie ținute la vedere.

— Ei bine, poate că nu au ce căuta pe un șemineu, în spatele unui geam înrămat. Dar vor fi mai multe și sper că măcar îmi vei face plăcerea să le privești. Nimeni altcineva nu trebuie să știe de ele. Doar noi.

Și ea l-a crezut. A crezut că acele portrete erau menite doar pentru el și pentru ea, că erau doar o privire în timp pe care nimeni altcineva nu o mai văzuse și nici nu avea să o mai vadă vreodată. Și, de asemenea, știa că, într-adevăr, mai multe fațete ale ei vor fi surprinse în tușele creionului lui, poate chiar ea cea de acum, în iarba de lângă el. Dar nu putea aproba asta în mod deschis și, fără să mai spună nimic, s-a ridicat și și-a luat bicicleta. În timp ce se îndepărta, știa că el o privea, iar inima ei nu fusese niciodată mai plină decât în acel moment.

Capitolul 8

Moșia de la Sopron, cu expunerea sa optimă la soare și schimbarea bruscă a temperaturii de la zi la noapte, avea toate avantajele pentru a produce

unele dintre cele mai bune vinuri din Europa. Sándor Bartok era convins de acest lucru în timp ce se plimba prin provincie în acea după-amiază târzie. Acum că fiul și soția sa plecaseră împreună cu ceilalți la Viena, putea în sfârșit să abordeze motivul vizitei sale, iar după-amiaza părea momentul perfect. Nu-i luase mult timp, la urma urmei, în acele prime zile de la sosire, să vadă că o afacere de export de struguri aici ar putea aduce o mică avere. Trei sute de hectare de podgorii înțesate cu cei mai strânși, mai translucizi, mai perfecți struguri pe care îi văzuse vreodată – și aroma aceea! În fiecare strugure pe care îl gusta, parcă se dezvăluia o sticlă diferită, iar variațiile – de la sec, la dulce, la siropos – îl făcuseră aproape să amețească de emoție.

Nu era un om care să ia decizii pripite și a vrut să vadă cu ochii lui întregul ținut. În plus, cu cât reflecta mai mult la propunerea lui Vladimir din ultima săptămână, cu atât mai mult începea să vadă cât de îngustă fusese de fapt. De pe un teren ca acesta putea fi exploatat mult mai mult decât exportul de struguri. În ultimele două nopți, în special, viziunea lui se extinsese de la o casă de vinuri modestă la una nu chiar atât de modestă, dacă era dispus să-și deschidă larg buzunarele. Douăzeci de mii de sticle – nu, cincizeci – ar putea fi produse în fiecare an. Practic, în visul lui, proiectase și eticheta: priveliștea luxuriantă de pe verandă estompată în tonuri de sepia, numele său, Bartok, cu litere aurii, ca și cum ar fi ieșit din adâncurile dealului. Cincizeci de mii de sticle purtând numele lui, care se puteau compara chiar și cu cele mai pretențioase sticle de pe Valea Loirei sau din Bourgogne.

Singurul lucru care îi stânjenea viziunea – și celălalt motiv al acestei plimbări prelungite – era să vadă cu ochii lui tabăra de țigani din apropierea domeniului, care nu era deloc ideală. Tot ce putea spera, în timp ce mergea mai departe printre

rândurile de viță-de-vie, apoi pe micul drum de pietriș spre infamul loc, era ca lucrurile să se rezolve de la sine și rapid. Era timpul ca autoritățile maghiare să nu mai tragă de timp și să urmeze exemplul țării lui. În ceea ce-l privea, țiganii ăștia nu erau decât niște paraziți pe care nu se putea conta decât să fure din pivnițe. Cu cât mai repede vor fi adunați cu toții și transportați în est, cu atât mai bine.

S-a plimbat mai departe. Poate că acolo, chiar pe malul acela, pe care țiganii insistau să îl polueze cu zdrențele și mizeria lor, ar putea să își amenajeze cramele – dacă totul ar merge ca la carte până la semnarea actelor.

Cu toate acestea, și-a dat seama că ajunsese puțin prea târziu pentru a putea examina întreaga activitate în mod satisfăcător. Doar două siluete mai zăboveau pe marginea iazului, contururile lor încețoșate de strălucirea reflectată în apă. Semănau cu pozele pe care le zărise uneori pe copertele romanelor de dragoste ale soției sale – amândouă subțiri, tinere, frapante –, deși în acest tablou, spre deosebire de acele coperte, nu erau împletite într-un vârtej de pasiune. Doar capetele lor erau aplecate împreună, ca și cum ar fi împărtășit o confesiune. Fata și-a dat capul pe spate și a râs, iar atunci Sándor a văzut cine era și s-a retras la umbra unui copac.

I-a mai privit încă puțin. Era ea, într-adevăr. Fiica lui Vladimir. A trebuit să-și înăbușe un hohot de râs, amintindu-și-o la prânzul de azi, bătând din picior sub masă, strângându-și buzele când el o complimenta pentru rochia ei și întorcându-și privirea de la el în mijlocul frazei următoare, oferindu-i profilul ei frumos ca și cum ar fi fost un răspuns suficient la ce spunea el. Și iat-o aici, stând pe pajiște desculță, ca o țărancă de rând. Și cu un bărbat, nu mai puțin – un bărbat care cu siguranță nu era logodnicul ei. Nu, nici pe departe. Preț de încă o clipă, Sándor i-a studiat părul

sălbatic, pielea închisă la culoare și cămașa ponosită.

S-a întors cu dezgust. Desigur, ar fi putut să se ducă la ea, să se prezinte, să o admonesteze așa cum ar fi făcut-o cu propria fiică. Dar nu a vrut să facă așa ceva.

A zâmbit în timp ce pleca liniștit în cealaltă direcție. Durerea din oase i s-a ușurat la ceea ce nu putea vedea decât ca pe un avantaj. Un avantaj în negocierea sa cu Vladimir.

20 iulie 1943

Draga mea Eva,

Din suflet îți spun că Budapesta fără tine este ca o zi mohorâtă de iarnă, fără promisiunea soarelui sau a căldurii. Lucrurile pe care le-am văzut, Eva, în ultimele săptămâni mă fac să îmi doresc să fi luat doar o decizie diferită, dacă ar fi fost posibil.

Se spune că patruzeci de mii de băieți maghiari au fost uciși pe frontul de est și că alte șaizeci de mii sunt acum prizonieri dincolo de granițele noastre. Că aceia care au reușit să ajungă acasă sunt cei norocoși. Deși cum pot fi ei norocoși, de multe ori mă întreb, cum, când ajung într-o astfel de stare? Unii au fost târâți prin zăpadă până la punctul de trecere a frontierei, alții au sosit fără încălțăminte și cu răni care supurau sub bandaje murdare. Aproape toți suferă de dizenterie și nu prea pot face mare lucru pentru atât de mulți dintre ei. Mă uit în fiecare pereche de ochi, țin mâinile fiecărui băiat, îi duc apă la buze. Îi spun că va fi bine, că trebuie să fie puternic, știind foarte bine că la răsărit, când mă întorc pentru turele mele, un alt soldat va ocupa același pat. Și plâng, Eva, plâng când nimeni nu mă vede.

Când părăsesc spitalul la miezul nopții, Budapesta se desfășoară calmă în fața mea, deși este un calm greu. Horthy se opune cu tărie dorințelor lui Hitler de deportări în masă, deși, la ultimele vești din Polonia,

sunt cuprins de o teamă teribilă pentru ceea ce ar mai putea urma. Un coleg de-al meu sugerează că, dacă va continua pe această cale, este probabilă o invazie totală a Ungariei. Cuvinte pesimiste, pe care aleg să nu le cred.

Cu siguranță, cu astfel de pierderi dezastruoase în fața Armatei Roșii, Germania nu mai poate sprijini mult timp această nebunie. Pentru asta mă rog, pentru asta ne rugăm cu toții.

Ce mai faci, draga mea? Nu am mai primit vești de la tine de când ai plecat. Poate că în Sopron, departe de toate astea, nu vrei să auzi de astfel de lucruri. Nu te învinovățesc, dar ne-am promis să fim sinceri unul cu celălalt, Eva, și știu că orice alte vorbe în afara acestor cuvinte sincere nu ar face decât să te îngrijoreze. Tot ce pot să spun este că, în tristețea zilelor mele, gândurile mele se îndreaptă către tine și către minunata noastră primăvară împreună și ele mă consolează. În visele mele sunt acolo, lângă tine, plimbându-mă cu tine prin podgorii, auzindu-ți vocea blândă în ureche spunându-mi, așa cum ai făcut-o în ultima noastră seară împreună, că mă iubești. Te rog, scrie-mi, draga mea dragă.

Al tău,
Eduard

Capitolul 9

Ultima scrisoare de la Eduard zăcea, încă nedeschisă, pe noptiera Evei. În cele patru zile de când sosise, o ridicase și a pusese jos de vreo zece ori, incapabilă să o citească. La un moment dat, s-a gândit să-i trimită și ea o scrisoare, explicându-i că aranjamentele de nuntă fuseseră făcute în grabă și că avea nevoie de mai mult timp. El nu s-ar fi bucurat, dar ar fi înțeles, pentru că era un om generos și bun la suflet, iar odată ce ar fi scos din

calcul evenimentul iminent, ar fi putut să se gândească la ce să facă în continuare. Dar să se gândească la ce, mai exact? Orice ar fi simțit pentru Aleandro, totul era atât de nou și de fragil, la fel de ușor de spart ca o ceașcă de porțelan. Și chiar putea să renunțe la Eduard? Putea să renunțe la viața pe care și-o imaginase alături de el, la visurile ei pentru viitor?

Totuși, în ciuda consternării ei nesfârșite, pentru a treia noapte la rând, a ieșit la zece și jumătate și s-a îndreptat spre marginea proprietății, unde Aleandro o aștepta lângă o pivniță de vinuri abandonată, care devenise locul lor de întâlnire. În primele două nopți nu merseseră mai departe – doar se așezaseră în iarbă, iar el îi arătase ultima lui lucrare la lumina slabă a unui felinar dar în seara aceea, nu-și adusese caietul de schițe.

În schimb, au mers mai departe peste câmpul cu iarbă înaltă până în vârful dealului de vizavi de vilă, de unde se putea distinge conturul slab al taberei țigănești. În stânga acoperișurilor grupate și a hainelor împrăștiate pe sfori încrucișate, o scânteie de lumină a înflorit în întuneric. Un foc de tabără, și-a dat seama Eva, în timp ce continuau să meargă mai aproape.

Douăzeci și ceva de siluete erau adunate în jurul ei – femei cu bebeluși în poală, copii mai mari care se hârjoneau, bărbați care jucau cărți și își treceau câte o sticluță de la unul la altul, râzând –, iar ea a fost frapată de frumusețea scenei, știind că în cercurile vieții ei dominate de proprietate și etichetă, nu va ști niciodată ce înseamnă să împărtășești o asemenea apropiere. Un violonist – cel bătrân pe care îl recunoscuse de la vilă – s-a lansat într-o baladă, o melodie duioasă și tremurătoare care s-a infiltrat în ea ca un lichid fierbinte. Erau cuvinte în dialectul țigănesc, pe care Eva nu le înțelegea, și a ezitat să se apropie mai mult.

— E în regulă, a spus Aleandro. Îți promit. Nu trebuie să-ți fie teamă.

— Nu mi-e frică de ei. Nu mai mult decât mi-e frică de tine, a spus Eva cu aroganță, iar el a râs. Este mai mult faptul că… ei bine, nu mi se pare corect. Nu cred că le va plăcea.

— Nu există reguli aici, Eva. Aici, există doar libertate. Libertate și magia nopții care ne aparține tuturor. O să vezi.

Cu toate acestea, nu se înșela în totalitate, pentru că, în momentul în care au ieșit la vedere, vocile și muzica au încetat.

— Ea este Eva, a anunțat Aleandro. Cuvintele lui au rămas în aer fără vlagă, iar Eva a făcut un pas înapoi, dar Aleandro a apucat-o de mână. E prietena mea. Și a venit să te audă cântând, nu să te vadă cum te holbezi. Așa că, haide, să continuăm. Să-i arătăm doamnei cum jucăm între noi.

Cu câteva murmure de dezaprobare, figurile din jurul focului și-au reluat în cele din urmă mișcarea și *muzica* s-a reluat. Cineva i-a întins un rachiu de prune într-o cană de tablă ruginită, ca și cum ar fi provocat-o să îl bea, iar o fetiță s-a apropiat mai mult de mama ei pentru a-i face loc, privind-o în continuare pe Eva cu suspiciune.

Alături de Aleandro, Eva s-a așezat, trăgându-și strâns faldurile fustei în jurul ei. Acum se auzea o chitară, la care s-a alăturat o voce bogată și răgușită, bătăi rapide și ritmice din palme, zgomotul metalic al unei tamburine. Închizând ochii, și-a înclinat capul pe spate, cu fruntea spre stele, apoi, cumva, s-a ridicat din nou în picioare, cu mâna în cea a lui Aleandro.

Nu se asemăna cu niciun alt dans pe care îl cunoștea, așa că l-a lăsat să o conducă. S-a împiedicat și a râs, iar el a tras-o mai aproape, brațul lui strângându-se în jurul taliei ei. Eva a încercat să se concentreze asupra picioarelor ei, dar era din ce în ce mai conștientă de mâna lui pe

talia ei, acolo, arzând-o prin rochie, și de duritatea umerilor lui sub vârfurile degetelor ei. Pentru o clipă a închis ochii, copleșită de rachiu și de apropierea lui, iar când i-a deschis din nou, el o privea fix. Tot ce trebuia să facă era să își încline bărbia spre el și buzele lui le-ar fi atins pe ale ei.

Un băiat s-a izbit de picioarele lui. Asta a zguduit-o pe Eva, a rupt vraja și, cu inima încă bătând cu putere, l-a privit pe Aleandro care s-a aplecat să ridice băiatul.

— Doamne sfinte! Ticălos viclean ce ești! Ce cauți aici la ora asta? M-ai speriat de moarte!

Băiatul a râs răgușit și Aleandro l-a ridicat pe umeri. De deasupra lui, băiatul îi zâmbea Evei. Avea niște ochi frumoși, exact că ai lui Aleandro, mari și întunecați, de o profunzime infinită. Zâmbetul acela, s-a gândit ea, era cel mai frumos zâmbet pe care îl văzuse vreodată la un copil.

— Ei bine, pe cine avem noi aici? a spus ea. Ia să văd dacă ghicesc. Ești Lúkas?

— Aha! Mă cunoști! Îmi știi numele! S-a aplecat și i-a șoptit la ureche lui Aleandro, deși era suficient de tare pentru ca Eva să audă. Putem să o aducem acasă, Andro? Tamás a făcut supă. Poate că îi e foame. Arată îngrozitor de slabă. Dar e foarte drăguță. E mai drăguță decât în pozele tale.

— Supă? a spus Aleandro, ridicând o sprânceană. Păi, nu știu, în plus, ar trebui să dormi. L-a bătut ușor, dar ferm, cu palma pe picior pe Lúkas și l-a așezat înapoi pe pământ. Când o să începi să mă asculți? Săptămâna trecută ardeai ca jarul și acum alergi pe aici aproape de miezul nopții. Ți-am mai spus, ți-am mai spus de zeci de ori: dacă vrei să-ți recapeți puterile, trebuie să te odihnești!

În loc de răspuns, băiatul și-a întins brațele deasupra capului și s-a împins în călcâie, și-a mișcat piciorușele zvelte în aer, apoi s-a ridicat cu un zâmbet triumfător.

— Vezi? Sunt din nou puternic. Acum putem să o aducem?

— Nu, Lúkas, nu cred că-i este foame la ora asta…

— Mi-ar plăcea să vin, a spus Eva. Mi-ar plăcea să vin! Mulțumesc pentru invitație, Lúkas. Chiar mi-e foame. Și mi-ar plăcea să-ți cunosc frații.

* * *

Nu era niciun fel de supă, de fapt. Fusese un șiretlic, iar tot ce i-a putut oferi Aleandro în grabă a fost apă și un strop de vin de casă prea dulce, dar nu prea conta. La masa mică de lemn, ea stătea alături de frații lui, care desenau cu niște bucățele de creioane pastel vechi, ca și cum ar fi vrut să concureze cu Aleandro. Pe masă nu era decât un felinar, iar cioturile de creioane colorate nu erau mai mari decât niște radiere – o adevărată comoară. Se luptau pentru ele, se luptau cu atâta înverșunare încât Aleandro i-a amenințat că le aruncă toate creioanele colorate în iaz dacă nu se lasă.

— Îmi pare rău, pot fi foarte indisciplinați uneori, a încercat el să se scuze în fața Evei, apoi a vorbit un pic mai tare în direcția lor: Sunt niște răzvrătiți, ce să vezi! În seara asta mai ales, se pare!

— O, sunt niște drăguți, Aleandro. Eva a râs, în timp ce băieții se împungeau cu picioarele pe sub masă. Sunt minunați! Și, cine ar fi zis, niște mici artiști în devenire?

A fost tentată să spună că ar putea să cumpere creioane colorate noi, și pentru ei, dar și pentru Aleandro, dar știa că el s-ar fi simțit jignit, iar ea nu avea de gând să se întoarcă din nou acolo. În schimb, s-a ridicat de la masă și a trecut prin țesătura ponosită care despărțea bucătăria de restul spațiului.

— Ți-am spus că și eu sunt artistă? Nu s-a auzit nimic din partea cealaltă, așa că ea și-a băgat capul prin perdea. Nu aveți supă, dar văd că aveți lămâie

și usturoi. Și niște resturi de pâine. Și, din câte văd pe aici, niște rozmarin și ulei de măsline. A ridicat micul borcan de tavernă și mănunchiul de ierburi. Știți voi ce obții când toci toate aceste lucruri împreună? Nu, poate că nu știți. Așa că vă așteaptă o surpriză.

S-a uitat la Aleandro, l-a văzut zâmbind larg în același mod în care Lúkas îi zâmbise mai devreme la foc.

— Nu te mișca, a spus el. Rămâi așa pentru încă o clipă.

Apoi a întins mâna după una dintre bucățile de creion și o foaie de hârtie de pe masă și, în timp ce ea stătea între faldurile perdelei despărțitoare, ținând în mână borcanul și ierburile, el a început să o deseneze.

* * *

Întâlnirile lor de după acea noapte nu se mai limitau doar ia orele de după lăsarea întunericului. Tatăl ei (spre marea ușurare a Evei) era absorbit de afaceri și își petrecea după-amiezi întregi în biroul său sau întreținându-l pe acel om îngrozitor care spera să i devină partener. Deseori, Eva se ducea în oraș și îl privea pe Aleandro cântând, fără să țină cont de avertismentele și de reproșurile nesfârșite ale Dorei. Mai târziu, se întorceau împreună la tabăra de țigani, iar ea îl punea la curent cu lucrurile pe care le învăța din cărțile de anatomie. El, la rândul lui, vorbea despre artă, care părea să-l preocupe foarte mult în ultima vreme.

— Ce pictez eu, i-a spus el într-o după-amiază, devine un fel de urgență, ca și cum ar cere să fie auzită. Dar de multe ori mă gândesc: Oare este doar o hachiță? Un vis prostesc? Adică, ar trebui să mă concentrez doar pe îngrijirea frățiorilor mei dragi, mai ales a lui Lúkas, a cărui sănătate a fost fragilă de când s-a născut. Cu toate acestea, vreau ca frații mei, oamenii mei, să rămână cu o moștenire, iar desenele mele ar putea fi tot ceea ce le pot oferi. Vreau să las ceva semnificativ în

urmă; vreau ca frații mei să știe că au fost crescuți într-o cultură frumoasă, un loc al iubirii și al acceptării. Asta, pentru mine, este la fel de important.

Ștergându-și ochii umezi, Eva a aprobat din cap. Trebuia să recunoască faptul că și ea începuse să se atașeze de frații lui. Îi plăcea sinceritatea lor, duritatea lor, faptul că o acceptau. Adora felul în care mâzgăleau alături de Aleandro în timp ce el îi schița chipul la iaz, felul în care și-au sculptat toate numele în interiorul unei inimi uriașe pe un castan, după ce Aleandro Le-a arătat cum să facă asta. Își doreau să fie ca el. Și ceilalți îl priveau la fel în tabăra de țigani, unde, în ultima vreme, mergeau împreună fără jenă. Nu mai văzuse în viața ei pe cineva atât de dispus să-și ajute vecinii – să taie lemne, să care găleți cu apă – nu din obligație, ci pentru că oamenii lui erau totul pentru el. Iar ei îl iubeau la rândul lor. Îl iubeau îndeajuns de mult încât să tolereze prezența ei, să o întrebe ce voia să i se cânte la focul de tabără, să o lase să pătrundă în intimitatea obiceiurilor lor, pe care le protejau cu atâta sârg. Chiar dacă era doar temporar, o făceau pentru el.

În tot acest timp, Aleandro tot nu o sărutase. Uneori, dorința de a-l atinge, de a fi în brațele lui și de a-și apăsa buzele în gropița întunecată de la baza gâtului lui, era de nesuportat, dar știa că ar fi trecut o linie roșie care nu mai putea fi trecută înapoi. Și asta o înspăimânta. O înspăimânta la fel de mult ca și faptul că vara era pe terminate.

•

Într-o după-amiază, în loc să se ducă în oraș să-l caute pe Aleandro, Eva s-a îndreptat direct spre tabăra de țigani. Știa că frații lui Aleandro se duceau împreună cu ceilalți copii la iaz după-amiaza, și spera că îl va găsi pe Lúkas. Tatăl ei plecase la Viena cu doar o oră mai devreme și urma să fie plecat până a doua zi, ceea ce îi permitea să facă ce avea ea în minte. Totuși,

trebuia să se grăbească. Ziua era aproape de sfârșit, iar grajdurile de la moșie urmau să se închidă în curând și caii să fie aduși înăuntru pentru seară.

Lúkas a fost cel care a zărit-o primul și a venit în fugă spre ea, scuturându-și picăturile de apă de pe buclele lui negre, trăgându-și în sus betelia de la pantalonii scurți, prea largi, care, fără îndoială, aparținuseră fraților lui.

— Eva, Andro nu s-a întors. Dar, a ridicat el un deget într-un gest ca de adult, pe care ea își imagina că îl învățase de la Aleandro, eu, Lúkas, îs mare artist! S-a gândit puțin, apoi a continuat: Dacă îl aștepți aici pe Andro, pot să-ți cânt câteva cântece! Sau pot să te învăț să faci roata. E foarte distractiv!

— Este, a fost de acord Eva. Îmi place să fac roata! Dar, știi ceva, astăzi m-am gândit să facem ceva diferit.

— Diferit?

— Da, să plecăm într-un fel de aventură.

— Aha, aventură! Ochii lui s-au mărit de emoție. Da, hai să mergem într-o aventură! Îmi plac aventurile.

— Ei bine, haide, atunci, a spus Eva, strângându-i mâna micuță, întotdeauna ai spus că vrei să călărești un cal. Iar eu am unul exact de mărimea perfectă pentru tine.

O jumătate de oră mai târziu, ea urmărea felul în care Lúkas zâmbea către ponei, felul în care fața lui radia de bucurie și cum îi săruta nasul umed, cum îi mângâia coama. Nu era încălțat, dar când a urcat pe căluț, a făcut-o cu încredere, încolăcindu-și tălpile picioarelor aproape de flancul poneiului pentru a-l ține pe loc. Și-a sprijinit tot corpul de el, ca și cum s-ar fi contopit cu el.

— Mă place! Nu-i așa, băiete?

Un alt sărut zgomotos a aterizat între urechile poneiului.

— Mergi încet, Lúkas, i-a spus ea, ținând frâiele poneiului. Este tânăr, ca și tine, și va trebui să-l

călărești încet. Va trebui să-l lași să aibă încredere în tine.

Se învârteau în jurul țarcului, la început într-un trap iute, apoi la galop, stârnind praf. Lui Lúkas i-a scăpat un țipăt, chiar dacă ea îi spusese că trebuie să fie tăcuți, să nu atragă atenția. Dar ei nu-i păsa. Nu-i păsa decât de acest moment de fericire pe care i-l înlesnise unui băiat ai cărui părinți muriseră, care nu avea parte de o masă bună decât ocazional și era predispus la febră, dar care totuși iubea viața.

La apusul soarelui, după ce a dus poneiul la grajd, Eva l-a condus pe Lúkas înapoi în tabără. Era o seară caldă și frumoasă și, în timp ce se plimbau printre viile și iarba scăldată în aur, Evei i-a fost imposibil să țină pasul cu discuția entuziastă a lui Lúkas. Îmbrăcase rochia ei preferată de vară – aceeași rochie roșie pe care o purtase în piață când ea și Aleandro se întâlniseră –, dar tivul se îmbâcsise în noroi și știa că nu avea timp suficient să se întoarcă la vilă pentru a se schimba. Părul i se desprinsese și el din împletitura franțuzească, dar pielea îi era încălzită de soare și, la urma urmei, cu greu credea că Aleandro ar fi observat. Totuși, voia să fie frumoasă în seara aceea. Voia să arate cât mai bine când îi va da vestea.

— Azi am devenit bărbat! Lúkas i-a întrerupt gândurile. L-am înhămat bine, nu-i așa? Ai văzut cum m-a ascultat calul ăla mare și bătrân?

— Era un ponei, l-a corectat Eva în timp ce îi ciufulea părul. Un ponei, exact ca tine!

Chipul lui radia.

— Poneiul acela este al tău?

— Da. Al meu e. S-a aplecat ca să-l privească în ochi. Și poate, Lúkas, dacă îmi dai puțin timp să aranjez asta, aș putea să te aduc înapoi să-l revezi în curând.

— Mâine!

— Ei bine, poate nu mâine, dar în curând, Lúkas, în curând. Oricum, e bine să aștepți cu nerăbdare ceva, nu crezi? a spus Eva în timp ce urcau pe deal.

Apoi l-a văzut, a văzut o siluetă apropiindu-se și a știut că era el. Aleandro. Și el i-a văzut și s-a repezit în direcția lor. Punându-și un braț în jurul Evei și celălalt în jurul lui Lúkas, i-a condus prin ultima porțiune a văii spre focul de tabără deja aprins și toate motivele pe care Lúkas le enumera ca să o convingă că a doua zi era ideală pentru a se întoarce la grajduri s-au împrăștiat în jurul Evei ca praful suflat de pe o palmă.

* * *

După focul de tabără, după obișnuitul rachiu și după cântece, după ce copiii au fost aduși acasă și băgați în pat, Eva și Aleandro s-au plimbat prin valea întunecată. Focul se stinsese de mult și aerul mirosea a pin și a caprifoi, iar el era neobișnuit de tăcut, nu mai mult decât o umbră lângă ea. Toată noaptea o privise puțin ciudat, deși nu mai puțin afectuos, privirea lui mutându-se adesea spre Lúkas, atinsă de ceva ce ea nu reușea să pătrundă. Era bucuroasă că putea fi în sfârșit singură cu el. Bucuroasă că îi putea spune ce gândea, ce gândise toată după-amiaza. Și totuși, el a fost cel care a vorbit primul.

— Mulțumesc, Eva. Mulțumesc pentru ceea ce ai făcut astăzi. Pentru Lúkas.

— N-ai pentru ce. Știu cât de mult urăște faptul că toți caii din tabără sunt prea mari pentru ca el să poată călări. Sper că nu te superi că nu te-am întrebat mai întâi. Sincer, am vrut, dar nu am avut timp.

— Bineînțeles că nu. Să-l văd pe Lúkas atât de bine dispus, cum să mă deranjeze? Doar că… S-a oprit din vorbit și și-a ridicat mâna în bătaia brizei, în timp ce mergeau. Simți asta? Simți schimbarea din aer?

Așa era. Și ea o simțea de câteva zile.

— Aleandro, am vrut să-ți spun… Nu cred că voi pleca la Budapesta așa cum am plănuit. Nu încă. Pot să amân poate până la sfârșitul lui septembrie, chiar octombrie…

El s-a oprit. S-a întors spre ea încet, cu efort, ca și cum și-ar fi vrut tot corpul în această mișcare.

— Eva.

Ea a inspirat ușor.

— Da?

— Povestește-mi despre el. Te rog. Vorbim despre orice altceva în afară de el. Așa că spune-mi cum este el. Trebuie să știu.

Era atât de direct, dar îi plăcea asta la Aleandro, îi plăcea că nu se zgârcea la cuvinte și știa, de asemenea, că avea tot dreptul să întrebe. Nu se putea preface că Eduard nu era aici, între ei, în aceste momente furate, că lucrurile nu merseseră prea departe.

— Cum e el… a început ea, cântărind cât de mult să dezvăluie sau să se abțină. El nu este ca mulți oameni pe care îi întâlnesc în viața de zi cu zi. Își iubește meseria de medic, așa cum îți iubești tu pictura sau vioara, și este generos, amabil. Mă respectă. Cred că asta îmi place cel mai mult la el. Mă tratează de la egal la egal și așa va face întotdeauna.

— Și o să te măriți cu el. O să te întorci la viața ta și o să te măriți cu el. Chiar dacă pleci de aici mai târziu.

Ce putea să spună cu adevărat? Ce asigurări să-i dea?

Adevărul era că habar nu avea ce să facă începând din toamnă, întreaga ei lume părea să se fi despicat într-o prăpastie în fața ei.

— Uite, Aleandro, totul e atât de nou, atât de… neașteptat. Nu mă așteptam să se întâmple așa ceva. Și-a întins mâinile spre el ca într-o rugăminte. Nu știu, sincer, ce ar trebui să fac.

Din nou tăcere. El nu a încercat să o consoleze, ci s-a îndepărtat mai mult în adâncurile văii, într-

un loc în care nu erau amândoi, iar ea nu putea suporta această distanță dintre ei. Ea a fost cea care a venit la el și și-a înfășurat brațele în jurul taliei lui, îngropându-și fața în spatele lui, inhalându-i aroma. El mirosea a berărie și a foc, mirosea a Sopron, a casă. Orice ar fi existat între ei, nimic nu ar fi putut schimba acest adevăr simplu.

— Nu știu ce să fac, Aleandro, a repetat ea lipită de cămașa lui, cu lacrimi în ochi. Te rog, spune-mi ce ar trebui să fac.

Întorcându-se spre ea, el i-a luat mâna și au reluat drumul. Au ajuns la un stejar, un trunchi robust, vechi de o sută de ani, iar el a tras-o și a lipit-o de el, cu spatele la pieptul lui. Ea îi simțea degetele sub catarama colierului ei, trasând o linie invizibilă pe umărul ei ars de soare, încet, ca și cum ar fi vrut să-i imprime curbura. Apoi el a vorbit. Încet, i-a vorbit la ureche:

— Știi exact ce trebuie să faci, Eva. Nu pot să-ți ofer nimic, absolut nimic în afară de o mică măsură de fericire, iar în lumea noastră, asta nu este deloc suficient. Dacă rămâi, sunt șanse mari să regreți într-o bună zi. Iar eu nu vreau să existe regrete între noi.

— Dar cum pot să plec acum? Și cum rămâne cu frații tăi? Ce se va întâmpla cu ei?

— Noi, romii, știi, suntem supraviețuitori. Dar tu ai un viitor luminos în față, o viață minunată pe care eu nu ți-o pot oferi. Tăcerea s-a prelungit, Aleandro încercând să-și facă curaj pentru ceea ce avea să spună: Deci, du-te. Du-te acum, Eva. Te rog. O să stau aici și o să te privesc cum pleci. Vreau să-mi amintesc de tine așa, în rochia ta roșie de vară.

Pentru un moment lung, ea nu s-a mișcat, nu s-a putut mișca, și a rămas lipită de el, cu inima ei bătând să-i spargă pieptul, în această mare vale pustie, unde nu se auzea niciun sunet, nu se vedea nicio strălucire de foc. Ea știa că el avea dreptate. Nu ar fi fost loc pentru ei în această societate

divizată. Ea nu aparținea lumii romilor, așa cum nici el nu avea ce căuta în lumea ei; amândoi se bucuraseră de un timp furat. Cu toate acestea, nu putea accepta că era ultima dată când îl vedea, nu-și putea imagina cum ar fi fost să se trezească a doua zi știind că nu aveau să se mai întâlnească.

Când, în sfârșit, s-a forțat să se îndepărteze, nu a putut să-l privească și s-a îndepărtat cu spatele la el, tremurând în rochia ei subțire. După câțiva pași, a rupt-o la fugă, întorcându-se la vechea ei viață, cu sandalele în mâini, cu pământul moale sub picioare. La jumătatea văii, nu a mai putut merge mai departe și s-a aruncat în iarbă, lăsându-și lacrimile să curgă în voie.

Capitolul 10

Și fusese atât de atentă! Atât de atentă să plece din casă fără să fie văzută, să nu lase în urmă nicio urmă a absenței ei, să încuie ușa de la intrare. Să deghizeze oboseala în preocupare, pentru a-și ascunde chinul inimii în spatele zâmbetelor. Așa că, atunci când tatăl ei a chemat-o în biroul său în dimineața următoare, ultimul lucru la care se aștepta era să fie confruntată cu dovezi.

Patru fotografii în total. Toate alb-negru, neclare, șterse, făcute cu o cameră foto ieftină. Toate aliniate într-un șir ordonat în fața ei, catalogând urmele înșelătoriei ei.

— Nu e ceea ce crezi, tată.

— Nu e ceea ce cred eu?

— Nu.

Nu putea să-i spună că, de fapt, totul se terminase – că aceste fotografii nu mai însemnau nimic acum și că inima ei, văzându-le, era răvășită de regrete și de dor. El o schimbase, schimbase ceva fundamental în ea și, chiar dacă nu avea să-l mai vadă niciodată, toată chestia era într-adevăr serioasă, mai serioasă decât își putea el imagina.

— Am sacrificat totul pentru tine, Eva, a strigat tatăl ei. Ți-am dat tot ce e mai bun pe lume. Te-am crescut să fii o doamnă! O doamnă, Eva! Și așa mă răsplătești? Prin a mă face de rușine? Prin compromiterea reputației mele, a numelui familiei noastre? A luat fotografiile, le-a strâns în pumn și i le-a înfipt în față. Uită-te la astea! Propria mea fiică, care umblă în văzul tuturor cu acest *parazit!* Știu ce este, Eva! Am văzut cum te-ai uitat la el la petrecere, în timp ce toată lumea, fără îndoială, râdea pe la spatele tău! Râdeau de tine, de mine.

— Tată, te rog să încerci să te calmezi – e doar un prieten, a încercat ea să discute rațional cu el.

Tatăl ei era încă în halat, nebărbierit, cu o expresie nelămurită în ochii lui cenușii, care în mod normal o priveau cu o distanțare sticloasă și impersonală. Erau hârtii împrăștiate pe covorul de lângă birou, un pahar de cristal spart, o fotografie a mamei ei într-o ramă de argint – pe care s-a aplecat să o ridice.

— Lasă-le! a răcnit el. Să nu îndrăznești să te miști de pe scaunul ăla, Eva!

— De ce nu te duci sus să te schimbi și putem vorbi despre asta puțin mai târziu? a continuat Eva pe același ton blând, chiar dacă era zguduită de frică. O s-o pun pe Dora să pună niște cafea și să curețe mizeria asta și putem vorbi puțin mai târziu.

— Dora? O, nu, nu, nu, draga mea, Dora nu este aici. Am trimis-o acasă acum o oră. În timp ce tu dormeai după mica ta escapadă, am dat-o afară din casă. A plecat. Nu se va mai întoarce niciodată.

— Despre ce vorbești? Brusc, nu mai era în stare să clipească, nu putea să respire. Deci așa avea s-o pedepsească. Îi va lua singura persoană din lume care ținea la ea. Tată! Cum ai putut? Dora n-a avut nimic de-a face cu asta! Nimic! Nu aveai niciun drept!

— Niciun drept? O, am avut toate drepturile! Toate, când te comporți fără să te intereseze de nimeni în afară de tine și de micile tale capricii

ieftine, fără să te intereseze de mine sau chiar de logodnicul tău. A făcut o pauză. Când propriul asociat mi-o aruncă în față ca monedă de schimb menită să mă înjosească. Dora te acoperă! Ea îți permite să te comporți ca o curvă!

S-a ridicat, nemișcată sub privirea lui furioasă, și s-a sprijinit pe marginea biroului. Apoi, fără să mai spună nimic, s-a întors spre ușă. Tot ce a văzut a fost lambriul de stejar cu pătrățelele de sticlă colorată; trebuia doar să ajungă și să treacă prin el. Era aproape acolo când el a venit după ea. Mâna lui i-a prins părul, smucindu-l, iar palma lui deschisă i-a lovit fața. Plângea, și totuși știa că trebuia să rămână nemișcată, foarte nemișcată. O singură mișcare nu ar fi făcut decât să-l provoace și mai mult. L-ar fi provocat să facă mult mai mult rău.

A forțat-o să se întoarcă, a împins-o înainte în cameră. S-a împiedicat, dar și-a recăpătat echilibrul și, în timp ce o făcea, ceva s-a dezlănțuit în interiorul ei. Toată angoasa ei, și vina, și durerea din inimă, și umilința s-au adunat în interiorul ei într-un vârtej și au explodat din ea. Și-a îndreptat rochia, și-a strâns părul după urechi și și-a șters lacrimile.

Apoi a rostit cu voce tare cuvintele pe care abia aștepta să le spună de când mama ei murise și tatăl ei devenise acest străin, această persoană care mirosea constant a gin și vorbea despre puritatea rasială, a cărui amărăciune și dispreț se născuse din lașitate. Lașitatea de a-și înfrunta propria pierdere.

— Și tu ce ești, tată? Nu vezi cum se uită oamenii la tine? Nu știi ce ai devenit? Dacă ți-am murdărit reputația a fost cel puțin pentru ceva bun, ceva care mi-a umplut inima cu tot ceea ce mi-ai refuzat, tot ceea ce ai făcut imposibil de obținut în orice alt mod. A râs amar. O curvă și un bețiv. Asta ne face să ne potrivim perfect. Acum dă-te la o parte din calea mea!

Știa ce avea să urmeze, dar nu-i păsa în acel moment de absolut nimic. A închis ochii, poate chiar a zâmbit. Și totuși, nu se așteptase la forța cu care a izbit-o. Tot ceea ce a mai putut conștientiza a fost pumnul lui ciocnindu-se de obrazul ei, camera care se învârtea și suprafața ușii în timp ce ea aluneca pe toată lungimea ei. Și o picătură de întuneric care s-a întins și i-a acoperit câmpul vizual, crescând ca un meteorit care se apropia. Înghițind-o cu totul.

Capitolul 11

Aleandro știa că ea nu avea să vină. Și totuși, iată-l aici, pentru a doua seară la rând, sprijinit de un stejar gros aflat lângă pivnița de vinuri. Nu speranța îl trăgea înapoi, ci mai mult faptul că știa că trebuia să ia o decizie proprie. Ea avea să-și continue viața, se va căsători, se va gândi la el într-o zi cu o detașare plăcută – o atracție trecătoare în ultimele săptămâni dinaintea căsătoriei care fusese, până la urmă, în mare parte nevinovată. În cele din urmă, chiar și asta avea să se estompeze, dar pentru el va fi acolo mereu – dincolo de această noapte, dincolo de această vară. Aici, în Sopron, va exista mereu ea.

Și astfel își lua rămas-bun de la locul lor de întâlnire, de la tot ce fuseseră unul pentru celălalt, de la orașul pe care intenționase să-l părăsească înainte ca Eva să intre în viața lui. Nimic nu-l mai reținea aici acum, iar el întârziase deja prea mult. Așa că avea să-și ia frații cu el și să plece pe vechiul drum cunoscut, pe care călătorise într-o altă viață cu părinții săi, când erau doar ei trei. Ce dor îi era de acel drum!

O vreme, Aleandro a stat rezemat de copac, lăsându-și mintea să se întoarcă la acele zile de început ale vieții sale și la tot ceea ce conținea

ele: cer înstelat, câmpuri deschise cu iarbă arsă, șoimi care alunecau prin transluciditatea aurie a apusurilor. Peste toate acestea, sunetul copitelor care băteau pietrișul, ziua care se topea în noapte, orașe care se deschideau la orizont, orașe care dispăreau. Ei erau călătorii, ei erau propriii lor zei, ei erau stăpânii destinului lor. Erau liberi, așa cum spera și el să fie din nou.

În timpul zilei, pe măsură ce micșorau distanța dintre sate, mama făcea poțiuni medicinale din ierburi culese pe drum, iar el stătea alături de tatăl lui, care conducea căruța trasă de cai. Soarele bătea fără milă, făcându-l să se simtă amețit, iar ei își petreceau timpul vorbind. Povesteau despre tavernele în care cânta tatăl lui, despre locul de unde venea muzica lor, iar Aleandro își lua adesea vioara și cânta pentru el.

— Îți place asta? spunea el, iar tatăl său se apleca mai aproape sau îl ruga să se mute pe cealaltă parte ca să-l audă mai bine.

— Nu mai ai mult, îi spunea, deși felul în care fața lui radia de plăcere era o încurajare suficientă pentru ca Aleandro să continue să gliseze arcușul pe corzi.

În piețele din orașe, mama lui își vindea poțiunile, în timp ce el îl însoțea pe tatăl său la taverne. În acele zile de început, cineva i-a scuipat cuvântul *Cigányok* și l-a întrebat pe tatăl său ce înseamnă.

— Înseamnă că atunci cânți din suflet, i-a explicat tatăl său, chiar dacă Aleandro știa că nu înseamnă nimic de genul acesta.

Îl auzise aruncat în fața tatălui său, de asemenea, în ciuda sunetelor frumoase care ieșeau din vioara sa, dar deja atunci tatăl lui, încă tânăr și impunător, nu mai putea să audă aceste cuvinte. Nu mai auzea nimic.

S-au așezat pe o mică parcelă din lunca verde care mărginea iazul de lângă Sopron, unde una dintre șatre se oprise pentru o vreme, cu câțiva ani

înainte. Aici, în Sopron, mâncau pește proaspăt în jurul focului și dansau seară de seară, iar Aleandro se juca cu copiii pe care îi privise doar de la distanță în primii zece ani din viața lui. Nu mai erau doar ei trei, ci și alte familii ca a lor, familii care voiau să împartă mâncarea cu ei, pentru ca Aleandro să nu rămână flămând. Tatăl său nu mai putea să cânte la taverne, nu le mai putea plăti pentru mâncare, așa că și-a suflecat mânecile și le-a întors bunătatea în singurul mod în care putea. Într-o dimineață, s-a întors cu un sac plin de unelte pe care le luase la schimb pentru câteva zile de muncă de la unul dintre țărani și a început să construiască. Mai întâi a fost propria colibă – nu mai mult decât o structură de lemn cu o singură cameră, cu o chiuvetă minusculă și o masă de măcelărie tăiată din scânduri pe care le folosise pentru placarea pereților. Ceilalți bărbați i s-au alăturat rapid, iar până în vara următoare majoritatea familiilor se mutaseră din căruțe, iar caii erau acum ținuți într-un șopron când ploua.

În acele zile, în care lucrau cu toții din zori și până la asfințit, Aleandro a început să facă desene pentru tatăl său, umplând spațiile dintre cuvintele pe care nu le mai înțelegea. Felul în care pereții se intersectau în interior, felul în care puteau fi sculptate niște alcovuri în colțuri pentru chiuvete, pătuțuri pentru copii. Avea doisprezece ani pe atunci, iar mama lui i-a învățat pe copiii din tabără să citească și să numere banii, să țină capul plecat în fața batjocurilor și a pietrelor aruncate de copiii ne-romi din oraș, să se facă imuni, invizibili. Niciodată nu a putut să înțeleagă cum de putea exista atâta ură într-un loc care se bucura de atâta frumusețe. Dar în cercul strâmt al vieții lui, exista într-adevăr frumusețe – muzică și dans și multe brațe care îl îmbrățișau.

Așa înțelegea Aleandro viața obișnuită, însă, după câțiva ani, a început să-i lipsească aventura de pe drumuri. Într-o zi, a luat vioara ruginită a

tatălui său și a pornit din nou la drum. Avea cincisprezece ani, era neliniștit, ca orice tânăr, iar cerul care îi fusese întotdeauna acoperiș peste vară îl atrăgea cu promisiunea a ceva nou.

A urmat mai mult sau mai puțin drumurile pe care le cunoștea din copilărie. Era destul de bun la vioară, chiar dacă visa mai degrabă să deseneze acele case și a început să deseneze biserici și berării, apoi, după un timp, doar oamenii care se adunau sub acele acoperișuri. La lacul Balaton, s-a alăturat unui grup de flamenco și a fost vrăjit de dansatoarea principală – o fată care îi semăna foarte mult, cu buze pline și ochi melancolici și luminoși, ale cărei șolduri ample se mulau pe sunetul viorii lui și cu care și-a pierdut virginitatea mai târziu în acea noapte. Au urmat multe astfel de nopți, însă ea era mult mai în vârstă decât el, iar felul în care îl ignora în timpul zilei, în ciuda șoaptelor febrile din timpul nopții, l-a făcut să vadă ce reprezenta pentru ea.

Într-o dimineață, a plecat din nou și a continuat să meargă, trecând pe lângă șiruri de case pe maluri ridicate și râuri care îl duceau spre locuri noi, locuri pe care îi plăcea să le descopere la fel de mult pe cât îi plăcea să le părăsească. Au mai fost taverne și alte câteva femei care nu semănau cu dansatoarea, iar anii au trecut fără ca el să știe, până când a împlinit douăzeci de ani și l-a prins vestea despre ceea ce se întâmpla în Sopron.

Nimic nu îl putuse pregăti pentru ceea ce a găsit atunci când s-a întors. Mama, bolnavă de tifos, abia dacă îl recunoștea. Nu s-a putut hotărî să întrebe de tatăl său, dar în sinea lui știa ce se întâmplase înainte de a păși pe ușă. Știa. Mai târziu, o femeie în vârstă din sat a adus trei copii – doi băieți gemeni de vreo cinci sau șase ani și unul mai mic, nu mai mult decât un copil mic, cu o masă similară de păr creț și închis la culoare și cu niște ochi uriași care îi străpungeau pieptul.

Ea avea grijă de ei, i-a explicat. Pentru mama lui. Pentru *mama lor.*

Pentru tot restul vieții sale, nu va uita niciodată ușurarea de pe fața mamei sale când i-a promis că va rămâne. I-a luat locul și i-a iubit pe acei băieți așa cum îi iubise ea; i-a protejat. Timp de doi ani după ce și-a îngropat părinții, și-a ținut promisiunea și avea să continue oriunde l-ar duce viața. Burgenlandul îi aștepta, Viena după aceea, poate, iar drumul deschis dintre ele era tovarășul lor de nădejde.

Drumul fusese întotdeauna singura lui constantă și era pregătit pentru el din nou.

* * *

Aleandro a inspirat adânc, imaginându-și vila în care Eva dormea liniștită, poate ușurată sau poate puțin tristă, uitându-l deja. Era târziu, aproape de miezul nopții, și trebuia să-și păstreze forțele pentru a doua zi, așa că s-a apucat de ultima sarcină a nopții. Nu-i păsa că avea să deseneze pe întuneric – era doar o schiță aproximativă pe care intenționa să o facă, o amintire a ultimelor sale clipe aici. Dar când și-a scos carnețelul și a început, nu a putut continua dincolo de primele tușe. Mai degrabă, ochii lui s-au concentrat asupra unei fluturări albe, acolo, chiar la baza văii, la nu mai mult de câteva sute de metri distanță.

Un porumbel, s-a gândit pentru o clipă, apoi și-a dat seama că nu putea fi asta – era prea jos. Și-a încordat privirea pe întuneric, a mai urmărit mișcarea puțin, în timp ce silueta continua să se mărească.

Eva. Era încă la distanță, iar Aleandro și-a înăbușit dorința de a alerga spre ea, de a o strivi la pieptul lui. De a o lipi de el, pentru a-și dovedi că era reală. În schimb, a stat acolo și a privit-o pe Eva venind spre el în același mod în care o privise plecând cu două nopți mai devreme și a trebuit să se sprijine de un copac. Abia când s-a apropiat de ea, șocul i-a străpuns împietrirea.

— Eva. Eva, ce s-a întâmplat?

Se holba la expresia mândră de pe fața ei, pe care o cunoștea atât de bine și pe care o venera, la vânătaia rotundă de mărimea unei prune de pe pielea de marmură a obrazului ei. Avea buza crăpată, și și-a atins-o cu grijă, ca și cum ar fi vrut să o ascundă, apoi o sclipire de ușurare i-a apărut în privirea impenetrabilă și s-a repezit în brațele lui.

— Îmi pare rău, a murmurat ea în gulerul cămășii lui. Speram să te găsesc. Nu știam unde altundeva să mă duc și trebuia să te găsesc. Aveam nevoie să te văd.

— Doamne. Eva, uită-te la mine, îi tot spunea el, dar ea nu voia. Tremura, iar tot ce putea face el era să o tragă mai aproape, să o strângă în brațe, așa cum știa că avea nevoie, chiar dacă și el tremura de furie. Avea să-l omoare pe cel care îi făcuse asta. O va face, și a spus-o cu voce tare. Spune-mi doar cine ți-a făcut asta, Eva. Îl omor. Îl omor cu mâinile goale.

— Nu contează, a spus Eva, ridicându-și obrazul de pe pieptul lui și privind prin întuneric. Aceste vânătăi nu mai înseamnă nimic pentru mine acum. Sunt răni mai rele de vindecat. *Aceste* vânătăi m-au eliberat.

* * *

Mai târziu, Eva i-a povestit ce se întâmplase la vilă – fotografiile din timpul petrecut împreună, palma deschisă care îi spărsese buza, pumnul care transformase camera în întuneric. Cum după aceea s-a trezit în camera ei cu ușa încuiată și a știut că era inutil să bată în ea sau să strige. Nimeni nu o mai putea auzi acum. Nu era nimeni în casă în afară de ea și de tatăl ei. În noaptea următoare a ieșit pe fereastra de la etajul al doilea și s-a târât pe liana de bougainvillea, fără să-i pese că ar putea să-și rupă gâtul. Nu voia să-și mai vadă niciodată tatăl, a declarat ea, cu fața contorsionată de furie, de umilință. Nu se va mai întoarce niciodată. Nu

putea să se întoarcă niciodată la o viață care să-l includă pe tatăl ei.

A izbucnit în lacrimi când a rostit cuvintele, ca și cum exprimarea lor ar fi făcut fapta mai reală, așa că el a luat-o de mână și a condus-o în pivnița de vinuri, locul lor de întâlnire, unde, pe podeaua de beton, a întins pătura pe care o țineau mereu acolo, a aprins lampa cu petrol și și-a așezat caietul de schițe într-un colț.

— Poftim, întinde-te un pic. Odihnește-te, a spus el și s-a așezat lângă ea, trăgându-i capul în poala lui. Nu trebuie să te întorci, Eva. Ești în siguranță aici. Putem sta aici cât vrei.

Nu au vorbit o vreme, iar tăcerea dintre ei l-a agitat mai mult decât lacrimile ei. Cu câteva clipe în urmă, era convins că nu o va mai vedea niciodată, iar acum era aici, cu el, și nu putea face nimic pentru a-i alina durerea. Într-un fel, era mai rău decât să o piardă.

— Eva, vino cu mine, s-a trezit spunând. Plecăm dimineață cu frații mei; vom pleca de aici. O să găsesc o cale să am grijă de tine, Eva. În afară de frații mei, tu ești tot ceea ce contează pentru mine pe lume. Vino cu mine.

Ea nu a răspuns la început, iar el și-a dat seama cât de absurdă era propunerea lui. Cum ar fi putut să aibă grijă de ea? Cum, când abia putea să aibă grijă de el însuși, de frații lui? Și nu o încurajase el să se întoarcă la Budapesta? Și totuși, acum nu-și putea imagina un alt bărbat care să o liniștească, să o țină în brațe. Și tocmai la *el* venise – nu la logodnicul ei, nici la prietenii ei, nici măcar la Dora. *El. El* era menit să o protejeze, să o iubească, să o țină în siguranță.

— Ai fost vreodată în Burgenland? a continuat el, alimentat de o speranță bruscă. Nu e departe de aici, pe partea cealaltă a lacului Fierth, în Austria. Este un loc foarte asemănător cu ăsta, dar pot găsi de lucru acolo. Mi s-a oferit deja o slujbă stabilă, să cânt la una dintre taverne, și va fi suficient

pentru o vreme, suficient până când vom găsi un alt loc unde să mergem. Oriunde vrei tu, Eva. O să te duc oriunde vrei să mergi.

Ea nu scosese încă niciun cuvânt. Era împietrită, nu i se mișca niciun mușchi, iar pentru o clipă a crezut că a adormit, așa că a continuat să-i mângâie părul. În cele din urmă, s-a întins pe pătură lângă ea, îndurerat de oboseală și de greutatea gândurilor sale. Au rămas așa o vreme, ținându-se în brațe, lumina lămpii cu kerosen aruncându-și umbrele pe pereții sterpi, demoni dansând.

— Te simți bine? a șoptit el, când ea s-a îndepărtat brusc de el și s-a așezat.

Degetele ei de pe buzele lui l-au împiedicat să spună alte cuvinte. În lumina slabă, părul ei apărea într-un halo auriu, iar vârfurile degetelor ei pe buzele lui i-au stârnit ceva în adâncul sufletului. El i-a căutat ochii, dar nu i-a putut vedea. Nu putea să-i vadă în lumina slabă.

— Vin cu tine, Aleandro. O să vin.

Nu-i venea să creadă ce auzea, iar fericirea l-a luat pe sus, așa că nu s-a mai putut stăpâni, n-a mai putut da înapoi și a sărutat-o, la început cu prudență, cu mai multă tandrețe decât pasiune, apoi mai profund. Ea avea gust de lacrimi, iar el s-a gândit că nu cunoscuse niciodată o asemenea senzație de durere și de dulceață și că era mai bine decât își imaginase. Și-a îngropat mâinile în mătasea părului ei, a tras-o sub el și a sărutat-o din nou, i-a sărutat gura caldă și gâtul și baza gâtului, unde pulsul îi era accelerat.

O iubea, era îndrăgostit de ea, o adora, îi tot murmura incoerent. A spus oare și ea că și ea îl iubea? Nu putea fi sigur, căci capul i se învârtea. Poate că era doar un suspin, sau greierii de afară, în liniștea nopții, care cântau. Pentru o clipă, l-a cuprins gândul că ea nu făcea decât să acționeze din impuls, că el profita de un moment emoțional

și s-a îndepărtat de ea, închizând ochii. Dându-i drumul.

Nu acela a fost sfârșitul, însă. Când i-a deschis, ea era încă acolo, îngenuncheată lângă el. Ca într-un vis, el a privit-o cum își descheia nasturii minusculi de sidef ai rochiei, iar aceasta i-a alunecat de pe umeri, ușor, fără să opună rezistență. S-a holbat la frumusețea ei uimitoare, la sânii minusculi și la alunița în formă de semilună dintre ei, vrând să o întrebe dacă asta era ceea ce își dorea cu adevărat.

Apoi mâna ei i-a atins-o pe a lui, ridicând-o spre obrazul ei arzător, și a fost mai mult decât putea suporta. Mai mult decât putea suporta un bărbat de aproape 23 de ani, plin de dragoste. Când s-a întins din nou spre ea, a făcut-o cu dorință, fără rezerve și fără teamă.

Capitolul 12

Foc. Aleandro a deschis brusc ochii, iar nările i s-au umplut de mirosul acru. În lumina argintie a zorilor, a inspirat adânc, sperând că se înșela. Lângă el, Eva dormea liniștită, cu brațul palid așezat pe pieptul lui gol, cu respirația lentă, caldă în spațiul dintre ei. Având grijă să nu o trezească, el s-a desprins de ea și s-a așezat, toate simțurile revenindu-i în corp ca un fulger. A bâjbâit în jur, căutând lampa cu kerosen, dar nu a putut să o găsească. Lampa se stinsese de mult în timpul nopții.

— Nu pleca. Era trează. Și-a așezat brațul în jurul taliei lui și l-a tras înapoi pe pătura lor, râzând puțin, cu buzele ei umede pe umărul lui. Nu pleca, a repetat ea, și i-a trebuit toată puterea să nu cadă din nou lângă ea, să nu se înece încă o dată în frumusețea ei și în mirosul pielii ei.

— Iubirea mea, nu plec nicăieri. Mă întorc imediat. Trebuie doar să verific ceva. Probabil că nu e nimic, probabil că e doar… Gândul s-a izbit de el ca un val, provocându-i un mic strigăt involuntar. Era doar un fir de gând, neformat, dar care totuși a sfâșiat visul nopții. Eva, a spus el, mai insistent, trăgându-și cămașa peste cap, chinuindu-se să-și pună cizmele. Eva, nu pleca de aici. Așteaptă-mă.

Se aplecase peste ea, buzele lui aproape că le atingeau pe ale ei. Vânătaia de pe obrazul ei se adâncise, devenise mai violentă, iar el și-a trecut ușor degetele peste ea. Ura să o părăsească, nu voia să o mai părăsească niciodată, și totuși nu putea să-i spună de ce. Spera că se înșela. Doamne, cât de mult spera să se înșele!

— Mă întorc înainte să-ți dai seama, bine? Mă întorc într-o clipită, promit. Te rog să nu pleci nicăieri.

Nu a avut timp să aștepte răspunsul ei, căci a ieșit în fugă din pivniță.

•

Afară, un halo portocaliu teribil se întindea la orizont, iar aerul era o pătură de fum sufocant. Inima îi bătea cu putere. Nu putea vedea mai mult de un metru în fața lui, iar aerul devenea tot mai dens pe măsură ce se apropia în fugă de cocioabă. Abia când s-a apropiat, priveliștea l-a oprit, făcându-l să se clatine. Nu-i venea să creadă ce vedea; era imposibil de asimilat totul. Cu câteva clipe în urmă, era în brațele Evei, iar acum asta.

Mai mult de zece colibe luaseră foc ca și cum ar fi fost făcute din hârtie fragilă, iar acoperișurile erau un șir de cărbuni sfărâmicioși. Chiparoși vechi de o sută de ani izbucniseră în flăcări ca niște bețe de chibrit, limbi de fum negru care se înălțau spre nori, ca și cum ar fi intenționat să mistuie cerul însuși. Era în plină vară și iarba era uscată, iar flăcările se luau la întrecere printre trestii. Oamenii – oamenii lui – fugeau în toate

direcțiile, dezorientați, țipând, iar caii se tânguiau în interiorul șopronului. Cineva le-a dat drumul și, în câteva secunde, au călcat pe lângă el, o herghelie sălbatică ce se îndrepta spre dealuri. Unul dintre cai s-a răsturnat și nu s-a mai putut ridica; zăcea acolo în agonie. Nimeni nu l-a văzut pe Aleandro; nimeni nu l-a chemat în ajutor. Era invizibil.

A bătut în ușa colibei sale. O flacără superficială tăia de la baza structurii spre linia acoperișului, iar el știa că nu avea prea mult timp la dispoziție. Râulețe de sudoare i se prelingeau pe spate, adunându-se la brâu, curgându-i pe picioare. A bătut din nou, și-a lansat piciorul în ușă, strigând numele fraților să-i Nu era nicio mișcare în fereastră, nimic altceva decât liniște, întuneric, iar aerul tremura în vederea lui încețoșată. A lovit ușa mai tare, alternând picioarele – stângul, dreptul – și, în cele din urmă, lemnul a cedat.

— Lúkas! Tamás! Attia!

Lângă vatră se auzea o mișcare ușoară, o agitație. Tușind, ținându-și gulerul cămășii peste gură, s-a împiedicat ca un orb.

— Doamne, s-a auzit strigând. Doamne! La ce te gândești?

Îi găsise. Trei perechi de ochi se holbau la el, ca și cum ar fi fost o fantomă, ca și cum ar fi venit prea târziu pentru a mai putea face altceva decât să privească focul intrând prin pereți. Nici măcar nu păreau să fie conștienți de prezența lui, chiar dacă el a strigat la ei, i-a scuturat, a strigat din nou.

— Să mergem acum. Ridică-te!

L-a apucat primul pe Lúkas, l-a auzit scâncind în timp ce se răsucea în brațele lui, iar această singură acțiune a părut să schimbe ceva în ceilalți, să-i scoată din starea de încremenire. Aproape în tandem, s-au ridicat cu brațele legate, ținându-se unul de celălalt.

— Așa e bine, așa e bine, nu vă fie frică! O să vă scot eu de aici, mă auziți? Aici, apucă-mă de

mână, Attia! Bine, așa, e bine. Acum, ia-l pe frate-tău de mână, ține-l strâns și nu-i da drumul. Da! Stai cu ochii pe mine, numai pe mine!

Afară, mai multe flăcări, mai mult fum. Dar fumul era o binecuvântare, pentru că nu le permitea să vadă. Nu puteau să vadă ce se întâmpla, dar puteau să simtă mirosul; duhoarea cărnii arse îi făcea greață, îi slăbea tot corpul. Era un vis urât, un coșmar din care nu se putea trezi. A cărat găleți cu apă, le-a aruncat pe iarba dintre colibe. O găină a luat foc; a fugit pe lângă el și s-a prăvălit la pământ într-o explozie dezgustătoare de flăcări. Pământul de sub el era un râu de foc. Și-a udat pantalonii cu apă. Se sufoca, încercând să tragă aer în plămâni.

Nu știa cât a durat, cum au reușit să stăpânească incendiul și nici cât timp trecuse de când o părăsise pe Eva. Timpul s-a scurs, și-a pierdut orice sens. Stătea pe pământul carbonizat, printre ruine, acoperindu-și fața cu mâinile. Umbrele treceau pe lângă el. Și-a îndepărtat mâinile, iar acestea erau negre, acoperite de funingine. Murdare de pierderea a tot ce construise tatăl său.

Și totuși, era în viață. Și-a mișcat mâinile pentru a o dovedi. Era în viață, așa că s-a împins în picioare și s-a ridicat din iarba pârjolită, apoi s-a dus să-și caute frații jos, lângă apă, unde îi lăsase, știind că vor fi în siguranță. Când i-a văzut, a alergat la ei și i-a tras în brațe, iar apoi a început să plângă cu voce tare – plângând pe umerii și pe piepturile lor mici, șoptindu-le numele și ceea ce credea că este o rugăciune.

•

— Ce s-a întâmplat? i-a întrebat pe Tamás și pe Attia ceva mai târziu, în timp ce stăteau împreună în iarbă, încă prea slăbiți pentru a se mișca. Ce s-a întâmplat aseară, cât am fost plecat?

Nu se aștepta cu adevărat ca ei să știe, dar felul în care se priveau unul pe altul și își coborau ochii

i-a tresărit inima obosită. Știau ceva, de asta era sigur.

— Spuneți-mi, băieți! a insistat el. E în regulă. Sunteți în siguranță acum. Ce s-a întâmplat?

— A fost un om, a început Tamás, aproape cu teamă. A venit pe aici să te caute. A bătut la câteva uși și a slobozit o grămadă de strigăte și de înjurături, dar nimeni nu i-a putut spune unde ești, nimeni nu a vrut să vorbească cu adevărat cu el, așa că, după o vreme, a renunțat și a plecat. Apoi au venit alți oameni, cam după o jumătate de oră, pe cai, cu pușți. Toată lumea a fugit înăuntru, și am fugit și noi – am încuiat ușa de două ori, așa cum ne-ai învățat. Apoi am simțit miros de foc. Dar am rămas înăuntru. Am rămas înăuntru pentru că știam că o să vii. Știam că o să vii să ne iei.

— Te-ai descurcat bine, a mormăit Aleandro, chiar dacă se simțea ca și cum ar fi primit un pumn în stomac. Dar spune-mi, Tamás, acest om care… a întrebat de mine, cum arăta?

Copilul a ezitat puțin.

— Era… mai în vârstă. Avea părul cenușiu și purta o vestă de piele.

Apoi a vorbit Lúkas:

— L-am mai văzut înainte, Andro, conducând pe drum într-o mașină neagră și strălucitoare spre casa mare de pe deal. Cea de acolo. Unde m-a dus Eva să călăresc poneiul.

Un urlet. Aleandro nu a putut să-l stăpânească, nu s-a putut opri, chiar dacă știa că-și speria frații când ei erau deja destul de speriați. A mai venit unul, și încă unul. Urla, pentru că știa acum, cu claritatea unui muribund, ceea ce îi scăpase tot timpul.

Focul fusese pus pentru el. Era prețul de plătit pentru dragostea lui.

* * *

Eva nu mai era când s-a întors cu frații lui. Pivnița era goală. Doar caietul de schițe se afla acolo, lângă lampa de kerosen, într-un colț, cu

pătura împăturită frumos lângă el. A căutat-o peste tot în jurul podgoriei, strigându-i numele, plonjând printre rândurile de viță-de-vie, tăindu-se în sârma ghimpată, strigând, implorând: *Eva, răspunde-mi! Eva, unde ești, unde ești, unde ești, unde ești?*

Soarele coborâse sub deal. În curând urma să se întunece din nou și nu mai avea ce face. Era epuizat, așa că s-a întins în iarbă cu brațele larg desfăcute, cu privirea fixată pe cer, deși știa că nicio stea nu va străluci în seara aceea.

În cele din urmă, s-a întors în pivnița unde îl așteptau frații lui, l-a luat pe Lúkas în brațe și a început să meargă. Acum nu mai aveau căruță, nimic care să-i poarte în afară de picioarele lor și voința lui de a-i conduce. Ceilalți doi băieți l-au urmat în tăcere și s-au îndreptat spre drumul sinuos de pământ care străbătea provincia. Fără să se uite înapoi, i-a condus cu oarecare viteză, nu prea mare, căci trebuiau să-și economisească energia, dar nici prea încet, ci constant, spre drumul cu două benzi, care se afla la patru, cinci kilometri distanță. Dacă reușeau să ajungă acolo, exista o speranță. Dacă reușeau să ajungă acolo, își continuau drumul spre granița cu Austria, urmând exact același traseu pe care își imaginase că îl vor urma cu Eva.

Două zile mai târziu, mergeau tot pe jos, cel mic în spate, ceilalți frați ai lui, acum puțin mai în față, trecându-și între ei un bidon cu apă, dând cu piciorul în pietre. Mergeau spre orizont, mergeau spre Burgenland, cu caietul lui de schițe cu portretele ei înghesuit lângă inimă. Tot ceea ce îl ținea în mișcare era un singur gând, o singură convingere. Odată ce știa că frații lui sunt în siguranță, avea să se întoarcă după ea. Pentru Eva, pentru dragostea lui, se va întoarce chiar dacă asta îl va costa ultima suflare.

PARTEA A II-A

DRUMURI

Capitolul 13

Budapesta
Toamna 1943

Ori de câte ori Eva își amintea de primele zile de după întoarcerea din Sopron, rememora un soi de vid general, o lungă perioadă de timp în care nu se putea distinge nimic, doar trecerea orelor punctată de zumzetul traficului de dedesubt. Tapetul palid, cu dungile sale argintii și aurii, foșnetul așternuturilor de pe pat pe care Eva nu se obosise să le îndrepte de câteva zile, sticluțele de parfum lustruite de praf de pe măsuța de toaletă, alături de biletele de mulțumire pe care intenționase cândva să le scrie – toate se amestecau în întuneric și redeveneau vizibile. De la fereastra dormitorului ei, a observat nuanța de auriu de pe vârfurile copacilor care mărgineau strada largă de sub fereastra ei, elevi în uniforme școlare care-și cărau cutiile cu prânzul și clarinetele, din ce în ce mai mulți pietoni întorși din vacanța de vară. Prima ploaie a căzut într-un torent, iar ea a privit-o în același mod impasibil, urmărind cu degetele șiroaiele de pe geam.

Nu se întâlnea practic cu nimeni, abia ieșea din cameră să ia ceva de mâncare din bucătărie când era sigură că nu se găsea nimeni în casa goală. Doar Dora o mai suna din când în când, iar ea alerga la telefon sperând să afle vești, dar nu avea nimic nou de transmis, nimic altceva decât istoria sumbră pe care Dora i-o transmisese de prima dată: tabăra de țigani fusese arsă până la temelii. Existau victime, dar unii reușiseră să scape

nevătămați. Porțiunea de teren fusese cumpărată de un negustor de vinuri (un prieten al tatălui ei, se zvonea), și era în curs de a fi rasă de pe fața pământului. De atunci, nimeni nu mai văzuse un singur violonist în oraș.

— Te rog, Eva, conchidea Dora, te rog să încerci să nu te mai gândești la asta. Nu ajută la nimic să te gândești la ea, copila mea. Încearcă să uiți.

Și totuși, cum ar putea uita? Cum? Să știe că ea fusese cauza incendiului părea o povară imposibil de dus. Părea imposibil să o poarte aici, singură, în acest apartament cu mobilierul său florentin masiv și plăcile de marmură, care i se păruse întotdeauna mic la întoarcerea din Sopron, dar care acum avea efectul unui mormânt.

Ar fi putut pleca oricând. Ușa nu mai era încuiată; ar fi putut să iasă în stradă și să se îndepărteze de această viață, care, într-un fel, încă îl mai conținea pe tatăl ei. Dar nu a putut. Dacă Aleandro era undeva acolo, încă în viață, poate că ar fi venit să o caute aici. Își amintea că îi spusese în momentele petrecute împreună că, într-o noapte senină, putea *vedea* luminile din interiorul operei de pe terasa ei. „Clădirea aflată la două străzi distanță, păzită de două statui de marmură. Tatăl meu, se pare, trebuie să domine chiar și ostentația de pe strada Andrássy”.

Așa că aștepta.

Tatăl ei a încercat de mai multe ori să se împace cu ea. Îi adusese într-o zi o broșă cu rubine și lăsase cutia de catifea care o conținea în fața ușii ei. În altă zi, descoperise un jurnal din piele și un frumos stilou Montblanc.

Le-a așezat pe masa din hol, cu doar câteva cuvinte scrise pe prima pagină:

Nu te voi ierta niciodată.

Scrisorile de la Eduard, care veniseră la început într-un flux constant, se răriseră și ele și, în cele din urmă, au încetat. Singura urmă a dorinței lui

arzătoare de altă dată de a vorbi cu ea zăcea într-o cutie albă ca perla de pe pervazul ferestrei, ofilită – un sicriu pentru acei trandafiri, pentru ceea ce ar fi putut fi viața lor.

Apoi, într-o zi, și-a dat seama că aștepta degeaba.

Aștepta o fantomă.

Chiar dacă Aleandro ar fi reușit să scape din Sopron, incendiul schimbase totul între ei. Ea înțelegea asta acum, în mod clar. Ce fuseseră ei oricum, dacă nu un acces temporar de nebunie? Ce altceva dovedea tăcerea aceasta? Curând însă, gândurile despre acea noapte s-au domolit. Tot ceea ce o mistuia era greața, care îi venise ca un val într-o dimineață, trezind-o dintr-un somn adânc.

Trecuse la fel de ușor cum venise, apoi se întorsese din nou după-amiaza. În dimineața următoare, vomitase până când lacrimile îi curgeau din ochi, deși în stomacul ei se afla doar paharul cu apă din noaptea precedentă. S-a întâmplat din nou înainte de cină. Pe urmă a doua zi. A considerat că era vorba de un virus, nimic mai mult, dar cunoștințele ei medicale depășeau cu mult dorințele ei și, în curând, nu a mai putut nega ceea ce știa deja în sinea ei.

* * *

În acea seară, își sunase o veche prietenă, o fată îndrăzneață, cu buze roșu aprins și o claie de bucle lucioase care, într-o altă viață, o târâse pentru prima dată într-un bar, și îi mărturisise că, cu doar trei săptămâni mai devreme, reușise să rezolve ceea ce ea numea o „problemă feminină”.

— Toate franțuzoaicele o fac, și-a amintit-o Eva spunând, în timp ce își ajusta partea de sus a bluzei într-un mod care a stârnit aplauze din partea unui grup de soldați aflați la celălalt capăt al barului. Și de ce ar trebui să ne refuzăm aceleași plăceri ca bărbații? De ce ar trebui să suportăm consecințe

mai mari atunci când ei vin și pleacă după bunul lor plac?

La vremea respectivă, a găsit comportamentul ei dezinvolt în această privință suficient de dezagreabil încât, în lunile de după logodnă, a reușit să o evite complet. Acum, în timp ce forma numărul, degetele îi tremurau atât de violent încât abia reușea să completeze numerele de pe cadranul rotativ.

— Alo, Julia? Da, da, eu sunt, dragă. Se străduia să aibă un ton egal, mâna ei strângând cordonul atât de tare încât ar fi putut să scoată sânge. Da, da, știu că a trecut mult timp. Foarte mult timp. Dar te sun acum pentru că sunt într-o mică încurcătură. Și, ei bine, tu ești singura persoană de pe pământ la care aș putea apela. E vorba de ceva de natură personală. Și mă bazez pe discreția ta. La fel de mult, bineînțeles, cum și tu ai putut conta pe a mea.

După ce a notat adresa, a băgat-o în sertarul de la măsuța de toaletă și l-a închis. Apoi s-a așezat pe scaunul tapițat cu brocart verde și a plâns în pumni.

* * *

Clădirea se afla, așa își imagina Eva, nu pe o arteră largă, ci pe o străduță îngustă din districtul al șaptelea, străjuită de ferestre dărăpănate, pline de ghivece de flori ciobite și de lenjerie intimă atârnată la uscat. S-a oprit în fața adresei pe care și-o notase, confirmând că acea clădire din cărămidă roșie cu ușă cu geamuri de sticlă era într-adevăr locul potrivit.

Inima îi tresălta de o frică paralizantă, dar – și-a reamintit – ce alternativă avea? Ce opțiuni erau disponibile pentru fete ca ea, fără un soț sau o profesie, fără sprijinul unei familii, fără niciun venit? Pentru că, cu siguranță, odată ce tatăl ei ar fi aflat, ar fi renegat-o. Nu că i-ar fi păsat atât de mult pentru ea însăși, dar cum ar fi putut întreține un copil? Nu, nu exista o altă cale și, după ce și-a

redus la tăcere vocea interioară blândă care îi spunea să se întoarcă încă de când plecase de acasă, a împins ușa.

Scara mirosea a o combinație copleșitoare – urină de pisică, chiftele prăjite, detergent de podele – așa că și-a ținut respirația în timp ce urca scările până la primul palier și a bătut la o ușă de culoare maro. Nu a primit niciun răspuns, apoi nu a observat semnul de pe ușă, pe care scria *Recepția înăuntru,* și a intrat. Nu era mai mult decât un vestibul amenajat pentru a da impresia unei săli de așteptare. Singurul mobilier era format din două scaune de lemn rigide și o masă de sticlă prăfuită, cu pete de cafea și reviste de modă cu marginile încrețite. După cum și-a dat seama, covorul, verde-închis și decolorat pe alocuri, era răspunzător pentru mirosul de urină de pisică – și a respirat în cot, dorindu-și ca stomacul să nu i se revolte.

— Numele?

S-a întors și s-a trezit privind un munte de femeie cu un turban și o haină de casă de un verde care, în mod ciudat, avea aproape aceeași nuanță cu covorul. În mâna ei se afla o bucată de pâine căptușită cu felii de slănină. Buzele ei străluceau sub luminile fluorescente.

— Eva, a spus ea, ferindu-și ochii de privirea plată, dezinteresată. Eva César.

— Ai adus banii?

— Da, așa cum ați cerut.

— Toate cele șase sute, deci?

— Da.

— Ei bine, asta nu mi s-a mai întâmplat. Pe aici, vă rog.

A fost condusă pe un coridor umed și a coborât un alt rând de scări de serviciu la capăt. O ușă s-a deschis pentru a dezvălui o cameră la subsol cu o fereastră la nivelul trotuarului. Un scaun asemănător cu cel din sala de așteptare era pus lângă un pat de metal dezgolit de toate așternuturile, cu o pătură de lână aspră rulată la

picioare. Lângă el, se afla o tavă pe o măsuță, pe care câteva obiecte zăceau ascunse la vedere sub un prosop alb.

— Eu… a început Eva. S-a întors spre femeie, strângându-și poșeta la piept. De undeva din clădire se auzeau voci puternice, un cuplu care se certa, un copil care plângea. Nu știu dacă…

— Nu-ți face griji, dragă, a liniștit-o femeia, privirea ei plimbându-se leneș peste haina cu croială scumpă ca și cum s-ar fi gândit dacă nu cumva ar fi trebuit să ceară mai mult. Doctorul este destul de bun. Acum, ceea ce trebuie să faci este să îți pui toate lucrurile jos, a continuat ea arătând spre scaun, ca și cum ar fi instruit un copil de doi ani, și când zic toate, înțeleg toate-toate, până la ultimul punct, apoi să te întinzi pe pat și să tragi pătura până la umeri. După ce termină cu examinarea, va începe imediat. Pe urmă, poți rămâne două ore, după care ești pe cont propriu. Întrebări?

Eva a început din nou, simțindu-se încețoșată.

— Vezi dumneata… Mă tem că nu m-am gândit prea bine la asta. Nu m-am gândit. Nu prea am avut timp. A râs tare, strident. Pot să-mi iau puțin timp și să mă întorc mai târziu? Apoi a început să fugă. A ieșit pe ușă, a zburat pe scări, urcându-le câte două, câte două, și a trecut prin hol, unde mirosul îngrozitor a asaltat-o din nou. Un mic strigăt i-a scăpat din gât când a ieșit la lumina zilei.

Afară, a constatat că genunchii nu o mai puteau duce. S-a așezat pe marginea trotuarului, nenorocită la gândul că tocmai își irosise ultimele economii personale. Aplecându-se peste genunchi, a vomitat în stradă.

•

În tramvai, mai târziu în acea după-amiază, Eva s-a așezat în spate, departe de ceilalți navetiști, și-a băgat geanta sub scaun și și-a sprijinit capul de fereastră. Dincolo de geam, Budapesta se întindea

ca o pisică bătrână și leneșă – străzile pietruite și vechile biserici gotice, parcurile cu iarba care revenea la viață după vara fierbinte, apartamentele edwardiene asemănătoare cu al ei, ferestrele. Ferestre nesfârșite, dincolo de care viața avea să se desfășoare mâine exact ca azi, și poimâine la fel ca mâine, când ea nu va mai fi aici să o vadă. Cât de ușor era să te strecori din viața cuiva, se gândea Eva. Cât de puține persoane îi vor duce lipsa.

La gară, și-a cumpărat biletul și s-a așezat pe mica valiză pe care o adusese, în mijlocul întregii activități. O fetiță i-a surprins privirea – plângea după ceva, o jucărie veche pe care s-ar fi putut să o fi uitat acasă, iar mama ei încerca să o liniștească cu o pătrățică de ciocolată, pe care fata n-o voia. Mama a luat-o în brațe, iar Eva s-a simțit în mod ciudat eliberată de singurătatea ei pentru o scurtă secundă. Dar nu putea să se gândească la maternitate sau la cum ar fi fost să țină în brațe un copil al ei, așa că și-a ridicat valiza și s-a îndreptat spre celălalt capăt al peronului.

În tren, i-au trecut prin față mai multe locuințe, mai multe ferestre, subțiindu-se, estompându-se. În curând, doar o colecție sumbră de căsuțe cu garduri prăbușite și verande dărăpănate se mai zărea pe lângă șine. Apoi n-au mai fost niciun fel de clădiri, doar fâșii infinite de teren cultivat și buruieni crescute. Pe un drum îngust de pământ, o mână de femei în rochii țărănești au apărut la vedere, balansând pe cap coșuri imense de răchită pline cu mere. Dincolo de ele, o mare roșie se unduia în briza serii târzii. Maci, și-a dat seama. Maci. Era aproape de destinație.

A coborât la gară, s-a urcat într-un taxi și a rostit o adresă. Pe bancheta din spate, și-a ținut ochii închiși, nevrând să vadă acest pământ, dar inundată totuși de amintirea care îi devenise pedeapsă: o mână care o prindea de braț în timp ce se împiedica prin ceața câmpului. Ușa mașinii trântindu-se în spatele ei, pe bancheta din spate a

Buickului tatălui ei. Strălucirea focului la orizont, care o făcuse să țipe și să lovească cu pumnii în geam. Apoi, câteva ore mai târziu, în timp ce goneau cu viteză pe străzile Budapestei, calmul irațional care o cuprinsese. A urmat convingerea că el va veni după ea. Apoi tăcerea.

* * *

În fața ușii dărăpănate a căsuței, după ce taxiul plecase în viteză ca și cum bacșișul nu merita să aștepte în partea asta a orașului, Eva rămăsese în picioare, hotărâtă. Amețeala din tren revenise, așa că s-a așezat în leagănul-balansoar de pe verandă. A urmărit trandafirii roșii decolorați de pe perna pe care ea și Dora o desenaseră cu șablonul în perioada în care locuise aici. Cândva, această căsuță dărăpănată, cu pervazuri scorojite și seva de stejar care pătase veranda de lemn, fusese refugiul ei sigur și poate că acum, pentru o vreme, putea fi din nou. Încurajată de acest gând, și-a luat valiza, s-a îndreptat spre ușă și a bătut. S-a deschis în cele din urmă la al treilea ciocănit, doar o crăpătură la început, apoi larg și, ușurată, a lăsat valiza să cadă.

— Eva? Copilă! Ce faci aici? Stupoarea din vocea Dorei a făcut loc unui ton de ceartă, în timp ce se întindea spre lumina de pe verandă și o aprindea. Eva, ți-am spus să nu vii aici! Nu este nimic aici pentru tine, Eva! De ce nu mă asculți niciodată?

— Nu aveam unde să mă duc, Dora. Te rog să mă ierți, dar s-a întâmplat ceva. Am nevoie de ajutorul tău. Și-a dus mâinile la față. Mi-e atât de rușine, Dora. Atât de rușine.

Apoi s-a trezit în singurele brațe pe care se putuse baza vreodată și a fost trasă înăuntru, în căldura camerei minuscule, cu canapeaua ei în carouri și covorul ponosit, care, își amintea vag, odinioară căptușise un hol din interiorul vilei.

Capitolul 14

Își făcuse planul doar până când avea să găsească o soluție. Un răspuns, dacă ar fi existat unul, deși, pe măsură ce treceau zilele, era clar că acesta nu venea.

Trei săptămâni trecuseră, apoi trei luni, iar când prima ninsoare a curs din cer, îngropând pentru prima dată în optzeci de ani cupola Turnului de Foc, Eva a știut că era prea târziu să plece. Îi scrisese o scrisoare tatălui ei în care îi spunea că avea să călătorească pentru o vreme. Urma să se întâlnească cu niște prieteni la Marea Neagră, în România, nu trebuia să-și facă griji pentru ea, era bine. Era suficient ca să-l împiedice să vină să o caute aici și, pentru moment, această distanță era tot ce îi trebuia.

Pe măsură ce ultimele frunze slăbite cădeau de pe merii din livada vecinilor, Eva a încetat cu totul să se mai aventureze afară, căci ori de câte ori o făcea, nu se putea abține să nu fie atrasă într-una din două direcții: spre vârful dealului de pe cealaltă parte a căii ferate, de unde vechiul ținut țigănesc ieșea la suprafață în vale ca un mare lac de pământ răsturnat, presărat cu gunoaie și tractoare nemișcate. Celălalt era piața orașului, unde chipul lui Aleandro îi apărea pe neașteptate ori de câte ori se întorcea. Pe străduțele pietruite care se încolăceau printre grupuri de clădiri roz și ocru, ca niște cutii pentru bijuterii, în ușile și parcurile de la colțuri, prin ferestrele tavernelor obosite, ea nu se putea abține să nu-i caute chipul. Uneori, nu era mai mult decât o șuviță de păr negru sub o pălărie, pasul sprințar al unui străin sau doi umeri severi care îi atrăgeau privirea, iar apoi urmărea aceste figuri timp de câteva străzi, pretinzând că studiază vitrina unui magazin sau o hartă, pretinzând că-și verifică ceasul, așteptând pe cineva. Adesea, prindea priviri curioase din partea trecătorilor, era întrebată uneori dacă are nevoie de ajutor, dacă s-a pierdut.

Era într-adevăr pierdută, recunoscuse o dată. A fost cel mai adevărat lucru pe care îl spusese în acea zi.

* * *

A fost aproape o ușurare atunci când starea ei a devenit suficient de evidentă pentru a nu mai putea merge în oraș, unde cineva ar fi putut să o recunoască. Acum lenevea în jurul cabanei în halatul supradimensionat al Dorei – singurul lucru care îi venea confortabil – citind cărțile pe care le adusese în bagaj, împreună cu câteva piese de îmbrăcăminte prea subțiri pentru anotimpul respectiv. În restul timpului doar visa cu ochii deschiși, ronțăindu-și unghiile, în timp ce ramurile crescute prea mult, golite de frunze, băteau la ferestre.

În luna a patra, starea ei de inerție a fost întreruptă destul de brusc de un fel de euforie, una care a scos-o dintr-un somn adânc. I se părea nepotrivit ca această sămânță de fericire să înflorească în inima ei când nimic din viața ei nu era vesel, dar apoi își pusese mâna pe burtă și o simțise din nou. Acea fluturare. Nu o visase.

Și chiar atunci Aleandro, mama ei, Eduard, chiar și tatăl ei și toate pierderile care îi împovărau inima s-au ridicat și au devenit o constelație îndepărtată din care se vedea pe sine detașându-se ca o stea căzătoare.

Era al ei și numai al ei, iar în acel moment a știut că nu va renunța la copilul ei. Și și-a dat seama, de asemenea, cu o oarecare surpriză, că știa asta de la început.

După acea zi, s-a simțit reînnoită de o energie dezlănțuită. În timp ce Dora lucra la restaurant, ea a reorganizat cămara, a revopsit dulapurile verzi din bucătărie, a lustruit podelele de pin, care au revenit la viață sub frecarea ei fervență cu un surprinzător motiv art deco. Dora o învățase să tricoteze și, după ce își termina treburile, se așeza pe verandă, în balansoar, cu o pătură, indiferent de

vreme, și privea cum din acele lungi și argintii ieșeau forme minuscule: botoșei, șosete nu mai mari decât degetul ei mare, o bonetă pe care o înfrumusețase cu o șuviță de mătase înșirată pe margini.

Când îi amorțeau degetele de frig, se retrăgea înăuntru, își făcea un ceai și răsfoia titlurile ziarelor, inhalând mirosul cernelii de presă, care aducea cu ea ultimele noutăți de la Budapesta. De data aceasta, era acolo Eduard, nu Aleandro, chipul lui atent și bonom îi venea în minte în timp ce ea citea despre escaladarea tensiunilor cu Germania și despre speculațiile tot mai mari că era doar o chestiune de zile până când Hitler va mărșălui cu trupele sale prin Budapesta. În acele momente, ea își amintea fragmente de conversații, în special ultima, înainte de a părăsi Budapesta la începutul verii.

Băuseră șampanie cumpărată de la un magazin din colț, sub statuile conducătorilor maghiari din Parcul Central, petrecând ceea ce avea să fie ultima lor seară împreună înainte de nunta din toamnă. Ce dor îi era acum de acele conversații!

O dată aproape că îi scrisese, dar în ultimul moment sfârșise prin a rupe scrisoarea. Totul între ei fusese frânt ca un os fracturat. Ea nu mai putea să intervină în viața lui acum – și se mustra pentru această dorință egoistă de a se justifica chiar și în acest mod mărunt.

După un timp, chiar și amintirea timpului petrecut cu Eduard s-a retras și a devenit una cu praful unei vieți pe care, cu aroganța tinereții, o crezuse iremediabil a ei. Așa cum făcuse în copilărie, și-a închis inima în fața tuturor acelor amintiri, și-a refuzat orice lacrimă. Zăpada cădea tăcută pe pervazuri și se îngrămădea în caleidoscopuri albe pe geamuri, iar ea o privea cum coboară din cerul lăptos. Tot ce putea face acum era să aștepte.

* * *

Bebelușul ei s-a născut într-o dimineață de mai, după un travaliu de 12 ore de care Eva abia își mai amintea. Venise un doctor, un bărbat slab și chel, care purta o valiză enormă, care sosise în grabă și ale cărui mâini, în timp ce o pipăiau pe burtă și între picioare, păreau neobișnuit de puternice pentru o asemenea constituție fragilă. Un tifon umed i-a fost pus pe gură, ceva impregnat cu un miros astringent asemănător cu cel de terebentină. Deja durerea îi venea în valuri atât de puternice și de frecvente încât nu mai putea să respire. Nu putea suporta să-și audă propriile țipete.

— Copilul nu e întors, își amintește că doctorul i-a spus Dorei. Trebuie să-i fac anestezie acum, în cazul în care va trebui să scot copilul pe cale chirurgicală. Înțelegeți că voi face tot ce pot, dar s-ar putea să fie singura soluție.

Cu toate acestea, a rezistat, refuzând să închidă ochii, refuzând să alunece în uitare. A rezistat, neclintită, chiar dacă abia dacă reușea să distingă cuvintele doctorului sau chipul palid al Dorei care se profila deasupra ei, mângâindu-i obrazul. Așteptând, cu răbdare. Așteptând să vadă chipul micuț și ochii mari, speriați, care se ridicau deasupra ei în nuanțe de râuri sărutate de apus de soare, culoarea lui și a ei topite ca una singură.

— Bianca.

A pronunțat numele care fusese al mamei și care acum va fi al fiicei ei. Apoi, în sfârșit, s-a lăsat să se scufunde în acel abis întunecat și dulce.

Capitolul 15

Dachau, Germania
Primăvara 1944

În acel an, singurul mod în care putea marca timpul era să măsoare înclinația soarelui, să urmărească lungirea și scurtarea zilelor, stolul de vrăbii zburând pe sub norii cenușii, zăpada

înghețată, care se infiltra prin tălpile uzate ale cizmelor lui Aleandro, în timp ce era purtat în marș prin ținuturi necunoscute. La fiecare dintre opriri, timpul se dizolva în sarcinile sumbre care, spera el, aveau să-i macine în curând ceea ce mai rămăsese din trupul său veștejit. Era forțat să care copaci tăiați, să care saci plini cu beton, să curețe minele de teren, să îngroape cadavre în șanțuri, cu gloanțe care zburau din ambele direcții. A fost obligat să se dezbrace în zorii zilelor de iarnă pentru ca brațele și coapsele să-i fie inspectate și să fie considerat apt de muncă. A fost obligat să își lase propria urină să curgă în interiorul pantalonilor de pânză rigidă pentru a-și încălzi picioarele. A fost forțat să mănânce zăpadă, în timp ce se ruga ca trupul său să se prăbușească chiar acolo, pe pereții plini de noroi ai șanțurilor, ca multe altele. S-a rugat ca acele gloanțe să găsească o cale spre propria lui inimă. S-a rugat să vină nebunia, să înece tot ce mai rămăsese din conștiința lui. Și totuși a continuat să se miște, să se trezească și să doarmă, în timp ce puterile iernii slăbeau și o nouă primăvară se transforma.

Într-o zi, a fost urcat într-un nou tren, unde nu mai era nimic altceva decât întunericul și zgomotul roților, alături de duhoarea umană care îi devenise atât de familiară încât abia dacă o mai sesiza. Tot ceea ce putea înțelege din fragmentele de dialog livrate de un soldat de pe front era că Ungaria căzuse sub ocupație germană, iar acum viitorul țării sale îl urma pe cel al restului Europei. Aici, în acest vagon de marfă, ei încă mai puteau să muncească, să se mențină în viață, spre deosebire de restul indezirabililor din Europa. Erau norocoși să nu fie îngrămădiți în ghetouri, să nu-i vadă pe cei dragi împușcați pe străzi, să nu-și vadă copiii murind de foame în brațele lor.

Țara lui nu fusese întreaga Ungarie. Era formată dintr-un mic petic de pământ, un pământ cu frumusețe și pace, care arsese chiar în fața lui.

Țara lui fusese formată din trei copii mici și o femeie, și un teritoriu care îi fusese furat într-o clipită. Țara lui pierise deja de mult.

La un moment dat, mintea lui epuizată nu a mai putut să înțeleagă totul, așa că a adormit înghesuit între alți doi muncitori și a visat pentru prima dată după luni de zile. În visele sale, frații săi erau încă alături de el. Erau încă în pădurea din Komarom, unde fuseseră luați de gărzile SS după ce fuseseră capturați la doar trei kilometri după granița cu Austria. Fratele său mai mic, Lúkas, găsise ciuperci în pământ și le ținea în palmele sale mici, cu ochii mari de bucurie. „Mănâncă-le”, i-a spus Aleandro în vis, și lui Tamás și lui Attia. „Mâncați”. Apoi au mâncat cu toții, dar în timp ce Aleandro mesteca ciupercile, acestea s-au transformat în pietre. I-au spart dinții și s-a uitat la frații săi pentru o explicație, dar gura lor era prea plină. Se înecau cu pietrele și nu puteau vorbi. Voiau să vorbească cu el și nu puteau.

* * *

S-a trezit îmbibat în transpirație rece, în timp ce lumina îi inunda ochii. Strigăte în germană veneau de pe șinele de sub vagonul deschis:

— *Schnell! Raus!*[2] *Schnell!* Ieșiți afară! *Schnell!*

Două secunde mai târziu, era afară, într-un soare atât de strălucitor încât îi ardea prin craniu. Se auzeau strigăte și câini lătrând, pistoale scoase în lumina crudă, stropi de sânge pe pietrișul deja întunecat, plin de muște, de la picioarele lui.

— Aruncați-vă bunurile în fața vagonului! a venit un alt ordin printr-un megafon.

— Lăsați toate bunurile și adunați-vă la linie! *Schnell!*

Din față, cineva a continuat să strige în mijlocul haosului, iar un bătrân a apărut pe una dintre ușile vagonului, strângând în brațe o pungă de hârtie.

— Unde l-ați dus pe fiul meu? Vă rog, lăsați-mă să-mi găsesc fiul! a continuat să strige în timp ce gardienii îl dădeau jos din tren.

Aleandro a vrut să ajungă la el prin aglomerația de corpuri, dar înainte de a-și face drum cu coatele, un baston a căzut pe umărul bărbatului, doborându-l la pământ. Aleandro și-a întors capul cu repulsie. Nu putea să se uite, a fost nevoit să-și pună mâinile pe urechi în timp ce bastonul lovea carnea bărbatului într-un ritm dezgustător care încetinise și în cele din urmă se oprise. Apoi a rămas doar tăcerea, iar Aleandro a trebuit să se lupte cu bila amară din gât.

Flancați de soldați în uniforme negre, au fost conduși printr-o poartă masivă de fier, care s-a închis în urma lor, prinzându-i într-o curte mare de beton înconjurată de un zid acoperit cu sârmă ghimpată. Au venit alte ordine: „Opriți-vă, întoarceți-vă, aliniați-vă într-un șir. Opriți-vă”. Un gardian a venit în față și a început să numere oamenii, strigând numerele. Un alt bărbat le-a scris într-un registru, cerând să fie verificate. Când sarcina a fost terminată, o altă siluetă s-a materializat din umbra unei clădiri – un ofițer corpolent, scund, cu o ușoară șchiopătare, purtând la piept mai multe medalioane de aur. S-a oprit la jumătatea liniei și, înainte de a rosti vreun cuvânt, a făcut un gest larg cu unul dintre brațe, într-un mod aproape ceremonios, în direcția cazărmii.

— Noua voastră casă. Bine ați venit la Dachau! Destul de mare pentru romi, nu-i așa? Departe de corturile din șatre, nu-i așa? Radia ca și cum ar fi fost impresionat de propria-i inteligență, expunând un rând de dinți mici și gingii proeminente de culoarea somonului jupuit.

Chiar în acel moment, lângă fâșia de umbră unde erau adunați mai mulți gardieni cu expresii plictisite, o ușă s-a deschis și o formă minusculă, asemănătoare cu cea a unui copil, a fost târâtă prin ea. Nu era un copil, și-a dat seama Aleandro, ci un bărbat, care a fost luat pe sus prin curte, cu picioarele lovite târându-i-se în urmă în unghiuri nefirești. Sub turnul de pază, gardienii l-au lăsat să

cadă în genunchi și au făcut patru pași precișii înapoi. A răsunat un pocnet, ca o piatră căzută într-un lac. Totul s-a terminat în mai puțin de zece secunde.

În dreapta lui Aleandro, un băiat de vreo optsprezece ani, care împărțise vagonul cu el, a început să plângă, iar Aleandro, amintindu-și de scena de mai devreme din tren, și-a pus mâna pe umărul lui.

— Trebuie să fii puternic, a șoptii el. Nu-i poți lăsa să te vadă plângând, mă auzi? Dacă te văd, nu vor face decât să înrăutățească lucrurile.

Băiatul a aprobat din cap, și-a trecut palmele plate peste ochii înspăimântați, dar mișcarea i-a atras atenția ofițerului, care a început să șchiopăteze spre ei cu mâinile la spate.

— Nu-ți face griji, prietene, a început el, oprindu-se în fața lor și adresându-i-se băiatului ca și cum tot ce intenționa era o conversație politicoasă. Nu o să vă împușcăm pe toți. Evreul ăla, jegul ăla, merita să moară. Dar pentru tine și pentru a-i tăi, romii cu spirit liber, a pronunțat el cuvintele cu aceeași repulsie, avem alte planuri.

Ochii lui s-au îndreptat spre Aleandro.

— Tu, de exemplu. Tu, cu oase atât de puternice, cu o statură atât de impresionantă. Cu asemenea… bravură. Cât timp, mă întreb, s-ar agăța cineva ca ține de viață în camera medicului când îți vor înfige acul în brat? Mă întreb ce boală ar fi prima care ar triumfa asupra unei asemenea vitalități tinerești. Malaria? Tifosul? Aplecându-se mai aproape, ofițerul și-a coborât vocea până la o șoaptă jovială. Nu vom ști, nu-i așa, nu până când stimatul nostru doctor nu va decide cum să își desfășoare… experimentul. Și, în cazul tău, s-ar putea să vreau să fiu martor personal. Ce ai de spus la asta?

Ce să spună? Ceea ce voia să spună Aleandro, scuipându-l în față pe acest laș, era că nu-i păsa. Nu-i păsa cu câte otrăvuri îl injectau. Nu-i păsa

dacă îi disecau lobul frontal pentru a-i studia diferențele genetice. Tot ceea ce iubea îi fusese smuls din mâini și nu-i păsa dacă îi scoteau sângele din vene sau dacă dădeau carnea lui ciobănești germani care păzeau gardul. Dar nu a spus nimic.

Lipsa de reacție la făcut pe ofițer să se apropie și mai mult, atât de mult încât Aleandro i-a putut simți mirosul de pin al aftershave-ului. În privirea rece și ariană nu detecta nicio umbră de umor acum, nici măcar furie, ci doar o cruzime feroce, evidentă. Cu toate acestea, i-a susținut privirea, fără să-și întoarcă fruntea. Apoi, când ofițerul a râs și a scos un bici de la centură, și-a dat seama de greșeala sa. Și-a coborât ochii, i-a coborât spre acele cizme perfect lustruite, dar era deja prea târziu.

— O demonstrație! a anunțat ofițerul către restul rândului. Sunteți pe cale să fiți martori la consecințele sfidării. Vârful biciului său s-a apropiat de obrazul lui Aleandro și i-a dat o lovitură ascuțită și usturătoare. Dă-ți jos jacheta și cămașa. Pășește în față și îngenunchează.

Aleandro nu avea altceva de făcut decât să se supună. A început să-și descheie încet nasturii de la haină, pipăindu-i reverul zdrențuit. Caietul de schițe care îl purtase prin ororile iernii, prin ploile și soarele sufocant, era acolo, la pieptul lui, unde îl pusese dintr-o stranie premoniție, când încă se afla în tren. Nu în geamantan, pe care i se ordonase să-l lase la calea ferată.

După ce l-a extras și l-a așezat cu grijă deasupra hainei împăturite, Aleandro s-a îndreptat și a închis ochii. Și-a forțat gândurile să se întoarcă la ceea ce devenise mai puțin carne și sânge și mai mult un lucru eteric. Undeva între pierderea fraților săi la Komarom și momentul acesta, ea se stinsese din el bucată cu bucată, devenise doar o imagine în creion, o icoană la care să se roage. Și totuși, îi venea în minte atât de viu, atât de clar, încât a lăsat

să țâșnească un strigăt printre buzele strivite. I se părea corect ca această ultimă viziune cu ea să-i aducă sfârșitul pentru care se rugase. Sfârșitul care acum era inevitabil.

Dar glonțul la care se pregătea nu i-a străpuns pieptul, iar când a deschis din nou ochii, a văzut că ofițerul ținea în mână caietul de schițe. Pe fața lui se vedea acum o nouă înfățișare în timp ce răsfoia paginile, nu mai avea acel zâmbet sinistru, ci o expresie de concentrare severă.

— Tu ești cel care a desenat astea?

Aleandro a dat din cap amorțit.

— Ești, deci, un artist? Ciudat, nu credeam că cei de teapa ta au fost învățați să citească.

Pentru încă o clipă, ofițerul a părut să mediteze, scărpinându-și bărbia rasă cu un deget manichiurat. O clipă mai târziu, a închis caietul de schițe și a lătrat către grupul de gardieni de sub marchiză:

— Aduceți-l la mine imediat.

Apoi a îndesat biciul la loc la centură și a plecat șchiopătând în direcția porții, cu caietul de schițe ascuns sub braț, mormăind ceva ce lui Aleandro îi suna ca niște înjurături în germană.

Capitolul 16

Sopron
Toamna 1944

Bianca era atât de frumoasă. În primele câteva luni, Eva nu a putut să se sature de fața perfectă, în formă de inimă, de rozul din obrăjorii fiicei sale, de unghiile ovale care semănau atât de mult cu ale ei, de felul în care gura ei ca o floare se mișca producând sunete mici, aproape imperceptibile, în timp ce dormea. Pe patul pe care îl împărțea cu Dora, Eva se încolăcea în jurul formei minuscule

și își apăsa buzele de căpșorul ei neted și catifelat, inhalându-i parfumul. Și zâmbetul ei! Pentru acel zâmbet, rămânea trează ore întregi, zile întregi. Auzise că mamele erau chinuite de o oboseală apăsătoare în săptămânile de după naștere, dar tot ce voia Eva era să se bucure de acel zâmbet. Doar la ochii ei nu putea să se uite prea mult timp. Ochii aceia vioi, migdalați, cu genele groase și negre, în ciuda culorii lor căprui, calde, erau incontestabil ai lui.

Singurele dăți când Eva dormea erau când Dora o ducea pe Bianca în oraș, așezată frumos în căruciorul albastru pe care insistase să îl cumpere, împreună cu leagănul pe care îl țineau lângă pat. Era atât încântător, cât și uluitor să vezi cum Dora avea grijă de copil, felul în care freca fiecare pliu al trupului ei grăsuț și compact, reușind în același timp să nu-i ude capul, sau felul în care o schimba cu eficiența unei asistente de maternitate. Adesea, Eva se vedea pe sine ca pe un copilaș în grija acelor mâini robuste și de încredere și o îmbrățișa pe Dora, cu ochii încețoșați, copleșită de dragoste.

— Ce demonstrație de afecțiune! o tachina Dora. Să nu-mi spui, Eva, că maternitatea te-a înmuiat și te-a moleșit. Sincer, nu am crezut niciodată c-am să văd această latură a ta. Deși îmi place. Cred că ți se potrivește mai bine.

— E felul meu de a-ți mulțumi, asta e tot, Dora. Nu există niciun fel de sentimentalism în asta. Sunt atât de fericită să fiu aici cu tine!

Se priveau una pe cealaltă, știind amândouă ce gândeau. Știind că, pentru câteva clipe, lumea de afară și războiul care o sfâșiase puteau fi izolate și că erau doar ele trei, încă în siguranță, încă în viață, în interiorul acestui cocon al unui cămin pe care îl construiseră împreună.

Curând, știrile, care deveneau din ce în ce mai alarmante, nu au mai putut fi ținute complet la distanță. Uneori, Dora povestea ceea ce auzise în oraș sau la restaurantul unde încă lucra șase zile pe

săptămână. Se zvonea că Armata Roșie trecuse de munții Carpați și se afla acum la granița cu Ungaria. Bombardamentele Aliaților nu se mai limitau la câmpurile de petrol și la fabricile din afara Budapestei, ci vizau clădirile guvernamentale din centrul orașului. Și mai sumbru era ceea ce se întâmpla cu evreii din Budapesta, care, de la începutul primăverii, fuseseră forțați să își părăsească locuințele și să se mute în case cu stele galbene – cinci, șase familii care împărțeau o cameră fără electricitate sau apă curentă. Toți fuseseră forțați să își predea telefoanele, bicicletele, radiourile și bijuteriile, casele lor fiind percheziționate de gărzile SS după bunul-plac.

Chiar și aici, în Sopron, lucrurile se derulau cu o viteză amețitoare. Într-o zi în care Dora nu se simțea bine, Eva a mers în oraș pentru cumpărături (prima ei ieșire de când se născuse Bianca) și a rămas uimită să vadă că practic pe fiecare clădire era arborat un steag nazist. Erau puțini oameni care purtau steaua galbenă în oraș – cei mai mulți fuseseră deja luați cu trenurile spre așa-numitele lagăre de relocare –, iar cei rămași trăiau ascunși, adăpostiți în subsolurile și mansardele puținilor prieteni care nu le întorseseră spatele. În drum spre casă, în aceeași după-amiază, Eva a văzut cu ochii eu cum de la ferestre erau aruncate pietre și gunoaie spre o familie tânără. Tatăl își înfășurase băiețelul în haină pentru a-l proteja de atac. Eva rămăsese acolo, în mijlocul străzii, uitându-se fix la perdelele tremurătoare, până când un scuipat i-a aterizat pe braț. Tatăl a fost cel care (de-a dreptul șocant) a reapărut de după colțul blocului pentru a o trage de cot, spunându-i că trebuie să meargă acasă.

— Nu-mi vine să cred, Dora. Uite, a spus Eva acum, ridicând ziarul din sacoșa de iută, în timp ce Dora depozita alimentele în cămară și punea o oală cu apă pe aragaz. Scrie aici că, în Budapesta, bestiile alea de la Crucea cu Săgeți ucid oameni

nevinovați pe stradă, jefuiesc casele cu stele galbene și îi urcă în trenuri – nu doar pe bărbați, ci și pe femei și pe copii acum. Cum se poate întâmpla așa ceva? Cum, când Horthy a promis că nu-i va deporta? Parisul a fost eliberat acum câteva săptămâni în urmă și tot cam pe atunci România, vecina noastră, pentru numele lui Dumnezeu, a ieșit din război! Cum se poate întâmpla așa ceva atât de târziu, când toată lumea știe că Germania va ceda? Trebuie să fac ceva, Dora! Trebuie să facem cu toții ceva, trebuie să vorbim, să ne revoltăm pentru a ne proteja prietenii, dacă se va ajunge la asta. Trebuie să vedem ce putem face ca să ajutăm!

— Să ajuți? a întrebat Dora, tăind legumele și aruncându-le în oala de supă cu un stoicism liniștit care a înfuriat-o pe Eva. Ce poți să faci ca să ajuți? Ce poate face oricare dintre noi ca să ajute? Îți spun, Eva, nu am crezut niciodată că voi trăi suficient de mult ca să văd așa ceva, dar nu se pot face prea multe. Mai ales nu de către cineva ca tine. Acum că ai un copil de care trebuie să ai grijă, trebuie să fii în siguranță.

— În siguranță? Cum poate fi în siguranță vreunul dintre noi? Acest lucru sfidează orice urmă de decență, și ca ființe umane suntem obligați să acționăm!

— Știu ce ai în suflet, Eva. Știu, spunea Dora. Și nu te contrazic. Dar este pur și simplu prea periculos. Gândește-te la Bianca! Ce s-ar întâmpla cu ea dacă te-ai duce și ai fi arestată? Sau dacă ai fi ucisă? Sunt prea bătrână ca să o cresc singură. Dumnezeu știe, s-ar putea să nu mai fiu prin preajmă când va împlini zece ani. Vrei ca ea să ajungă într-un orfelinat? Ia zi, asta vrei?

Aproape fiecare conversație de acest gen se încheia cam la fel: Dora se apuca din nou să gătească cina, cu buzele strânse și zdrăngănind oalele în jur, în timp ce Eva se ocupa de copil sau încerca să se piardă în cărțile ei. În ultima vreme,

propozițiile se topeau parcă în ceață, iar ea se trezea uitându-se fix la pagini, incapabilă să absoarbă ceea ce citea.

Poate din acest motiv, ultima scrisoare sosită stătuse pe măsuța de cafea aproape o zi, neatinsă. Purta numele Dorei, deși ștampila de Budapesta din colț era destul de clară pentru ca lumea să știe că tot ceea ce conținea paginile se referea la Eva. Nu era prima scrisoare pe care tatăl ei i-o scrisese Dorei. Fuseseră mai multe scrisori în lunile de după ce Eva nu se întorsese din presupusul ei sejur la mare și, de asemenea, o serie de apeluri telefonice, în timpul cărora, Dora, exact așa cum repetaseră, îl asigurase pe tatăl ei că ea, Eva, era foarte bine, că își luase ceva timp pentru ea însăși, pentru a-și reface viața. Se mutase de la mare la Sofia, în Bulgaria, explicase Dora, și plănuia să petreacă iarna la o prietenă. În timp, avea să se întoarcă acasă, așa cum făceau tinerii; el trebuia doar să aibă răbdare și, bineînțeles, ea fusese de acord să-l țină la curent cu noutățile ulterioare. Fusese uluitor, într-adevăr, cât de ușor crezuse tatăl ei întreaga invenție (ca și cum ar fi vrut să creadă ce i se spunea) și, pentru o vreme, avalanșa de întrebări a încetat.

Dar această scrisoare era diferită de celelalte. Aceasta era marcată *Urgent.*

— O, pentru numele lui Dumnezeu, Eva, a spus Dora după ce au trecut amândouă de destule ori pe lângă ea. Ai de gând să citești scrisoarea asta nenorocită sau nu?

Eva a ridicat din umeri cu nonșalanță.

— Dora, știi că nicio veste de la tatăl meu nu mă mișcă. Nu mă interesează să le citesc. În plus, a adăugat ea, încercând să-și rețină un mic zâmbet ironic, aici scrie că este pentru tine.

Cu o privire plină de reproșuri, Dora a rupt plicul, a extras o singură foaie de hârtie și a citit printre rânduri. Apoi, fără niciun fel de expresie, i-a înmânat-o Evei.

— Nu este de la tatăl tău. Este de la avocatul lui, care a încercat cu disperare să dea de tine. Îmi spune că, dacă voi avea vești de la tine, să te rog să-l suni imediat. Dora s-a încruntat ușor. Nu știu ce să zic, Eva. Poate că n-ar strica să dai un singur telefon, să se audă vocea ta la celălalt capăt. Ca să fie toată lumea liniștită, da? Dumnezeu știe că nu vrem ca tatăl tău să apară aici neanunțat.

— Ei bine, ar trebui să fie interesant. Eva a luat scrisoarea și a suspinat nerăbdătoare, scanând aceleași rânduri, apoi s-a îndreptat spre dormitor, unde era telefonul, pe o comodă veche cu butoane ruginite. Dacă așa crede tata că îmi poate atrage atenția, a strigat ea prin ușa crăpată, se înșală amarnic!

* * *

Zece minute mai târziu, Eva a ieșit din nou în sufragerie, cu fața lipsită de culoare. S-a împleticit până la canapea și a luat copilul din țarc, netezindu-i marginile cămășii mototolite. Bianca gângurea și își bătea fericită picioarele grăsuțe de abdomenul Evei.

— Tatăl meu, dragă Dora, a spus Eva peste capul copilului, auzindu-și propria voce parcă din altă cameră. Tatăl meu, se pare, nu mai este în viață.

A fost rândul Dorei să pălească.

— Ce? Ce vrei să spui? Nu poate fi adevărat.

— Greu de crezut, știu. Îi venea să leșine, așa că a pus copilul înapoi în țarc și s-a așezat pe un scaun. Nu simțea tristețe, ci șoc. Nu-i așa? Adică, cu toții am crezut că imperturbabilul domn César va trăi suficient de mult pentru a se vedea declarat erou național. Și totuși, se pare că, în timp ce pleca de la o cină cu șampanie organizată la Piaza în onoarea Führerului, a suferit un atac de cord. S-a prăbușit pe stradă. Se pare că nicio persoană nu s-a deranjat să îl ajute. A înghițit un nod și a clipit. Ca și cum ar fi vrut să se convingă, a spus apoi răspicat: Deci, da, este adevărat, Dora.

Într-o clipă, Dora era îngenuncheată lângă ea, luându-i mâinile reci într-ale ei, dar Eva nu reușea să se ancoreze în acel moment, își ținea ochii ațintiți asupra ferestrei cu perdelele de dantelă deschise, unde se vedea burnița căzând printre frunzele de chihlimbar încremenite.

— Of, Eva. Îmi pare atât de rău, draga mea, a spus Dora. Știu că lucrurile între voi au fost cel puțin tensionate, dar am sperat că într-o zi, în timp, vei găsi o cale de a te împăca cu el. Am sperat că…

— În plus, a întrerupt-o Eva, care asculta doar pe jumătate, se pare că trebuie să mă duc la Budapesta. Pentru a rezolva problema bunurilor sale.

— Budapesta? Acum Dora se chinuia să se ridice în picioare, cu mâinile pe șoldurile ei robuste. Nu, Eva! Nu te duci la Budapesta! Nu mi-ai spus că acolo sunt raiduri aeriene aproape zilnic? A tăcut, iar Eva și-a ridicat privirea, realizând că Dora dorea un răspuns, și a văzut după roșeața obrajilor ei că Dora era indignată. Cum poți să te gândești să mergi acolo într-un moment ca acesta, cu pericolul care pândește la fiecare colț? Ești mamă acum, Eva, mamă! Nu am discutat deja despre asta? Doar dacă nu cumva acesta este doar un motiv, și-a fluturat Dora degetul, arătând în jurul camerei, pentru ca tu să te întorci acolo ca să te amesteci în treburi… treburi care nu te privesc!

— Dora! Nu despre asta este vorba!

— Nu?

— Nu! Cum poți să spui așa ceva? Sunt singura rudă în viață a tatălui meu și trebuie să mă ocup de probleme financiare. Există datorii, se pare că *multe* datorii, rămase neachitate, iar dacă nu-mi fac apariția, toate bunurile tatălui meu vor fi confiscate. Și știi foarte bine că avem nevoie disperată de bani! Numai din acest motiv, trebuie să plec.

— Nu, ne vom descurca. Ne-am descurcat până acum și ne vom descurca în continua…

— Până când? Ai grijă de mine de mai bine de un an, iar acum și de Bianca. Cât o să mai continui în ritmul ăsta să ne întreții? Mă macină pe dinăuntru să te văd cum muncești atât de mult doar pentru a face față nevoilor zilnice. Mă omoară, Dora! A făcut o pauză ca să-și tragă sufletul, apoi a coborât vocea, conștientă că Bianca începuse să se smiorcăie în țarc. Nu voi fi o povară inutilă pentru tine, Dora, nu dacă se poate evita asta. Nu pot să stau deoparte și să te văd cum te chinui pentru o greșeală pe care am făcut-o eu. Așa că te rog, Dora. Lasă-mă să merg. Dacă plec de dimineață, m-aș putea întoarce până la sfârșitul săptămânii. Poate chiar mai devreme.

Dora s-a dus și a luat-o în brațe pe Bianca, a legănat-o pe șoldul ei, murmurându-i la ureche și nu au mai pomenit nimic despre asta. Dar Eva știa că tăcerea care a urmat însemna că bătălia fusese câștigată.

Capitolul 17

În acea după-amiază de noiembrie, în timp ce Eva își târșâia picioarele dinspre gara Nyugati spre centrul orașului, îi era imposibil să creadă că era vorba de același oraș pe care îl părăsise cu doar puțin peste un an în urmă. Budapesta ei, perla Dunării, devenise un tărâm al molozului, al sticlei sparte și al disperării. Nu reușise să ia un taxi și era mulțumită că valiza ei era suficient de ușoară pentru a parcurge pe jos cei doi kilometri până la bazilica Sfântul Ștefan. De-a lungul drumului, șiruri de clădiri de apartamente stăteau ca și cum s-ar fi sprijinit unele de altele într-un ultim efort de susținere: ferestrele fuseseră aruncate în aer sau acoperite cu scânduri de lemn, iar fațadele

pariziene, cândva strălucitoare și fără complexe, se amestecau sub un strat de funingine. Parcurile, de obicei pline de oameni care se bucurau de ultimele raze de soare, erau goale, iar straturile de flori erau sufocate de buruieni crescute. La colțul pieței Sf. Ștefan, a trecut pe lângă bistroul ei preferat, unde, în copilărie, mergea cu mama ei duminica, insistând ca ea să fie cea care citea cu voce tare specialitățile zilei. Acum, în aceeași vitrină, era afișat cu litere negre un semn foarte diferit: *Nu servim evrei.* Semne similare împânzeau ferestrele de pretutindeni, ca ciupercile după o ploaie de vară.

Câteva minute mai târziu, ea a intrat într-o clădire *art nouveau* și a urcat trei etaje până la o ușă grea de stejar cu geamuri teșite, care fusese lăsată întredeschisă. A fost surprinzător să pășească înăuntru și să constate că nu se afla într-un birou prăfuit și înghesuit, ci mai degrabă într-un apartament vast, cu tavane înalte și rafturi personalizate. Un pian cu coadă stătea regește în centru. Lumina caldă, filtrată de perdelele de mătase roșie, îi dădea senzația că ar fi pătruns în pași de vals într-un tablou de budoar vechi, recuperat din ruinele din jur.

— Aha, domnișoară César. Eva. Bine ai venit!

S-a întors spre vocea răsunătoare. În spatele ei se afla un tip de aristocrat, cu pieptul proeminent, cu un smoc de păr alb, care se mișca sprijinit pe un baston de fildeș.

— Eu sunt Igor Georgy. Bastonul s-a mutat din mâna lui dreaptă în mâna stângă pentru ca el să i-o poată strânge pe a ei, apucând-o ferm, ca pe cea a unui bărbat, ceea ce Evei i-a plăcut. În primul rând, permite-mi să îți prezint condoleanțele mele. Știu că trebuie să fie foarte greu pentru dumneata. A fost destul de… neașteptat.

— Mulțumesc, da, cu siguranță a fost. Dar ați spus că trebuie să vin urgent, așa că iată-mă aici.

— Dorești o băutură răcoritoare? a întrebat Igor în timp ce o conducea pe o canapea din brocart roșu aprins, lângă fereastră, dincolo de care domul bazilicii Sfântul Ștefan strălucea ca o bijuterie neșlefuită în lumina care se domolea. Am un minunat ceai de mentă care este exact ceea ce trebuie pentru a te revigora. Cu siguranță trebuie să fii obosită după călătorie. Sau poate preferi ceva mai tare.

— Voi alege varianta mai tare. Mulțumesc.

Igor s-a întors un minut mai târziu cu două pahare de cristal pline cu gheață și scotch și s-a așezat pe un scaun în fața ei, trăgându-și cu grijă jacheta de casă din mătase peste picioarele încrucișate. Avea un calm, o soliditate care a făcut-o pe Eva să se simtă în largul ei și, luând paharul, s-a recules pe canapea.

— Ei bine, cum să începem. Știu că este un moment dificil pentru tine. Permite-mi să încep prin a-ți spune că nu l-am văzut pe tatăl tău de ceva vreme, iar starea afacerilor sale îmi era necunoscută.

— Necunoscută?

— Știi, după cum ți-am spus la telefon, în ultimele luni, tatăl tău a acumulat o datorie foarte mare. Nu mă întreba cum – așa cum ți-am spus, a încetat de mult să mă mai consulte, de când interesele noastre au devenit… nealiniate. Dar partea tristă a problemei este că există un lung șir de investitori care au rămas neplătiți. Iar acum, cu toată această incertitudine, acest haos, sunt mai dornici ca niciodată să își reducă pierderile. Nu-mi place să fiu nevoit să vorbesc atât de sincer, dar se pare că proprietatea de la Sopron va trebui vândută. Dacă poți fi de acord cu asta, cel puțin vei putea păstra casa din Budapesta. Pot să mă asigur de asta.

Eva a luat o înghițitură lungă din băutura ei, a ținut whisky-ul în gură înainte de a-l lăsa să alunece pe gât.

— Sunt un pic confuză. Cum se poate așa ceva? Tatăl meu avea o mulțime de bani. Și, oricum, de ce Sopron? Dacă bunurile trebuie lichidate, de ce nu mai bine casa din Budapesta? Cu siguranță valorează la fel de mult.

— Într-adevăr. Deși se pare că acesta este singurul bun pe care debitorii nu îl pot urmări, deoarece, din punct de vedere tehnic, îi aparținea mamei tale. A fost a ei înainte de căsătorie, după cum probabil știi deja. Dar Sopron, din păcate… mă tem că nu pot face prea multe pentru a o salva.

Eva a lăsat paharul jos și și-a coborât capul, privind motivul purpuriu al covorului persan. Iubea acea vilă din toată inima și, cândva, s-ar fi luptat cu dinții și cu unghiile împotriva acestei idei. Dar în ultimul an, adevărul era că nici măcar nu avusese curajul să meargă până la porți. Îi amintea prea mult de Aleandro și de noaptea lor de pe acea bancă, când începuse totul, când știa cu fiecare fibră a ființei ei că se îndrăgostise. Casa Dorei era diferită, îi aparținuse întotdeauna, dar la vilă ar fi fost mereu Aleandro.

— În regulă, a fost ea de acord. Voi semna tot ce aveți nevoie să semnez. Presupun că acesta este motivul pentru care m-ați chemat aici.

O încuviințare solemnă din cap, apoi:

— Îmi va lua câteva zile să redactez documentele și să inițiez vânzarea. Pot conta pe faptul că vei fi aici pentru a le semna?

— Da. Nu pot sta mult, dar voi aștepta.

— Mulțumesc, Eva. Mulțumesc că ești atât de înțelegătoare. Să fiu sincer, mă așteptam la o reacție diferită.

A ridicat din umeri, prinsă în gândurile ei.

— Sunt vremuri ciudate. Se pare că nimeni nu mai vrea să lupte pentru nimic. De ce aș face-o eu? Cu toată grozăvia de acolo, cu toate nedreptățile comise în jurul nostru, asta pare o pierdere mică, nu-i așa?

În privirea lui cenușie și persistentă se citea, fără îndoială, surpriza.

— Există nedreptăți peste tot în lumea noastră de astăzi.

— Da. Și cu toții alegem să le ignorăm, nu-i așa? Un loc cum este acesta, și-a întins brațul pentru a arăta camera și tot ce se afla în ea, presupun că este un loc plăcut pentru a te izola de toate. La fel ca și casa mea de pe Andrássy. Un pian cu coadă, cărți în care să te pierzi. Cu toții suntem vinovați de asta.

Se simțea crudă spunând asta, întărită de băutură, incapabilă să țină la distanță amintirea unei alte nedreptăți, atât de ușor de adus la suprafață, ca niște cărbuni muribunzi, ațâțați într-o flacără.

A fost surprinsă de râsul cordial.

— Cât de diferită ești de tatăl tău! Încă de când erai o fetiță, știam asta despre tine. Nu știu dacă îți amintești de mine, dar obișnuiam să te vizitez acasă când erai mică. Pe vremea când mama ta era încă în viață. Și ea era diferită, avea alte… idei. În orice caz, de ea îmi amintești tu.

— Mama mea… Eva și-a mușcat buza, simțind înțepătura lacrimilor. Mama mea ar fi luptat pentru schimbare.

— Și tu, Eva, asta vrei?

A fost o tăcere lungă.

— Domnule Georgy, cândva am crezut că să fiu asistentă medicală este singura cale prin care mă pot implica, mă pot face utilă în această lume. Dar acum… acum, mă gândesc, poate că există și alte căi. Vedeți, multe s-au schimbat și în viața mea.

— Este posibil, să știi. Să aduci o schimbare. Deși să ajuți într-o perioadă ca aceasta… nu este pentru cei slabi de inimă. Există oameni, Eva, mulți oameni cărora le pasă. Oameni care sunt dispuși să ajute. Dacă cineva își dorește cu adevărat, asta este.

Nu a mai fost nevoie de alte cuvinte, în timp ce își susțineau unul altuia privirea, înțelegându-se din ochi.

— Sunt la dispoziția dumitale, a spus Eva, simțind cum un zâmbet îi urcă prin piept ca un fluture și îi aterizează pe buze. Cel puțin cât timp sunt în Budapesta. Spune-mi doar ce e nevoie să fac.

•

În următoarele trei zile, Eva și-a petrecut după-amiezile într-o cafenea mică de pe strada Vadász, în districtul al cincilea, nu departe de bazilica Sfântul Ștefan și de propria ei casă de pe Andrássy, sorbind o cafea neagră pe un scaun de bar cu fața la fereastră. Așteptând. Urmărind cu atenție clădirea de peste drum cu rândurile ei lungi de ferestre. Înainte de război, fusese o fabrică de sticlă, iar acum era cunoscută pur și simplu sub numele de Casa de Sticlă.

Și-a verificat ceasul. Trei și un sfert. Semnalul obișnuit nu trecea niciodată de ora trei fix, iar în după-amiaza aceea a fost cuprinsă de o ușoară panică. Uneori, blocuri întregi erau împrejmuite fără niciun avertisment, la doar câteva minute după ora cinci, și chiar și cineva ca ea, cu înfățișarea ei tipic ariană și cu actele perfecte, era supus inspecției gărzilor germane.

Spre ușurarea ei, semnalul a venit o clipă mai târziu – două explozii rapide de lumină în fereastra de la subsol, urmate de o a treia pâlpâire. A băgat mâna în poșetă, a extras o bancnotă de cinci *pengö*[3] pentru a o pune pe tejghea, apoi și-a înfășurat bine haina în jurul ei. Intervalul dintre pâlpâirea luminilor și deschiderea ușii a fost de exact cinci minute. Suficient de mult timp pentru ca ea să plătească pentru cafea și să ajungă în partea cealaltă. Nu suficient de mult ca să atragă atenția vreunui paznic care patrula prin zonă și care ar fi putut trece pe acolo când pachetul a apărut pe palier.

Locul în care trebuia să facă livrarea, mâzgălit pe o carte și ascuns într-un pliu al ambalajului ziarului, nu era niciodată același. Prima dată, fusese doar o clădire abandonată a unei școli cu geamurile sparte, unde pusese un pachet în interiorul sălii de sport, sub un rând de tribune. A doua zi – judecând după gama de utilaje care rugineau în curte – fusese un fel de fabrică, unde lăsase pachetul în spatele recepției, într-un birou liber. În drum spre casă, mai făcuse o a doua oprire la un teatru, vizavi de una dintre casele cu stele galbene, unde fusese instruită să așeze pachetul sub un scaun dintr-un rând din mijloc.

Nu avea de unde să știe exact ce conținea. Domnul Georgy insistase că era pentru protecția ei, dar ea auzise că în străfundurile casei conspirative de pe Vadász, care adăpostea sute de familii de brutalitatea Crucii cu Săgeți naziste, zi și noapte, pe o tiparniță improvizată, se tipăreau documente – certificate de căsătorie contrafăcute, acte de identitate false, pașapoarte internaționale de protecție, care simbolizau, pentru puținii evrei din Budapesta, diferența dintre viață și moarte. Conta, desigur, că ceea ce purta cu atâta seninătate prin oraș îi punea în joc propria viață, că putea într-adevăr, așa cum spusese Dora, să-și lase fiica orfană. Totuși, aceasta era singura ei șansă de a se răzbuna într-o mică măsură pe necazurile trecutului ei. În câteva zile sau ore, avea să se strecoare liniștită înapoi în existența ei de rutină, dar deocamdată putea ajuta la salvarea unei singure vieți – o viață, când atâtea altele fuseseră pierdute.

În această după-amiază urma să facă ultima livrare. În acea dimineață, semnase actele și nu mai exista niciun motiv pentru a întârzia întoarcerea la Sopron. Lucrurile deveneau din ce în ce mai cumplite pe zi ce trecea și existau șanse mari ca în curând trenurile să nu mai circule deloc. Vorbise cu Dora la telefon în fiecare seară, dar știa

că femeia își ieșea din minți de îngrijorare. Era timpul să se întoarcă înainte ca ștreangul să fie strâns în jurul capitalei. Se zvonea că armata rusă se afla la doar douăzeci și ceva de kilometri de orașul vechi, iar ea nu putea risca să fie prinsă aici, departe de Dora și de casa lor, departe de copilul ei.

În timp ce traversa podul Széchenyi, malul de vest s-a desfășurat în fața ochilor ei ca într-un basm din epoca habsburgică, încă imaculat, mândru, de o eleganță neobrăzată, în ciuda norului de fum care se profila deasupra Pestei, pe cealaltă parte a râului. În apropierea uneia dintre statuile de lei, a trecut pe lângă un grup de soldați germani care, sprijinindu-se de balustradă, se bucurau de priveliștea Dunării, care strălucea roșiatică în soarele de la apus. Unul dintre ei i-a ieșit în cale și a pocnit din călcâie, salutând-o, în timp ce tovarășii săi râdeau.

— Domnișoară, nu-l băga în seamă, a spus un soldat, îndepărtându-l pe agresorul ei de mânecă. Se pare că prietenul meu aici de față nu poate rezista unui chip frumos. Nu că l-aș învinovăți. Eu însumi aș traversa înot râul ăsta pentru o șansă de a vorbi cu tine.

Ea nu a spus nimic, doar a zâmbit cât a putut de luminos și de inocent, fluturând o mână înmănușată oarecum cochet în timp ce mergea mai departe, știind că o urmăreau. Inima îi bătea prea repede, provocându-i amețeli. Da, mâine, se gândea ea, mâine se va urca în primul tren.

De cealaltă parte a râului, a urcat treptele până în vârful dealului, s-a oprit să se odihnească pe o bancă din fața bisericii Matthias, unde a șoptit o rugăciune de protecție, neputând încă să se scuture de frisoanele fricii. Transpirația i se adunase sub brațe, dar s-a forțat să continue, alunecând mai departe în labirintul de străduțe sinuoase din Buda, cu stejarii lor maiestuoși și liniștea lumii vechi. Un alt viraj la dreapta pe strada Lovas a adus-o nu la

reședința somptuoasă a cuiva sau la un magazin opulent de îmbrăcăminte, ci la ceea ce părea a fi intrarea improvizată a unui buncăr antiraid, care se deschidea din coasta dealului.

Singura ei instrucțiune de data aceasta a fost să aștepte acolo, ceea ce a și făcut, încercând să vadă prin ferestrele înnegrite de deasupra trotuarului. Câteva minute mai târziu, poarta s-a deschis și a apărut o fată cu părul închis la culoare, cam de vârsta Evei, îmbrăcată în ceea ce părea a fi o uniformă medicală și ducând o lanternă. Nu era timp de prea multe prezentări, iar fata se uita cu atenție la Eva.

— Sunteți prietena domnului Georgy, presupun? César?

— Da. Da, eu sunt.

— Ei bine, atunci. Urmați-mă.

O clipă mai târziu, fata a condus-o la o oarecare distanță printr-un labirint subteran de pasaje cu vopsea verde scorojită și cu tavane rotunjite acoperite cu țevi expuse. O ultimă cotitură i-a adus printr-o nișă și într-o zonă de depozitare mare, căptușită cu rânduri de dulapuri metalice albe. Într-un colț, o chiuvetă de fier era plină de prosoape și de cârpe. Unele, după cum vedea Eva în lumina slabă, erau stropite cu sânge.

— Te rog să aștepți aici, a spus fata, punând lanterna jos și stingând-o. Folosește-o doar în cazul în care se stinge lumina.

Apoi a dispărut.

Eva a așteptat, anxietatea ei crescând cu fiecare clipă care trecea. Zece minute trecuseră și nimeni nu venise să o caute. Oare își pierduse mințile să se lase adusă aici fără să întrebe ce era acest loc? Era posibil să fi fost prinsă într-o capcană? A scos capul prin arcadă și s-a uitat în jos, pe toată lungimea coridorului, încercând să-și amintească pe unde venise. Încă câteva minute, s-a hotărât ea, și apoi ar fi fugit. Ar fi lăsat pachetul chiar pe podea și ar fi fugit.

Înainte de a se putea retrage înapoi în cameră, o siluetă a apărut la capătul tunelului, un bărbat de statură mijlocie venind spre ea cu viteză, pașii lui răsunând în liniștea din jur. A privit haina albă în timp ce persoana intra în câmpul ei vizual, privirea căzută și concentrată ridicându-se spre ea – și a simțit cum tot sângele i se adună la picioare. Bărbatul a încremenit și el când a văzut-o. Au trecut secunde lungi în care s-au privit unul pe celălalt.

— Eduard?

— Ce faci… Eva? Ce faci aici?

Privirea lui a trecut pe lângă umărul ei, ca și cum ar fi căutat o explicație, apoi s-a oprit din nou asupra ei. În ochii lui, ea a văzut cum confuzia inițială se estompa ca un ecran de cinema care se întunecă, iar în locul ei s-a infiltrat ceva impenetrabil și rece. Se subțiase de la ultima lor întâlnire, deși nu era chiar o înfățișare de slăbiciune, ci una de duritate cizelată. Tendoanele de la gât erau la fel de încordate ca niște frânghii de corabie, iar tâmplele i se făcuseră cenușii. Avea o oboseală în colțurile coborâte ale gurii, care nu făcea nicio încercare de a zâmbi.

— Ce faci aici? a repetat el, destul de aspru.

— Eu… Trebuia să livrez un pachet. A scos pachetul din geantă, mâinile îi tremurau când i l-a întins. Acest pachet, uite-l.

L-a luat. A privit-o o clipă, păstrându-și expresia goală, iar buzele au început să mimeze un cuvânt fără sunet. Apoi a râs. A venit ca un hohot din adâncul pieptului său, transformându-se într-o explozie completă.

— Tu? Tu ești curierul nostru? Ei bine, trebuie să recunosc, ești ultima persoană pe care mă așteptam să o văd aici. Să facă ceva atât de îndrăzneț, adică. Fiindcă nu ai avut curajul să-mi transmiți, așa cum cred că aveam dreptul, că nu mai vrei să ai nimic de-a face cu mine.

Nu reușea să scoată cuvintele, se străduia să formuleze ceva, conștientă că nimic nu ar fi fost de ajuns, că nu avea nicio explicație de oferit.

— Îmi pare atât de rău, Eduard, a început ea slab. Nu meritai asta; ai dreptate, și ai toate motivele să fii supărat pe mine, dar a fost complicat. A fost o perioadă foarte confuză pentru mine, și mi-ar fi fost greu să-ți explic motivele. Ea a înghițit în sec. Motivul, adică vreau să spun, de ce a trebuit să plec din Budapesta. Dar acum sunt aici și încerc să fac ceea ce trebuie. Încerc. Încerc să fac o diferență.

— Ei bine, ce minunat că te-ai decis să te întorci.

— Nu m-am întors. Nu chiar. Sunt aici doar pentru câteva zile.

A fost tentată să-i spună că tatăl ei murise, că din această dimineață vila Sopron nu mai era a ei, că se schimbaseră atâtea lucruri în viața ei, dar era absurd să creadă că i-ar fi păsat. Avea dreptate. Ieșise din viața lui ca o lașă. Nu mai era absolut nimic de care să vorbească.

— Eduard, știu că nu există nicio scuză pentru ceea ce am făcut. Dacă mai contează câtuși de puțin, vreau să știi că nu a avut nimic de-a face cu tine.

— Nimic de-a face cu mine?

— Știu că ți-e greu să crezi asta, dar este adevărat. Nu am vrut niciodată să-ți fac vreun rău. Într-un fel, a fost pentru a te proteja.

— Pentru a mă proteja? Să mă protejezi? Mi-ai frânt inima, Eva! Ai idee cum a fost pentru mine? Nu puteam să lucrez! Luni întregi nici măcar nu am putut lucra! Nu mă gândeam decât la faptul că te-am jignit într-un fel atât de profund încât nici măcar nu te-ai deranjat să-mi scrii un bilet de adio. Să mă părăsești așa cum ai făcut-o, fără un singur cuvânt, a fost… Ei bine, orice ar fi fost, oricare ar fi fost *motivele* tale, cu siguranță nu au fost pentru protecția mea. S-a tras înapoi, controlându-se în

timp ce inspira pe nas. În fine, îți mulțumesc pentru livrare. La revedere, Eva!

S-a întors și a plecat. L-a privit cum a trecut pe coridor și a dat colțul, apoi a rămas din nou singură și a trebuit să se lase la pământ. Nu a avut nici măcar puterea să plângă. A rămas acolo, pe gresia rece, în carouri, sprijinită de perete, urându-se pe sine.

După ceva timp, s-a întors pe stradă, pornind spre ceea ce avea să fie un drum obositor către casă. Trebuia să plece. Budapesta nu mai avea nimic de-a face cu viața ei acum, și i se părea aproape ironic că astăzi, dintre toate zilele, această ultimă legătură trebuia să fie tăiată.

Doamne, ce dor îi era de Dora și de Bianca!

A grăbit pasul spre Podul cu Lanțuri, dar când a trecut prin Bastionul Pescarilor, unde se oprise să se odihnească cu doar o oră înainte, ceva i-a întrerupt parcursul. Era o tulburare în aer, un tremur. Un șuierat. A privit spre cer, dar cerul era senin. A văzut doar turla bisericii Matthias care străjuia cerul ca o sabie medievală albă, și obișnuitul furnicar al pietonilor de jos, din piață. Cu toate acestea, sunetul era încă acolo, crescând, asurzitor în urechile ei.

Oamenii fugeau în toate direcțiile, ascunzându-se sub bănci, sub copaci și în nișe. A zărit paltonul roșu al unei femei care dispărea în interiorul bisericii, în timp ce pământul se clătina sub picioarele ei. S-a simțit un praf de sticlă spartă – ea era înăuntru, și-a dat seama, zburând prin aer cu cioburile, răsucindu-se cu ele într-un dans pe cât de frumos, pe atât de grotesc. Apoi, zornăitul s-a oprit brusc, ca și cum cineva ar fi tăiat sunetul, iar o tăcere albă a învăluit-o, purtând-o ca într-un vis.

Capitolul 18

Dachau
Toamna 1944

Fețele în sine nu însemnau nimic. Aleandro se concentra doar asupra trăsăturilor – curbura nasului, o sprânceană ridicată puțin mai sus decât cealaltă, o șuviță de păr ca un semn de întrebare răsturnat peste o frunte extrem de înaltă. Nimic nu exista dincolo de aceste trăsături. Singurul mod în care putea să le deseneze era să le deconstruiască în acest fel, să le desprindă, să le separe de persoana căreia îi aparțineau.

Unul câte unul, gardienii au venit la el – sau, mai degrabă, el a fost adus la ei în același birou în care îl pictase pentru prima dată pe comandant –, și i s-a oferit posibilitatea de a alege, dacă putea fi vorba de așa ceva aici.

— Dacă poți face ceva la fel de bun ca asta, își amintea că remarcase comandantul din spatele biroului masiv de stejar, fluturând caietul de schițe, s-ar putea să găsesc un motiv să te scutesc de plutonul de execuție. S-ar putea să găsesc o modalitate de a trece cu vederea… infracțiunea ta.

În realitate, Aleandro ar fi preferat să stea cu fața la zid, însă, în perioada dintre momentul în care se afla în curte și această cameră sufocantă, plină de dosare și cu un portret în ulei al Führerului atârnând deasupra biroului, ceva se schimbase în el. Un fel de răsturnare de situație. Eva venise la el în pragul morții, nu pentru a-l conduce spre ea, ci pentru a-l trage înapoi. Nu era o nebunie să vezi în asta un semn de bun augur, un semn că ea era acolo, că încă îl aștepta. Niciodată nu văzuse ceva mai clar. Și astfel, alegerea din acea zi fusese mai mult sau mai puțin făcută pentru el. Pentru ea, și pentru șansa de a o revedea, ar fi vrut să trăiască.

De atunci, cel puțin încă zece gardieni au stat pe același scaun. Cei mai mulți dintre ei se așezau din profil, fumând, în timp ce Aleandro îi desena,

degetele lui strângând creionul colorat cu atâta forță încât acesta se rupea tot timpul. Din când în când, îi vorbeau, aceste chipuri pe care nu le putea privi în ansamblu. Îi povesteau despre familiile lor de la München sau Hamburg, despre copiii lor din taberele de tineret ale lui Hitler, despre soțiile și prietenele lor pe care nu le mai văzuseră de ani de zile și pentru care portretul ar fi fost o surpriză binevenită. Din când în când, venea câte o cerere specială: dacă ar putea completa acea linie a părului ușor retrasă sau să omită acea cicatrice care tăia partea superioară a obrazului, ar exista o mică recompensă frumoasă pentru el la sfârșit. Dacă ar putea să șteargă câțiva ani de sub ochii obosiți, ar fi scutit de munca grea sau, mai bine zis, de curățarea latrinelor timp de o săptămână.

Nu-l deranja să curețe latrinele, le explicase el de nenumărate ori. Nu dorea nici mâncare, căci n-ar fi fost drept să o accepte. Nu i-ar fi trădat pe bărbații din barăci – nu pentru o pâine mucegăită sau o fâșie cenușie de carne cu care nu și-ar hrăni nici câinii. Tot ce voia era să-și recupereze caietul de schițe. Numai pentru asta și ar fi pictat toți gardienii de zece ori, ar fi curățat latrinele în fiecare zi, ar fi lucrat în cariere până i-ar sângera palmele. De cele mai multe ori râdeau de el, îl împingeau din calea lor, dar într-o zi, într-o zi, miracolul pentru care se ruga s-a materializat.

Ceva a fost aruncat pe podea în fața lui.

— Poftiți, maestre, a spus unul dintre gardienii mai în vârstă, un bărbat cu o față ciupită de vărsat, cu pielea bătucită și cu ochii injectați de sânge, care îl privea cu o oarecare curiozitate detașată. Asta este ceea ce ai cerut, nu-i așa? Ei bine, consideră că ți-am dat un avans. Pentru ce, nu sunt sigur. Dar cu siguranță va fi ceva, întotdeauna se întâmplă.

Aleandro s-a lăsat la picioarele scaunului pe care stătea gardianul și a luat caietul de schițe. Ținându-l la piept, s-a îndepărtat, a adunat

creioanele pastel într-o cutie de tablă și i-a înmânat bărbatului portretul său.

— Doamne, pare să fie din altă clasă decât tine, nu-i așa? A ridicat indiferent din umeri, în timp ce gardianul și-a luat haina de pe spătarul scaunului, ratând cu puțin fața lui Aleandro. Ei bine, toți ne îndrăgostim de femeia nepotrivită, nu-i așa? Dumnezeu știe că alegerile mele nu au fost chiar atât de diferite. Dar singurul sfat pe care ți-l dau este să te aduni. A râs în timp ce se îndrepta spre ușă. Dacă aș fi în locul tău, aș încerca să o uit, că n-ai s-o mai vezi vreodată.

Tot ce a putut face Aleandro a fost să dea din cap amorțit. După ce paznicul a plecat, s-a ghemuit pe podea, murmurând o rugăciune de mulțumire către peticul de cer de la fereastră, unde o coloană cenușie de fum plutea deasupra vârfurilor rare ale chiparoșilor.

Multe nopți după aceea, a ținut caietul de schițe în mâini, scufundându-se în vise cu ea. Fiecare detaliu devenise o sursă de concentrare, o sursă de insomnie: micile pete aurii din adâncul irisurilor ei albastre. Pistruii de pe umerii ei bronzați, ca praful de stele scuturat de o mână nevăzută. Bila argintie din lobul urechii ei, care prindea o sclipire de soare când își dădea părul pe spate și își punea o margaretă după ureche. Aceste detalii simple erau cele mai importante pentru el: din aceste detalii le putea reconstitui pe cele mai mari. Regreta că le desenase doar în cărbune, își dorea să o fi surprins măcar o dată pe Eva în culori.

Dimineața, așeza caietul de schițe sub saltea, se ocupa de tot ce i se cerea, fără să-i mai pese de ceea ce devenise. Nu-i mai păsa că nu mai era decât o marionetă pe o sfoară pe care gardienii o țineau în viață atât timp cât mâinile lui continuau să producă.

Și așa au trecut zile, apoi luni, în curând aproape o jumătate de an. La un moment dat, nu s-a mai văzut pe sine ca pe un om, ci ca pe o forță care

plutea în afara unui corp, pe care o privea cu o detașare din ce în ce mai mare. O bucată de carne, diferențiată de altele doar printr-una din multele brasarde: roșie pentru comuniști, violetă pentru Martorii lui Iehova, steaua galbenă pentru evrei. Negru pentru vagabonzi, pentru infractori. Maro pentru oameni ca el. Cu toții erau doar bucăți de carne, umblând ca somnambulii la periferia vieții.

•

Într-o după-amiază de la sfârșitul lunii octombrie, un nou prizonier a fost băgat în baraca lui – un bărbat scund și slăbuț, cu un măr al lui Adam pronunțat și cu pielea la fel de translucidă ca aceea a unui cadavru de o zi. De îndată ce gardienii au plecat, bărbatul s-a așezat în genunchi, apoi s-a prăbușit pe podea în etape, ca și cum și-ar fi ținut respirația timp îndelungat. Faptul că fusese adus aici, în această baracă ocupată în mare parte de prizonieri de muncă, părea o greșeală, căci cineva plin de sudoare și slăbit cum era el ar fi fost dus direct la infirmerie sau, mai rău, în clădirea de cărămidă din spatele lagărului, de unde nu se mai întorcea nimeni.

Ceilalți nu l-au observat: adunați în grupuri, vorbeau liniștiți între ei, în timp ce alții stăteau pe paturile lor cu priviri goale, visând la mâncare. Aleandro a fost cel care l-a luat pe om în brațe și l-a dus în spatele încăperii, unde l-a așezat într-o crăpătură între paturi și perete. Din gamelă, și-a turnat apă pe mânecă și a trecut-o pe tâmplele febrile ale bărbatului.

— *Köszönöm.*

— Ce-ai spus? Ușor, Aleandro i-a scuturat umărul, apoi din nou, cu ceva mai multă forță. Ce-ai spus? Era aproape sigur că auzise corect. *Mulțumesc.* Spune-mi, ești ungur? Ești din Ungaria?

În speranța că îl va resuscita, Aleandro i-a ridicat capul și i-a turnat apă în gură, dar nu a primit ca răspuns decât niște bălmăjiri slabe, fără

sens. Pentru restul nopții, tot ce a putut face a fost să-l vegheze, legănându-l ușor, așa cum ar fi făcut cu unul dintre frații săi, picurându-i mai multă apă în gură în timp ce trupul său fragil se zbătea și tremura.

— Rămâi treaz, rămâi cu mine, îi tot șoptea, ceva ce părea menit nu doar pentru el, ci și pentru frații lui și pentru toți ceilalți pe care îi văzuse murind, departe de casă, singuri, frânți. După ceva timp, Aleandro s-a întins lângă el și și-a înfășurat haina peste amândoi. Căldura era poate singurul mic confort pe care i-l putea oferi.

În zori, când ochii lui Aleandro s-au deschis, bărbatul nu mai era lângă el. Dezorientat, s-a ridicat clătinat în picioare și, în liniștea barăcii, inima i s-a oprit.

— La naiba! La naiba, Aleandro! și-a strigat lui însuși.

Apoi, în semiobscuritate, a zărit o movilă pe unul dintre paturile goale și a zburat ca un nebun peste scânduri.

Bărbatul zăcea acolo, cu genunchii strânși la piept, cu fața la perete, iar la început Aleandro a ezitat să-l atingă, temându-se că atunci când o va face nu va fi nicio mișcare, ci doar liniștea definitivă a unui trup fără viață. Dar bărbatul s-a mișcat foarte puțin, iar când Aleandro l-a rostogolit pe spate, nu a fost întâmpinat de o privire goală, ci de una atât de lucidă, atât de prezentă, încât l-a zguduit.

— Credeam că ai murit, a murmurat Aleandro în maghiară, cuprins de o ușurare atât de profundă, încât îl durea gâtul de lacrimi. Nu credeam că o să trăiești ca să vezi soarele răsărind în această dimineață. Eram aproape sigur de asta. Dar iată-te aici, în viață.

Bărbatul i-a făcut semn lui Aleandro să se apropie. Mirosea urât, iar obrajii îi erau scobiți, ca și cum carnea ar fi fost răzuită cu un bisturiu de pe oasele care o susțineau, dar zâmbetul lui era

absolut senin și netulburat, ca o lună plină într-o noapte senină.

— Era cât pe ce să mor, a șoptit la urechea lui Aleandro. Este un mic miracol. Un adevărat miracol, dragul meu prieten, că aseară nu m-ai înecat cu toată apa aceea.

* * *

Numele lui era Rudolf. Rudolf Luben, născut și crescut în Budapesta, fiul cel mare al unei mame evreice din România și al unui bărbat de origine franceză, a cărui mutare neinspirată în Ungaria înainte de război îl adusese în această situație nefericită. Moștenise statura mică a mamei sale, dar cu siguranță nu și temperamentul ei înflăcărat. Nu, Rudolf era un om care își măsura cuvintele la fel de bine ca și acțiunile, un om care își folosea intelectul ca pe o armă. Un om educat. Acest lucru îi era clar lui Aleandro din felul în care vorbea Rudolf, folosind cuvinte elocvente pe care abia le înțelegea, dar reușind cumva să aibă mai mult sens decât orice altă persoană pe care o întâlnise în toți cei douăzeci și patru de ani ai săi. Și ochii lui: în ochii lui de culoarea whisky-ului era o căldură, o lumină sclipitoare care părea să aparțină unui nebun la început, dar acum o vedea ca pe ceva cu totul diferit. Rudolf părea să plutească deasupra întregii orori, ca și cum ar fi observat-o de sus și ar fi învățat.

— Deci, spune-mi, Aleandro, zicea Rudolf în săptămânile următoare, provocându-l pe Aleandro să vadă dincolo de realitatea lor sinistră. Ce te deranjează cel mai mult din toate astea? Este vorba de josnicia, de umilința pe care trebuie să o îndurăm, sau de faptul că o asemenea cruzime este inerentă în natura umană?

— Ambele, presupun. Dar pe tine?

— Ei bine, cu siguranță nu mă bucur că nu știu când va veni ultima mea zi, dar prea multă concentrare pe sine nu duce la nimic constructiv. Pentru că atunci când un om nu se gândește decât

la propria supraviețuire nu e mai bun decât un animal. Frica te poate transforma în asta, să știi.

Până atunci, Aleandro se amorțise pentru a supraviețui, dar de când îl întâlnise pe Rudolf, umanitatea lui începuse să înflorească puțin mai mult în fiecare zi pe pământul bătătorit al sufletului său.

— Corpul este doar un recipient. Mintea este cea care nu poate fi distrusă, îi reamintea Rudolf în timp ce stăteau în curte la apelul nominal, înainte de răsărit, cu ploaia căzând peste ei. Vreau să memorezi aceste cuvinte, Aleandro, să le spui cât mai des. Vreau să le repeți în visele tale! Hai să le spunem împreună acum! Hai, să le spunem acum!

În unele dimineți, erau scoși împreună prin porțile principale, pe o melodie veselă cântată de orchestra lagărului, și duși la periferia lagărului. Împreună cărau saci de nisip, spărgeau beton, săpau șanțuri și tuneluri. De cele mai multe ori erau nevoiți s-a își folosească mâinile goale, deoarece uneltele le erau puse la dispoziție cu greu și uneori erau reținute intenționat de către gardieni. De mai multe ori au fost înhămați la un cilindru compresor masiv, forțați să îl împingă pe drumuri cu pietriș, iar ei scandau cuvintele lui Rudolf, le cântau sfidându-și durerea.

Aleandro ar fi putut cu ușurință să folosească orice influență pe care o avea asupra gardienilor pentru a scăpa de cea mai dură formă de muncă, dar se temea că Rudolf, care nu se refăcuse complet, se va prăbuși. Mulți inși mai puternici decât el mureau în fiecare zi, iar el simțea o nevoie feroce de a-l proteja pe acel om. Nu cerșise niciodată nimic, dar implorase pentru viața lui Rudolf în genunchi, implorase, o negociase și oferise orice ar fi putut fi considerat o plată. Doar după ce a acceptat să realizeze un peisaj glorificator al lagărului și al câmpurilor din jur, lui Rudolf i s-au permis două săptămâni pentru a se recupera și a se dovedi apt pentru muncă.

Spre surprinderea gărzilor și batjocura necruțătoare a gardienilor, Aleandro a început să accepte rațiile suplimentare de mâncare pe care le refuzase mai devreme, deși nu le consuma niciodată pe loc. De fapt, găsise o modalitate de a le ascunde în haina sa, care aparținuse cândva unui gardian, și de a i le înmâna lui Rudolf în afara buncărului, noaptea, în timp ce ceilalți dormeau. Pentru el, nu mai era o trădare. Nimic din toate acestea nu mai era o trădare dacă putea salva doar acest om.

— Faci vreodată greșeli în portretele tale? a întrebat Rudolf într-o astfel de seară, luând un măr mic și pătat din mâna lui Aleandro și lustruindu-l cu fervoare cu mâneca. De exemplu, te-ai văzut vreodată nevoit să o iei de la capăt, să începi totul de la zero pe o foaie de hârtie curată?

Întrebarea l-a luat pe Aleandro prin surprindere.

— De ce întrebi?

— Sunt doar curios. Probabil că creioanele tale colorate se termină mult prea des, nu-i așa?

— Ei bine, adevărul este că încerc să nu fac greșeli. Greșelile într-un loc ca acesta pot fi costisitoare, știi asta.

— Tocmai asta e. Doar făcând greșeli poți crea ceva care să conteze cu adevărat, ceva de valoare. Cum Aleandro încerca să înțeleagă sensul cuvintelor sale, Rudolf mesteca cu poftă ultima bucățică din măr, mâncând și cotorul și gemând de plăcere în timp ce-și lingea sucul de pe degete. Toată hârtia aia aruncată care poartă greșelile tale ar putea avea o altă întrebuințare. Ele ar putea dezvălui o… altă realitate. Înțelegi ce vreau să spun?

Nu a înțeles, nu imediat. I-au trebuit câteva minute lungi pentru a înțelege că toată acea hârtie risipită era într-adevăr o marfă prețioasă, că o putea folosi pentru a documenta ceea ce se întâmpla în interiorul lagărului. A mai ezitat încă o clipă. Ideea era atât de ciudată. Ar fi fost, fără

îndoială, împușcat pe loc. Dacă o astfel de breșă ar fi fost descoperită, ar fi fost târât prin piața unde se ținea apelul, iar zidul de sub turnul de pază ar fi fost ultimul lucru pe care ochii lui l-ar fi zărit. Dar, pe de altă parte, nu văzuse el cât de mic preț se punea pe viață într-un loc ca acesta, cât de ușor era de strivit? Și acesta, așa cum spusese Rudolf, era singurul lucru pentru care merita să-ți pui în joc viața mizerabilă.

— Deci, Aleandro, suntem de acord? Marele portretist al taberei trebuie să-și accepte privilegiile și să nu-și mai piardă timpul cu un amărât de evreu mic și slab. Există lucruri mai importante de care să se ocupe, nu-i așa?

— Nu știu ce să zic, Rudolf. Pur și simplu nu știu. Gărzile alea sunt niște bestii; o să te muncească până te bagă în pământ și nu pot să-i las să-ți facă asta, n-am de gând să-i las…

Aleandro a continuat să divagheze, dar Rudolf i-a dat o palmă zdravănă pe spate și a intrat în baracă, fluierând senin pentru sine.

•

Prima dată când Aleandro a băgat în buzunar resturile de hârtie și pastelurile rupte după o ședință cu unul dintre gardieni, genunchii îi tremurau de frică în timp ce traversa tabăra. Totuși, pe măsură ce comorile de sub saltea creșteau alături de caietul său de schițe, nu mai simțea nicio teamă. Era viu, cu adevărat viu, într-un mod în care nu mai fusese niciodată. S-a ridicat nerăbdător să vadă cum înmugurește lumina în fâșia îngustă de sticlă de peste baracă, în timp ce ceilalți dormeau, el își scotea proviziile, apoi desena aproape pe întuneric, în latrine, în orice moment de singurătate în care prizonierii nu se aflau în baracă. Mâinile sale agile se mișcau cu precizie, fiecare tușă îl răzbuna, fiecare piesă terminată îl lăsa epuizat, dar exaltat.

Singure, pe ecranul imaginației lui, desenele din lagăr erau ținute în mâinile unor oameni de pe

pământurile libere, ochii lor umplându-se de cunoaștere, de adevăr, de adevărul *lui.* Dacă măcar unul dintre desenele sale ar fi putut găsi drumul spre cealaltă parte a zidului de sârmă ghimpată, ar fi murit mulțumit.

* * *

Uneori, după miezul nopții, el și Rudolf vorbeau liber în maghiară, dar niciodată despre viața lor de dinainte. Devenise un mecanism de apărare, un mod de a se conserva. Aici și acum era tot ceea ce conta. Realitatea lor comună îi legase unul de celălalt, iar a se îndepărta de ea, a revizita trecutul părea un câmp minat de sine stătător.

Acest lucru s-a schimbat într-o noapte de la sfârșitul lunii noiembrie. În adâncul unei nopți reci, în timp ce vântul bătea atât de puternic în jurul barăcii încât amenința să o smulgă de pe stâlpi, Aleandro și-a scos în sfârșit caietul de schițe de sub saltea. În timp ce Rudolf răsfoia paginile, Aleandro a început să-i povestească despre femeia din portrete.

Era prima dată când îi rostise numele de la incendiu. *Eva, Eva.* Numele ei era o destinație pe o mare imensă pe care naviga fără busolă, dar rostirea numelui ei cu voce tare risipea fantezia despre ce ar mai putea fi el pentru ea. Totuși, a continuat oricum, știind că nu se putea opri. Știind că trebuia să ajungă la sfârșitul poveștii, altfel nu avea să o mai spună niciodată.

Pentru ea se ținea în viață, a explicat el, pentru ea acceptase să facă portrete pentru gardieni și ghirlande pe marginea scrisorilor și să copieze ilustrații din fotografii ale unor oameni care nu-l cunoșteau și care îi doreau moartea.

— E o prostie? îl tot întreba el, întrerupând relatarea. E o prostie să crezi că e posibil?

O prostie să crezi că ar putea pur și simplu să-și reia viața. Incendiul și pierderea fraților să-i fuseseră o pedeapsă suficientă pentru simpla fărădelege de a o iubi pe Eva.

Nu voia să vorbească despre frații lui acum, secătuit de vigoare; nu mai putea vorbi. În schimb, a închis ochii, având nevoie, dorind, să se apere de privirea tristă și iscoditoare a lui Rudolf.

— E în regulă, a spus Rudolf. Este în regulă. S-ar putea să-ți mai ușureze povara dacă îmi spui. S-ar putea chiar să-ți aducă puțină liniște. Așa că dă-i drumul, Aleandro. Descarcă-te. Ce s-a întâmplat cu frații tăi după incendiu?

— Am fost luați de gărzile SS, chiar de cealaltă parte a graniței, în Austria, a reluat Aleandro după o lungă tăcere. Am stat zile întregi într-un tren. Era întuneric, nu aveam aer, iar fratele meu mai mic tot cerea apă. Mirosul din vagonul acela era prea greu de suportat; nu era decât o găleată comună într-un colț, iar noi toți trebuia să ne facem nevoile acolo, chiar și femeile, toți, în văzul tuturor. Am fost aduși într-o pădure. Îmi amintesc, Rudolf, acei frumoși copaci subțiri care se întindeau până la soare, ca și cum ar mai fi existat încă unul. Am fost forțați să dormim acolo, printre acei copaci, în aer liber, în noroi, în mlaștina cu viermi. Bice se prăbușeau pe spatele nostru; părea că bătăile continuau să vină fără motiv. Fără niciun motiv. După câteva săptămâni, au început să selecteze bărbații, separându-i de femei și de copii. Până atunci, nu mai era nevoie să mă despartă de frații mei. Lúkas… el a fost întotdeauna fragil, abia dacă mai era conștient de când ne lăsaseră să coborâm din tren, iar Tamás și Attia, de asemenea, se îmbolnăviseră de dizenterie. Stăteau cu toții acolo, privind cerul acela îngrozitor de dincolo de vârfurile copacilor. A doua zi au venit și i-au luat, iar eu am continuat să țip până când m-au bătut de am leșinat. Cineva mi-a spus câteva zile mai târziu că toți cei care nu puteau sta în picioare erau aruncați într-un șanț la marginea pădurii. Împreună cu celelalte cadavre. Aleandro a început să plângă, trecându-și mâna prin buclele încâlcite ca și cum ar fi vrut să expulzeze grozăvia acelor viziuni. Și

atunci, Rudolf, a fost ultima dată când mi-am văzut frații. Dar, mai presus de toate, pentru ce nu mă pot ierta, ceea ce mă chinuie mai mult decât orice altceva, este că focul, acel foc îngrozitor a fost pus *pentru mine.* Din cauza prostiei mele am fost nevoiți să fugim din Sopron, din cauza prostiei mele au murit frații mei.

— Cel mai groaznic lucru pe care îl vom îndura vreodată ca oameni, Aleandro, este pierderea celor pe care îi iubim, a spus Rudolf după o lungă contemplare, dar trebuie să înțelegi că nu tu ești vinovat pentru incendiu și nici pentru soarta fraților tăi. Tu, la fel ca mine, la fel ca toți ceilalți din acest loc uitat de Dumnezeu, ești o victimă. Deși, vezi tu? Făcând ceea ce faci acum, ai grijă ca ei să nu fi murit în zadar. Îți onorezi frații și o onorezi pe Eva și ceea ce a însemnat ea pentru tine. Și asta, prietene, este mângâierea ta. Este puterea ta.

În întunericul și în tăcerea care se așternuse peste ei, Aleandro a încuviințat din cap și a zâmbit. Era primul lui zâmbet după mai bine de un an.

Capitolul 19

Budapesta
Iarna 1944

Aerul era rece, uscat, mirosind a medicamente. Evei i s-a făcut pielea ca de găină. Un bec cu lumină albă, care îi atârna deasupra capului, pâlpâia și se stingea mereu. A încercat să își ancoreze privirea pe el pentru a împiedica încăperea să se învârtă cu ea, dar nu a reușit. Nu putea nici măcar să își ridice mâna la tâmplă, acolo, unde se simțea ca și cum o lamă i-ar fi tăiat osul craniului și i-ar fi intrat în pulpa creierului ei suprasolicitat.

Ceva rece și umed a aterizat pe fruntea ei și, când s-a îndepărtat, o pată de sânge ca o pată de acuarelă i-a fulgerat în fața ochilor, mai mult roz-închis decât roșie. Tremura sub o pătură aspră, apoi o alta a fost așezată deasupra, aducându-i senzația de a fi scăldată în apă caldă. A clipit, și-a înclinat capul, forțându-și ochii să observe împrejurimile: o mare de paturi. Se afla într-o mare de paturi și de uniforme de culoare verde-închis, membre bandajate, răni supurânde, torsuri dezbrăcate. Se afla într-o mare de gemete, înjurături și strigăte, iar mirosul de sânge și de sudoare era prea greu de suportat.

Când a deschis din nou ochii, o persoană era acolo, aplecată, concentrată asupra unei părți din ea, antebrațul stâng, și-a spus ea. Fața s-a ridicat și a intrat în câmpul ei vizual, iar Eva a văzut că era a unei femei. Deasupra măștii, ochi căprui adânci o priveau. I se părea vag familiară. De ce?

— Nu încerca să vorbești, a spus femeia, cu vocea întretăiată, masca alunecând pe bărbia ei lunguiață pentru a expune o aluniță în colțul buzelor ei pline și palide.

Vocea, în mod curios, a fost cea pe care a recunoscut-o. Era femeia pe care o întâlnise mai devreme la intrarea în buncăr. Șuvițele ei întunecate îi fuseseră tăiate grosolan, neuniform, până la bărbie, dar tunsoarea nu-i descuraja feminitatea, mai degrabă îi accentua liniile feței cizelate, în formă de inimă. Cu eficiența unui gardian, se ocupa de o pungă de lichid de lângă pat, trăgând-o de pe stâlp, verificând tubul în continuare. Era ceva ce Eva voia să o întrebe, dar nu reușea să-și țină ochii deschiși, iar gândurile i se împrăștiau, învârtindu-se într-o pânză încâlcită.

Data următoare când s-a trezit, era în plină frenezie. Acum nu mai era nicio ceață care să-i acopere ochii, iar durerea surdă din tâmplă se topise, dar era ca și cum inima ei, amintindu-și ceva ce creierul ei nu reușea, ar fi insistat să se

pună în mișcare. Fata nu mai era alături de ea, ci avea grijă de cineva de cealaltă parte a culoarului, aplecându-și silueta zveltă peste pat pentru a băga cearșaful sub saltea. Observând că Eva încerca să se dea jos din pat, s-a întors lângă ea într-o clipă.

— Trebuie să plec, domnișoară, mă puteți ajuta? Eva a folosit fiecare gram de putere pentru a se ține dreaptă în pat. Am de ajuns undeva. Trebuie să prind un tren în seara asta. De dimineață, cel târziu.

— Eva. Ești Eva, nu-i așa? Vocea avea aceeași notă autoritară, dar ochii ei erau blânzi și toleranți, amintindu-i Evei de Surorile Milostivirii din timpul școlii primare. Te rog să încerci să te relaxezi, a spus ea, în timp ce Eva își balansa picioarele de pe pat. Nu ești în stare să pleci nicăieri. Mi-e teamă că, dacă nu te așezi, este posibil să leșini. Te rog să ne faci o favoare amândurora. Întinde-te, a insistat ea.

Eva a făcut cum i s-a spus și s-a sprijinit de perna ridicată. Femeia avea dreptate. O slăbiciune se răspândea prin ea, iar ea s-a simțit din nou amețită.

— În ce spital mă aflu?

— Nu-ți amintești că ai livrat un pachet aici? Te-am întâmpinat la ușă și te-am adus înăuntru. Când ai plecat, ai fost prinsă într-o încăierare lângă pod. Ai suferit o rană la cap, și încă una destul de urâtă. Plus câteva răni pe braț. Ești foarte norocoasă, având în vedere puterea exploziei. Ai fi putut fi ucisă cu ușurință.

— Ei bine, mă simt mult mai bine acum. Și trebuie să plec… Tamara, a adăugat Eva, străduindu-se să citească eticheta cu numele prinsă pe șorțul alb. Trebuie să ajung la un tren în seara asta.

— Eva, chiar dacă te-aș putea lăsa să pleci de aici, ceea ce nu pot face, nu, mă tem că nu va fi niciun tren pe care să-l prinzi.

Eva o privea neîncrezătoare, întrebându-se dacă o auzise corect. Nu putea fi ținută aici împotriva voinței ei.

— Tamara, uite ce e, a început ea din nou. Apreciez grija ta. Dar am responsabilități acasă. În Sopron. Responsabilități care nu pot… nu pot aștepta. Nu dintr-un motiv atât de simplu ca o mică rană la cap, câteva zgârieturi. Mă simt bine acum. Cu siguranță că energia ta ar fi mai bine folosită în altă parte.

— Înțeleg. Dar nu are rost să încercăm să prindem un tren, pentru că, de fapt, nu există niciun tren care să plece din Budapesta în acest moment.

— Nu se poate să fie adevărat. Am verificat programul chiar după-amiaza asta, înainte de a veni aici. Se circulă ca de obicei, iar eu intenționez să mă aflu într-unul dintre ele.

— În această după-amiază? Tamara a privit-o, o sprânceană bine conturată și ridicată formând un pliu pe o frunte de altfel perfect netedă. A clătinat din cap. Să o luăm de la capăt. Draga mea, ești aici de trei săptămâni.

* * *

Bombardamentele vizaseră Dealul Castelului, unde naziștii își concentraseră forțele și pe care îl fortificaseră cu tunuri și posturi de artilerie. Din fericire, nu loviseră Palatul Regal, dar căscaseră o gaură imensă în mijlocul cartierului Castelului, unde se afla Eva. De când bombardamentele se intensificaseră, spitalul subteran cuibărit sub coasta dealului fusese invadat. La suprafață, într-un oraș care era un câmp de luptă pe ambele maluri ale râului, sirenele pentru raidurile aeriene răsunau zi și noapte, obligând marea majoritate a cetățenilor din Budapesta să trăiască în subsoluri. Orașul începuse să moară de foame, orice speranță ca Budapesta să fie declarată oraș deschis fiind spulberată. Hitler nu voia să renunțe cu niciun preț la Perla Dunării în fața armatei rusești care o

încercuia și era dispus să lupte pentru ea până la ultimul om.

— Așadar, Eva, a conchis Tamara în timp ce o punea la curent cu aceste evenimente sumbre, ești mai în siguranță aici. Pasajele prin care te-am condus, dacă-ți amintești, fac legătura cu spitalul Sf. Ioan de la suprafață, iar noi încă mai putem face rost de provizii și alimente, ca să nu mai vorbim că ne aflăm într-un loc sigur, care este practic rezistent la bombe. Unii dintre pacienți imploră ca familiile lor să rămână aici. Crede-mă, dacă ai vedea ce este acolo, ai implora și tu să rămâi. Să te gândești să pleci chiar acum ar fi o nebunie curată.

Acela a fost momentul în care totul s-a revărsat din Eva ca apa care țâșnește printr-un baraj fisurat. I s-a confesat acestei fete pe care abia o cunoștea și în care nu era deloc sigură că putea avea încredere despre singurul lucru pe care nu reușise să-l spună nimănui. Avea un copil, un bebeluș de doar șapte luni. O prietenă dragă avea grijă de ea în absența ei, o prietenă foarte iubită care o plângea poate chiar în acest moment, crezând-o moartă. Nu mai conta în acel moment dacă Tamara îi păstra secretul. Tot ceea ce conta era că trebuia să ajungă la Dora, cumva, pentru a-i da de înțeles că era în viață.

— O telegramă. Trebuie să trimit o telegramă. Te rog, Tamara, trebuie să-i transmit prietenei mele că sunt bine. Ți-aș rămâne îndatorată pentru tot restul vieții mele. Aș face orice ca să te răsplătesc. Orice. Doar cere-mi.

— O să văd ce pot face, Eva. Promite-mi doar că n-ai să încercă să faci ceva prostesc, cum ar fi să încerci să pleci de aici, sau din Budapesta, de altfel. Este în întregime înconjurată de oamenii lui Stalin. Drumurile spre Viena au fost oricum închise; nu ai putea ajunge la Sopron. Decât în sicriu.

* * *

A mai trecut o săptămână până când Tamara i-a spus că un medic care se dusese în Pesta pentru penicilină a reușit să trimită telegrama la adresa pe care o dăduse Eva, cu doar trei cuvinte: *Sunt în siguranță.*

Nu a fost timp să se simtă ușurată, să-i mulțumească Tamarei sau să se întrebe dacă telegrama ajunsese la Dora. Fiecare oră a zilei, fiecare minut, aducea o nouă criză. Soseau alte și alte tărgi, sute, mii, care invadau holurile și coridoarele. Unele dintre paturi erau împinse unele lângă altele, astfel încât răniții să poată fi stivuiți pe lungime pentru a maximiza spațiul disponibil. În timp ce Eva se plimba printre rânduri, i s-a părut imposibil să distingă soldații de civili, germanii de unguri, adolescenții de bărbați. Cei care nu rezistau peste noapte erau scoși afară și lăsați în tranșeele de bombardament sau pe trotuarul din fața intrării în spital, Pământul înghețase, ceea ce făcea imposibilă înmormântarea, așa că erau lăsați pur și simplu acolo, unde un strat de zăpadă îi putea conserva pentru moment. Nimeni nu avea idee cât avea să mai dureze, când avea să se termine coșmarul.

În tot acest timp, Eva l-a văzut foarte rar pe Eduard. Din când în când, trecea prin salon, slăbit și epuizat, o umbră de om care plutea în derivă prin peisajul devastat. Îi verifica pe cei grav răniți, striga câteva ordine, împărțea câteva cuvinte de mângâiere, ținea câteva mâini, verifica fișele, apoi pleca. Arăta el însuși ca o victimă a unui bombardament, cu hainele de luptă acoperite mereu de sânge, părul lipit de murdărie și transpirație, ochelarii de vedere fisurați. Într-o zi, în timp ce îngrijea un soldat într-un pat din apropiere, a observat o tăietură adâncă pe mâna dreaptă, care se întindea de la al patrulea deget până la degetul mare. Fusese prinsă cu niște copci grosolane și părea să fie infectată, pielea lucind

într-o nuanță de vinețiu furios dincolo de micii dinți de metal.

— Eduard, ar trebui să te ocupi de asta, să o dezinfectezi. S-ar putea să trebuiască să fie cusută din nou, i s-a adresat ea.

Erau primele cuvinte pe care i le spusese de la acea primă întâlnire, iar el s-a întors să o privească, dar nu a spus nimic. A schițat doar un zâmbet mic și trist. Apoi un nou potop de targă s-a revărsat în salon și el a dispărut în valul de activitate.

— Te rog, lasă-mă să te ajut, a implorat-o Eva pe Tamara săptămâna următoare.

Ar fi înnebunit aici dacă nu făcea ceva, iar adevărul era că rana din partea laterală a capului ei era aproape vindecată. Durerile de cap și stările de leșin încă mai veneau și plecau, dar nu mai justificau ca ea să ocupe un pat sau să lenevească prin salon ca o invalidă, când atât de mulți alții sufereau de afecțiuni mult mai grave.

— Chiar mă simt bine, și de câțiva ani studiez pentru a deveni asistentă medicală, a exclamat ea în timp ce Tamara îi schimba pansamentul, ștergând cu iod rana de la linia părului, care o făcea să tresară, chiar dacă încerca să se abțină. Nu am nicio pregătire oficială, dar pot spăla bandaje, pot curăța ploști, pot face orice. Orice ai nevoie.

A văzut răspunsul în ochii Tamarei, dar Eduard apăruse lângă ea cu un aer agitat, întrerupând schimbul de replici.

— Gata? i s-a adresat Tamarei, fără să arunce o privire în direcția Evei, așa cum devenise un obicei al său. Hai să mergem. Am auzit că un alt transport este adus chiar acum și vom avea nevoie de tot sângele pe care îl putem obține. I-ai întrebat pe ceilalți membri ai personalului dacă pot contribui?

— Da, a răspuns Tamara cu solemnitate. Am făcut-o chiar eu, de dimineață. Apoi, ca un gând ulterior, a făcut un semn din sprânceană spre Eva: Doctore Kovaks, prietena mea aici de față spune

că vrea să ajute, dar poate că îi puteți explica faptul că acesta nu este un loc în care un civil să facă altceva decât să se recupereze.

— Las-o să ajute, a spus Eduard, surprinzându-le pe ambele femei. Are dreptate. Are ceva cunoștințe medicale, din câte îmi amintesc. Cu siguranță, suficient de multe pentru a face ceea ce se oferă. Și avem nevoie de ajutor. Nevoie disperată.

— Mulțumesc, a murmurat Eva în timp ce el îi întorcea spatele și se îndrepta spre un scaun.

Așezându-se, și-a întins picioarele, și-a suflecat mâneca, brațul arătându-se până la mâna rănită, cu o expresie interiorizată, concentrat. Apoi Tamara a ajuns chiar lângă el, îngenuncheată la picioarele lui ca un sfânt adorator, aplicând un garou înainte de a-i introduce un ac în venă. Sângele curgea, abundent și de un roșu aprins, prin tubul subțire de plastic, iar Eva a fost nevoită să își întoarcă privirea de la intimitatea scenei.

— Destul, a spus Tamara după ce s-au umplut mai multe fiole. E suficient.

— Nu, nu suficient. Nu te opri.

— Doctore, vă rog.

— Sunt bine, Tamara. Continuă. Sunt în regulă.

Dar nu era bine, căci devenise alb ca varul, iar când Tamara s-a uitat la el și i-a spus, lipindu-și buzele frumoase de urechea lui, cu o voce atât de tandră încât Evei i-a urcat sângele în obraji: „Eduard, te rog”, și-a dat seama ce îi scăpase în tot acest timp. Nu era doar admirație ceea ce simțea Tamara pentru Eduard. Și tocmai din cauza lui insistase Tamara să rămână în buncăr.

Capitolul 20

La mijlocul lunii ianuarie, la sfârșitul celei de-a șasea săptămâni de la venirea Evei la Spitalul de

sub Stâncă, a sosit vestea că rușii se luptau cu nemții și ungurii în Pesta, din stradă în stradă, din casă în casă. Oamenii ajungeau să mănânce cai morți pentru a nu muri de foame. Aici, proviziile se terminaseră cu totul, iar condițiile sanitare deveneau din ce în ce mai precare pe zi ce trecea. Spitalul Sf. Ioan fusese grav avariat și evacuat, majoritatea victimelor fiind aduse aici, depășind de zece ori capacitatea. Devenise o privelițte obișnuită să vezi pereții mânjiți cu sânge, să vezi ploștile necurățate, pline de muște. Mirosul de putrefacție era insuportabil; țipetele erau neîncetate. Bandajele erau smulse de pe morți și refolosite, iar Eva își petrecea cea mai mare parte a zilelor spălându-le într-o chiuvetă.

Eduard nu-i adresase încă decât câteva cuvinte, dar uneori își ridica ochii de la treburile ei sumbre și îl vedea că o privea. O dată, i-a susținut privirea și nu i-a mai dat drumul, obligându-l să o vadă, să o vadă cu adevărat. A fost surprinsă să observe un mic semn de recunoaștere din cap, ca și cum ar fi vrut să-i spună: „Faci o treabă bună”. Apoi Tamara a venit din nou lângă el, așa cum părea să fie în permanență, aducându-i fișe pe care să le semneze, radiografii pe care să le privească, insistând să mănânce ceva, că avea nevoie de câteva ore de odihnă.

Eva însăși nu dormea niciodată mai mult de trei, patru ore pe noapte, așteptând ca o targă să se elibereze, mânca tot ce se găsea prin bucătărie după ce pacienții își primeau rațiile – o bucată de pâine tare, în general, și apă care se ruga să nu fie contaminată. Singura dată când ieșea la suprafață pentru a lua aer curat era când ajuta la aducerea tărgilor. Ea și celelalte infirmiere se strângeau lângă poartă și ascultau sirenele ambulanțelor care urlau din ce în ce mai aproape, bubuitul tunurilor și rafalele mitralierelor de pe malul râului înecându-le momentan. Devenise insensibilă chiar și la cele mai îngrozitoare răni – membre lipsă,

arsuri de gradul trei, fețe desfigurate de scrijeliturile gloanțelor.

În general, atmosfera de catastrofă îi ținea la distanță propria teroare: teroarea că s-ar putea să nu le mai vadă niciodată pe Dora sau pe Bianca, că s-ar putea ca ele să nu fi supraviețuit, că ea însăși ar putea să nu trăiască suficient de mult pentru a se întoarce la ele. Teroarea că avea să-și trăiască restul vieții plângând, jelindu-le pe ele, pe mama ei, pe Aleandro, împiedicându-se prin zile nesfârșite și pustii, cu doar amintirile care să o susțină.

Într-o după-amiază, când o nouă încărcătură de pacienți a fost transportată înăuntru, Eva a fost chemată în sala de operație pentru a asista la o intervenție chirurgicală. În spital erau mai mulți doctori pe care ea îi ajutase din când în când, medici care nu știau de lipsa ei de pregătire și care, de cele mai multe ori, se mulțumeau cu prima asistentă sau voluntară de la Crucea Roșie disponibilă. Ea se aștepta la setul obișnuit de sarcini, care constau în principal în a ține o mână sau un reflector, sau în a șterge cu alcool locul operației. Dar de data aceasta, chirurgul în uniformă completă i-a făcut semn de la chiuvetă să vină alături de el, iar când s-a apropiat, a fost șocată să vadă că era Eduard.

— Spală-te, i-a spus el. Până la cot. Timp de douăzeci de secunde. Apoi ridică mănușa.

— Da, bineînțeles, a spus ea, încurcată de francheța lui. Cum ai nevoie să te ajut?

— Ai mâini mici.

— Poftim?

— Mâinile tale. Sunt mici, din câte îmi amintesc. Și pentru ceea ce am nevoie, mâinile delicate și degetele subțiri sunt vitale. De aceea te-am chemat.

— Mulțumesc, a spus ea. Te pot ajuta.

Eduard a făcut semn spre chiuvetă cu bărbia, cu mâinile ridicate în aer.

— Spală-te acum.

Câteva minute mai târziu, se aflau în fața mesei de operație unde un soldat zăcea inconștient, cu pieptul dezgolit care lăsa la vedere o gaură de glonț, chiar deasupra inimii. Un medic a șters pacientul cu iod, iar lui Eduard i-a fost pus un bisturiu în mână. A măsurat-o din priviri, de cealaltă parte a mesei, iar ea a primit evaluarea cu o privire fermă. Apoi a început rapid, fără prea multă fanfară, camera fiind cuprinsă de o liniște deplină.

A început cu o tăietură. Lungă, precisă, de-a lungul trunchiului băiatului. Da, soldatul era doar un băiat. Eduard lucra singur în timp ce deschidea incizia cu ajutorul unor retractoare, întinzând straturile de mușchi cu un calm total, fredonând încet în sinea lui. O serie de alte instrumente au ajuns în mâna lui și, după alte câteva manevre, ochii lui s-au îndreptat spre ea, intenși, arzând. Evei i s-a tăiat puțin respirația. O mai privise o dată în acel mod precis, în noaptea în care o ceruse în căsătorie. Ca și cum ar fi pornit într-o călătorie necunoscută.

— Ești gata?

Ea a aprobat din cap. Încă nu-și cunoștea rolul în toată povestea asta, dar era pregătită pentru orice ar fi avut el nevoie. Inima ei o luase la galop și simțea furnicături electrice pe sub piele.

— Bine. Acum vino aici, Eva. Chiar lângă mine.

S-a dus. S-a apropiat suficient de mult pentru a vedea, pentru a analiza cu adevărat locul inciziei, iar acolo, sub piele și mușchi, se afla inima băiatului. Bătea. Bătea în mod miraculos.

Nu a avut timp să asimileze pe deplin acest lucru, deoarece Eduard i-a luat mâna.

— Degetul tău, i-a mai spus el. Dă-mi degetul arătător. Apoi l-a coborât pe pieptul băiatului și l-a ghidat adânc în incizie, în țesutul moale de mușchi și carne. Un sunet i-a ieșit din gât. Ritmul

pulsatoriu s-a intensificat sub atingerea ei. Degetul ei se odihnea pe inima unui bărbat!

— Acum, Eva. Vocea lui Eduard a pus-o la pământ. Există un fragment de glonț aici și vreau să mi-l găsești. Poți să faci asta? Găsește-l. Simte-l. Ar trebui să fie aproape de suprafață și să fie mic, ca un bob de orez. Concentrează-te.

Ea a făcut-o. Și-a pus toată concentrarea și voința în ea și l-a găsit – umflătură ușoară, ascuțită, sub peretele inimii, și a dat din cap afirmativ.

— Bine. Asta e bine. Acum ține-l la locul lui. Nu-l lăsa să alunece mai departe. Apoi, fără alte avertismente, bisturiul său a coborât din nou, făcând o tăietură de grosimea unui fir de păr în organul roz-închis, care pulsa chiar sub degetul ei.

A țâșnit sângele, o groază de sânge, iar ea nu s-a putut abține să nu se dea cu spatele la un perete. Totuși, era în regulă, pentru că nu mai era nevoie de ea; treaba ei era terminată. Eduard a extras bucata de șrapnel, apoi a început imediat să coasă, fără să știe că nu mai era lângă el, ceilalți preluând locul ei în timp ce ea privea stropii de sânge de pe uniforma ei albastră, încercând să-și tragă sufletul.

Totul nu durase mai mult de cinci minute, dar ea era roșie, iar inima îi bătea cu putere. Ajutase la salvarea unei vieți! Ea și Eduard salvaseră o viață împreună; îl ajutase să repare o inimă rănită. Avusese încredere că ea se putea descurca. Dar nu era doar mândria, sau uimirea, sau chiar și adrenalina, care o ținea trează jumătate din acea noapte.

Văzându-l pe Eduard lucrând, ceva s-a răscolit adânc în ea, un sentiment în stare latentă.

* * *

A doua zi dimineață devreme, Eva era cu Tamara, scoțând ampule de antibiotice și bandaje dintr-unul dintre dulapurile din depozit. La început au rămas tăcute – Eva era încă prinsă în evenimentele din ziua precedentă, însă, în timp ce

închidea ușa dulapului, Tamara s-a întors spre ea destul de brusc.

— Cum a fost? Ieri, în sala de operație, cum a fost?

— A fost incredibil. Să vezi o inimă bătând, a fost magic. Mai degrabă șocant, dar magic.

— Nu, vreau să spun cum a fost să lucrezi cu el?

— Ei bine, știi și tu. O faci tot timpul. Este… precis, încrezător. Nu ezită. Este solid.

Tamara a surprins-o cu un râs.

— Solid? Doamne, Eva, îți dai seama că această procedură a mai fost efectuată doar de câteva ori până acum? Doar de câteva ori. De către un chirurg din armata americană care, fără îndoială, avea un echipament mult mai bun decât avem noi aici jos. Deci cred că ai putea spune că asta îl face pe doctorul Kovaks… solid. A scos un chicotit batjocoritor. Asta crezi tu despre el?

Acum se simțea jenată, provincială. De unde se presupunea că ar fi știut ea asta? Nu era ca și cum ar fi fost informată dinainte. Fusese chemată și făcuse ceea ce i se ceruse. Dar a roșit când s-a gândit cum să-i răspundă Tamarei. Cum se gândea la el? Cu cel mai mare respect, desigur, dar ceva se schimbase în sentimentele ei pentru el. Nu era un lucru definit, ci mai degrabă o ușoară agitație, o mângâiere pentru inima grea. Dacă mai era ceva, îi amintea de ceea ce simțise când îl întâlnise în seara petrecerii și știuse imediat că el o va trata întotdeauna ca pe egala lui, că vedea în ea posibilitățile pe care nimeni altcineva nu le avea. Acest lucru, însă, nu i-l putea mărturisi Tamarei. Ea nu știa nimic despre trecutul lor.

— Ei bine, sunt recunoscătoare, bineînțeles, a încercat Eva să se reorienteze. Recunoscătoare pentru oportunitatea pe care Ed… adică doctorul Kovaks mi-a oferit-o ieri.

Cel puțin partea asta era adevărată.

— Da. *Eduard,* a spus Tamara, accentuând numele, este clar că te stimează destul de mult.

Pentru că nu a chemat niciodată o altă asistentă pentru a asista la o astfel de operație. Presupun că ar trebui să fii recunoscătoare. Dacă asta este ceea ce simți cu adevărat.

Căldura bătea cu putere în fața Evei.

— Uite ce e, Tamara, a început ea din nou înainte ca Tamara să poată pune alte întrebări iscoditoare. Dacă ți-am dat cumva impresia că încerc să-ți iau locul în toate astea, vreau să știi că nu este cazul, încerc doar să vă ajut.

— Să ajuți. Ăsta e singurul lucru?

— Da… să ajut. Așa cum v-am mai spus, mă împiedică să mă gândesc că, într-o zi, când voi ieși din acest adăpost, nu va mai exista nimic pentru mine. Că tot ceea ce a fost bun în viața mea ar putea să nu mai fie. Așa că da, a putea ajuta, a te ține ocupat este cu adevărat un dar.

— Războiul ăsta! Tamara a pufnit în timp ce se întorcea și strângea câteva prosoape proaspăt spălate care se uscau pe o țeavă deasupra chiuvetei. S-ar putea să nu ne mai întoarcem niciodată la viețile pe care le-am avut odată, dar ceea ce știu este că viața va continua. Indiferent de rolul pe care îl avem, încă mai avem în noi posibilitatea de a reconstrui. Uneori, cea mai mare tragedie este să nu vedem ceea ce avem deja, ceea ce este încă aici, la îndemâna noastră. A spus acest lucru într-un fel foarte trist, îndreptându-se spre ușă, apoi s-a oprit la jumătatea drumului, privindu-și mâinile pline. Poate că ar fi bine să deschizi ochii, Eva. Pentru că ceea ce mai ai încă este mult mai mult decât praf.

Apoi a dispărut, lăsând-o pe Eva să se gândească la semnificația cuvintelor ei, până când a sunat o altă sirenă, iar ușa adăpostului s-a deschis, aducând un nou val de răniți, iar ea s-a pus din nou în mișcare.

* * *

Câteva zile mai târziu, Eva și câteva dintre asistente au ieșit afară pentru a aștepta

ambulanțele, dar au găsit orașul sinistru de liniștit. Nicio bombă, nicio sirenă, nimic altceva decât o tăcere mortală care se întindea până la cerul însorit și proaspăt. Un camion de soldați sovietici a trecut pe lângă ele, fluturând steaguri, aplaudând, împărțind o sticlă de vodcă. Unul dintre ei a tras cu pușca în aer, dar era doar o împușcătură de bucurie.

Schimbarea clară trebuie să fi fost observată și jos în buncăr, pentru că în câteva minute, întregul personal și toți pacienții care puteau să meargă au ieșit pe poartă, împiedicându-se orbește până la capătul străzii în cârje și cu umerii întinși, temându-se să meargă mai departe. S-a decis ca doi medici să meargă pe jos până la Dealul Castelului, pentru a verifica situația. O oră mai târziu, s-au întors cu vești: bătălia pentru Budapesta, care zguduise pământul timp de aproape două luni, se încheiase. Armata germană și complicii lor de la Crucea cu Săgeți fuseseră zdrobiți, iar puținii care scăpaseră erau prinși în clădiri, înconjurați de soldații ruși, fără prea multe alte opțiuni decât să se predea. Sovieticii dețineau orașul.

În mijlocul frenezie care a izbucnit, printre urale, printre strigăte, Eva s-a străduit să-l găsească pe Eduard. Nu era nici urmă de el nicăieri, iar ea s-a panicat că se vor despărți din nou fără să spună un singur cuvânt. A vrut cel puțin să-i mulțumească, să-i ureze fericire, dar apoi și-a dat seama că probabil plecase deja și că poate era mai bine așa, pentru că nu ar fi schimbat mare lucru între ei. Poate că faptul că o chemase să asiste la operație fusese modul lui de a-și lua rămas-bun, de a se despărți de ea în condițiile lui.

Cu toate acestea, a intrat în buncăr pentru ultima oară. Eduard nu era acolo, dar era Tamara, hrănind cu supă un băiat al cărui ochi stâng fusese acoperit cu tifon.

— Tocmai îi spuneam lui József, a vorbit Tamara, fără să-și ia privirea tandră de la băiat, că nu trebuie să se teamă. Este în siguranță aici și poate rămâne cât timp are nevoie. Iar după aceea, Crucea Roșie îl va ajuta să-și găsească părinții. Mă voi ocupa eu însămi de asta. Între timp, vom avea grijă de el aici. Nu-i așa, Eva?

A cuprins-o un val de tandrețe și Eva s-a așezat pe pat în spatele Tamarei, și-a pus bărbia pe umărul ei, inhalând mirosul ei de transpirație ușoară și ceva lemnos. Tamara era o mare contradicție: pe cât de dură, pe atât de caldă, îngrijindu-l pe băiat cu același devotament pe care Eva îl experimentase personal, chiar dacă fusese cândva logodnica bărbatului pe care Tamara îl iubea. Pentru că această femeie îl iubea cu siguranță pe Eduard, dar Eva nu simțea gelozie – mai degrabă un regret permanent și surd.

— Înainte de a pleca, vreau să știi, Tamara, că nu voi uita niciodată ceea ce ai făcut pentru mine. Pentru acea telegramă pe care ai trimis-o în numele meu. Pentru că ai avut grijă de mine cât timp m-am recuperat. Ești unică. Și o asistentă minunată.

— Haide, a spus Tamara în felul ei nesentimental. Haide, pleacă de aici. Întoarce-te la fiica ta, la prietena ta. Ai grijă, totuși – nu va fi sigur acolo pentru o vreme, dacă ar fi să-mi dau cu presupusul. Reputația Armatei Roșii o precede. Dumnezeu să ne ajute pentru ceea ce ne așteaptă acum, când îi au pe unguri sub papuc. Nu mă pot abține să nu am sentimentul că am scăpat din ghearele unui monstru doar pentru a ajunge în ghearele altuia. Ei bine, cel puțin va fi o amânare. Deocamdată.

— Am să fiu atentă. Și tu, Tamara? Ce vei face acum?

— Cam tot ce am făcut înainte. Voi face o baie lungă. Voi dormi. Mă voi reconecta cu cei din trecutul meu care au avut norocul să

supraviețuiască. Voi plânge pentru ceilalți. Apoi, în timp, mă voi întoarce la asta, la slujba mea de asistentă medicală.

Eva nu s-a putut abține să nu zâmbească.

— Poate că, Tamara, la un moment dat, am putea lua legătura? Poate ne putem cunoaște mai bine. În alte circumstanțe.

— Nu cred că ar fi înțelept, a spus Tamara, păstrându-și expresia imposibil de citit. În alte circumstanțe, așa cum spui tu, am fi fost prietene bune. Dar mi-e teamă că mi-ai aminti mereu de pierderea mea. A clătinat din cap. Nu te uita așa la mine. Nu te învinovățesc, Eva. Cu toții ne provocăm pierderi unii altora fără să vrem; așa e felul de a fi al omenirii.

Nu era timp să se certe cu ea – sau să-i spună că nu avea dreptate, sau să-i zică direct că drumul spre Eduard era deschis, căci al ei se închisese de mult – pentru că Tamara se întorsese deja să îi dea supă băiatului. Lăsând castronul deoparte, a început să-i cânte o melodie, iar băiatul s-a întins pe pernă, cu trăsăturile relaxându-i-se într-un somn adânc.

Din cealaltă parte a salonului, Eva a aruncat o ultimă privire în direcția ei.

— Îți doresc succes cu toate visurile tale, a strigat ea, apoi s-a întors și a plecat, întrebându-se cum se făcea că ea și Tamara se înțelegeau atât de bine și totuși atât de puțin.

* * *

Eva a avut nevoie de aproape șase ore pentru a ajunge în Pesta, pe malul râului, și a se îndrepta pe jos spre casa ei din Andrássy, rugându-se să o găsească întreagă. Toate cele șapte poduri care traversează Dunărea fuseseră aruncate în aer de germani într-o ultimă încercare de a păstra Buda, iar ea a trebuit să aștepte pe malul râului, în mijlocul unei mase de oameni, pentru a găsi loc pe una dintre bărcile de pescari care transportau civili.

O parte din ea își dorea să nu fi părăsit adăpostul atât de repede. Dacă era posibil, haosul de afară era chiar mai rău decât ceea ce văzuse în interiorul peșterii. Familii întregi stăteau pe mal, printre pachete de haine, îmbrățișând copii șocați de obuze, plângând. Pe cealaltă parte a râului, navigat cu multă dificultate printre sloiuri de gheață, ea mergea pe străzile carbonizate, pline cu mașini în flăcări, resturi de metal, mormane de beton. Unele dintre clădiri fuseseră dezbrăcate de fațade, expunând interioarele unor vieți întrerupte – mesele presărate cu farfurii, jucării împrăștiate pe covoare. Într-o piață, la doar patru străzi de propria ei casă de pe Andrássy, ceea ce părea a fi o duzină de soldați germani morți fuseseră îngrămădiți lângă statuia lui Franz Liszt. Liszt îi privea de sus, ca și cum i-ar fi judecat, cu mâinile sale mari răsfirate pe scaunul de bronz spulberat de gloanțe. Tancurile sovietice treceau ca un roi de furnici, soldații cântând cântece victorioase într-un oraș în ruine.

La momentul respectiv, nu avea de unde să știe că în timp ce ea se adăpostea în spital, patruzeci de mii de civili și-au pierdut viața între acele ruine, că alți trei mii cinci sute de bărbați, femei și copii au fost împușcați pe malul Dunării și aruncați în apa înghețată de către miliția Crucii cu Săgeți. Că în câteva zile trupurile lor umflate vor începe să blocheze malul fluviului, încetinind construcția podurilor de pontoane. Nu avea de unde să știe că Igor Georgy se afla printre ei sau că fiecare persoană din clădirea de pe strada Vadász, de unde adunase pachetele, fusese trimisă șapte zile mai târziu în același loc unde râul avea să se coloreze în roșu ani de-a rândul.

Privind în urmă, ea ar fi fost bucuroasă că în acel moment nu știa nimic din toate aceste lucruri. I-ar fi fost imposibil să mai inspire măcar o dată din aerul plin de fum, să mai facă un pas într-o lume ca aceasta. Tot ce știa atunci era că, pentru a-

și revedea fiica, trebuia să traverseze acest tărâm al apocalipsei, așa că își ținea ochii în jos, dorindu-și ca picioarele să se miște.

Capitolul 21

Eva aproape că a leșinat de ușurare la vederea casei ei încă în picioare – bătută de gloanțe, da, dar în picioare – iar statuile lui Venus au întâmpinat-o solemn prin intrarea descuiată, spre surprinderea ei. Linia telefonică era moartă. Niciuna dintre cele trei familii de la nivelul inferior nu-și deschisese ușile – nici măcar atunci când ea a bătut cu pumnii – și apoi a venit noaptea, încă o noapte pe care avea să o îndure fără să știe dacă Dora și copilul ei erau în siguranță.

Apartamentul nu avea curent electric, nu avea căldură, iar toate ferestrele erau fie ciobite, fie sparte. A încercat fiecare întrerupător de lumină, fiecare cazan, apoi, din fericire, în bucătărie a găsit câteva lumânări și chibrituri. A aprins una, apoi s-a plimbat prin imensitatea apartamentului plin de sticlă și tencuială sfărâmată, spunându-și că niciodată nu avusese mai multă nevoie de un pahar de coniac. Dulapul cu băuturi alcoolice era gol, dar cel puțin era acolo un pachet vechi de Gauloises, într-un gol de sub raftul cu sticlărie, unde își făcuse un obicei din a le ascunde. Amorțită de frig, a extras chibriturile din ambalajul de plastic și a aprins o țigară, pe care a fumat-o în picioare în mijlocul a ceea ce acum își dădea seama că fusese un jaf. Deasupra șemineului, în locul portretului în ulei al lui Vermeer, care se afla în familia mamei ei de două generații, nu mai era decât o pată luminată în stratul de funingine, iar pe masa de lângă canapea, statueta de bronz a centurionului fusese înlocuită de o sticlă goală de gin lângă o scrumieră supra-încărcată. A încuiat ușa de două ori,

tresărind încă o dată la liniștea enervantă a holurilor, și s-a îndreptat spre baie, unde a așezat lumânarea pe marginea căzii. Apa a țâșnit rece ca gheața și mirosind a rugină, omorând orice dorință pe care ar fi putut-o avea pentru o baie. În schimb, și-a dus ultima țigară zbârcită în cameră și a fumat-o pe scaunul de la fereastra de pe care odinioară, într-o seară ca aceasta, obișnuia să privească Champs-Elysées din Budapesta cum se animă într-un ansamblu de umbrele colorate și rochii fanteziste, mișcându-se într-o aglomerare de veselie nesperată în direcția Operei. Epuizată, s-a târât pe patul ei și a căzut într-un somn adânc, cu pantofii și haina pe ea.

Era amiază, poate după-amiaza devreme, când s-a trezit cu o durere de cap apăsătoare, cu o stare de greață care i se umfla în stomac. Din oglinda de toaletă aflată de cealaltă parte a camerei, când s-a ridicat în capul oaselor și s-a sprijinit de tăblie, o privea fața unei străine. Ochii ageri, sălbatici, părul lipit, gura răsucită macabru nu puteau să-i aparțină. S-a forțat să se ridice din pat, s-a întors pe hol să *vadă* dacă telefonul funcționa. De data aceasta a țipat, a lovit receptorul inutil pe marginea mesei din hol, fără să-și dea seama că a deteriorat o piesă de colecție, veche de o sută de ani. Apoi, o bătaie scurtă în ușă i-a risipit frustrarea și a lăsat receptorul să cadă.

— Cine e acolo? Adrenalina bruscă ar fi trebuit să o facă să se învârtă, dar, în schimb, s-a apropiat și și-a întins mâinile pe ușa lăcuită, roșie ca sângele. Oricine ai fi, pleacă acum! Am o armă și jur că o voi folosi. În trei secunde, trag direct în ușa asta.

— Eva. Eva, lasă-mă să intru.

S-a sprijinit de suprafață. Apăsându-și obrazul pe ea, a ascultat din nou vocea.

— Eva, te rog. E în regulă. Te rog să deschizi.

Tremurând, a descuiat zăvorul și a deschis ușa pentru a-l vedea pe bărbatul care stătea în fața ei.

Un cor slab de voci s-a strecurat înăuntru și a rupt liniștea grea dintre ea și Eduard.

— De unde ai știut că sunt aici? a spus Eva când Eduard a pășit înăuntru și s-a uitat grav la starea locului, apoi și-a ancorat din nou privirea albastră ca oțelul asupra ei.

— N-am știut. Mi-am asumat un risc.

Purta o haină subțire, prea firavă pentru vremea aceea, una pe care ea și-o amintea vag din primăvara precedentă, iar în mâna lui se afla o pungă de hârtie maro din care a scos o sticlă de vin cu o etichetă argintie și decolorată.

— De dinainte de asediu, a explicat el. Ei bine, se pare că am ajuns aici exact la timp. Se pare că amândoi am avea nevoie de o băutură chiar acum.

Câteva minute mai târziu, Eduard făcuse focul cu câteva așchii de lemn găsite în coșul de la vatră, în timp ce ea făcea tot posibilul să se adune, scotocind după o rochie curată în interiorul dulapului, trecând inutil o perie prin încâlceala de păr, ca apoi, în cele din urmă, să îl strângă într-o coadă de cal. Vinul era ușor răsuflat, dar nu prea conta. Era doar fericită să stea acolo cu el, să simtă, chiar dacă era o prefăcătorie, că viața ei era aceeași ca în urmă cu doi ani. Doar să se prefacă.

— Am auzit despre tatăl tău și am vrut să-ți spun cât de rău îmi pare pentru pierderea ta, a spus Eduard din capătul opus al canapelei, cu ochii ațintiți asupra vinului, pe care îl învârtea în pahar. Afișa un formalism care părea deplasat, având în vedere timpul petrecut în spital, iar Eva s-a gândit cu sobrietate că nu avea să stea prea mult. Am venit aici ca să-ți spun asta, pentru că am fost destul de… aspru în ultimele săptămâni. A fost un adevărat șoc să te văd și aveam nevoie de timp să procesez asta, dacă e să fiu sincer.

— Mulțumesc, Eduard, ești foarte amabil. Dar eu și tata… am avut divergențe chiar la sfârșit. Niciodată nu am fost foarte apropiați, după cum știi, deși, da, să pierzi un părinte nu este niciodată

ușor, nu-i așa? Dar nu-mi datorezi niciun fel de scuze. Dacă cineva ar trebui să-și ceară scuze, aceea sunt eu. Ai avut dreptate când ai spus că te-am tratat nedrept.

— *Oribil,* cred că ar fi un cuvânt mai potrivit, a replicat el.

Era o urmă de umor în vocea lui, deși nimic din toate acestea nu i se oglindea în ochi, care rămăseseră fixați pe geam. O roșeață slabă îi străbătea fața. Nu-i trecuse prin minte că și el ar putea fi emoționat, iar un val de căldură a inundat-o.

— Crezi că ai putea să mă ierți vreodată, Eduard? Crezi că acum, la capătul acestui drum îngrozitor, există o șansă să mai fim prieteni? Pentru că mi-ar plăcea asta. Mi-ar plăcea foarte mult.

— Te-am iertat deja, Eva. Cum aș putea să nu o fac, după tot ce te-am văzut făcând în acel spital? Am văzut bunătatea pe care ai avut-o întotdeauna, bunătatea, hotărârea și curajul care m-au fermecat când ne-am întâlnit prima dată. Și m-am gândit că, având în vedere că toate astea încă mai există, poate că acum, așa cum spui tu, după ce am trecut prin ce am trecut, ai putea în sfârșit să îmi mărturisești ceea ce nu ai putut înainte. Dacă vrei prietenie, Eva, eu sunt aici pentru a ți-o oferi. Dar sunt unele lucruri care trebuie rezolvate înainte de asta. Aș vrea să am din nou încredere în tine.

— O, Eduard, chiar contează? Mai contează ceva din toate astea acum?

— Pentru mine va conta întotdeauna, Eva. Vezi tu, în ciuda tuturor lucrurilor, se pare că încă țin la tine profund. Și da, trebuie să știu. Pentru liniștea mea, chiar am nevoie.

Ea i-a măsurat expresia în timp ce el îi umplea paharul, amintindu-și cuvintele Tamarei. „Ceea ce mai ai este mult mai mult decât praf”. Și totuși, el nu mai era al ei; ea renunțase de mult la acest drept.

— Tamara nu ți-a spus nimic? În tot acest timp petrecut în buncăr?

— Nu, nimic referitor la noi. Nimic din câte îmi amintesc.

— Tamara te iubește, să știi. Te iubește, Eduard. Și ea te-ar face foarte fericit.

Acum nu se mai prefăceau, iar ea se bucura de asta.

— Știu, a recunoscut el, resemnat. Nu cu mult timp în urmă, am crezut că poate aș putea să o iubesc și eu. A cercetat chipul Evei, ochii lui strălucind cu o energie reînnoită. Dar vezi tu, Eva, din nefericire pentru mine, se pare că nimic nu poate schimba sentimentele mele pentru tine. Nici ea, nici măcar acest război uitat de Dumnezeu.

Eva și-a mușcat buza și a privit spre cărbunii din șemineu care se stingeau, lăsând camera în răcoarea ei obișnuită. Cât de ușor ar fi fost odată să se căsătorească cu el, să aibă acest bărbat lângă ea, acest bărbat pe care nu-l merita și nici nu-l iubea în același mod în care îl iubise pe Aleandro. Cât de îngrozitor, se gândea ea, că inima se agață cu atâta încăpățânare de fantome, în timp ce orice lucru real și adevărat se prăbușește sub tirania ei.

Dar îl văzuse prin ochii Tamarei și nu se putea preface acum că vorbele pe care le rostise nu însemnau nimic pentru ea. După un moment, a ajuns la concluzia că o va face. Îi datora atât de mult. Și, cu curaj, a spus:

— Hai să facem o plimbare. Să vedem dacă găsim o bancă în Parcul Central, un loc din trecutul nostru care ar putea exista încă. Apoi îți voi spune, Eduard. Dacă ești dispus să asculți, îți voi spune. Chiar dacă mă tem că mă vei disprețui după aceea.

— Nu aș putea să te disprețuiesc niciodată, Eva. Indiferent ce se va întâmpla între noi, singurul lucru pe care ți-l promit acum este că nu te-aș putea disprețui niciodată.

* * *

Nu găsiseră nicio bancă – niciuna care să nu fi fost complet acoperită de murdărie și cenușă – și s-au oprit pe un pod cu vedere spre iaz. Eva își ținea privirea ațintită pe apa sticloasă în timp ce vorbea, neputând să se uite la ceea ce ar putea fi în ochii lui Eduard, conștientă de acest ultim strop de angoasă pe care i-l pricinuia. Mâinile lui țineau balustrada de piatră atât de strâns, încât încheieturile i se albiseră, dar, în rest, nu trăda nimic. Știa că nu va exista o prietenie la final, că nu vor exista concesii, că nu va exista nicio modalitate de a merge mai departe într-un viitor de orice fel în care trădarea ei va fi un oaspete constant, totuși, își dorea tot ce era mai bun pentru Eduard și nu avea de gând să-l țină ostatic în sentimentele lui pentru ea. Și astfel, nu a ascuns nimic. I-a spus tot ce era de spus, chiar și despre Bianca, iar când a deschis ochii, nu se aștepta ca el să mai fie acolo.

Dar rămăsese nemișcat, cu fața aplecată spre apă, unde o cutie de conserve goală și turtită plutea sub pod.

— L-ai iubit?

— Cu adevărat, nu știu. Am crezut că da. Sau poate că mi-a plăcut doar libertatea pe care o reprezenta el. Poate că m-a orbit.

— Și nu te-ai gândit că vei avea asta cu mine. Nu era o întrebare, ci o afirmație însoțită de un semn din cap de reafirmare. Și s-a terminat acum, Eva? S-a uitat la el, la cât de stoic era în timp ce îi punea aceste întrebări. Eleganța din inima lui Eduard a făcut-o să se rușineze, să se rușineze că, deși spusese adevărul, exista un lucru pe care nu putea să-l recunoască, nu voia să-l recunoască nici măcar pentru ea însăși: da, îl iubise. Îl iubea încă; avea să-l iubească întotdeauna pe Aleandro. Dar era ca și cum o cameră a inimii ei se desprinsese de acea iubire și acum tindea spre ceea ce era aici, încă posibil după acest război îngrozitor, exact așa cum spusese Tamara.

— S-a terminat înainte de a ști că urma să am copilul. Poate de aceea o consider a fi doar a mea. Deci, da. Da, acel capitol din viața mea este complet închis acum. De ceva vreme.

A surprins-o micul strigăt de pe buzele lui Eduard. S-a îndepărtat de ea, a mers spre celălalt capăt al podului, unde și-a înclinat fața spre stolul de păsări care zburau în formație pe un cer mohorât de început de februarie, plecând spre ținuturi mai calde. Iar când s-a întors la ea și i-a întins mâna, ea a simțit cum se desprindea și mai mult de fata impetuoasă care fusese cândva și pășea pe deplin într-o viață în care devenea femeie. Într-o viață lipsită de orice fantome.

Capitolul 22

Dachau
Primăvara 1945

La Dachau se aduceau noi și noi deținuți, cu miile, din alte lagăre care fuseseră evacuate pe măsură ce Aliații se apropiau din ce în ce mai mult de Berlin, fie înghesuiți în vagoane fără aer, fie mărșăluind prin zăpada înghețată. În baraca lui Aleandro, doi sau trei prizonieri împărțeau acum un pat sau dormeau pe rând. Dormeau pe jos, dormeau în picioare, dormeau în latrinele care se revărsau de excremente. Primele zile de vreme mai caldă nu aduseseră nicio ușurare în situația febrei tifoide care se răspândise în lagăr încă din decembrie și, în jurul lui, oamenii cădeau din picioare ca niște marionete cu sforile tăiate. Le vedea trupurile aruncate în râpele de la marginea taberei și alți prizonieri care aruncau țărână cu lopata peste ele, cadavre ambulante ei înșiși, cu ochii ațintiți spre nimic din prezent, doar spre viața de apoi. A văzut copii alimentând focurile de la crematoriu, iar duhoarea morții i s-a lipit de piele, de haine, până la ceafă.

A desena o asemenea inumanitate i se părea inuman în sine, o aberație a vieții, și în curând desenele lui, care se tot împuținau de câteva săptămâni, au încetat complet să mai apară. Acum își număra zilele la fel ca și ceilalți, întrebându-se dacă nu cumva era condamnat să zacă în acest hău din iad pentru totdeauna.

Apoi, într-o zi, a simțit o schimbare în aer. Mirosul acru de hârtie arsă s-a abătut asupra taberei în acea zi și a continuat până noaptea târziu. Era ceva și cu gărzile, care păreau agitate, neliniștite, mișunau prin tabără. În timp ce Aleandro se plimba pe teren în după-amiaza următoare, a zărit trei gărzi pe care le cunoștea bine, care trăgeau teancuri de dosare de la poarta de acces și le aruncau într-un coș mare de metal, stropindu-le cu kerosen. Câteva minute mai târziu, comandantul a apărut cu un alt teanc sub braț, pe care nu l-a aruncat în coșul de gunoi, ci în portbagajul unui jeep. S-a urcat pe scaunul din față, strigând ceva în germană către șofer. Jeepul a plecat apoi în viteză pe porți, lăsându-l pe Aleandro într-un vârtej de praf.

Înapoi în baracă, Aleandro s-a așezat pe marginea patului lui Rudolf și i-a scuturat ușor umărul.

— Se întâmplă ceva. Gărzile ard documente. Rudolf, ce crezi că înseamnă asta?

Când Rudolf s-a întors spre el, cu fața plină de sudoare, Aleandro a fost izbit deodată de duhoarea care plutea de pe trupul lui, dar și de constatarea că Rudolf – Rudolf al lui, care fusese sprijinul lui, al cărui optimism îl trăsese de pe marginea propriului abis – plângea.

— M-am căcat pe mine, Aleandro. M-am căcat pe mine. Te rog să pleci.

— Rudolf, e în regulă, nu e nimic. O să te curățăm. Te ajut eu, haide, a spus Aleandro, dar Rudolf nu s-a clintit.

De trei zile încoace, lui Rudolf îi creștea febra. Respirația îi devenise gâfâită și superficială, iar paloarea aceea înfiorătoare devenise mai mult decât alarmantă – devenise o nouă oroare pe care Aleandro nu voia să o recunoască, refuza să o recunoască. Viața lui Rudolf era ultima lui legătură cu umanitatea. Nu putea, nu voia să accepte pierderea lui Rudolf.

— Tu nu ai tifos, Rudolf. Mă auzi? Nu ai. E doar un virus la stomac. Trebuie să mă crezi. Asta e tot ce este.

Nu a primit niciun răspuns.

— Ești puternic, Rudolf. Ești puternic și te vei face bine. Trebuie, pentru că, fără tine, nu cred că voi reuși. Mă auzi? Nu cred că pot.

Tot tăcere.

— Luptă cu mine, Rudolf, luptă! a strigat Aleandro. La naiba, ridică-te în picioare! Ridică-te acum!

Dar Rudolf îl privea cu ochii goi, de parcă ar fi fost un străin care îi cerea indicații pe stradă. Apoi s-a lansat cu seninătate într-un vechi cântec popular maghiar, cu ochii prea strălucitori în lumina înfiorătoare a lunii.

* * *

În acea seară, Aleandro și-a luat rămas-bun, știind că dimineața vor veni gardienii și îl vor lua pe Rudolf. Nu ar fi avut cum să oprească deznodământul acum, nu ar fi putut face nimic pentru a-l întârzia; ar fi existat doar un gol în locul unde zăcea Rudolf, un gol în inima lui Aleandro, care nu putea suporta pierderea unui alt frate, a unei alte iubiri.

— Te iubesc, Rudolf, a șoptit el, ținându-i mâna flască și albă într-a lui, mângâind-o la nesfârșit cu degetele. Mi-ai dat un motiv să continui să trăiesc, mi-ai dat un scop și te voi iubi mereu.

Apoi, pentru că nu mai era nimic de spus, s-a întins pe propriul pat de campanie și a plâns.

Spre surprinderea lui, dimineața și pe măsură ce orele treceau, gardienii nu se arătaseră deloc. A ieșit afară, disperat după un pic de aer, și a constatat că, de fapt, nu era niciun gardian la vedere, în orice caz, nu în apropierea barăcii lor, sau oriunde în raza lui vizuală imediată.

S-a împleticit intrând dintr-o baracă în alta și observând o grămadă de uniforme de deținuți aruncate. A luat una, s-a uitat la forma mică și flască, la găurile deschise de la subsuori, realizând că aparținea unui copil. Aparținuse. Atât de mulți bărbați și copii pieriseră în timp ce el reușise să trăiască, iar Rudolf avea să moară și el acum. Uniforma avea să-i fie smulsă de pe trup, se va alătura mormanelor zdrențuite împrăștiate pe pământ și nimeni altcineva în afară de Aleandro nu-și va mai aminti nici măcar numele lui până la sfârșitul săptămânii. Nimeni nu-și va mai aminti de acest om care îi fusese frate în acest loc unde nu exista nici frățietate, nici umanitate.

Poate că această constatare a fost cea care i-a distrus orice siguranță pe care o mai avea. O furie orbitoare a început să pulseze prin el, paralizându-i simțurile, făcându-i picioarele să cedeze ca niște crengi rupte. Se auzea urlând. Urla ca un animal, cu ochii închiși în fața acelui cer albastru indiferent, cu pumnii încleștați, cu unghiile făcându-i palmele să sângereze. A venit un alt geamăt, apoi altul, iar el și-a mijit ochii, pregătindu-se pentru glonțul care avea să-i străpungă pieptul, făcând ca totul să devină negru. Poate că în acest moment, el și Rudolf își vor da ultima suflare împreună. Ce ușurare ar fi fost!

Totuși, la fel ca în prima sa zi aici, glonțul nu a venit și, când toate puterile l-au părăsit, s-a întins pe jos, cu brațele întinse, ca pe o cruce. Nu se mai afla acolo. Era într-un câmp de flori, dansa în jurul unui foc, se pierduse în sunetul vioarei sale. Un aer rece de primăvară îl învăluia, iarba umedă îi gâdila pielea goală. Soarele acela, atât de strălucitor, atât

de strălucitor. „Poate că așa vine moartea”, s-a gândit el atunci, nu în întuneric, ci într-o pâlnie de lumină.

Apoi ceva l-a tras înapoi, l-a zdruncinat, l-a forțat să se ridice în picioare. Un vuiet venind dinspre curte și un altul dinspre barăci, care se uneau, se contopeau într-un val. Voci peste tot, strigăte, strigăte, lovituri în țevi, deținuți care treceau în fugă pe lângă el, zgomotul împușcăturilor.

Și apoi cel mai uimitor lucru, un lucru pe care nu l-a putut înțelege la început, un lucru pe care l-a crezut o simplă halucinație a minții lui slăbite, până când s-a ridicat în picioare și s-a întors în loc: sunetul unui râset, al unui cântec. Și cineva strigând din direcția porților taberei:

— Suntem liberi! Suntem liberi!

Capitolul 23

Rudolf a avut nevoie de aproape trei săptămâni pentru a-și reveni după eliberare, trei săptămâni lungi de transfuzii de plasmă și nopți nedormite într-o baracă veche de închisoare transformată de armata americană în spital. În tot acest timp, Aleandro nu s-a despărțit de el. Despăducheat și vaccinat acum, cu capul ras și purtând haine civile distribuite din spatele unui camion de ajutoare, Aleandro l-a păzit împotriva celor Patru Călăreți ai Apocalipsei la fel cum Rudolf stătuse de pază pentru el cândva.

În fiecare zi, sute de oameni încă mai mureau, incapabili să se refacă în urma bolilor sau a lunilor de foamete, în ciuda eforturilor neobosite ale medicilor de a-i salva pe toți cei care mai puteau fi salvați. Cadavrele erau aliniate în afara salonului pentru a aștepta înmormântarea, care nu putea fi organizată suficient de repede. Dar nu și omul de

lângă el. Pentru Rudolf, Aleandro avea să învingă moartea cu propriii pumni.

În cele din urmă, când Rudolf a deschis ochii și s-a uitat la el cu acea privire clară și pătrunzătoare, Aleandro a simțit că și el a redeschis ochii, că și el a respirat pentru prima dată, că și el a renăscut într-o lume în care schimbarea poate fi posibilă. Și a plâns, strângând mâinile lui Rudolf într-ale lui. Împreună au plâns pentru lot ceea ce era pierdut pentru ei, au plâns pentru tot ceea ce văzuseră și nu aveau să uite niciodată, au plâns pentru tovarășii lor pierduți. Dar, mai ales, au plâns din recunoștință. Și se părea că se numărau printre cei norocoși.

Încet-încet, pe măsură ce lui Rudolf îi revenea culoarea în obraji și reușea să rețină alimente solide, au început să se plimbe prin vechiul camping. Părea mai mult sau mai puțin o replică a stării sale de odinioară, acoperit încă de funingine de la focurile constante de la crematoriu, dar acum steagurile americane fluturau pe turnurile de pază, iar ofițerii armatei nu îi priveau cu ură, ci mai degrabă cu un soi de admirație reverențioasă, ceea ce îi neliniștea și îi făcea, fără să vrea, să arunce o privire peste umăr.

Rudolf l-a întrebat despre eliberare, atunci când s-au oprit să se așeze în fața lagărului. Aleandro i-a povestit despre noaptea în care soldații americani au luat cu asalt porțile lagărului și au escaladat zidurile, și cum deținuții au alergat spre ei, căzând la picioarele lor, implorând să fie salvați. I-a povestit despre comandantul american care a lipit un pistol de fruntea acelei căpetenii SS și a apăsat pe trăgaci, ceilalți i-au urmat exemplul, mitraliindu-i pe gardienii SS rămași, care nu fugiseră deja, acolo, în curtea în care obișnuiau să își facă propriile execuții. Și despre vagoanele care au fost găsite la marginea lagărului și care conțineau cadavrele a mii de bărbați, femei și copii în diferite stadii de descompunere.

— Ai văzut vreodată un soldat plângând, Rudolf? Un om în uniformă plângând în pumni? Nici eu. Nici eu. Dar în acea zi, când americanii au luat cu asalt porțile și au intrat peste zid, când au apărut în mijlocul a ceea ce noi doi am ajuns să considerăm a fi viața de zi cu zi, am văzut așa ceva. Mulți dintre ei plângeau, Rudolf, plângeau ca niște copii.

— Deci chiar s-a terminat, a spus Rudolf într-o șoaptă nedumerită. Aceasta nu este doar o pauză în război. Aliații au câștigat cu adevărat.

— Într-adevăr, s-a terminat. Dar în inimile noastre, se va sfârși vreodată?

— Nu, a spus Rudolf, cu vocea frântă. Dar eu nu sunt de părere că o astfel de stare de fapt ar trebui să fie lăsată să zacă în amintire. Ce se întâmplă cu desenele tale? a spus el după un moment de tăcere. Le mai ai?

— Da. Și încă mai am caietul meu de schițe. Indiferent la ce ar mai conta acum.

— Mai mult decât suficient, a spus Rudolf, iar ochii lui au alunecat înapoi spre cerul albastru lăptos, întinzându-se să bată mâna lui Aleandro, așa cum făcuse odată tatăl lui după ce îl auzise cântând frumos la vioară.

* * *

Încet-încet, se îndreptau spre ceea ce ar putea fi un oarecare sentiment de normalitate. Între timp, prizonierii recuperați fuseseră transferați în etape către lagărele de dislocare din Austria, iar Aleandro și Rudolf rămăseseră printre cei tot mai puțin numeroși supraviețuitori care zăboveau alături de personalul armatei. În cantina în care prizonierii serviseră cândva gărzile SS, soldații americani împărțeau supă din oale metalice aburinde – supă adevărată, plină cu bucățele de morcovi și orez – și conversațiile răsunau în voie, despre lucruri care veneau dintr-o altă lume, de la alte familii care suferiseră și ele pierderi, chiar dacă îi despărțea un ocean.

Rudolf, care vorbea fluent engleza, se împrietenise cu un rabin american robust, cu un ten sănătos și ochi căprui serioși, care sosise la Dachau a doua zi după eliberare pentru a le ține de urât supraviețuitorilor și care întocmea registre cu nume pentru a le distribui dincolo de granițele Germaniei. Se oferise, de asemenea, să trimită în numele prizonierilor scrisori familiilor sau prietenilor de dinainte de război – fapt pe care Rudolf i l-a transmis lui Aleandro practic dintr-o suflare, cu mare bucurie.

— Ar trebui să-i scrii Evei! Știu că vrei să-i scrii, așa că de ce să n-o faci acum? Nu vrei să știi dacă te mai așteaptă acolo?

Continua să scuture umărul lui Aleandro într-un mod care îl cam irita. În ultima vreme, Aleandro era atât de obosit încât tot ce voia să facă era să doarmă. Dar acum nu mai avea cum să scape de Rudolf, care îl apucase de mâini și refuza să-i dea drumul.

— Mereu mi-ai spus că ai trăit doar ca să o revezi. Dacă aș fi în locul tău, nu aș mai irosi nicio zi. Nu când atâtea zile au fost deja irosite.

— Nu sunt sigur. Aleandro a înghițit în sec, simțind cum i se încingea ceafa. Nu sunt sigur că pot face asta încă. A trecut atât de mult timp, atât de mult timp. Și dacă nu răspunde? Dacă scrisoarea mea nu o găsește deloc? Dacă nu vrea să primească vești de la mine? Nu știu dacă aș putea suporta asta, Rudolf. Poate altă dată, poate mai târziu, poate…

În tăcerea aceea, Rudolf îl privea.

— Tu, Aleandro? Chiar vrei să renunți atât de ușor? Te temi de durere? E vorba de o dezamăgire? Pentru că, dacă e vorba de asta, eu voi fi alături de tine, indiferent de situație. Dar nu vrei să știi ce mai există pentru tine afară din lagăr? În plus, mai devreme sau mai târziu, tabăra va fi dizolvată și va trebui să îți dai seama încotro o să te ducă viața,

cum s-o iei de la capăt. Așa că ar fi bine să începi chiar de acum.

— S-o iau de la capăt? Ce ciudat sună asta!

— Da, da, Aleandro, s-o iei de la capăt. Reia-ți viața, din care mai ai încă destul de trăit. Deci, ce-ai să faci, maestre? O să faci următorul pas cu mine? Pentru că, vezi tu, nu e nimic neobișnuit să ai inima frântă. Sunt lucruri mai rele în viață de care să te temi.

Umbra unui zâmbet s-a ridicat pe buzele lui Aleandro.

— Vorbești exact ca ea. Mi-a spus odată ceva foarte asemănător.

— Acesta este un semn. Tu crezi în semne, nu-i așa? Așa că vino, Aleandro, să mergem să-l vedem pe acest rabin prieten al meu. O să-ți placă de el. O să-ți placă foarte mult.

* * *

Aleandro a avut nevoie de trei zile întregi pentru a-și redacta scrisoarea. A rupt mai mult de zece foi și abia atunci când sergentul administrativ de la biroul Crucii Roșii i-a spus că nu-i mai dă hârtie, s-a mulțumit cu cinci rânduri amărâte. Ce să spună? Ce să spună după atâta timp? Se simțea ridicol să transmită că era în viață, că nu o uitase niciodată, că spera să se descurce destul de bine, când știa că nimeni nu se descurcase deloc în infernul care cuprinsese un întreg continent. Cuvintele sunau superficiale și îndepărtate de propriile urechi, propoziții simple și stângace pe care le-ar fi putut scrie un copil, iar în cele din urmă, i-a înmânat scrisoarea lui Rudolf cu dezgust. Se întreba dacă adresa pe care o scosese din memoria lui prăfuită ar fi fost suficientă.

— Aha, iată-l! Curajul, prietene! Curajul. Rudolf radia, arătându-i și el un plic al său și fluturându-l în aer. Să dăm naibii precauția! Din asta e făcută viața! Nu e timpul pentru regrete, e timpul să trăim!

— Mulțumesc, Rudolf, a rostit Aleandro după ce Rudolf s-a grăbit să-i predea scrisorile prietenului său.

Singur, după plecarea lui Rudolf, s-a așezat pe marginea patului, cu mâinile atârnându-i zadarnic între genunchi, încercând să-și imagineze ce ar mai putea fi viața lui dincolo de acești pereți.

* * *

La sfârșitul lunii iulie, la zece săptămâni după eliberare, Rudolf a primit răspunsul mult așteptat și a plâns citindu-l, ridicându-l pe Aleandro din picioare, deși acesta îl depășea cu un cap întreg. Rudolf urma să plece în America. Verișoara lui, singura rudă supraviețuitoare și cea mai bună prietenă din copilărie, îl sponsoriza ca să plece la New York, iar în acea seară au cântat cântece ungurești și au dansat în baraca lipsită de paturi în care își împărtășiseră cândva cele mai profunde secrete.

— New York, Rudolf! tot repeta Aleandro, dând din cap cu neîncredere. Nu-mi vine să cred. Vei locui în orașul zgârie-norilor! Te vei plimba prin Central Park, vei… vei purta un costum adecvat! Îl vei lua cu asalt. Sunt foarte sigur de asta. Ce minunat, Rudolf, ce minunat este!

— Nu trebuie să ne pierdem încrederea, a spus Rudolf, care îl putea citi pe Aleandro ca pe o carte. Va veni și scrisoarea ta. Știu asta în inima mea, Aleandro. Doar să ai răbdare. Și între timp nu mă duc nicăieri. Voi sta aici și voi aștepta cu tine. Oricât de mult va dura, voi aștepta cu tine.

Părea aproape predestinat ca a doua zi, capelanul să primească plicul lui Aleandro în timp ce el și Rudolf luau cina la cantină. L-a desfăcut dintr-o singură mișcare rapidă, dar nu s-a putut hotărî să îl citească. Tremura ca o frunză și abia când Rudolf a desfășurat foile și le-a așezat pe masă în fața lui, trântindu-și mâna peste ele, Aleandro și-a lăsat ochii să parcurgă rândurile. Și a

citit scrisoarea din nou, în timp ce o ținea în lumină.

Dragă Aleandro,

E puțin spus că vestea supraviețuirii tale a fost primită, cel puțin din partea mea, cu bucurie absolută. Nu pot să-mi imaginez ce a fost viața pentru tine în cei doi ani lungi de când tu și Eva, crezând poate inocent într-o lume în care ați fi putut fi împreună, ați fost forțați să vă despărțiți. Dar, așa cum ai spus atât de elocvent în scrisoarea ta, războiul este război, iar victimele nu se găsesc doar pe câmpul de luptă.

Știu ce a simțit draga mea Eva pentru tine. Mi-a șoptit-o la ureche în momente foarte grele, momente în care am crezut că fericirea ei se baza doar pe întoarcerea ta.

Presupun că știi deja cine sunt, dar în caz că nu știi, permite-mi să îți spun că am avut grijă de Eva și am iubit-o încă de când era copil. Și deși inima mea este plină de compasiune pentru tine, Aleandro, acum trebuie să protejez interesele Evei. Pur și simplu, ea este fericită. Fericită acum, în sfârșit, după atâtea pierderi proprii, dornică să reconstruiască o viață care aproape îi scăpase printre degete.

Așa că te rog să nu tulburi această fericire câștigată cu un preț personal imens. Nimic nu a fost corect în această lume îngrozitoare și multe au fost sacrificate pentru cei pe care îi iubim, din dorința ca ei să trăiască acum în pace. Te implor, Aleandro, te implor să

mai faci un ultim sacrificiu. Să nu-i mai scrii.

Cu prietenie,
Dora

* * *

A fost rândul lui Rudolf să vegheze asupra lui Aleandro în acea noapte. Rudolf nu a făcut niciun efort pentru a-și opri plânsul, până când și-a eliberat una dintre mâini din strânsoarea lui Aleandro și a așezat-o pe fruntea acestuia ca un preot care oferă o binecuvântare sau, în acest caz, o rugăciune.

— Aleandro, vino cu mine la New York.

— Cum aș putea, Rudolf? Cum aș putea să vin cu tine, chiar dacă aș vrea?

— Ei bine, tocmai asta e. Poți. Nu ți-am spus asta mai devreme – nu ți-am spus-o pentru că știam că te vei opune sau mă vei crede nebun – dar, ei bine… Am luat asupra mea să-i spun verișoarei mele despre tine, despre tot ce ai făcut pentru mine, iar ea a fost de acord că, dacă și tu te vei trezi fără casă, ar fi fericită să te ia sub aripa ei, să te sponsorizeze așa cum m-a sponsorizat pe mine. Doar dacă tu vei dori acest lucru, desigur.

— Ce? Vrei să spui, să vin cu tine? Să vin cu tine în America?

Rudolf a dat din cap.

— Da, Aleandro. Atunci vino cu mine! Vino cu mine în acel oraș cu zgârie-nori; vino și mergi cu mine în Central Park! Să vedem unde ne va duce acest nou drum. Pentru că știu că cele mai bune zile ale tale, în ciuda a ceea ce ai putea crede acum, sunt cele care urmează. Nu spune nimic încă – doar gândește-te la asta, Aleandro.

Lui Aleandro i-a luat doar jumătate de noapte ca să-și dea seama că Rudolf avea dreptate. Rudolf era singura persoană pe care o avea acum, singura persoană în care putea avea încredere în lume.

Călătoria lor nu se încheiase, nu se putea încheia niciodată, și nu mai exista nimic pentru el în Ungaria. Nici frații lui și nici posibilitatea de a o avea pe ea.

Ar fi trebuit să fie dezolat, dar în cursul nopții un balon de speranță s-a ridicat din nou în el, un val plin acum pentru ceea ce ar putea fi încă la îndemâna lui. Așa că i-a dat răspunsul fără întârziere în dimineața următoare, în timp ce el și Rudolf făceau obișnuita lor plimbare sub un cer extrem de senin.

— Chestia este, Rudolf, că poate în America, poate, aș putea să mă mai apuc de ceva cu sens, să văd dacă pot face ceva semnificativ, ceva pe care ea să-l bage de seamă. Să nu mai fiu violonistul fără bani de care își amintește, ci cineva pe care l-ar putea admira într-o zi. Nu spune nimic, pentru că știu la ce te gândești. Știu că tu crezi că ar trebui să o uit acum. Dar cu toții avem nevoie de motivele noastre, nu-i așa? La fel ca și în trecut. Cu toții avem nevoie de motive pentru a merge mai departe, chiar dacă aceste motive sunt iluzii. Așa că, doar pentru asta, Rudolf, voi veni cu tine. Voi veni cu tine, fratele meu, și, cu bunăvoința lui Dumnezeu, vom deveni oameni mai buni.

Rudolf și-a ridicat fața spre norii care treceau, iar când ochii i s-au fixat din nou pe Aleandro, acea lumină șmecherească, acea lumină care devenise susținerea lui Aleandro, era din nou acolo. O întreagă galaxie era cuprinsă în ea, o infinită pagină albă pe care dragostea, pierderea și victoria ar putea fi încă rescrise.

Și el avea să-și rescrie pagina albă și să găsească din nou drumul spre ea. A crezut-o atunci, a crezut-o cu aceeași intensitate pe care a simțit-o când, în lumina unui foc de tabără sub un cer înstelat, se îndrăgosteau unul de celălalt.

PARTEA A III-A

REVENIRI

Capitolul 24

New York
Vara 1955

Șocul ceasului deșteptător a străpuns craniul lui Aleandro ca un târnăcop. Trăgându-și perna peste ureche cu o mână, pipăind ceasul de pe noptieră cu cealaltă, a reușit să deschidă un ochi și s-a ridicat în șezut, cu mare efort. Noaptea trecută uitase să acopere ferestrele, iar camera lui era inundată de lumină.

A gemut în timp ce se dădea jos din pat și s-a împleticit spre fereastră ca să tragă perdelele. Frecându-și tâmplele, s-a așezat pe pervazul ferestrei. Își simțea capul de parcă ar fi fost un pepene prea copt despicat, iar amintirile de cu o seară în urmă au început să se infiltreze în mintea lui.

— Of, a gemut din nou, de data aceasta cu capul în mâini.

Peretele din dreapta patului său masiv de stejar era pătat cu vin roșu, cu râulețe care se scurgeau până la o grămadă de cioburi care fuseseră unul dintre cele mai bune pahare de vin ale sale. Doamne, arăta ca scena unei crime. „Ei, bine”, s-a gândit el, „o lecție de învățat aici”. Era ultima dată când se despărțea de o femeie – chiar dacă credea că o făcuse atât de delicat, atât de rezonabil – în propriul apartament, cu atât mai puțin în dormitor. Și-a verificat ceasul. Unsprezece și cincisprezece. Curățenia trebuia să mai aștepte dacă voia să facă ceva cu această zi. Sperând că Estella nu împrăștiase cioburi în urma ei, când plecase

furioasă, s-a îndreptat desculț spre duș și a apăsat pe butoanele argintii.

O oră mai târziu, înghesuit pe bancheta din spate a unui taxi cu carouri albe și negre, care naviga prin duminica liniștită din Upper West Side spre centrul mai animat al orașului, Aleandro se simțea în sfârșit puțin mai bine, dar o remușcare teribilă se înființase în locul grețurilor. Nu ar fi trebuit să bea atât de mult la cină, nu ar fi trebuit să o aducă în apartamentul lui, nu ar fi trebuit, mai ales, să se ducă în camera lui să se întindă puțin, doar ca să deschidă ochii și să o găsească pe ea stând la picioarele patului lui, într-un neglijeu, sorbind seducător din vinul ei. Sincronizarea, o Doamne, sincronizarea fusese teribilă. Trebuia să o sune, să încerce să o împace, dar, la naiba, nu era ca și cum nu ar fi fost sincer cu ea de la bun început. Fusese sincer cu toate.

Mai devreme sau mai târziu, le-a explicat de fiecare dată cât de serios a putut, se vor plictisi de programul său, de absențele sale frecvente, de stările sale de spirit, de crizele sale de izolare. Mai devreme sau mai târziu, le va dezamăgi pentru că adevărul era (această parte nu o transmitea în mod explicit, ci o folosea mai mult pentru propria justificare) că inima lui era pur și simplu indisponibilă. Arta sa era singurul lucru care îl mișca, singurul lucru care îl făcea să se simtă viu. Dragostea nu făcea niciodată parte din înțelegere. Și totuși, de cele mai multe ori se termina cam la fel.

La colțul dintre East Second Street și First Avenue, a inspirat adânc pe fereastra taxiului, simțind cum nodul din stomac i se dezleagă puțin în timp ce bătea în geam:

— Aici e bine. Poți să mă lași aici, domnule dragă.

A extras câteva bancnote mototolite din buzunarul pantalonilor pe care îi purtase cu o seară în urmă, mulțumindu-i lui Dumnezeu că erau

suficiente pentru a plăti cursa, apoi s-a târât de pe scaun cu caietul de schițe și cutia de tablă, îndreptându-se spre locul obișnuit, unde spera să profite câteva ore de lumina spectaculoasă a soarelui.

În scurta sa călătorie, a văzut cum tomberoanele de gunoi erau aliniate pe marginea trotuarelor și în ganguri, revărsate, pregătite pentru ridicarea de luni dimineață, iar el a inspirat adânc, a inhalat cu satisfacție mirosul de resturi aruncate, de flori putrede și de mucuri de țigară. În cartierul luxos din West Side, unde se mutase cu trei ani în urmă, nu existau niciodată coșuri de gunoi – nu pentru mult timp, în orice caz – și, oricât de mult știa că nu era normal, îi lipsea acest miros. Dar, din nou, încetase de mult să mai creadă că ceva la el era normal.

Lăsându-și jos bagajul, s-a așezat pe vechea lui scară, la baza unui imobil dărăpănat, vizavi de micul cimitir. Aha, ce bine era să fii acasă! Clădirea aceasta cu o scară de incendiu care trecea în zigzag pe la patru etaje de ferestre acoperite cu o crustă de murdărie, unde el și Rudolf își petrecuseră primii cinci ani în New York, va fi întotdeauna acasă. Cinci ani de economii la sânge și de mâncare doar puțin mai bună decât în acele ultime zile din lagăr, mulțumindu-se cu ce reușea Rita, verișoara lui Rudolf, să economisească din propriile ei mijloace. Chiar și după ce au intrat în posesia unor bani, bani adevărați, după ce i-au dat înapoi fiecare bănuț Ritei, după ce a reușit să-și vândă prima piesă de la Dachau cu ajutorul lui Rudolf și a obținut să i se organizeze o expoziție într-o mică galerie de pe 57th Street, după ce au început să ia masa în restaurantele în care înainte fuseseră angajați pentru a spăla vasele, Aleandro a refuzat să se mute. Poate că, se gândea acum, privind în urmă, poate că nu s-ar fi mutat deloc și ar fi locuit încă aici dacă Rudolf nu ar fi cunoscut-o pe Marlena. Dar Aleandro nu putea să stea în

calea primei iubiri, nu tocmai el, așa că s-a decis că era timpul pentru mutare.

Rudolf se instalase în mansarda Marlenei, la cinci străzi distanță, iar el, în primul apartament care îi fusese arătat. După ce și-a luat cheile, a stat pe terasa cu vedere spre Straus Park, uimit de priveliște, pe de-o parte, dar și de înțelegerea faptului că Rudolf nu va fi aici pentru a o împărți cu el.

Dar nu reușea să se concentreze în acel apartament, în ciuda camerei mari și însorite care îi era atelier, în ciuda liniștii de pe strada mărginită de stejari. O parte din el rămăsese chiar aici, pe această prispă, unde el și Rudolf împărțeau o bere în nopțile sufocante de vară newyorkeze, numărându-și bacșișurile.

Acum, așa cum făcea de fiecare dată, scruta strada în căutarea unei activități care să-i stârnească inspirația. De data aceasta, era un grup de copii care alergau în mijlocul străzii prin stropii de la un hidrant de incendiu spart, ferindu-se de șuvoiul de mașini care treceau pe acolo. Scoțându-și instrumentele din valiză, a început cu o schiță aproximativă a băieților din cartier, adâncind umbrele și accentuând contururile pe măsură ce înainta cu pastelurile sale de ulei, care, după ce încercase nenumărate alte metode, erau încă preferatele sale. O secundă mai târziu s-a adâncit în străfundurile lucrării sale, fredonând o melodie.

— Ești Aleandro Szabó?

Și-a ridicat privirea, ușor deranjat de întrerupere. Singurul dezavantaj al faptului că venea să lucreze aici era că, în mod evident, întregul cartierul îl cunoștea, iar oamenii se strecurau pe neașteptate, îl speriau, îi întrerupeau fluxul creator. Dar, de data aceasta, era doar o fată cu codițe și beretă, care lingea glazura de pe un covrig imens de zahăr.

— Cred că da, a spus el, zâmbind.

— Pictezi cimitirul?

A clătinat din cap. Cimitirul era singurul lucru pe care nu l-ar fi pictat niciodată, pe care nu avea nicio dorință de a-l picta. Viața era singurul său interes. Acum, doar viața.

— Vrei să vezi? Poftim, vino să te așezi aici.

S-a dat la o parte pentru a-i face loc, iar fata s-a așezat.

— Vrei să guști din covrigul meu?

— Nu, mulțumesc. Ești foarte amabilă.

— Ei bine, a rostit ea când el a reînceput să deseneze, mama spune că imaginile tale cu lagărul sunt tulburătoare. Le-a văzut la galeria de artă de pe Madison și a spus că i-a venit să plângă. Iar arta nu ar trebui să te facă să plângi. Arta ar trebui să te facă să te simți fericit.

— Asta spune ea? Ei bine, te rog să-i prezinți scuzele mele.

— Nu îți face griji. Nu e supărată pe tine. S-a aplecat mai aproape ca și cum ar fi împărtășit un secret. Spune că ești chipeș. Dar eu… nu am voie să repet asta în fața tatei.

— Să-ți spun ceva, a spus Aleandro. Dacă mai stai puțin până când termin asta, poți să o iei acasă cu tine. Ca să i-o dai ei. Cu complimentele mele.

A luat unul dintre creioanele de cărbune din trusa cu rechizite și a mâzgălit în partea de jos a piesei neterminate: *Și în lacrimi se ascunde frumusețe.* Apoi și-a semnat numele dedesubt și s-a întors să finiseze pictura.

•

Se întunecase aproape când a plecat spre casă, era cam ora opt, după părerea lui. Timpul îi scăpase din mână după ce fetița plecase și începuse o nouă piesă. O tânără femeie de data aceasta, care apăruse pe scara ei de incendiu, la trei clădiri depărtare, în picioarele goale și cu părul pus pe bigudiuri, i-a atras atenția. Fuma o țigară, bătând scrumul cu o unghie lungă, lăcuită cu o culoare sângerie, cu o expresie nedeslușită, plictisită. S-a uitat în direcția lui câteva secunde, apoi, spre

surprinderea, dar la fel de mult și spre ușurarea lui, și-a terminat țigara, ignorându-l înainte de a urca înapoi pe scări și de a trânti ușa. Nu terminase desenul, nu atât pentru că nu prea mai vedea de-acum, cât pentru că actul de a o desena îi stârnea neliniște, trezindu-i amintirea de a fi desenat un alt chip, o altă femeie de aceeași vârstă. Era vina lui, ar fi trebuit să se gândească mai bine; valsase direct în propria lui capcană. Și în timp ce mergea pe Second Avenue, trecând pe lângă grupuri de entuziaști care își începeau seara în oraș, brusc n-a mai avut nicio dorință de a chema un taxi, nicio dorință de a se duce în apartamentul lui gol, unde s-ar fi întors din nou în acel tunel al visatului cu ochii deschiși care l-ar fi făcut să golească încă o sticlă de whisky. În schimb, s-a întors pe drumul pe care venise, în direcția hotelului Bowery.

Rudolf și Marlena erau acasă. Lumina era aprinsă în apartamentul lor, iar el a urcat puținele scări până la mansarda lor, dar chiar atunci s-a deschis ușa și oamenii s-au revărsat pe palier, iar el a coborât repede treptele și a început să se îndepărteze. În spatele lui, a auzit vocea Marlenei într-un vârtej de râsete. A continuat să meargă repede, până când, la capătul blocului, a auzit pași în spatele lui și cineva la strigat pe nume.

— Aleandro! Hei! Așteaptă! Hei, prietene! Ce faci aici? M-am gândit că tu ești. Mi-a zis Marlena că i s-a părut că te vede.

Rudolf arăta ca întotdeauna când purta cămașă și cravată – ca un copil prea mare, nerăbdător să iasă din hainele de duminică de la biserică. Bretelele îi atârnau peste pantaloni, iar cravata îi era ușor strâmbată, în timp ce radia de strălucirea vinului și de veselia companiei. Rudolf părea incapabil să îmbătrânească, nu-și pierduse nimic din șmecheria aceea tinerească, în timp ce el, în ciuda faptului că avea doar treizeci și cinci de ani, se simțea ca și cum ar fi pășit deja ferm spre vârsta

mijlocie. Sau poate era doar faptul că se simțea bătrân, obosit. Doamne, se simțea atât de obosit!

— Aha, nu-ți face griji, voiam să trec să te salut, dar ai musafiri, așa că nu am vrut să deranjez.

— Să deranjezi? La naiba, dacă știam că vii, am fi amânat cina. De ce nu urci acum? Sunt sigur că putem pregăti o farfurie pentru tine. Marlena a făcut legendarele ei spaghete cu chifteluțe, și știu că nu le poți refuza.

— Mulțumesc, Rudolf. Nu-i nimic. Dar spune-i Marlenei că îi mulțumesc. Ne vedem săptămâna viitoare, da?

— Aleandro, nu te prosti. Haide, știi doar că nu ai nevoie de invitație. Casa noastră este și casa ta, pentru numele lui Dumnezeu. Să mergem.

A urcat, doar pentru că nu a putut să-l refuze pe Rudolf. Marlena, cu o burtă uriașă în a șaptea lună de sarcină, cu părul roșcat și pielea de porțelan strălucitoare într-un mod care se potrivea cu cea a lui Rudolf, a început să se învârtă în jurul lui cu o energie uluitoare, prezentându-l prietenilor ei, care, în ciuda comportamentului ei dezinvolt și ușor, păreau să se retragă ca și cum el ar fi fost un director care intra într-o clasă indisciplinată. În cele din urmă, și-a mâncat pastele în bucătărie, în timp ce Rudolf stătea pe un scaun vizavi de el, sorbind un pahar de vin alb și privindu-l cu îngrijorarea obișnuită.

— Ce se întâmplă cu tine, Aleandro? Ce mai e nou?

— Nou? Vrei să spui în toate cele cinci zile în care nu m-ai văzut?

— Nu, mă refer la tine în general. Arăți ca naiba. Uite ce e… Nu știu. Nu arăți în apele tale.

— Sunt doar mahmur, Rudolf. Am băut prea mult aseară și am făcut ceva… ei bine, din câte îmi amintesc, un lucru destul de îngrozitor. Nu mă întreba. Nu sunt mândru de asta. Și azi, știi, eram pe prispa noastră și o fetiță a stat lângă mine și mi-a spus că picturile mele sunt tulburătoare. Și, să

recunoaștem, sunt tulburătoare. Nu au nimic de-a face cu lumea de azi sau cu New York-ul; sunt doar născocirile unui om aflat la limita nebuniei. De ce ar vrea cineva să vadă toată această mizerie. De ce ar trebui ca acum, zece ani mai târziu, să insist să le insuflu asta tuturor? Totul este o prostie.

Rudolf s-a ridicat de la masă, a dispărut pentru o clipă și s-a întors cu un ziar în mână.

— Nu, stai jos, Aleandro. Să nu îndrăznești să te miști. Vreau să stai acolo și să asculți în timp ce-ți citesc asta. Apoi poți pleca dacă vrei. Pentru că asta tocmai a apărut în ziarul de azi, în timp ce tu îți îngrijeai mahmureala și îți plângeai de milă.

> *Întrucât Aleandro Szabó a apărut fără pregătire formală sau pedigree pe scena artistică competitivă din New York, mulți au pus la îndoială dorința mai multor galerii de a sponsoriza înfățișările sale date unuia dintre cele mai sumbre episoade din istoria modernă. Cu toate acestea, lucrările lui Szabó despre lagărul de concentrare nazist de la Dachau nu numai că s-au vândut în număr record, dar au stârnit o emoție profundă atât în rândul publicului, cât și al criticilor. Redând în mod sfâșietor detalii asupra a ceea ce artistul de origine maghiară a văzut în anul de captivitate, Szabó nu cruță nimic, nu iartă nimic. În cele din urmă, ceea ce te lovește direct în piept atunci când observi lucrările sale nu este oroarea a ceea ce a ajuns să fie cunoscut sub numele de Holocaust, ci descrierea emoționantă a încercărilor de a supraviețui, a frumuseții și fragilității vieții, precum și a perseverenței spiritului uman.*

John Gott, pentru New York Times
Art Review.

— Deci nu, nu sunt prostii, Aleandro, a spus Rudolf, trântind ziarul, nu sunt prostii! Și nu vreau să te mai aud niciodată spunând asta. Am muncit prea mult și prea din greu ca să ajungem aici, și nu te voi lăsa să te întorci acum și să arunci totul pe apa sâmbetei. Acum du-te acasă și spală-te. Dormi, ia un mic dejun bun și nu te mai îmbăta, la naiba! Pentru că peste două nopți avem o nouă inaugurare. Iar tu, dragul meu prieten, trebuie să te ridici la înălțimea evenimentului.

•

A plecat într-adevăr acasă. Și și-a turnat un Jack Daniel's în timp ce scotea portretul fetei de pe prispă, hotărât să îl termine. Dar acum ochii nu mai păreau potriviți; gura nu mai era așezată în unghiurile potrivite. Și, împingând hârtia sub o lampă, a început să reconstruiască ochii, să-i alungească, să-i încline doar puțin în sus la colțurile exterioare, pentru a-i face mai mari, mai direcți, mai puțin indiferenți, da, mai direcți. Apoi a trecut la bărbie, care de asemenea nu era în regulă – era prea lată, prea moale – și creionul s-a mutat apoi la linia părului, pe care l-a coborât de pe fruntea extrem de înaltă și l-a infuzat cu un pastel auriu, frecând vopseaua cu degetul până când a început să-l frigă. A ținut-o în dreptul lămpii, aruncând abajurul la o parte; apoi, dându-și seama ce făcuse din nou, pentru a suta oară, și-a turnat o nouă băutură și a mototolit în pumn asemănarea involuntară a Evei și a aruncat-o pe fereastră. A privit-o cum plutește pe stradă, cum aterizează într-un canal, unde o bicicletă a trecut peste ea, târând-o în întuneric.

Capitolul 25

Budapesta
Primăvara 1956

— Bianca! Bianca! Te rog, deschide ușa, dragă. Nu te mai purta așa. Întârziem – e deja foarte târziu – s-ar putea să nu ajungem la timp pentru propriul tău recital. Dragă, nu poți să-ți ratezi propriul recital. Gândește-te la toți oamenii care vor veni să te vadă cântând.

— Mă doare-n cot.

Eva a închis ochii, a oftat adânc, lăsându-și fruntea să cadă pe ușă. Fiica ei o exaspera. O exaspera, așa cum îi plăcea să facă, mai ales în momente ca acesta, când avea cea mai mare nevoie ca ea să coopereze.

— Bianca, a început din nou Eva. Exersezi de luni de zile. Aceasta este șansa ta de a străluci. Ai muncit atât de mult pentru asta, dragă. Haide, te rog.

— Nu vreau să cânt pentru porcii ăia de birocrați. Nu vreau să cânt! Așa că pleacă, mamă. Pleacă!

O altă respirație lungă a ieșit printre dinții strânși ai Evei. „Porcii de birocrați” erau de fapt un eveniment nou. Soțul profesoarei de vioară a Biancăi lucra pentru un minister sau altul și, în ultima clipă, invitase câțiva colegi să vadă rodul eforturilor neobosite ale soției sale. Eva însăși nu era tocmai încântată de acest lucru, dar Dumnezeule, cine a învățat-o pe copilă să vorbească în felul acesta? Era nepotrivit pentru o fată de doisprezece ani. Și, cunoscând tendința Biancăi de a debita în public tot ce-i venea în minte, era de-a dreptul periculos.

Poate că era din vina ei. Ea și Eduard nu reușiseră niciodată să ascundă glumele lor nocturne despre ce se petrecea în Budapesta, ceea ce se întâmpla încă de când Bianca era bebeluș. Dar, ocupație sovietică sau nu, nu putea să-i permită fiicei sale să-i pună pe toți în pericol. Și

nici nu-i putea permite Biancăi să arunce la gunoi ani de muncă grea – ani în care vioara fusese singurul lucru pentru care își păstrase interesul și care o ancorase într-un calm pe care altfel era incapabilă să-l afișeze.

— Bianca! Eva a bătut în ușă, încercând acum să o convingă. Știi că tatăl tău pleacă mai devreme de la serviciu ca să vină să te vadă cântând, și s-ar putea să fie deja acolo. Și eu am plecat mai devreme de la serviciu, dacă îți amintești, domnișoară, ca să te ajut să te pregătești. Nu poți face asta acum.

— Nu este vorba despre tine! Trebuie să fie totul despre tine? Ușa s-a crăpat puțin. Dacă pe tine și pe tata nu vă deranjează să lucrați pentru un spital condus de bolșevici, asta e treaba voastră. Dar eu nu voi cânta pentru un porc rus gras, urât mirositor și plin de vodcă. Nici vorbă!

— Bianca, te rog, Doamne ferește! Nu poți să spui lucruri de genul ăsta!

— Atunci nu mă obliga să mă duc.

Ușa s-a trântit în fața Evei.

•

Eva stătea în bucătărie, cu țigara scânteind la capătul aprins, în timp ce o privea pe Dora cum glazura tortul de după recital, creând un model spiralat cu un cuțit de măcelar și presărând niște granule de zahăr colorate. Și să cumperi zahăr obișnuit în Budapesta în aceste zile devenise aproape imposibil, dar, cumva, Dora reușea întotdeauna.

— Nu pot să o fac să se miște, Dora. Fata asta o să mă bage în mormânt mai devreme decât mi-e soarta, a spus Eva, ridicându-se să treacă ce mai rămăsese din țigara ei sub un jet de apă la chiuvetă. Poate că ai putea… ăăă, ai putea să te duci să vezi dacă reușești tu ceva? Pentru că, altfel, nu va mai fi nevoie să termini acest desert superb la care ai muncit atât de mult toată ziua.

Dora i-a aruncat o privire întrebătoare.

— N-am nimic împotrivă să încerc, Eva, desigur. Dar credeam că am hotărât că vei fi mai severă cu ea, că nu te vei baza pe mine atât de mult pentru… în fine, partea de disciplină. Tu ești mama ei. Nu pot să umplu la nesfârșit acele goluri.

Eva s-a așezat pe scaun, simțindu-se înfrântă ca de obicei. A tras-o de mână pe Dora.

— Ești singura persoană care poate rezona cu ea. Așa că te rog, Dora, te rog. Vrei să te duci să vorbești cu ea? De altfel, știi foarte bine că ești mama ei la fel de mult ca și mine.

Era cu totul adevărat. Eva încă își mai amintea acele prime zile de după război, când Dora venise la Budapesta cu Bianca, nu cu trenul, ci cu mașina Crucii Roșii pe care Eduard o trimisese pentru ele. Cum plânsese văzându-le în viață, întregi, cum nu se puteau despărți una de cealaltă ore întregi, zile întregi. Se stabiliseră acasă, în Budapesta, în apartamentul de pe Andrássy, pe care Eva și Dora îl reparaseră cu mâinile lor, în timp ce Bianca se învârtea în jurul gleznelor lor, încă oarecum uimite că supraviețuiseră, că încă se mai aveau una pe cealaltă, că mai exista încă o șansă la viață, la speranță și fericire. Deși nu chiar în întregime ca înainte.

Eduard devenise o prezență constantă în viața lor, venind adesea la cină, aducând cadouri de la spital pentru Bianca, uneori doar un stetoscop vechi care nu mai funcționa. Iar în ziua în care a săltat-o pe Bianca pe genunchi, iar ea s-a apropiat de fața lui cu degetele ei micuțe, privindu-l pentru o clipă lungă înainte de a începe să chicotească, Eva a știut că viața ei putea fi din nou completă.

Se căsătoriseră într-o duminică din anul următor. La tribunal, Eva stătea în fața lui, într-o rochie albastră simplă, cu Bianca scâncind în brațele Dorei în prima bancă. A plâns atunci. A plâns nu doar din recunoștință pentru acest nou început, ci și pentru că nu-și dorise niciodată mai mult această viață. Și a intrat în această nouă viață

câteva minute mai târziu, în lumina ca de miere a unei după-amiezi de octombrie, când Eduard a luat-o în brațe și a strigat către șuvoiul de pietoni de sub treptele tribunalului:

— Aceasta este soția mea, doamnelor și domnilor! Soția mea!

Amintirea încă o făcea pe Eva să zâmbească. Trecuseră zece ani de atunci, un deceniu în care lucraseră împreună, unul lângă altul, îmbrățișând munca pe care o iubeau amândoi, intrând ușor într-o viață care nu fusese simplă pentru niciunul dintre ei, dar care, în multe privințe, era exact așa cum Eva își imaginase înainte de acea vară fatidică din Sopron. Pe de altă parte, tot de ani întregi, se trezea din somn cu o senzație atât de usturătoare, atât de găunoasă, încât nu mai putea să respire. Se așeza în pat și încerca să forțeze aerul să-i intre în plămâni, gâfâind, până când Eduard se trezea și o înconjura cu brațele.

— Este doar din cauza războiului. Războiul ăla nenorocit. Ești aici acum. Totul este în regulă.

Se lăsa să cadă înapoi pe pernă, în pliul brațului lui, încuviințând din cap, cu o lacrimă alunecându-i pe obraz. Nu era vorba de război. N-avea nimic de-a face cu războiul. Dar asta nu i-ar fi putut spune niciodată lui Eduard. Și nu i-a spus niciodată. Încă de atunci, i se părea deja că nu mai putea ajunge la Bianca, pentru că fetița, deși era doar cât un dop, o privea suspicioasă, de parcă i-ar fi citit gândurile cele mai profunde, de parcă ar fi citit direct prin orice peliculă persistentă de înșelăciune care forma sentimentele ei pentru Aleandro. Și tot mai des, pe măsură ce timpul trecea, Dora era cea către care se îndrepta Bianca, Dora căreia i se alătura în bucătărie pentru o limonadă seara târziu, Dora care umplea spațiile pe care Eva nu le putea umple niciodată în timp ce ea se cufunda mai adânc în munca ei.

Acum, Eva a urmat-o pe Dora spre camera Biancăi, așa cum era rutina obișnuită. Dora a bătut

în ușă.

— Bianca. Eu sunt. Vreau să vorbesc cu tine, dragă. Ți-am făcut o prăjitură frumoasă, cu ciocolată, care știu că e preferata ta, și nu aș vrea să o arunc. Ceea ce voi face dacă nu deschizi ușa asta în zece secunde și nu faci ce spune mama ta. În plus, știi foarte bine că dacă nu cânți în seara asta, altcineva îți va lua locul pe scenă. Chiar vrei să se întâmple asta? Gândește-te la altcineva stând pe scaunul acela, primind laudele care ți se cuvin ție, iar tu stând aici, închisă în această cameră, fără tort. Acum, te rog, draga mea, nu fi dificilă.

Instantaneu, ușa s-a deschis, Bianca stând în picioare pe prag îmbrăcată în rochia ei de tafta roz, cu buzele colorate cu un ruj pe care trebuie să-l fi descoperit pe măsuța de toaletă a Evei, cu ochii conturați din greu cu khol.

— Iată-mă! a strigat ea, întinzând brațele într-un mod exasperat, care transmitea că se supunea, dar doar sub constrângere. Așa, hai să nu lăsăm publicul captiv să aștepte!

Apoi a trecut pe lângă amândouă, și-a luat cutia cu vioara din colțul sufrageriei, de lângă pupitrul de note, și și-a continuat drumul spre ușa din față.

— Vii, mamă?

Ajunseseră cu zece minute întârziere, fiind întâmpinate la intrarea în sala de recital de profesoara de vioară a Biancăi, care i-a dus în culise.

— Îmi pare rău, s-a scuzat din nou Eva. Nu am putut pleca de la serviciu suficient de devreme, am avut o urgență la spital, iar tramvaiul a întârziat și…

— Nu e timp pentru asta. Severa doamnă Ivanov a împins-o practic pe Bianca spre scenă. Du-te. Du-te acum și ia-ți locul.

Apoi, după ce Bianca s-a îndreptat spre scaunul ei cu vioara în față, profesoara s-a întors spre Eva cu o furie reprimată.

— Dacă nu sunteți capabilă să luați asta în serios, doamnă Kovaks, v-aș fi recunoscătoare dacă nu ați insista să-mi irosiți timpul. Trebuie să vă reamintesc din nou că am cântat cu orchestra simfonică din Moscova? Am un șir de elevi dornici să le fiu profesoară.

Înainte ca Eva să deschidă gura pentru a răspunde, doamna Ivanov s-a răsucit pe călcâie și a coborât pe treptele laterale, cu capul sus și zâmbind cu dinții strânși către invitații din primul rând. În rândul al cincilea, unde Eva și-a ocupat propriul loc lângă Eduard, a simțit că în sfârșit poate respira din nou.

— Nici să nu mă întrebi, dragul meu, a șoptit ea, sărutându-i obrazul. Nici măcar să nu întrebi. A fost în mare formă astăzi.

— Am întârziat și eu, am ajuns aici acum cinci minute, a mărturisit Eduard. Operația s-a prelungit și nu am putut face nimic în privința asta. Cu siguranță că și doamna Ivanov a observat întârzierea mea. Cu siguranță că vom fi expulzați fără întârziere de pe lista ei de clienți fervenți.

Eva nu s-a putut abține să nu chicotească în sinea ei, apoi și-a petrecut brațul pe sub al lui, în timp ce luminile se stingeau și cortina se ridica. Dirijorul, făcând o plecăciune adâncă, cu un mic semn din cap special pentru doamna Ivanov, a condus orchestra prin strofele de început. Mai întâi au intrat flautele, apoi violoncelele, cu sunetul lor de jale, toate dispărând curând la unison pentru intrarea Biancăi, care, așezată în dreapta dirijorului, nu se uita la note, nici la corzi, ci mai degrabă la unghiile ei magenta. Dar nu și-a ratat intrarea: a intrat ca un avion de vânătoare care plonjează spre țintă, făcând-o pe Eva să-și oprească respirația. De pe buze i-a scăpat un mic geamăt, iar ea s-a îndreptat în scaun, străbătută de amintirea unei alte viori, a unui alt violonist care ataca corzile în același mod. Nu mai putea să respire, era aproape în picioare acum, cu sângele în

obraji, dar nu avea unde să se ducă – nu fără să atragă atenția asupra ei –, așa că s-a lăsat pe spate pe scaun, zâmbind mândră către fețele din jur.

Apoi, când totul părea să se îmbine armonios în mișcarea a doua a piesei nr. 1 în la minor a lui Jean-Baptiste Accolay, Bianca s-a oprit. A încetat să mai cânte, provocând în orchestră o confuzie, care s-a stins într-o liniște profundă. Și publicul a tăcut; nu s-a auzit niciun sunet, nicio tuse. Eva a văzut zâmbetul care se înălța pe fața fiicei sale, rânjetul diabolic care aducea doar necazuri, în timp ce Bianca și-a ridicat bărbia, sfidătoare și s-a lansat într-o piesă solo proprie.

•

După aceea, în timp ce Eva și Eduard se mișcau de pe scaune, tăcuți, evitând contactul vizual, sperând că o vor găsi repede pe Bianca și că vor putea să se strecoare nevăzuți, un bărbat greoi, purtând o haină groasă de piele și o șapcă, a urcat pe culoar spre ei, aproape blocându-le calea.

— Domnul doctor Kovaks?

— Da, a spus Eduard, cercetând fața Evei, parcă pentru a primi mai multe informații.

— Ei bine, mă bucur să vă cunosc. Sunt soțul Anei Ivanov.

Eduard a pălit puțin și și-a curățat gâtul.

— Da, ei bine, îi suntem îndatorați Anei pentru toate eforturile ei. După cum vedeți, a făcut o treabă destul de bună cu fiica noastră. Și cu vocația ei pentru vioară…

A râs.

— Ei bine, da, trebuie să recunosc că este destul de bună. Peste medie, aș spune. Dar o fată ca ea, ei bine, doctore, cu siguranță vă dați seama că vă ocupă tot timpul. Ar trebui să fii cu ochii pe ea, Eduard. Pot să-ți spun Eduard?

— Desigur. Și da, poate fi destul de neastâmpărată. Are idei proprii.

— Într-adevăr. Dar ne face să ne întrebăm de unde vin aceste idei. Ce anume aude ea în

apartamentul tău de pe Andrássy. A ridicat un umăr, zâmbind larg. Doar o curiozitate, asta-i tot. Ei bine, nu vă voi reține mai mult. Vă doresc o seară plăcută, doamnă Kovaks, Eduard. A fost o discuție interesantă.

•

Odată ajunși acasă, niciunul nu a arătat vreo dorință de a sărbători. Bianca a luat-o la fugă direct în camera ei, ignorând tortul pe care Dora îl așezase pe masa din sufragerie alături de cele mai bune porțelanuri ale lor, în timp ce Eduard și-a dat jos haina și cravata și a turnat băuturi pentru el și Eva. Dora se retrăsese și ea în camera ei, odihnindu-se de obișnuitele palpitații nocturne pentru care Eduard îi prescrisese pastile, iar cei doi stăteau acum în liniște lângă foc, sorbind băuturile de care aveau atâta nevoie.

— Ei bine, nu pot spune că sunt chiar furios, a spus Eduard, învârtindu-și paharul. Adică, ceea ce a făcut a fost nesăbuit, nebunesc, dar nu pot spune că o învinovățesc în totalitate. Și-a ridicat degetul, captând privirea Evei. Și eu mi-aș dori să nu fiu obligat să mă ocup de acei clovni ruși care iau ce vor când vor, care mănâncă caviar și beau cele mai bune vinuri ale noastre când restul țării se luptă să supraviețuiască de la o zi la alta.

— Doamne, vorbești exact ca ea.

— Cum așa?

— Știi tu. Și-a coborât vocea, trecându-și o mână prin părul pe care și-l strânsese mai devreme în grabă. Ca un revoluționar. Trebuie să te oprești. Trebuie să ne oprim cu toții, nici măcar să nu mai șoptim despre asta în prezența ei. Este doar un copil; nu înțelege implicațiile.

— Sunt de acord. Dar știi, Eva, mi-a dat un pic de satisfacție. În alte circumstanțe, aș spune că m-a făcut un tată mândru în seara asta.

— Fata asta ar putea să omoare pe cineva și tu tot ai găsi un motiv de a fi mândru de ea. Încă de când era un bebeluș i-ai făcut prea mult pe plac.

În acele zile de început ale căsniciei lor, când Bianca era încă micuță, Eva s-a gândit să mai aibă un copil. Chiar dacă nu ardea tocmai de dorința unei alte sarcini, ceea ce i se părea necesar era să completeze cercul familiei lor, oferindu-i lui Eduard o fiică sau un fiu al său. Cu toate acestea, pe măsură ce anii treceau și ei nu reușeau, păreau să existe din ce în ce mai puține motive pentru asta. Eduard era complet îndrăgostit de Bianca și invers. Râdeau unul la glumele celuilalt, își completau reciproc propozițiile, Bianca fiind mereu dornică să i se alăture lui Eduard oriunde mergea. Toată afecțiunea ei părea rezervată fie pentru el, fie pentru Dora, care – spre deosebire de Eduard, care nu o putea certa, și de Eva, care o certa fără efect – reușea să o pună pe fată la punct cu cel mult trei fraze. Pe Eva o întristase pentru o vreme faptul că adesea se simțea ca un oaspete de weekend în propria casă, apoi ajunsese să accepte acest lucru ca pe o altă întorsătură ciudată în viața ei. Erau pur și simplu așa cum erau, iar după o vreme a abandonat cu totul ideea unui alt copil. Familia lor, oricât de imperfectă ar fi fost, era completă.

— Ce crezi că se va întâmpla? a reluat Eva acum, încruntându-se înspre paharul ei. Nu mi-a plăcut deloc privirea acelui om, cu atât mai puțin felul în care ne-a vorbit. Mă îngrijorează, Eduard. Ce ar trebui să facem?

— Noi nu facem nimic. Mergem la serviciu ca de obicei și ne ținem capul plecat, încercăm să nu atragem atenția. Bianca se duce la școală, chiar dacă cred că ar fi înțelept să întrerupem o vreme lecțiile cu Ana. E păcat. Fata asta ar putea rupe corzile unui Stradivarius dacă ar vrea.

— Hmm, a mormăit Eva, incapabilă să îi întoarcă zâmbetul lui Eduard, inima ei săltând la auzul acelor cuvinte, la fel cum o făcuse mai devreme în sala de recital.

Ușor, l-a mângâiat pe Eduard pe piept și a plecat spre camera lor, nerăbdătoare să se schimbe de cea mai elegantă rochie pe care o avea.

Mai târziu, a încercat să doarmă, dar nu a putut. Nu putea să doarmă pentru că, văzându-și copila cântând astfel, deschisese ușa către fantome îngropate – către acele zile de vară cu Aleandro și frații lui, pe care încercase din răsputeri să le șteargă din conștiința ei. Și, de asemenea, pentru că nu reușea să se debaraseze de senzația că, fie că stăteau cu capul plecat sau nu, tocmai intraseră în ochiul unei furtuni invizibile.

Capitolul 26

New York
Toamna 1956

Aleandro se sucise și se răsucise toată noaptea trecută în patul său, incapabil să închidă un ochi. Faptul că era nevoit să poarte smoching îi provoca deja destulă angoasă, și nici nu se putea gândi cum va face față presei fără să-l treacă o transpirație rece. Era pentru prima dată când Aleandro avea să participe singur la un eveniment, pentru a răspunde la întrebări care de obicei îi erau delegate lui Rudolf. Întrebări despre tehnica sa de pictură (se pare că stârnise o adevărată modă de a folosi pasteluri în același mod în care impresioniștii foloseau tușe mici și vizibile pentru a reda formele și lumina), întrebări despre Dachau, întrebări despre viitoarea sa lucrare, care, mai presus de toate, îl lăsau fără cuvinte și bălmăjind ca un idiot. Numai Rudolf reușea să-l salveze de vreun binefăcător insistent cu o promptitudine de expert, chiar înainte ca neliniștea lui să se transforme într-un atac de anxietate în toată regula. Dar, în seara asta, Aleandro trebuia să se descurce prin toată

această zăpăceală îngrozitoare fără indispensabilul său manager. În această seară, era pe cont propriu.

Cu două zile înainte, Marlena plecase în New Jersey ca să aibă grijă de mama ei, care avea oarece probleme de sănătate, iar Rudolf era ocupat cu fiul lor, care era micuț. Nu că lui Rudolf i-ar fi fost mai drag să facă altceva decât să se ocupe de acel copil – cântându-i și gângurindu-i constant la ureche în timp ce-l hrănea sau îl îmbrăca – indiferent dacă Marlena era acasă sau nu. Aleandro însuși trebuia să recunoască faptul că Hans, așa cum îl numiseră, era cel mai frumos băiețel pe care îl văzuse vreodată. Smocul de păr roșcat pe care îl moștenise de la mama sa și ochii, care erau identici cu ai lui Rudolf, îl lăsau pe Aleandro sufocat de o emoție fără nume. Nu era chiar iubire, nu ca aceea pe care o simțea pentru frații săi, dar de fiecare dată când Aleandro atingea buclele moi ale lui Hans, de fiecare dată când Marlena și Rudolf i-l lăsau în brațe pentru a pregăti un biberon sau pentru a vorbi singuri câteva minute în bucătărie, Aleandro se trezea cu lacrimi în ochi.

— Nu este prea târziu pentru tine, Aleandro. În ciuda a ceea ce spui tu, nu este prea târziu, a spus Rudolf la ușă pentru ultima oară, trăgându-l pe Aleandro într-o îmbrățișare strânsă, fără să-i mai dea drumul. Îți amintești? Ți-am spus asta mai demult. Au trecut mai bine de zece ani, Aleandro. Poate că a venit timpul. Pentru că viața nu se va opri și viața îți cere să fii prezent. Nu poți continua să trăiești în trecut, Aleandro, nu când ai atât de multe pentru care să trăiești.

Aleandro râsese, bătându-l pe spate stângaci.

— E greu să înveți un câine bătrân trucuri noi, prietene. Ei bine, bucură-te de micul tău cocon de fericire. Mă voi întoarce miercuri.

Dar, dintr-un motiv oarecare, nu s-a putut hotărî să se ducă miercuri, iar săptămâna a trecut într-o clipită, iar acum era sâmbătă, și galeria din centru

era plină de oameni, chiar și înainte de sosirea sa, cu o jumătate de oră înainte de spectacol.

Au urmat obișnuitele strângeri de mână, autografele pe reproduceri lucioase, fotografiile făcute cu clienți nerăbdători, urmate de discursul de deschidere de trei rânduri, în timpul căruia mâna lui tremura ținând în mână bucata de hârtie. După nici douăzeci de minute de la recepție, s-a trezit că scruta mulțimea de costume și rochii de seară în căutarea unei căi de scăpare, murind de nerăbdare să se elibereze de papionul care îl strângea. În cele din urmă, i s-a deschis calea spre toalete și se îndrepta într-acolo, când a fost interceptat de o femeie cu pieptul generos, cu părul argintiu, care purta o rochie neagră cu paiete.

— Aha, domnule Szabó. Abia așteptam să te cunosc, dar nu am reușit să găsesc pe nimeni de pe aici care să ne prezinte cum se cuvine. Sunt o mare admiratoare a muncii dumitale. Marta Adami.

Avea un accent îndepărtat și familiar și i-a strâns mâna cu atâta forță încât l-a scos din starea de neliniște.

— Doamnă Adami. Vă mulțumesc foarte mult. Dar tocmai ieșeam. Putem vorbi puțin mai târziu?

— Nu plecai deja, nu-i așa?

— Nu, iau doar o pauză.

— Ei bine, o să merg cu dumneata o clipă. Te asigur că sunt o companie plăcută și abia aștept să vorbim.

Aleandro a privit-o cu suspiciune. Oare flirta cu el? Doamne, era obișnuit să primească destul de multă atenție, dar niciodată o femeie de vârsta ei nu îl abordase cu atâta nerușinare. Trebuia să aibă cel puțin șaptezeci de ani, chiar dacă tunsoarea pixie și ochii sclipitori și plini de viață sugerau un spirit care sfida anii.

— Dragul meu domn Szabó, a reluat ea cu vocea ei răgușită, ca și cum i-ar fi citit gândurile, trecând, spre surprinderea lui totală, la limba maghiară. Oricât de fermecător ai fi, te asigur că

sunt prea bătrână ca să am altceva în minte decât intenții oneste.

A râs încântat și oarecum intrigat.

— Ei bine, în acest caz, vă rog, pe aici. N-aș putea refuza niciodată un conațional… adică o conațională.

Stăteau în holul de la intrare, pe o banchetă lângă fereastră, unde semafoarele își schimbau culorile într-un flux nesfârșit, sorbind șampanie, care le fusese servită pe o tavă. Marta i-a explicat că nu era doar o admiratoare a picturilor sale, ci și soția ambasadorului Ungariei în Statele Unite.

— Serios? Aleandro a rămas uimit. Doamne, îmi pare foarte rău, doamnă Adami, habar nu aveam. Sper că nu vi s-a părut că am fost nepoliticos. Uneori mi se pare că toate astea mă copleșesc.

— Sunt sigură că este copleșitor. Un succes ca al dumitale – un succes rapid, așa cum a fost – trebuie să fie dificil de gestionat. Când ai expus pentru prima dată la galeria de pe 57th Street? Acum doi, trei ani?

— Patru, a spus Aleandro. Dar știți expoziția asta? Ați văzut-o?

I-a oferit un fel de zâmbet complice, care părea din nou să aparțină unei femei mai tinere, a făcut semn să mai aducă două pahare cu șampanie și i-a înmânat unul lui Aleandro.

— Eu și soțul meu ți-am văzut operele de mai multe ori. De fapt, regretă foarte mult că nu a putut fi aici în această seară, dar presupun că ai putea spune că m-a trimis pe mine ca emisar al său.

— Emisar? Emisar pentru ce?

— Domnule Szabó, când ai văzut ultima dată Budapesta?

La menționarea Budapestei, degetele i s-au strâns în jurul paharului.

— De fapt, nu am fost niciodată. Sunt din Sopron. Nu am avut niciodată ocazia să vizitez capitala, spre marele meu regret. Oricât de mult aș

fi vrut să… o dată. Dar acum e imposibil, nu? Țările din blocul sovietic sunt inaccesibile pentru americani, pentru toată lumea din Occident. Asta a fost situația, nu-i așa, de la sfârșitul războiului?

Nu voia să-i spună că știa mai bine decât oricine că este imposibil să se întoarcă acolo. Ani de zile căutase o portiță, o deschidere de orice fel care să-i permită să treacă prin Cortina de Fier, fără niciun rezultat. La un moment dat, se resemnase cu ideea că atât Eva, cât și Ungaria nu erau mai ușor de atins pentru el decât fuseseră în zilele războiului.

— Ei bine, există și excepții, a spus doamna Adami.

— Nu înțeleg. Ce fel de excepții?

Marta și-a golit șampania încet, părând să savureze suspansul. Apoi și-a șters cu grijă colțul gurii cu un șervețel, atentă să nu-și strice rujul strălucitor, de culoarea piersicii.

— Ai auzit, domnule Szabó, de Galeria Națională a Ungariei?

Aleandro a clătinat din cap, nepricepând încă unde ducea ea discuția.

— Ei bine, de fapt, nu este programată să se deschidă până la sfârșitul acestui an, dar momentul ar putea fi perfect. Scopul său, Aleandro – dacă îmi permiți să-ți spun Aleandro – este de a expune exclusiv lucrările artiștilor maghiari, inclusiv ale celor care trăiesc în Occident, și cred că lucrările tale de la Dachau ar fi ideale pentru deschidere.

— Ei bine, vă mulțumesc, serios, vă mulțumesc foarte mult. Sunt cu adevărat flatat. Dar chiar dacă aș vrea să particip, mi-ar fi imposibil să intru în Ungaria. Și-a dres glasul. Nu doar din cauza restricțiilor evidente, ci și pentru că în Ungaria mă tem că sunt considerat dezertor. Pentru că am venit aici, la New York, în loc să mă întorc după război.

Marta a ridicat din umeri, fără să se descurajeze, zâmbind larg unor clienți care treceau pe acolo.

— Toate infracțiunile pot fi iertate pentru motive întemeiate, Aleandro. Sovieticii, sunt

sigură, ar fi foarte încântați să afișeze atrocitățile brutale ale fostului lor dușman. Și, dacă ești cu adevărat interesat, Aleandro, cred că vei descoperi că eu și soțul meu putem facilita foarte bine acest lucru. Poftim. Și-a desfăcut poșeta-plic și a scos din ea o carte de vizită albă ca o perlă.

— Iată numărul meu de telefon. Gândește-te la asta. Vino să ne vizitezi cândva. Chiar dacă e doar pentru a admira priveliștea marelui parc. S-a aplecat spre el, strângându-i brațul cu mâna ei plină cu bijuterii. Merită, îți promit.

Apoi și-a lăsat paharul jos și a plecat, grațioasă ca o lebădă neagră plutind peste podeaua de marmură, lăsându-l pe Aleandro cuprins de o agitație dezorientată, meditând la oferta ei.

Părea un vis, o altă fantezie pe care și-o născocise singur, și își freca palmele umede de pantaloni ca și cum s-ar fi trezit din el. Dar aceasta nu era o fantezie. Era ceva real. Putea să meargă la Budapesta! Budapesta, unde Eva privea soarele răsărind în fiecare zi, unde ea trăia și respira – Eva, pe care nu crezuse că o va mai vedea vreodată în această lume divizată. O expoziție de un asemenea prestigiu ar fi cu siguranță anunțată în ziare; ar atrage publicul și poate că ar ajunge la urechile ei. Și poate că ea ar veni.

Putea fi doar o idee prostească, dar deja era cuprins de un fior de euforie, cu inima galopându-i înaintea oricărui gând rațional. „Rudolf se înșală”, s-a gândit atunci. „Vezi tu, Rudolf, poți să recreezi trecutul dacă te agăți de el suficient de mult. Poți, pentru că universul este atemporal; întotdeauna te trage înapoi acolo unde îți este locul”.

Cu un zâmbet larg pe față, s-a întors în expoziție ca un om schimbat, nu mai era neliniștit, ci strălucea prin reînnoirea unui vis de mult adormit. Pe scurt, era un om pe punctul de a simți ceva ce uitase de mult cum să simtă. Un om fericit.

Capitolul 27

Budapesta
Toamna târziu 1956

În lumina blândă a unei după-amiezi de octombrie, Eva stătea în fața fiicei sale și o privea cum își învârtea mâncarea în farfurie. Trebuia să fie o după-amiază specială împreună, una pentru care Eva își schimbase tura de zi la spital, însă Bianca nu părea cât de puțin entuziasmată.

— Nu-ți place? a încurajat-o Eva. Este clafoutis. Credeam că-ți place. De aceea te-am adus aici.

— E în regulă, a spus Bianca, lăsând furculița pe farfurie, cu zgomot. Este ora trei. Ar trebui să ajung acasă. Trebuie să exersez la vioară.

— Vai, dar n-am vorbit că vom vedea un film după asta? Îți amintești?

Bianca i-a aruncat o privire îndurerată.

— M-am răzgândit. Cred că vreau doar să merg acasă.

— Bianca, uite ce e, eu chiar mă străduiesc. Știu că ești dezamăgită de faptul că va trebui să renunți la lecții pentru o vreme, dar crede-mă, deocamdată e mai bine așa. În plus, ne va da șansa să petrecem mai mult timp împreună, și știi cât de mult mi-am dorit asta, de atâta vreme.

— Da, știu.

— Așa că avem această șansă acum. În plus, a glumit ea, să nu-mi spui că preferi cu adevărat compania Anei Ivanov.

O altă privire.

— Ana este genială.

De săptămâni întregi, Eva încerca să o scoată pe Bianca din depresie, dar fără succes. Era ca și cum i se stinsese o lumină în ochi de când ea și Eduard o anunțaseră că trebuia să ia o pauză de la colaborarea cu Ana. Încercaseră cu alți câțiva meditatori, studenți la conservator care fie erau

doar cu puțin mai pricepuți decât Bianca, fie fuseseră intimidați și renunțaseră până la sfârșitul săptămânii. Bianca părea hotărâtă să reintre în grațiile Anei Ivanov cu orice preț. Porc de soț sovietic sau nu, Ana, după cum spusese ea, era genială.

— Bine, dacă nu ți-e foame, atunci dă-mi mie felia asta frumoasă de plăcintă. O termin eu și apoi mergem să vedem filmul așa cum am plănuit, domnișoară. Nu avem ce discuta.

— Cum zici tu, a spus Bianca. Cred că va trebui să exersez mai târziu. Să sperăm că vecinii nu se vor supăra.

Au mers la un mic cinematograf din Buda să vadă o comedie veche alb-negru cu Charlie Chaplin, dar, așa cum se aștepta Eva, Bianca abia dacă a zâmbit pe tot parcursul filmului. În timp ce ieșeau din cinematograf împreună cu restul publicului, două ore mai târziu, Eva nu s-a putut abține să nu se simtă iritată. Nu numai că-și schimbase programul de lucru pentru a petrece mai mult timp cu Bianca, dar banii erau puțini și nu-și permiteau răsfățuri precum ieșirile la restaurant și la film. Și-ar fi dorit ca Bianca să facă măcar un efort să pară că se bucură.

— Știi, Bianca, mai devreme sau mai târziu va trebui să vorbești cu mine. Sunt o bună ascultătoare, chiar sunt, dar nu pot să intru în mintea ta. Vreau să fim mai apropiate, dar trebuie să mă ajuți. Trebuie să vorbești cu mine.

I-a aruncat o privire Biancăi, dar Bianca nu o asculta. Nu în sensul că nu o băga în seamă, dar era concentrată la altceva, la ceva de dincolo de râu, în timp ce se întorceau de pe străzile sinuoase pe pasajul spre podul Margit.

— Uite.

În Pesta, dintre clădiri, a apărut o străfulgerare. O izbucnire rapidă, care a luat foc și a dispărut.

— Ce naiba? a spus Eva, apoi din spatele lor s-a auzit o explozie de bucurie.

Un șuvoi de pietoni se îndrepta în direcția lor spre pod, cu brațele înlănțuite, unii cântând, alții fluturând mici steaguri maghiare.

— Domnule, ce se întâmplă? a întrebat Eva, prinzând brațul unui bărbat care trecea pe lângă ea. Ce se întâmplă în Pesta?

— Ne alăturăm studenților! Bărbatul i-a zâmbit larg Evei. Mergem să îi susținem pe studenții din Piața Parlamentului. Nu ai auzit de demonstrație?

Ba auzise. Auzise mai devreme, în jurul orei unu, când plecase de la spital. Câțiva studenți de la universitate organizaseră un protest în sprijinul Poloniei, care, cu doar trei zile înainte, își anunțase intenția de a se retrage din Pactul de la Varșovia. La momentul respectiv, Eva credea că nu va dura mai mult de o oră înainte de a fi nevoiți să se disperseze.

— Veniți cu noi. Haideți alături de noi! a spus bărbatul, înmânându-le Evei și Biancăi panglici tricolore pe care să le prindă de haină, iar Eva nu a avut timp nici să răspundă, nici să se gândească, pentru că Bianca se avânta deja în față ca și cum s-ar fi îndreptat spre luptă, iar Eva trebuia să se grăbească pentru a nu o pierde din vedere.

De cealaltă parte a podului, mai mulți oameni, nu doar studenți, ci bărbați, femei și copii cu miile, mărșăluiau pe malul Dunării. I-a apucat strâns mâna Biancăi și s-au lăsat purtate de mulțime, trecând pe lângă intersecții unde troleibuzele zăceau abandonate, cu barele prinse de liniile electrice. Traficul, și-a dat seama Eva, se oprise aproape complet. Doar un firicel subțire de mașini reușea să se strecoare. Oamenii făceau cu mâna și aclamau de la balcoane, aruncând panglici de hârtie peste mulțime, scandând. *Ruszkik haza. Ruszkik haza.* Rusnacilor, plecați acasă! Un băiat decupa emblema secera și ciocanul de pe steagul maghiar cu un cuțit elvețian. Apoi a fluturat steagul în aer și a izbucnit un alt vuiet, iar Eva și Bianca au aplaudat și ele și au început să scandeze

sloganurile, în timp ce inima Evei bătea să-i spargă pieptul, cum nu mai bătuse din zilele de curierat din timpul asediului: *Rusnacilor, plecați acasă! Rusnacilor, plecați acasă!*

S-a uitat la fiica ei și a văzut-o zâmbind.

I-a luat de două ori mai mult timp să ajungă la casa lor de pe Andrássy, unde practic a trebuit să o tragă pe Bianca departe de mulțime în timp ce aceasta continua să înainteze spre Piața Eroilor, unde unii șopteau în mulțime că plănuiau să dărâme statuia lui Stalin.

— Vrei să mergi acasă acum? Vorbești serios? Mamă, ce lașă poți fi! a protestat Bianca, în timp ce Eva o trăgea la intrarea în clădirea lor și o ținea ferm de mână, urcând treptele.

Obrajii Biancăi ardeau, iar ochii ei străluceau, cuprinși de o nebunie care a alarmat-o pe Eva. Adevărul era că și ea era îndrăzneață, intoxicată cu energia mulțimii, cu perspectiva libertății, dar afară se întuneca și se temea că lucrurile vor scăpa de sub control. Mai presus de toate, se temea că Bianca i-ar putea scăpa din mână în degringoladă.

— Cum rămâne cu vioara ta? a încercat ea să discute rațional cu fata. Nu ai spus că vrei să exersezi?

— La vioară? Acum? O, mamă! Nu vezi ce e asta? Este o revoluție! Cui îi mai arde să cânte la vioară în mijlocul unei revoluții?

Chiar și în timp ce Eva descuia ușa de la intrare, fixând-o pe Bianca cu o privire severă, nu putea să nege adevărul: în ciuda a ceea ce fiica ei credea despre ea, aveau mult mai multe în comun decât ar fi știut ea vreodată.

* * *

Din fericire, Eduard se întorsese deja acasă de la spital și asculta radioul în sufragerie, îmbrăcat încă cu pardesiul peste uniforma de chirurg. A sărit în sus de pe canapea când le-a văzut, iar Bianca i-a zburat în brațe.

— Tată! Ești aici! O, sunt atât de fericită că ai venit mai devreme acasă!

O ținea strâns în brațe, mângâindu-i părul brunet, chiar dacă ochii lui erau ațintiți asupra Evei.

— O, Eva, vino aici, a spus el, apoi a tras-o în îmbrățișarea lor. I-a sărutat obrazul, i-a îndepărtat o șuviță de păr de pe față. Eva, am fost îngrijorat. Unde ați fost?

— La un film plicticos, a explicat Bianca, cu fața încă îngropată în haina lui Eduard. Îți vine să crezi ce se întâmplă, tată? Nu-i așa că e minunat? Și când te gândești că am pierdut jumătate din emoție uitându-ne la un clovn care se împiedica de propriile picioare!

Pentru prima dată, Eva nu s-a supărat pentru împunsătura primită, nu s-a supărat deloc, pentru că Eduard era aici, și erau cu toții împreună, în pragul unui moment istoric. Dora a intrat apoi în grabă din bucătărie, cu cina de care uitaseră cu toții, și au rămas în sufragerie, îmbrățișându-se și zâmbind cu lacrimi.

— *Ruszkik haza,* a repetat Eva la urechea lui Eduard, iar acesta a tras-o mai aproape și a sărutat-o din nou pe obraz.

* * *

Evenimentele zilei au fost într-adevăr istorice, desfășurându-se cu o asemenea viteză, încât mințile lor nu reușeau să țină pasul cu știrile în evoluție pe care le ascultau de la Radio Europa Liberă. Până la ora opt, demonstrația pașnică se transformase într-o revoltă completă, iar violențele izbucniseră în tot orașul. AVO, poliția secretă maghiară, trăsese asupra mulțimii adunate în fața postului de radio unde se adunaseră protestatarii.

Apoi, dimineața, după o noapte albă în care Eva și Eduard au urmărit activitatea de pe Andrássy de la fereastra lor, au sosit tancurile sovietice. Oamenii au început să arunce cu cocteiluri

Molotov în convoaie, ridicând propriile arme. În câteva ore, numărul victimelor a urcat.

Eduard, în ciuda protestelor Evei, a plecat la spital dis-de-dimineață, iar Eva a rămas să o ajute pe Dora să o supravegheze pe Bianca, care se afla în camera ei, aruncând cu tot ce prindea și dând cu toate de pământ.

— Ei bine, dacă tot trebuie să fiu ținută ostatică, a spus ea, scoțând capul pe ușă, atunci aș putea foarte bine să-mi rearanjez camera. Asta, de exemplu, a spus ea, ținând în palmă un iepure de cristal care îi aparținuse Evei în copilărie, ar putea să fie mascota familiei Kovaks! Ei bine, ocupă prea mult spațiu în cameră, a zis ea și a aruncat bibeloul pe podea.

Ceva s-a rupt în Eva. S-a repezit la ușa Biancăi și a tras-o pe fată afară de mână.

— Vino încoace. Vino aici, Bianca.

A târât-o în camera ei, trecând pe lângă Dora care le privea uimită. Acolo, din dulap, a extras uniforma de asistentă medicală de la Spitalul de sub Stâncă, împachetată într-o veche cutie de piele pentru pălării. Era încă acoperită de sânge – nu o spălase niciodată în toți acești ani, nu doar pentru că nu credea că o va mai folosi vreodată, ci și pentru că era o amintire a acelor vremuri.

— Asta a fost uniforma mea de infirmieră în război, a spus ea, scoțând obiectul pătat de sânge din cutie și scuturându-l în fața Biancăi. Uită-te la ea. Asta am purtat în fiecare zi. Am văzut oameni murind. I-am ținut de mână în timp ce mureau. Am văzut copii mai tineri decât tine aduși cu răni care ți-ar face sângele să înghețe. Odată l-am ajutat pe tatăl tău să extragă un glonț din inima unui om. Așa că fă-mi o favoare, Bianca. Să nu-mi mai spui niciodată că sunt lașă. A trebuit să facă o pauză pentru a respira. Acum, dacă vrei cu adevărat să ne ajuți pe mine și pe tatăl tău, taci. Și rămâi în casă.

Bianca a rămas tăcută. A tăcut și, pentru prima dată în viața ei, a făcut ceva ce Eva credea că nu

va face niciodată. A luat mâna mamei ei în mâna ei și și-a lipit-o de obraz. Apoi s-a rotit pe călcâie și a ieșit din cameră.

Ținându-și în continuare uniforma murdară, Eva a ridicat-o până la bărbie, inhalându-i mirosul de mucegai. I se părea că o purtase într-o altă viață și totuși a fost inundată brusc de amintiri vii din acea perioadă din buncăr – și cum, în mijlocul întregii suferințe, a pericolului și a incertitudinii cu privire la propriul viitor, își găsise adevărata putere. Aceasta o transformase în ceea ce era astăzi. Făcuse cândva parte din ceva mai important decât viața obișnuită și luptase pentru a face diferența într-o lume tulbure.

Și tocmai atunci i-a venit ideea.

* * *

La ora opt, când Eduard a ajuns acasă, Eva i-a pregătit o baie și s-a așezat pe marginea căzii lângă el, ascultându-l cum povestea despre ce se întâmplase toată ziua pe străzi. Spitalul Sf. Ioan, unde lucrau atât Eva, cât și Eduard, era plin de oameni; ambulanțele urlau la nesfârșit în intersecții și piețe, în jurul clădirilor în flăcări, neputând să se ocupe de răniți suficient de repede. În timp ce cărau tărgile spre mașinile Crucii Roșii, unii dintre medici fuseseră împușcați de lunetiștii de pe acoperișuri sau de soldații sovietici care cutreierau orașul cu puștile scoase prin acoperișurile deschise ale camioanelor lor. Nu exista niciun adăpost nicăieri pentru luptătorii pentru libertate, i-a mărturisit Eduard cu mâhnire, nicio modalitate de a-i proteja, de a le veni în ajutor.

— Dar se poate, a spus Eva, întinzându-i un săpun de la chiuvetă. Se poate, dacă ne punem mintea la contribuție.

— Cum? a spus Eduard cu o voce înfrântă, uitându-se în gol la robinetul care curgea.

— Păi, mă gândeam astăzi. Mă gândeam că, în calitate de chirurg-șef la Sf. Ioan, ai anumite privilegii. Putere. Oamenii te respectă. Oamenii ar

urma exemplul tău. S-ar grupa în jurul tău, indiferent de riscuri. Și din acest motiv, Eduard, m-am gândit… de ce să nu redeschidem Spitalul de sub Stâncă? Nu oficial, știi. Dar poți aranja ca proviziile să fie aduse prin pasajele subterane, la fel ca în timpul războiului. Și îi puteți convinge și pe alții să se alăture eforturilor clandestine. Nimeni nu trebuie să știe. Spitalul acela nu a mai fost folosit de unsprezece ani și nimeni nu și-ar da seama.

Lui Eduard nu i-a luat decât un minut să mediteze la această propunere.

— Eva, s-ar putea să fii cea mai înțeleaptă persoană pe care am întâlnit-o vreodată. Întinzând mâna după un prosop, s-a târât afară din cadă, stropind-o pe Eva cu câteva picături în timp ce își usca părul. Este genial. Tu ești un geniu!

— Ei bine, nu la fel de genială ca Ana Ivanov.

Eva a râs, dar Eduard nu s-a prins la comentariul ei, căci, apucându-și halatul din spatele ușii, se îndrepta deja spre biroul său, lăsând în urmă o dâră de pași umezi.

O secundă mai târziu, era la telefon, dând un apel după altul, cu vocea înviorată, plină de viață, iar Eva îl asculta cu o energie proprie renăscută. Ea și Eduard se simțeau cel mai bine în momentele de criză. Criza, supraviețuirea, îi lega. Și o vor face din nou.

Capitolul 28

Timp de zece zile și zece nopți, pe măsură ce ciocnirile continuau, mii de luptători pentru libertate – unii răniți, alții pur și simplu în căutarea unui loc de odihnă – au intrat în Spitalul de sub Stâncă. Eva și-a luat un concediu de la slujba ei obișnuită de la maternitate, din cauza stării de sănătate a fiicei sale, singurul lucru la care s-a

putut gândi pentru a justifica absența, iar ea și ceilalți au lucrat în peșteră non-stop, la fel ca în zilele asediului. Pentru Eva, era ca și cum s-ar fi întors în timp. Totul era straniu de asemănător: răniții, lipsa de spațiu, eforturile neobosite ale medicilor, chiar și Tamara. Tamara, pe care Eva o văzuse doar de câteva ori în ultimul deceniu, la vreo cină a vreunui coleg sau în ocazii asemănătoare. Tamara, care se schimbase atât de puțin, încă agilă și iute pe picioare, încă scanând situațiile în evoluție cu acuitatea unui șoim. Încă uitându-se la Eduard cu aceeași privire de demult, și-a dat seama Eva brusc, iar el privind-o pe ea cu o dezinvoltură care o făcea să se întrebe dacă nu cumva Tamara rămăsese parte din viața lui în toți acești ani și dacă nu cumva îi ascunsese acest lucru.

Dar, la fel ca și înainte, nu era timp să se gândească la chestiuni personale, pentru că lucruri mai grave se petreceau la suprafață.

La doar câteva săptămâni după ce Eva și Bianca au participat la demonstrație, sovieticii au adunat o armată întreagă care aștepta la granița cu România pentru a înăbuși revolta. Într-o dimineață ploioasă de la începutul lunii noiembrie, toate speranțele că Ungaria se va smulge de sub controlul sovietic s-au spulberat. Armata rusă a zdrobit revoluția cu o brutalitate neobișnuită, în doar câteva ore, dând un exemplu pentru restul țărilor din Europa de Est aflate sub controlul lor. Până la apusul soarelui, totul se terminase.

În deznădejdea uluitoare care acoperea orașul, Eva și Eduard au plâns la ieșirea din spital în acea zi. Au plâns ca mulți alții pe străzi pentru cei 2.500 de oameni care își pierduseră viața pentru un vis de libertate care nu avea să fie.

— Nu a fost degeaba, a încercat Eva să-l consoleze pe Eduard. Cel puțin noi ne-am făcut partea noastră. Și sunt atât de mândră de tine,

Eduard. Sunt atât de mândră de tine pentru curajul tău.

Eduard nu s-a lăsat consolat.

— Occidentul, a spus el. Occidentul a stat deoparte și nu a făcut nimic. Nu au trimis ajutor, și-au întors privirea în altă parte. Picături de ploaie se adunaseră pe eșarfa roșie și pe umerii hainei sale uzate, în barba nerasă de pe obrajii lui. Ea a întins mâna și i-a șters umezeala de pe frunte, dar el părea complet dus pe gânduri. Suntem singuri, Eva. Această iluzie, că încă facem parte din lumea mare, a murit astăzi.

A făcut o pauză, înghițind cu greutate.

— Ei bine, cel puțin mai avem familia noastră. Ne avem unul pe celălalt. Și orice ar veni acum, va trebui să îndurăm.

— Da, a fost de acord Eva, vom rezista.

Și nu s-a putut abține să nu-și amintească de ceea ce îi spusese odată Tamara, în ultimele zile ale asediului. Nu puteau să îndoaie soarta după voia lor, dar vor rezista. Nu aveau altă șansă.

În acea noapte, familia lor a simțit într-adevăr că nu există nimic dincolo de micul univers pe care îl împărțeau. În timp ce le îmbrățișau pe Bianca și pe Dora, care își petrecuseră cea mai mare parte a acelor zile în adăpostul din subsolul blocului unde era apartamentul lor, pe când Eduard și Eva se chinuiau în spital, nu au cruțat nicio lacrimă. Dar în acele lacrimi exista iubire; exista un viitor. Oriunde i-ar fi dus viața, orice capitol s-ar fi deschis, ei nu erau singuri.

— Nu a fost în zadar, i-a repetat Eva lui Eduard mai târziu, în acea noapte, odihnindu-și capul pe pieptul lui în patul lor.

Eduard dormea deja, așa că și-a mutat capul pe propria pernă. Dar, în întuneric, și-a pus întrebări. S-a întrebat cât de adevărate erau acele cuvinte.

* * *

Nu mai mult de o săptămână mai târziu, s-a auzit o bătaie matinală la ușă. Eduard încă dormea,

epuizat de munca de la spital, iar Eva s-a dus să răspundă la ușă. Era Tamara.

— Tamara. Bună dimineața! E totul în regulă?

Eva a fost mai puțin surprinsă să o vadă aici la șapte și jumătate decât de felul în care arăta. Părul ei închis la culoare, tuns scurt, era murdar și lipit după urechi, iar la ochi avea cearcăne profunde. De sub haină, ieșea la iveală marginea unui slip de flanelă, iar Eva s-a întrebat dacă nu cumva ieșise din casă uitând să se schimbe.

Eva însăși nu se ocupase prea mult de înfățișarea ei de la întoarcerea din spital, pentru că și ea avea multe alte lucruri pe cap. Bianca părea retrasă, speriată de focurile de armă, și refuza să doarmă singură pe întuneric. În cele mai multe nopți fie se ghemuia în pat cu Dora, fie ațipea pe canapea între ea și Eduard. Eva se bucura de această nouă apropiere, deși ar fi mințit dacă nu ar fi recunoscut că nevoia bruscă a Biancăi nu o îngrijora puțin.

— E aici? Privirea Tamarei a trecut pe lângă Eva în timp ce intra înăuntru fără nici măcar o invitație, observând canapeaua presărată cu pături și măsuța de cafea unde își lăsaseră cănile de ceai cu o seară înainte. Te rog, spune-mi că e aici.

— Da, încă doarme, toți dorm, a răspuns Eva, iritată de acum. Schimbul întâmplător de priviri dintre Tamara și Eduard în spital încă o mai frământa, și așteptase momentul potrivit pentru a aduce vorba despre asta cu Eduard. Și acum această intruziune matinală, întorcându-se cu spatele la Tamara, și-a legat halatul și și-a dat părul la o parte de pe față. Deci, ce se întâmplă, Tamara? Ce anume vrei?

— Trebuie să vorbesc cu el. Trebuie să vorbesc cu voi doi. Te rog, Eva, du-te și trezește-l. Du-te acum.

— Nu poate să mai aștepte? După cum am spus, încă doarme. Poate că ai dori o cafea. Ne va da ocazia să vorbim.

— Eva, te rog.

Încercând din răsputeri să nu-și piardă cumpătul, Eva s-a întors și a intrat în dormitor. L-a scuturat pe Eduard, care sforăia încet, cu capul îngropat sub pătură.

— Eduard, a venit Tamara. El a gemut și s-a întors în partea cealaltă. Eduard, pare important. Ce vrei să fac?

Un alt geamăt. În cele din urmă, s-a așezat pe marginea patului, cu mâinile pe coapse.

— Nu poți să-i spui să se întoarcă mai târziu? Spune-i că mă doare capul și că nu mă pot da jos din pat. Apoi întoarce-te și mai stai aici cu mine câteva ore. Doamne, nici măcar nu s-a luminat afară.

Eva nu a apucat să-i spună că era de acord din toată inima și nici să se consoleze cu faptul că Eduard nu părea câtuși de puțin interesat de prezența Tamarei, pentru că, o clipă mai târziu, Eduard a aruncat pătura și și-a strecurat picioarele în pantofii mocasini.

— Ei bine, dacă tot e aici, am putea la fel de bine să aflăm despre ce e vorba. Poate că are legătură cu spitalul.

Apoi și-a luat halatul și s-a îndreptat spre ușă, în timp ce Eva i-a urmat exemplul, sperând că schimbul de replici cu Tamara nu-i va strica ziua.

* * *

— S-a aflat, Eduard. Poliția secretă știe, a spus Tamara, cu fața palidă și severă în lumina slabă de la fereastra bucătăriei unde se retrăseseră să vorbească. Tamara insistase să pornească radioul pentru a ascunde conversația de orice vecin care ar fi putut auzi, iar acum iritarea Evei era înlocuită de o acută senzație de panică. Au interogat deja câțiva dintre medicii care au fost cu noi în spital și știu cumva că ai aranjat să se sustragă proviziile de la Sf. Ioan. Încearcă să-i facă și pe alții să semneze mărturisiri. Nu s-a întâmplat încă, pentru că, Eduard, ești iubit, cu adevărat iubit de atât de

mulți, dar vor continua să hărțuiască oamenii și să facă presiuni până când vor obține ceea ce vor. Înțelegi ce vreau să spun? Ochii ei s-au îndreptat direct spre el, trecând pe lângă Eva. Înțelegi ce înseamnă asta pentru tine?

— De unde să știe Poliția secretă așa ceva? a intervenit Eva, încercând să înțeleagă tot ce spunea Tamara. Luând un pahar din dulap, l-a umplut cu apă din chiuvetă și a luat o înghițitură, conștientă că îi tremura mâna. Medicii îi sunt loiali lui Eduard; nu ar ceda niciodată, cu siguranță nu atât de repede. Deci, cum ar putea ști despre proviziile de contrabandă? Nu, pur și simplu nu este posibil. Nu este posibil să-l acuze de nimic fără dovezi.

Tamara i-a aruncat o privire, ochii ei căprui concentrându-se asupra ei într-un mod provocator care i-a dat Evei fiori.

— Ei bine, Eva, cumva ei știu. Nu știu *cum* anume. Dar cert este că, odată ce vor confirma că Eduard a fost în centrul acțiunii, că a organizat totul, va fi declarat revoluționar. S-ar putea să treacă doar câteva zile, poate câteva ore, până când vor veni să-l aresteze. De aceea mă aflu aici.

Atunci a început să se lege totul. Gândurile i-au explodat și au lăsat-o pe Eva ametită, apucându-se de spătarul scaunului în care Eduard stătea posomorât, privind fix la podea. L-a văzut pe Eduard la telefon, recrutând medici. Fața prăbușită și umilită a Anei la sfârșitul recitalului. Întâlnirea neplăcută cu soțul ei la plecare.

„Ne face să ne întrebăm de unde vin aceste idei. Ce anume aude ea în apartamentul tău”.

— O, Doamne, a strigat ea în tăcerea care se lăsase. O, Doamne, Eduard.

Și-a fixat ochii asupra lui Eduard, care s-a uitat la ea, cenușiu la față.

Da, aveau dovezi. Și vor veni după el. Tamara avea dreptate. Era doar o chestiune de timp.

Capitolul 29

New York
Toamna 1957

Inaugurarea galeriei nu a avut loc, după cum s-a dovedit, decât peste un an. Un an în care Aleandro și-a verificat zilnic corespondența, și-a verificat mesajele din oră în oră, și a făcut tot posibilul să se abțină să nu o sune pe Marta mai mult de o dată pe săptămână. O revoltă pentru independență, care începuse ca un protest pașnic, zguduise Budapesta în luna noiembrie a anului trecut, a explicat Marta cu gravitate, iar orașul suferise pagube semnificative. Mii de oameni fuseseră răniți, uciși sau arestați de poliția secretă maghiară pentru că nu făcuseră altceva decât să vină în ajutorul luptătorilor pentru libertate. În acel moment, nimeni din Ungaria nu avea chef de artă. Capitala se reconstruia din nou din cenușă.

— Dar vestea bună, Aleandro, a spus Marta, este că ești unul dintre puținii artiști occidentali cărora li s-a permis intrarea în țară. Acum s-ar părea că, mai mult decât oricând, așa cum ți-am mai spus, arta ta este pertinentă acolo. Așa că nu mai este o chestiune de *dacă,* ci de *când.* Trebuie doar să ai răbdare.

În toate lunile lungi de așteptare, lui Aleandro nu-i trecuse prin cap că s-ar fi putut să i se întâmple ceva rău Evei. Refuza să creadă asta. Tot ceea ce conta acum era să ajungă acolo, să profite de această mică șansă care nu i se va mai oferi niciodată.

Și când, în sfârșit, Marta a anunțat că mai era doar o lună până la vernisaj, Aleandro a căzut în genunchi și a strigat ca un nebun în apartamentul său, și a făcut un nou portret al Evei, două, trei, cinci, zece – le-a desenat timp de cinci zile și cinci nopți cu aceeași fervoare cu care își desenase

piesele de la Dachau. Totul părea din nou posibil. Și la un moment dat, pentru că nu mai putea fi amânat, a decis că era timpul să-i spună lui Rudolf.

* * *

Casa mamei Marlenei din New Brunswick arăta exact ca toate celelalte de pe drumul de cinci kilometri pe care îl străbătuse de la gară: o căsuță mică, cu o curte neîngrădită, fără gard, plină de cercuri și triciclete de plastic. Marlena și Rudolf urmau să petreacă două săptămâni aici cu Hans, iar Aleandro așteptase atât de mult timp pentru a-i da vestea, încât nu avusese altă soluție decât să părăsească insula și să se aventureze în această oază suburbană, care pentru Aleandro putea la fel de bine să fie un safari.

Purta un costum care nu numai că părea complet deplasat, dar era și imposibil de suportat în căldura necruțătoare de sfârșit de septembrie. Când a ajuns la destinație, îi căzuse cravata și își purta haina pe braț, rugându-se să răspundă cineva înainte de a fi nevoit să descheie toți nasturii cămășii de bumbac egiptean prea apretate.

La a treia sonerie, care a cântat ca un cocoș dimineața, a apărut în ușă mama Marlenei, cu părul ei roșcat și creț mai scurt decât al Marlenei, purtând un șorț maroniu, stropit cu grăsime, pe care scria: *Ferește-te de bucătăreasă.*

— Aleandro! a strigat ea. Ce surpriză! Intră, dragă, hai să te scot din căldura asta!

— Bună, Sandra.

Aleandro i-a sărutat mâna, scrutând micul salon cu pereții acoperiți cu sculpturi în lemn pe care erau scrise pasaje ce nu prea aveau sens pentru el: *Home is where you make it*[4] și *Not all those who wander are lost*[5].

— Aha, dar tocmai i-ai ratat! a spus Sandra entuziasmată, închizând ușa în urma lui. L-au dus pe Hans la târgul de weekend din centru și nu cred că se vor întoarce până la lăsarea întunericului.

Dar te rog să te faci comod. Cu siguranță, ți-ar plăcea o limonadă rece ca gheața.

În ciuda lui însuși, Aleandro nu putea să nu fie de acord.

Câteva minute mai târziu, se simțea un pic mai odihnit și a reînceput aceeași conversație pe care o avusese cu Sandra ultima dată când aceasta venise în vizită în oraș – în mare parte despre Hans și despre cât de repede creștea, alteori despre ultima fată perfectă pe care o avea pentru el.

— Știi, fiica partenerului meu de bridge este și ea artistă.

Aleandro și-a reținut un comentariu, savurând ultimele înghițituri de limonadă și băgând în gură un cub de gheață.

— Ei bine, nu este o artistă ca tine, nu chiar la fel, a continuat Sandra, dar face torturi de nuntă pentru brutăria La Neige din oraș. Și e înaltă și subțire ca tine, Aleandro, și…

— Mulțumesc, Sandra, ești foarte amabilă, poate altă dată. Pentru că, vezi tu, o să călătoresc pentru o perioadă de timp. De fapt, de aceea am venit astăzi. Să-i spun lui Rudolf.

— Aha, vreun loc interesant?

— Ungaria. Mă întorc în țara de baștină. Deși nu sunt sigur cât de interesant este în acest moment. Mă duc la muncă. Este inevitabil.

— Da, am auzit despre tot ce s-a întâmplat acolo. Capitala se află într-un război rece.

— Da, ceva de genul ăsta. De aceea nu i-am spus mai devreme lui Rudolf. Știam că se va opune. Și ar fi avut dreptate, Sandra, ar fi avut dreptate să se opună, pentru că este puțin… imprudent să merg acolo acum. Dar trebuie. Apoi, prinzându-se în monologul său, pe care îl repetase în minte pentru Rudolf, s-a încruntat. Sandra, ai cumva un pix și o hârtie? Cred că voi lăsa un bilet pentru Rudolf, dacă nu te deranjează. Trebuie să mă întorc în oraș să-mi fac bagajele în seara asta.

— Bineînțeles.

O clipă mai târziu, Sandra a apărut cu un blocnotes galben imens și un pix cu adresa unei bănci.

— Bun, te las să te ocupi de asta.

A zăbovit câteva momente, apoi, descurajată de lipsa de atenție, s-a îndreptat spre bucătărie pentru a termina de copt.

Dragul meu Rudolf,

Când vei găsi acest bilet, eu voi fi în avion spre Budapesta. Știu că o să fierbi de furie citind aceste rânduri, că vei considera o trădare faptul că nu ți-am împărtășit mai devreme acest lucru, când totul în viețile noastre a fost împărtășit până în cele mai mici detalii. Poate că e mai bine așa. Știu că vei încerca să mă convingi să nu o fac, că vei enumera o mie de motive pentru care acest lucru este o prostie, chiar periculos, și mi-ar fi greu să te contrazic, de altfel.

Motivele mele nu s-au schimbat. Sunt aceleași ca și în ultimele zile petrecute în lagăr, când priveam spre America cu atâta speranță pentru un nou început semnificativ. O parte din acel vis s-a împlinit datorită ție, dar mă tem că nu m-a făcut omul mai bun pe care îmi imaginam că voi deveni atunci. Așa că plec. Mă întorc să văd dacă, după atâta timp, există încă o șansă pentru mine să încep să trăiesc în sensul deplin al cuvântului, să devin acel om de care poți fi mândru din toate punctele de vedere. Sărută-i pe Hans și pe Marlena din partea mea. Voi sunteți familia mea. Te iubesc, fratele meu.

Al tău,
Aleandro

Mulțumit de scrisoare, i-a cerut Sandrei un plic, l-a sigilat, l-a bătut pe genunchi și l-a așezat pe măsuța de cafea. Apoi și-a luat rămas-bun de la ea și s-a întors pe strada cu pavajul care ardea sub picioarele lui, și mai departe până la trenul care avea să-l ducă înapoi la New York, și încă mai departe până la avionul care avea să-l ducă acolo unde spera să găsească ceea ce pierduse.

Capitolul 30

Budapesta
Toamna 1957

Zi după zi a pierdut Aleandro timpul pe lângă mult mediatizata expoziție de la Budapesta. Sălile erau pline până la refuz: vizitatori care intrau și ieșeau, presă, demnitari, ministrul culturii care se poza cu el la nesfârșit, firme de catering care îi ofereau mâncare și băuturi, din care nu reușea să înghită nimic. Nervii îi erau legați ca un mănunchi de fire, fiecare mișcare din sală îl speria, îl făcea să tresară. Oare va veni? Nu știa. Nici măcar nu știa dacă ea ar fi fost atentă la vreo știre despre artă și cultură când țara era atât de agitată, iar acum raționamentul lui părea la fel de șubred ca un turn de cuburi, o joacă de copii. Totuși, nu avusese altă opțiune decât să vină. Nu se aștepta la nimic, nu spera la nimic, ci doar la o clipă pentru a se uita din nou la ea.

De mai multe ori, a crezut că a văzut-o, de fiecare dată inima îi izbea coastele pe dinăuntru, doar pentru a se scufunda într-o nouă fântână de deznădejde. Acum, tot ce putea face era să se plimbe prin mulțime, zâmbind ici și colo pentru

camerele de filmat, dând mâna absent, cu ochii în patru.

O tânără însoțită de o femeie în vârstă îmbrăcată într-o haină de blană, care părea cu totul nelalocul ei în Budapesta sovietică, i-a înmânat un mic buchet de margarete. Erau înfășurate în hârtie și puțin ofilite, dar el era la fel de emoționat și de recunoscător, căci acum, dacă venea Eva, va avea ce să-i ofere. S-a gândit cu consternare că ar fi trebuit să-i aducă un mic cadou, dar ce? Ce ar fi putut să-i aducă? Ceea ce era în inima lui nu putea fi exprimat prin cadouri și poate că ea ar fi considerat sentimentele lui banale. În cele din urmă, a înmânat buchetul unuia dintre angajați pentru a-l pune în apă și și-a reluat plimbarea prin expoziție.

Pe fundal se auzea o muzică ușoară. Îl liniștea, doar puțin, și pentru a-și distrage atenția de la emoțiile pe care le avea, și-a concentrat atenția asupra oamenilor care îi examinau tablourile. Întotdeauna era ciudat pentru el să își vadă picturile prin ochii altora și, de obicei, în astfel de momente se simțea vulnerabil, dar acum nu prea îl deranja. Un bărbat în vârstă, îmbrăcat într-un costum sobru, își ștergea ochii cu o batistă, trecându-și-o pe la tâmple. Zgomotos, și-a suflat nasul în ea, iar Aleandro a simțit nevoia să întindă mâna. Când i-a atins umărul, bărbatul a tresărit și, recunoscându-l pe Aleandro, o strălucire i-a apărut pe față.

— Și eu am fost în lagăr, a explicat el, băgându-și batista în buzunar. În Belsen. O, domnule Szabó, această lucrare…

S-a înecat de emoție și au rămas împreună, privind tabloul unui băiat tânăr, de o vârstă apropiată de cele pe care le-ar fi putut avea atunci frații săi. Gol de la brâu în jos, era ghemuit deasupra unei gropi în pământ, iar vârful unei baionete era îndreptat direct spre capul lui ras. Gardianul care o ținea în mână nu apărea în

imagine, căci în centrul tabloului se aflau ochii băiatului. În ei, nu se vedea groază sau înfrângere, ci mai degrabă o hotărâre de oțel, indestructibilă. Ca și cum ar fi privit chiar dincolo de ei, în viitor. Ca și cum ar fi știut că va exista un viitor dincolo de ce se petrecea.

Aleandro și-a pus brațul în jurul umerilor bărbatului. Chiar și sub costum, erau ascuțiți, subțiri. Știa că oamenii din această țară se luptau cu lipsurile, că erau flămânzi, că trebuiau să se descurce cu energia electrică raționalizată, că de la revoluție încoace toată lumea trăia sub teroarea arestării sau a persecuției. Și iată-l pe acest om, plângând în fața tablourilor sale.

Poate că venirea lui aici fusese cel mai bun lucru pe care îl făcuse vreodată. Indiferent dacă o mai vedea sau nu pe Eva, tot fusese cel mai bun lucru pe care îl făcuse.

A început să spună ceva, dar o mișcare i-a atras atenția și s-a îndepărtat de tablou. Ea era acolo. A ridicat mâna pentru a-și freca ochii ca și cum s-ar fi convins că era reală. Nu, de data aceasta nu se înșelase. A rămas acolo, privind-o cum se plimba prin marea de oameni, și și-a pus din nou mâna pe umărul bărbatului, de data aceasta pentru a nu-și pierde echilibrul. L-a auzit pe străin întrebându-l dacă se simte bine, dar el deja se îndrepta în direcția ei.

Era la fel de frumoasă cum își amintea, cum o văzuse cu ochii minții de mii de ori. Nu mai era o fată, ci o femeie, cu o umbră de maturitate în trăsăturile ei delicate, cu prudență în mișcări. Fața ei. Același chip pe care îl pictase în zilele tinereții sale, aceiași ochi luminoși care îl bântuiseră timp de mai mult de un deceniu. Purta un trenci întunecat, ceva larg și prea mare pentru structura ei, iar părul îi era legat cu o eșarfă galbenă cu trandafiri roz.

Încă un pas. Se simțea de parcă ar fi mers prin apă. Ea nu l-a văzut și și-a tras eșarfa de pe cap.

Buclele i s-au revărsat de dedesubt – mai întunecate, de culoarea cireșelor amare – își vopsise părul? Mâna i s-a îndreptat spre gât în timp ce se apropia de rândul de rame negre lucioase de pe unul dintre pereți.

Un alt val de oameni a venit din spatele ei, iar ea a dispărut de lângă el. Panicat, a împins oamenii din fața lui, cerându-și scuze, și iat-o din nou acolo, cu silueta albită de lumina care venea din multitudinea de spoturi în miniatură de pe pereți. Auzind rumoarea, ea s-a întors și iată-i acolo, privindu-se direct unul pe celălalt, cu cuvintele nerostite, prinse în capcana gâtului.

Aleandro.

Eva.

Camera și tot ce se afla în ea s-a dizolvat. Eva din zilele sale de la Sopron și din zilele de la Dachau, Eva lui, Eva lui cea eternă se afla în fața lui, nu în imaginația lui, ci în carne și oase. În mod stupid, și-a dat seama cum, în toate momentele în care a visat acest moment, nu s-a gândit niciodată la ce avea să-i spună.

— Aleandro.

I-a rostit numele, trezindu-l brusc la realitate.

— Eva. Sunt atât de fericit să te văd. Cuvintele lui, pierdute în mulțime, abia dacă au ajuns la propriile urechi. M-am rugat să vii.

A zâmbit, cu obrajii roșii. S-a întors spre tablouri, poate pentru a-și ascunde agitația.

— Am citit în ziar despre expoziția ta și a trebuit s-o văd cu ochii mei. O, Aleandro, ai reușit! Ți-ai împlinit visul. Nici nu știi ce lucru extraordinar ai realizat și cât mă bucur pentru tine.

În timp ce vorbea, stătea cu spatele la el, iar el voia să-i vadă fața, voia să vorbească direct cu el, dar ea nu se întorcea. Așa că a pășit lângă ea și i-a atins mâna cu a lui. Mătasea mănușii ei s-a agățat ușor de pielea lui aspră, iar ea chicotit ușor, mâna ei alunecând pe lângă a lui.

— Chiar nu-mi venea să cred că era poza ta în ziar, a continuat ea cu o voce puțin mai tare decât o șoaptă. Mă tot holbam la ea, crezând că visez. În tot acest timp, am crezut că ești… Ei bine, îmi pare atât de rău pentru tot ce s-a întâmplat, pentru tot ce a trebuit să suporți. E de neimaginat că ai supraviețuit unor asemenea lucruri, în cele din urmă, ea s-a întors, iar el a fost șocat să vadă că ochii ei erau plini de lacrimi. Și frățiorii tăi… Este adevărat, Aleandro? Este adevărat ce am citit?

— Este adevărat, a spus el.

Ochii îl usturau de lacrimi, pentru că știa cât de mult ținuse la ei. Știa că, în timp ce pentru el durerea se atenuase de-a lungul anilor, pentru ea era acută, nouă și, în acel moment, și-a dat seama că nu iubise niciodată pe nimeni mai mult decât pe ea.

— Picturile tale, Aleandro. Mâna ei s-a ridicat, tăind aerul care îi despărțea de lucrări ca și cum le-ar fi atins de la distanță. Sunt uluitoare. E ca și cum le-ai fi pictat din interiorul pânzei. Sunt pline de atâta onestitate, de atâta sentiment… S-a recules și s-a oprit. Ei bine, chiar ar trebui să plec. Dar am vrut doar să-ți spun cât de mult m-au emoționat.

Cu toate astea, ea nu se mișca, iar privirile lor nu puteau să se desprindă, și s-au simțit ca și cum toți anii în care fuseseră despărțiți s-au șters și stăteau din nou pe iarbă ținându-se de mână, dansau în jurul focului, erau ceea ce ar fi trebuit să fie înainte de război.

— Te rog, nu pleca, Eva, s-a trezit implorând. Te rog să mai rămâi o vreme.

Îi spusese doar trei fraze și deja o implora să rămână. Nu și-o putea imagina plecând.

— Nu vreau să te rețin.

— Să mă reții? Să mă reții? Pentru tine sunt aici, Eva.

Clătinând din cap, și-a îndepărtat privirea de la el în imensitatea camerei.

— De ce? De ce îmi spui asta după atâta timp?

— Nu știi?

Printre lacrimi, i-a apărut un zâmbet vag. A fost suficient pentru a o face să renunțe.

* * *

După expoziție, au ajuns să mănânce ceva târziu în noapte la câteva străzi distanță, la luxosul, deși puțin învechitul, hotel Gellért, unde era cazat Aleandro. Restaurantul era deja închis, însă Aleandro reușise să îl convingă pe *maître d'hôtel* să le aranjeze o masă lângă terasă, sub strălucirea stâlpilor de iluminat și bolta luxuriantă de trandafiri cățărători. Aveau vin, niște ecleruri fantezi luate din bucătărie, pe care Eva le-a devorat cu atâta fervoare încât aproape că i-a frânt inima lui Aleandro. Nu mâncase prea multe dulciuri în ultimul an, a explicat ea, retrăgându-se conștientă de cum se prezenta. Fusese un an foarte greu, poate mai greu decât toți anii de după război.

— Povestește-mi totul. Povestește-mi despre viața ta, a rugat-o el.

— Viața mea? Of. Nu a fost chiar ca a ta. Dar a fost o viață bună. Am devenit asistentă medicală. Îmi place munca mea. Nu este nimic extraordinar, iar în majoritatea zilelor ai putea spune că este aproape neinteresantă. Dar au fost momente… momente în care m-am simțit… glorioasă. Momente în care am crezut că aș putea face o schimbare semnificativă.

— Da, îmi amintesc cât de mult a însemnat pentru tine să devii asistentă medicală. Obișnuiai să cari cu tine acele cărți mari de biologie oriunde mergeai. Le aduceai lângă iaz și, în timp ce eu desenam, îmi citeai toate grupele de mușchi. Copiii din oraș, îmi amintesc, alergau după aceea, făcând rime cu acele cuvinte pe care le auziseră. Le numeau vrăji. Îți amintești asta?

Ea a clătinat din cap, nu zâmbind așa cum spera el, ci privind la lumina din grădină.

— O, Aleandro, frații tăi. Îmi pare rău, poate că n-ar trebui să aduc vorba, dar… n-am știut. Am plâns zile întregi… Erau atât de drăguți. Pur și simplu nu mai recunosc această lume. Să înduri atâtea pierderi mi se pare atât de crud.

— E în regulă, Eva. Nu mă deranjează să vorbesc despre ei. Mai ales nu cu tine. Știu cât de mult țineai la ei, mai ales la Lúkas. A trebuit să facă o pauză, surprins de intensitatea durerii sale răscolite, și a trebuit să înghită o gură de vin ca să stăpânească lacrimile care se formau. Dacă mai contează la ceva, ei încă trăiesc în memoria mea. Întotdeauna au rămas acolo. Trăiesc prin arta mea. Nu doar tablourile din lagăr, ci și ceea ce desenez astăzi. Încerc să privesc viața prin ochii lor, prin inocența lor, și să o surprind așa cum ar putea să o vadă ei. Și, într-un fel, suntem încă împreună. Atât timp cât continui să pictez, ei nu sunt niciodată departe de mine.

În orice caz, acest lucru părea doar să-i adâncească tristețea Evei. Mâna i-a urcat până la obraz, s-a oprit acolo, iar ea a rămas cu ochii tot la grădină și la ghiveciul de trandafiri albi de lângă fereastră. Când s-a îndepărtat, a observat că unghiile ei lăsaseră urme slabe, de forma unor semiluni, pe piele.

— Ah, hai să vorbim despre lucruri mai vesele, a spus el repede. Ochii ei s-au întors și a zâmbit. În sfârșit, a zâmbit.

— Da, lucruri mai fericite. Povestește-mi despre New York.

— New York. Ce să-ți spun despre New York?

— Totul, a spus ea, reluând cuvintele lui de mai devreme, iar el a umplut din nou paharele de vin, gândindu-se de unde să înceapă.

În următoarele aproximativ douăzeci de minute, el a fost cel care a vorbit cel mai mult, povestind despre călătoria dificilă de paisprezece zile peste ocean, în mijlocul unei mări de refugiați, și despre primele sale impresii despre acel oraș copleșitor și

incandescent pe care acum îl numea acasă. I-a povestit despre primele zile petrecute cu Rudolf și despre acea primă expoziție în care arta lui fusese numită crudă și onestă, revoluționară, și despre cum, în scurtul an care urmase, trecuse de la a lucra în bucătării infestate de șobolani la a se feri de blițurile aparatelor de fotografiat. Despre cum încă picta pe balconul primei clădiri unde locuise la New York, pentru că era pentru el (și va fi întotdeauna) o punte către trecutul său. Au mai fost și unele lucruri pe care le-a omis. Nu a vorbit, de exemplu, despre faptul că în fiecare femeie cu care s-a întâlnit a căutat-o pe ea – sunetul unei voci, un gest, o asemănare cu statura ei minusculă, și despre cum mâinile lui, roase de vopsea și terebentină, au atins multe trupuri, dar cu adevărat doar pe al ei. Nu a vorbit nici despre desenele pe care le făcuse cu ele, în care încerca să-i recreeze înfățișarea, despre acele femei de care a sfârșit prin a se îndepărta pentru că nu erau ea. Niciodată nu puteau *fi* ea.

Despre astfel de lucruri nu putea vorbi, așa că a rămas la temele mai largi, dar spuse sau nu, aceste gânduri erau acolo între ei și, fără să vrea, a întins mâna peste masă și și-a trecut degetele peste ale ei. A atins verigheta de aur de pe degetul ei inelar, care îl frământase întreaga seară. Mâna ei s-a lipit de fața de masă de culoarea lavandei.

— Te-ai căsătorit. Nu a vrut să întrebe atât de brusc, dar acum cuvintele erau acolo, căutând un răspuns. Te-ai căsătorit cu Eduard?

Ea nu a spus nimic, doar a dat din cap.

— Și aveți copii?

Din nou, ea a ezitat.

— Da, o fiică. Avem o fiică.

Și iată-l, ciocanul peste inimă pe care aproape că-l aștepta. Bineînțeles că da. Așa cum spunea scrisoarea aceea – acea scrisoare pe care ardea de nerăbdare să o menționeze și nu se putea hotărî – viața ei continuase, se căsătorise, avusese un copil,

în timp ce el trăise ca o fantomă prinsă între două planuri, așteptând acest moment – să stea din nou cu ea, să vorbească cu ea, să se uite în ochii ei. Dar acum era prea târziu pentru a nu merge mai departe, așa că, închizând ochii, a întrebat:

— Ești fericită, Eva?

— Am fost. Am fost, pentru o lungă perioadă de timp. Eduard și cu mine… Of, este greu de explicat. Au fost unele evoluții recente, unele… neplăceri în viața noastră. Nu este ceva despre care să pot vorbi. Așa cum am spus mai devreme, a fost un an dificil.

Un nou val de durere îi pulsa în piept, pentru că în aceste dificultăți nespuse se construise o viață, se trăiseră clipe, se traversaseră schimbări. O viață. Trăise o viață fără el, iar acum i se părea imposibil să pomenească ceva despre scrisoare și să o întrebe dacă, în tot acest timp, el mai existase pentru ea într-o cămăruță a inimii ei. În schimb, s-a pregătit pentru următoarele cuvinte pe care avea să le rostească și ce ar fi putut aduce ele, împletindu-și degetele pe blatul mesei ca să nu-i tremure mâinile.

— Te rog, povestește-mi despre familia ta.

Se juca distrat cu verigile de aur de la brățara ceasului ei.

— O, ce mai contează acum?

— Pentru că este important pentru mine. Și întotdeauna va fi așa. De asemenea, pentru că, mai presus de orice, vreau să ascult.

Expresia ei s-a schimbat; l-a privit într-un mod nou, recunoscătoare, și pentru o clipă, el a crezut că se va deschide. Dar s-a auzit o tuse puternică din partea unuia dintre angajații care dădeau târcoale lângă bucătărie, iar ea s-a îndreptat pe scaun și a aruncat o privire la cadranul mic al ceasului ei.

— O, e târziu, Aleandro. Încearcă să închidă, iar eu…

Ar fi trebuit să fie acasă de mult timp.

— Pot să te mai văd, Eva? Avionul meu pleacă mâine, dar pot să-mi reprogramez zborul pentru altă zi. Poate că mâine putem termina această conversație. Știi, e prima dată când vin aici. Poate îmi poți arăta împrejurimile și putem vorbi mai mult. Spune-mi doar că ne vom revedea.

— Aleandro. Se ridicase deja de pe scaun, adunându-și haina grămadă. Știi că mi-ar plăcea asta. Chiar mi-ar plăcea. Dar la ce bun, în cele din urmă? Nu mai suntem ceea ce am fost odată. Te rog să încerci să înțelegi.

— Atunci de ce ai venit? De ce ești aici, Eva?

A făcut un pas brusc înapoi de la masă, trăgându-și haina și poșeta mai aproape de piept.

— Poate că nu ar fi trebuit să vin. A clătinat din cap. Dar lucrurile dintre noi au rămas neterminate și m-am gândit… M-am gândit că aceasta era singura noastră șansă de a face pace cu acel capitol din viața noastră. Și a fost minunat să te văd, Aleandro. Mai mult decât vei ști tu vreodată.

Ar fi putut la fel de bine să-i arunce cu kerosen în față spunând acele cuvinte. Nu, nu mai erau ceea ce fuseseră odată. Ea dispăruse, mai era încă aici pentru o clipă, dar deja plecase de lângă el, așa cum se întâmplase în toți acești ani. Tot ce a putut face a fost să se ridice de pe scaun, amorțit, și să-i ridice mâna la buze.

— Hai să nu ne luăm la revedere, a auzit-o spunând în timp ce se holba la mâna ei. O să plec acum. Și nu ne vom lua la revedere.

Dar era clar „la revedere”. A privit-o cum s-a întors și a mers prin restaurant și prin holul principal al hotelului, iar inima lui se zvârcolea în piept ca o pasăre pe moarte.

Capitolul 31

La zece și jumătate, Eva a intrat liniștită în apartament și s-a descălțat la ușă. Venise pe jos de la hotelul Gellert, fără să-i pese că, de la revoltă,

nu mai era sigur pentru o femeie să fie singură pe străzi după apusul soarelui. Avea nevoie de plimbare ca să își controleze emoțiile, dar nu prea o ajutase. În dormitorul ei, și-a dat jos fusta și cămașa, a intrat în baie în picioarele goale și și-a stropit fața cu apă rece. A stropit-o din nou, băgându-și capul sub robinet, lăsând apa să-i răcorească pielea febrilă.

Frumusețea lui îi tăiase respirația. Fusese uluită de ea, pentru că nu numai că era intactă, dar era și îmbunătățită de trecerea anilor, de liniile maiestuoase și aspre ale feței lui, de costumul scump, de acei ochi negri pătrunzători, făcuți și mai uimitori de ridurile de sub ei. Și să-l audă vorbind cu ea așa cum o făcuse! Să se expună în fața ei ca și cum n-ar fi trecut timpul, să o privească în continuare în acel mod… Fisurase fiecare cărămidă și baricadă pe care ea o ridicase între ei în timpul care trecuse de atunci.

S-a ghemuit în pat. A tras o pernă și și-a apăsat-o pe abdomen. Și-a trecut degetele peste cealaltă pernă din apropiere, forțându-și gândurile la Eduard. Eduard, care era soțul ei. Eduard, care îi fusese soț în timpul ocupației, al sărăciei și al revoluției. Cu toate acestea, existența ei alături de el fusese în cea mai mare parte una de mulțumire liniștită – se cunoșteau bine și se iubeau, dar era un fel de iubire calmă, genul de iubire afișată de cuplurile mai în vârstă cu sărutări pe frunte sau o strângere de mână la masă.

Cu Aleandro, în seara asta, simțise cum fiecare atom din corpul ei ieșea din inerție, ca și cum o parte din ea ar fi fost moartă în toți anii în care el fusese plecat. Această senzație o copleșea. Împingându-și perna în față, a plâns în tăcere.

Era imposibil să mai poată dormi și, după o oră de zvârcolit, a intrat în camera Dorei și i-a scuturat ușor umărul, dar Dora nu s-a mișcat, așa că s-a strecurat lângă ea, și-a cuibărit fruntea pe tâmpla ei umedă și veștejită, consolându-se cu mirosul ei de

cremă de față și camfor. După câteva minute, Dora s-a trezit și, în întuneric, Eva a simțit palma caldă a acesteia pe obrazul ei, mângâindu-l ușor.

— Ce e, draga mea, ai avut o noapte grea? Cât e ceasul? Vrei să vorbim?

— Nu, nu vreau să vorbesc. Vreau doar să stau întinsă aici, lângă tine.

— Draga mea, nu trebuie să-ți pierzi speranța. Nu-i așa? Știi că nu poți. Bianca are nevoie ca tu să fii puternică. Iar tu ești puternică. Întotdeauna ai fost puternică, Eva. O să apară o soluție, o să vezi. În curând.

— L-am văzut, Dora.

— L-ai văzut? Dora s-a mișcat și s-a sprijinit de căpătâiul patului. Cum adică, l-ai văzut?

— Nu pe Eduard. Ar fi fost imposibil, nu-i așa? L-am văzut… L-am văzut pe Aleandro. M-am dus la expoziție.

— Doamne, Eva.

Suna ca o reafirmare a prostiei ei, o condamnare pe care Eva nu putea să o ispășească decât cu o nevoie disperată de a fi mai aproape de Dora. S-a mutat chiar lângă ea, și-a îngropat fața în umărul ei.

— Nu m-am putut abține, Dora. Pur și simplu nu m-am putut abține. Nu intenționam să rămân; tot ce voiam era doar să arunc o privire la el și apoi să plec. Dar apoi m-a văzut, cumva, și, ei bine, am vorbit puțin, și a fost… a fost la fel ca înainte.

— Doamne, a repetat Dora. Uneori, Eva, cred că ești cel mai mare dușman al tău. Și cât de multe i-ai spus? Te rog să-mi spui că nu ai vorbit despre situația familiei tale. Că, mai presus de toate, nu ai pomenit nimic despre Bianca.

— Am menționat doar că am o fiică, atâta tot.

— Și ce se întâmplă cu Eduard?

— Doar un pic. Nu am avut prea mult timp și, în plus, eu… am crezut că e mai bine să nu știe.

— Ei bine, asta a fost înțelept, a spus Dora cu o nuanță de sarcasm de netăgăduit. Pentru că, absent

sau nu, Eva, încă mai ai un soț.

— Nu trebuie să-mi amintești! Eva s-a îndepărtat până la marginea patului, fugind de Dora, și și-a balansat picioarele pe podea. Sunt foarte conștientă de obligațiile mele, iar faptul că mă văd cu Aleandro nu schimbă nimic. Este doar ceva ce trebuia să fac. Pentru liniștea mea, a trebuit să o fac, iar acum s-a terminat cu asta.

— Îmi pare rău, dragă. Te rog să mă ierți.

Mâna Dorei era acum în părul ei, degetele ei mișcându-se ferm prin lungimea lui, iar Eva s-a așezat din nou pe spate pe pernă, bucurându-se de acest mic confort.

— Pur și simplu nu înțeleg, Dora, a reluat ea, trasă înapoi în gândurile ei. În toți acești ani a trăit în New York și în tot acest timp nu am primit niciun cuvânt de la el. Nici măcar un singur cuvânt. Știu că nu e ușor să primești corespondență din Vest, dar cu siguranță ar fi putut găsi o cale, fie și numai pentru a mă anunța că e în viață. Și știi ce e ciudat? Când a venit prima dată la mine, când m-a abordat în holul galeriei, mi-a spus că eu sunt motivul pentru care a venit la Budapesta. La început, am crezut că o spune în glumă, dar părea foarte serios. De ce ar fi spus asta, Dora? A fost din vinovăție? A fost ca să mă chinuie?

— Nu cred că a fost ca să te chinuie, Eva, a spus Dora căzută pe gânduri, cu degetele încă în părul Evei. Deși, da, poate că poate dintr-un mic sentiment de vinovăție. Dacă te încălzește cu ceva, cred că poate și el s-a luptat cu niște demoni ai lui, întrebându-se poate în toți acești ani dacă n-ar fi trebuit să fie mai insistent.

— Insistent? Insistent cu ce?

Mâna s-a oprit brusc. A simțit-o pe Dora alunecând de lângă ea și de pe pat, a văzut-o cum se deplasa prin cameră, apoi cum s-a așezat într-un balansoar lângă fereastră.

— O, nu contează… Serios, nu mă băga în seamă. Chiar nu-i nimic, dragă.

— Nu contează ce? Ce nu-i nimic, Dora?

În întuneric, scârțâitul scaunului în timp ce silueta greoaie a Dorei se legăna pe el era ca ticăitul unui ceas, o construcție spre ceva care îi tăia respirația Evei. Și apoi au venit cuvintele:

— Ți-a scris. O dată.

— Ce? Ai inventat asta? Ca să mă faci să mă simt mai bine?

— Nu, este adevărat. Așa a făcut.

— Inventezi asta. Nu am primit nicio scrisoare de la el.

— Nu, nu ai primit nicio scrisoare. Nu ai primit-o, pentru că eu am fost cea care a deschis-o prima. O, Eva, eu nu… Vocea Dorei s-a frânt, a căzut în spațiul dintre ele. Ceea ce am făcut a fost greșit, știu, dar era imediat după război, iar tu și Eduard abia începeați să petreceți din nou timp împreună. Părea că va exista o șansă la fericire pentru voi, iar momentul… momentul a fost groaznic. Știam că, dacă ai fi citit acea scrisoare, totul s-ar fi schimbat din nou, că ai fi renunțat din nou la Eduard, că ai fi renunțat la tot pentru o mică șansă de a fi cu Aleandro. Și ce avea de gând să-ți ofere? Ce? Tocmai supraviețuise unui lagăr de concentrare, iar viața lui era, fără îndoială, mult mai proastă decât a ta. Nu puteam să te las să arunci totul pe apa sâmbetei, nu când mi se părea că viața ta ar putea avea în sfârșit o oarecare stabilitate.

Sunetul care a ieșit de pe buzele Evei a fost mai degrabă un gâlgâit decât un strigăt.

— Deci mi-ai ascuns scrisoarea lui? Și ai ținut-o secretă în toți acești ani?

— Nu înțelegi? N-am avut de ales! Am fost martoră la ce ți-a făcut această pasiune a ta, această dragoste nesăbuită. Am fost acolo, îți amintești? Am fost acolo când nu păreai mai mult decât un cadavru în timp ce așteptai acel copil, când te duceai în tabăra de țigani și te holbai la ea ore în șir. Așa că atunci când a venit scrisoarea, când mi-am dat seama de la cine era, când am

deschis-o și am citit-o, am știut că nu va ajunge niciodată în mâinile tale. Iar după aceea, timpul și-a urmat cursul și ai fost din nou fericită. Erai fericită și mulțumită, iar asta a însemnat totul pentru mine. A fost tot ceea ce mi-am dorit vreodată pentru tine. A fost pentru binele tău, Eva. Ceea ce am făcut a fost din dragoste pentru tine.

În liniștea reverberantă, Eva a înțeles că tot ce spunea Dora era adevărat, dar cuvintele încă o dureau, încă o înfuriau.

— Și ai crezut că asta a fost o justificare suficientă? Eva era acum în picioare, cu spatele bine lipit de un perete. Cum ai putut să-mi faci așa ceva? El este tatăl copilului meu, Dora! Ai uitat asta? Cum ai putut să-mi răpești această decizie?

— Eva, oprește-te! Vorbește mai încet până nu o trezești pe Bianca! Ți-ai pierdut mințile?

Umbra Dorei s-a mișcat prin cameră, iar Eva a simțit fermitatea mâinilor ei pe umeri și și-a răsucit fața pentru că nu mai suporta să se uite în ochii Dorei.

— Și ce ai făcut cu scrisoarea? Ai aruncat-o pur și simplu, sperând că va fi ultima? Au mai fost și altele?

— Nu, Eva. Nu au mai fost și altele. Pentru că i-am răspuns. I-am scris când era încă în lagăr. I-am spus că ești fericită. Că ți-ai continuat viața mai departe.

Ea a râs. Și-a dat capul pe spate și a râs. Înțelegea acum, însă resimțea înțelegerea ca pe un mănunchi de gheață pătrunzându-i în oase. De aceea se dusese la New York după război. Se dusese pentru că-și pierduse frații și credea că o pierduse și pe ea. Plecase pentru că nu mai avea niciun motiv să se întoarcă.

— L-am iubit, Dora, a spus ea fără nicio vigoare. L-am iubit. Și dacă ai fi luat o altă decizie, totul s-ar fi putut termina altfel.

Apoi s-a desprins de la perete și a trecut pe lângă Dora, traversând apartamentul și intrând în

camera ei.

Timp de zece minute întregi, a ignorat bătăile disperate în ușă ale Dorei, în timp ce stătea pe pat, cu mâinile între genunchi. Aleandro avea să plece dimineață, iar ea nu avea să-l mai vadă niciodată, iar el nu avea să știe acest adevăr simplu.

S-a ridicat. Își simțea mâinile și picioarele de parcă ar fi fost învelite în plumb, dar s-a îmbrăcat cu o rochie nouă, și-a periat părul umed și și-a legat eșarfa la bărbie, ca să nu răcească. De pe scăunelul de la măsuța ei de toaletă, și-a luat trenciul, și-a aruncat o privire în oglindă în timp ce-și încheia nasturii, întrebătoare. Era prea târziu să-i spună? Mai conta oare după atâta timp? Nu știa. Dar trebuia să-i spună. Prea multe lucruri nerostite pluteau între ei și nu-l putea lăsa să plece fără să știe măcar atât.

A împins ușa. Nu s-a uitat la Dora în timp ce trecea pe lângă ea și cuvintele ei insistente, nu a ezitat în timp ce ieșea pe ușa din față, înapoi în Andrássy, cu toată salba ei de ferestre sparte și pereți împroșcați de gloanțe care se potriveau cu starea inimii ei. A mers cu fermitate spre Podul Libertății și spre dealul Gellert, unde se ruga să-l mai găsească pe Aleandro. Cel puțin această decizie îi aparținea. Oricât de nesăbuită, oricât de nebunească ar fi, îi aparținea.

Capitolul 32

Înainte ca, la jumătate de oră după miezul nopții, să se audă bătaia în ușă, Aleandro stătea pe o canapea tapițată cu mătase pastel, cu fața la priveliștea râului, strângând cu drag caietul de schițe cu portretele Evei în mâini. Rămăsese îmbrăcat tot cu aceleași haine, cu paharul lângă el, făcând exact ceea ce se obișnuise să facă în New York. Să o jelească. Să o jelească din nou, atât de

proaspătă în minte, cu imaginea profilului ei în lumina grădinii și cu felul în care aceasta îi scotea în evidență buclele mici și aurii de la tâmple, cu mirosul slab al parfumului ei floral încă în nări. Ei bine, și-o făcuse cu mâna lui. Poate că merita asta.

S-a ridicat cu greu de pe canapea și s-a dus la singura valiză pe care reușise să o împacheteze, a desfăcut fermoarul și a așezat caietul de schițe într-un compartiment ascuns. Avea să plece în dimineața următoare. Nu exista niciun motiv să mai rămână în Budapesta o zi în plus. Niciun motiv, pentru că acum avea confirmarea că totul între ei se terminase de mult. O fiică cu Eduard. Eduard, despre care ea nu voia să discute cu el; Eduard, care făcea parte din lumea ei reală, nu din fantezia pe care el o construise în capul lui. Poate că acum, cel puțin, ar fi fost eliberat. Poate că toată această suferință pe care și-o provocase singur nu fusese în zadar.

A închis valiza, apoi s-a dus la birou și a ridicat telefonul. Trecuseră zile de când nu mai vorbise cu Rudolf, iar acum ardea de dorința de a-i auzi vocea, dar, când a început să formeze numărul, și-a dat seama că era puțin peste ora trei după-amiaza în New York. Rudolf probabil că nu era acasă, așa că a închis apelul. A sunat la recepție, dorind să aranjeze măcar o mașină până la aeroport, dar nu a primit niciun răspuns; trebuia să sune din nou peste câteva ore. Apoi, pentru că nu mai avea nimic de făcut și pentru că se simțea ușor beat și mai mult decât deprimat, a început să se îndrepte spre dormitor, descălțându-se pe drum, bâjbâind când să-și desfacă nodul de la cravată. Și tocmai atunci s-a auzit bătaia în ușă.

Un băiat de serviciu, a crezut el la început, care o fi greșit numărul camerei. L-a ignorat și și-a continuat drumul, smulgându-și cravata și aruncând-o pe podea pe măsură ce înainta în dormitor. A urmat o altă bătaie, apoi încă una și, cu o tresărire de enervare, s-a îndreptat spre ușă.

Apoi, în timp ce o deschidea, l-a lovit neîncrederea. O adiere de fericire, apoi, din nou, neîncredere.

La început a crezut că ochii îi slăbiseră, că se retrăsese într-una din reveriile sale, că îi vedea din nou chipul, așa cum avea obiceiul când întâlnea câte o femeie străină.

Dar era ea. Era Eva exact așa cum o văzuse ultima oară, cu două ore mai devreme.

— Îmi pare rău, a auzit-o spunând. Îmi pare rău că am venit neanunțată. Nu era nimeni la recepție, am așteptat mai bine de douăzeci de minute, iar cartea de oaspeți era deschisă pe tejghea, așa că nu m-am putut abține să nu mă uit după numele tău. Sper că nu te deranjez, dar ai spus că pleci mâine și nu puteam risca să te ratez. A urmat o pauză. Trebuia să vin să vorbesc cu tine.

Fără să spună niciun cuvânt, a deschis ușa mai larg, iar Eva a pășit în imensitatea apartamentului cu tavane înalte și lumini prea puternice, cu mobilierul din lemn de trandafir dintr-o epocă îndepărtată.

— Nu deranjezi deloc, a spus el, grăbindu-se să își îndepărteze pantofii aruncați din mijlocul covorului, deși părea cel mai lipsit de sens lucru în acel moment.

Îi era greu să gândească. Tot ce-și dorea era să se lase la picioarele ei și să plângă. Ea s-a întors spre el, încercând să zâmbească în timp ce-și scotea eșarfa de pe cap și o strângea în pumn.

— Am venit doar pentru că trebuie să-ți spun ceva. Ceva ce nu am știut nici eu până după ce am plecat din restaurant. Pot să stau jos?

Fără să aștepte răspunsul lui, a tras scaunul de la birou și s-a așezat. Mâna ei a urcat pipăind suprafața lucioasă a lemnului, a ajuns până la vaza cu crini, a atins petalele albe și s-a oprit acolo, ca și cum ar fi fost vrăjită de trompetele albe și delicate. Dar chiar și din profil, el putea vedea că fața ei era gravată de angoasă. Eșarfa alunecase pe

jos, dar ea părea complet inconștientă de acest lucru.

— Nu am știut, Aleandro, a început ea în cele din urmă. N-am avut nicio idee despre scrisoarea pe care mi-ai scris-o după război. Nu am văzut niciodată scrisoarea ta. Orice răspuns pe care l-ai primit, orice ar fi spus, nu a fost trimis cu știrea mea.

Cuvintele nu s-au cristalizat imediat. Au rămas în aer, plutind deasupra Evei și a lui Aleandro, refuzând să i se înrădăcineze în minte. O auzise destul de bine, dar era ca și cum cuvintele ar fi fost destinate altcuiva. Ca și cum ar fi aterizat în camera nepotrivită, între oamenii nepotriviți.

— Dar cum se poate așa ceva? Scrisoarea aceea… Vrei să spui că… Credeam că tu i-ai cerut prietenei tale – Dora, nu-i așa? – să o scrie în numele tău. Părea foarte apropiată de tine, părea… părea că vorbește în numele tău. Ca și cum ar fi transmis dorința ta.

Din cealaltă parte a camerei, ochii lor s-au întâlnit fugitiv, iar gura ei frumoasă s-a strâmbat.

— Dorința mea? Dorința mea, Aleandro? Nu crezi că aș fi vrut măcar să știu prin ce ai trecut, dacă ai supraviețuit? Ea a clătinat din cap, trăgându-și buza de jos între dinți. Nu, nu asta era dorința mea. Și nu puteam să te las să pleci din Budapesta fără să știi. Nu știu de ce, dar era important pentru mine ca tu să știi asta. De aceea m-am întors.

El s-a împleticit până la canapea și s-a afundat în ea, fără să se obosească să scoată ziarul sau revista de sub el. Cu capul în mâini, s-a forțat să se gândească, să ajungă la ceva logic.

— Dar avea sens! Tot ceea ce era în acel răspuns avea sens! După timpul petrecut în lagăr, aveam chiar mai puțin de oferit decât înainte de acel incendiu. Nu mai aveam nimic. Pentru fericirea ta, a trebuit să renunț la orice speranță legată de tine.

— Nu avea dreptul, a auzit-o pe Eva spunând de departe. Ea nu avea dreptul să nu-mi spună despre scrisoarea ta. În tot acest timp, am presupus că după incendiu, totul s-a schimbat și, Doamne, am petrecut multe săptămâni, luni de zile, rugându-mă să fii încă în viață. Nu am știut că trăiești până când nu am citit în ziar despre deschiderea galeriei. A făcut o pauză, a tras aer în piept. Nu avea niciun drept să-mi ascundă această simplă informație.

— O, Eva.

Îi venea să plângă în timp ce-i rostea numele. Iubirea lui, Eva lui, muza lui – nu mai suporta să o vadă așa și nu mai conta ce simțea. Nu mai conta că propria lui inimă se frângea din nou. Inima i se va frânge mereu pentru ea, iar el trebuia să pună singura întrebare care îi mai putea trage înapoi, care ar fi reconstruit realitatea pe care o cunoșteau amândoi.

— Dar ai fi luat o decizie diferită, Eva? Dacă ai fi citit acea seri soare, ar fi schimbat ceva?

Timp de câteva clipe nu a spus nimic, apoi și-a ridicat bărbia și s-a uitat direct în ochii lui.

— Ar fi schimbat totul.

Cuvintele ei l-au descătușat, iar el s-a apropiat de ea, i-a luat mâna și i-a pus palma pe pieptul lui, în dreptul inimii lui care bătea cu putere. Eva s-a retras de lângă el, ca și cum mâna i-ar fi fost arsă, și s-a ridicat de pe scaun, strângând spătarul înainte de a se întoarce și de a porni spre ușă. Iar el nu putea s-o lase să plece, nu putea s-o lase să plece acum, așa cum nu putea opri ceea ce se pusese în mișcare. La ușă, a ajuns la ea, a strâns-o în brațe.

Apoi n-au mai existat cuvinte, nu mai era loc pentru ele. Existau doar brațele, picioarele și buzele lor, palmele lui curbându-se în jurul umerilor și al taliei ei și al oaselor ascuțite de la gâtul ei, iar vocea ei șoptind în urechea lui, „Aleandro, O, Doamne”. La un moment dat, au

înaintat spre cameră, dar el nu mai înregistra nimic acum. Nimic nu exista în afară de ea în brațele lui și de el care o săruta, îi săruta obrajii și ochii și curbura gâtului.

Dacă asta era bine sau rău, nu-i păsa deloc. Pentru prima dată în viața lui, nu-i păsa ce lua de la altul, nu-i păsa ce daune provoca. O nesăbuință îi curgea prin vene și, odată cu ea, un junghi ascuțit de gelozie, ceva ce se simțea ciudat de asemănător cu o otravă, cu un soi de ură. Ură, da, dacă despre asta era vorba, pentru bărbatul care îi pusese acel inel de aur pe deget, pentru viața pe care o trăise fără el. Când a dezbrăcat-o, a fost puțin cam dur, dar ea nu s-a împotrivit și, pentru o clipă, asta l-a umplut de un sentiment amețitor de putere. Dar apoi ceva s-a întâmplat, ceva s-a rupt în el, iar el a alunecat în genunchi. Plângea, cu obrazul lipit de pielea mătăsoasă a abdomenului ei, plângea pentru toți anii care le fuseseră furați, pe care nu-i putea lua niciodată înapoi.

Ea a fost cea care s-a desprins din strânsoarea lui și i-a întins mâna. Și l-a condus în cealaltă cameră, unde a dat la o parte cuvertura de pe pat. Când s-au lăsat pe spate pe cearșafuri, nu mai era nici lună și nici soare. Nu mai era nicio lume dincolo de ei. Exista doar aici și acum și ei doi izbindu-se ca niște valuri, toată eternitatea distilată, dar întregită în acest singur moment.

* * *

Aleandro nu se aștepta ca ea să mai fie acolo dimineața. Și totuși era acolo, cu părul ei auriu despletit pe mătasea grena a pernei, cu ochii fixați pe tavan, cu brațul subțire, pe care purta încă ceasul de aur, îndoit pe piept, cu mâna la gât. Doamne, întotdeauna avea să-i taie răsuflarea când o privea. S-a mai uitat un pic la ea, fără să miște un mușchi, fără să îndrăznească să respire, savurând aproape transparența pielii ei, areolele mari surprinzător de întunecate și mica aluniță din

spațiul dintre sâni. Dacă clipea, se temea că ea va dispărea. Și-a dorit să nu clipească.

— Ești minunată, a spus el după câteva minute, iar ea a tresărit și s-a întors cu fața spre el, roșind puțin. Aș putea trăi zece vieți și nu m-aș sătura niciodată să te privesc.

Trăgând cearșafurile în jurul ei, s-a așezat, timidă, întorcându-și fața de la el.

— Cât e ceasul?

Nu și-a verificat ceasul, uitând poate că îl purta, rămânând nemișcată, ca și cum ar fi fost subiectul unui tablou. Apoi, când s-a mișcat, a făcut-o pentru a se îndepărta de el. El i-a simțit lipsa când ea s-a dus la fereastră și a tras puțin draperiile, lăsând să intre o fâșie de lumină solară.

— Ar trebui să plec, a spus ea, fără să se întoarcă de la fereastră, trecându-și degetele peste panourile de mătase.

Fruntea ei s-a aplecat în față, iar mâna s-a îndepărtat de perdele și s-a dus la frunte. S-a gândit că poate plângea și a simțit o arsură în propriul gât, pentru că știa că ea va pleca. Că într-o clipă se va îmbrăca și va ieși din nou din această cameră și din viața lui, se va întoarce la familia ei, iar el nu putea face nimic pentru a o opri.

— Întoarce-te la mine, a spus el cu toate acestea, iar ea s-a întors.

Spre marea, marea lui surpriză, ea s-a întors la pat și s-a întins peste el, sprijinindu-și capul pe pieptul lui. Au rămas așa, fiecare cu gândurile lui, fiecare cu temerile lui, fiecare cu amintirea nopții precedente. Cu atâtea amintiri ale unor vremuri mai simple.

Nu a știut cât timp a trecut. Doar că fâșia de lumină de la fereastră se rotunjise la un moment dat, că avionul lui plecase de mult, că stomacul îi zvâcnea de foame, că ea era încă aici, în patul lui. Au făcut din nou dragoste, mai încet de data asta, într-un mod în care nu o mai făcuseră până atunci, ca și cum nu ar fi avut niciun motiv să se

grăbească, apoi au ațipit unul în brațele celuilalt. Când s-a trezit, ea nu mai era lângă el. Era la telefon în cealaltă cameră, cu vocea ei constantă, calmă, ridicată doar puțin la sfârșit. El nu auzea ce spunea, nu voia să știe ce spunea, dar după aceea, când ea a apărut din nou în pragul ușii, goală sub sacoul lui de costum, îl durea inima și nu s-a putut abține să nu întrebe:

— Trebuie să pleci, da? Să te întorci la el?

Ea a dat din cap solemn.

— Știe unde te afli?

Nu s-a putut abține să nu-i transpară în voce un pic de speranță.

— Nu, nu cu el am vorbit. Era Dora. Ea încă locuiește cu noi – are grijă de fiica mea – și trebuia să o anunț că sunt bine.

— Și ce-i vei spune când vei vorbi cu el?

Încă mai avea speranță în glas, dar acum era însoțită de o notă ascuțită.

L-a privit îndelung, apoi a traversat camera și s-a așezat la piciorul patului, unde hainele pe care le dezbrăcase zăceau la grămadă, și a strâns în pumni marginea cuverturii de pat.

— Asta, ce avem noi, nu are nimic de-a face cu Eduard. Este secretul nostru.

— Nu are nimic de-a face cu el? Nu crezi, Eva, că poate se întreabă în acest moment unde ești? Unde ai fost toată noaptea?

Tonul lui nu mai era blând; era tăios, aspru, gelozia de noaptea trecută dezbrăcându-l de tot ce-i mai rămăsese. Și astfel, cea mai mare teamă a lui nu era nefondată. Totul era la fel ca în Sopron, doar că acum, mai grav. Acum era căsătorită cu Eduard, iar el nu era poate mai mult decât o diversiune, o scăpare a conștiinței pe care o va pune pe seama nostalgiei. O călătorie pe calea amintirilor.

— Ei bine, sunt sigur că ai găsit deja o modalitate de a explica prezența mea.

Acum ea era cea care părea rănită.

— Asta e ceea ce crezi despre mine? Că am putut să-l trădez atât de ușor cu tine, apoi să inventez o minciună? Cât de puțin mă cunoști?

A aruncat pătura și s-a dat jos din pat, dar nu s-a putut duce la ea, oricât de mult și-ar fi dorit. Nu se putea uita la ea acum și a rămas cu spatele, cu mâinile în șolduri.

— Vorbești în dodii. Poate că tu crezi că nu înțeleg toate astea, dar eu văd destul de clar, Eva. Vrei să păstrezi secretul ăsta.

— Nu este adevărat.

— Nu te juca cu mine, Eva. Nu merit așa ceva. Cel puțin merit adevărul.

Ea a venit atunci în spatele lui și l-a luat în brațe. Parfumul ei floral era din nou acolo, acel parfum pe care el nu va putea niciodată să îl șteargă din haina sau din porii lui, iar el și-a dorit să moară.

— Nu am vrut niciodată să se întâmple așa ceva. Nu am vrut niciodată. Iar motivul pentru care nu am putut vorbi despre Eduard aseară la restaurant, motivul pentru care nu-i pot spune acum despre noi nu este deloc ceea ce crezi tu. Este complicat și va complica totul între noi dacă îți spun.

— N-are nimic, tot vreau să știu.

I-a auzit răsuflarea și i-a simțit obrazul apăsându-i spatele, nu cu dorință acum, ci căutând alinare.

— Aleandro… adevărul este că nu mi-am mai văzut soțul de imediat după revoluție. De aproape un an nu l-am văzut.

Capitolul 33

După ce i-a povestit tot ce se întâmplase, începând cu momentul în care ea și Bianca fuseseră prinse în demonstrații și terminând cu apariția neașteptată a Tamarei la ușa lor, Eva nu a

putut merge mai departe. În tot acest timp, vorbise cu fața la fereastră, neputând să se uite la Aleandro și la privirea lui intensă, iar acum își lipise fruntea dureroasă de geamul rece.

— Habar nu aveam, a reluat ea după câteva minute, alunecând pe scaunul de sub fereastră și trăgându-și genunchii la piept. Nu aveam nicio idee, vezi tu, că eram supravegheați, că ne ascultaseră telefoanele, că îl supravegheau pe Eduard de ceva vreme. Că îl urmăreau și că așteptau o ocazie să-l discrediteze, să ne discrediteze pe noi, și totuși, totul ne-a devenit clar în acel moment. Să fii etichetat ca revoluționar… Nu trebuie să-ți spun ce înseamnă asta în această țară. Din fericire, a continuat ea după o pauză, Tamara și câțiva dintre ceilalți medici aranjaseră deja fuga în Austria la Pamhagen, cât timp granițele erau încă deschise, iar el a plecat cu ei în aceeași noapte. În tot haosul care a urmat, existau șanse mari ca ei să reușească să treacă. Zeci de mii de oameni fugiseră în acele prime zile de după revoluție, dar deja sovieticii închideau rapid granițele și nu mai era prea mult timp. Nici măcar nu am avut timp, vreau să spun, pentru ca noi, familia, să ne gândim la o cale mai bună de a pleca cu el. Fiica mea era încă zdruncinată de zilele de lupte, iar sănătatea Dorei era fragilă de ceva vreme. Era de neconceput să o ducem și pe ea, iar eu nu puteam să o părăsesc pe Dora, așa cum nu puteam să o supun pe fiica mea pericolului unei treceri de frontieră sau altor traume. Așa că a plecat fără noi. A fost aproape imposibil să îl conving să meargă, dar, în cele din urmă, a făcut-o. Într-adevăr, nu a existat altă alegere. Dacă ar fi rămas, nu cred că ar mai fi fost în viață astăzi.

A trecut mult timp până când Aleandro a reușit să vorbească.

— Doamne, Eva, și de atunci ai mai primit vreo veste de la el? Nimic? Știi unde se află acum? Și tu

ești în siguranță? Ești în siguranță aici, în Budapesta?

— Tot ce știu este că se află în Austria, la Viena. Și da, cred că sunt în siguranță. Nu pe mine mă vor, nu câtă vreme cred că i-aș mai putea conduce la el. Degetele ei au trecut peste brocartul verde-închis, urmărind vârtejurile de lemn sculptat de pe scaun. Din când în când primesc vești prin familiile altora, prin sora Tamarei. Am auzit că încearcă orice ca să ne scoată din Ungaria, să aranjeze ca noi și Bianca să mergem la el în condiții mai sigure, dar mă tem că ar fi imposibil. Ar putea dura ani de zile sau poate nu s-ar întâmpla niciodată. Și apoi este ea, Tamara. Tot ce știu este că ea este acolo cu el. Este cu el la Viena, iar eu nu știu ce să cred de la o zi la alta.

Acum tăceau amândoi, iar Eva nu putea decât să ghicească la ce se gândea: Eduard era acum dispărut, iar el era aici, aici cu ea, o ușă care se deschisese pentru el la fel de mult ca și pentru Tamara. Ciudată răsturnare de situație. Era aproape imposibil de crezut.

— Aleandro, nu aș putea niciodată să-l învinovățesc pe Eduard pentru ceva, indiferent de ce se va întâmpla. Întotdeauna a luptat pentru ceea ce era corect, chiar dacă asta însemna să se pună în pericol. În cele din urmă, tot ce îmi doresc pentru el este fericirea, cu sau fără mine. Mi-a fost un soț bun în toți acești ani; mi-a dat mai mult decât îți dai seama.

— Și îl iubești. Îl iubești la fel ca înainte?

Vocea lui, slabă, disperată, căuta ultima fărâmă de adevăr. Tot ceea ce avea ea, tot ceea ce putea oferi era adevărul.

— Întotdeauna am ținut foarte mult la Eduard, chiar și înainte de a te cunoaște, dar cu el a fost mereu altfel decât cu tine. Este greu de explicat și poate că nu există o modalitate de a spune asta. Am construit o casă împreună, am crescut un copil, ne-am împărțit munca, o viață întreagă. Dar,

dacă mai contează, am vrut să știi, înainte să pleci la New York, că am fost singură timp de un an. Poate că nu este o scuză pentru faptul că mă aflu aici, dar cel puțin acum știi.

A urmat o tăcere lungă.

— Nu mă pot întoarce la New York, a spus el.

— Ce? Nu vorbești serios. Ce vrei să spui?

— Nu pot să mă întorc la New York fără tine. Cum aș putea să te las aici acum?

— Aleandro. Nu știi ce spui.

— Ba da. Știu exact ce spun. Și tu ai fost căsătorită cu mine – odată, demult, în inima mea.

A fost atât de poetic încât ar fi putut fi un vers dintr-o carte. El, ea, Eduard. Erau legați unul de celălalt într-un vârtej al destinului care nu avea să-i elibereze niciodată. În veci avea să fie prinsă între acești doi bărbați, cu rotițele istoriei, care îl luau când pe unul, când pe celălalt, sfâșiind granițele inimii și ale vieții ei. Cât de dezordonată era dragostea, când ar fi trebuit să fie simplă, frumoasă. Câte stricăciuni a lăsat în urma ei.

— Du-te acasă, Aleandro. Du-te acasă și trăiește-ți viața. Vei avea întotdeauna dragostea mea, dar există responsabilități de care nu pot să mă îndepărtez.

— Vreau ca viața mea să fie cu tine.

Trebuia să închidă ochii, dar nu putea să blocheze cuvintele lui, nici întrebările care apăreau fără invitație. Putea să meargă cu el? Putea să o părăsească pe Dora? Da, era destul de supărată pe Dora, dar chiar putea să o lase în urmă? Dora era mama ei de suflet; îi fusese alături la bine și la rău, îi dăduse un cămin, o ajutase să-și crească fiica. Și Bianca. Ar putea să-i spună adevărul despre Aleandro? Fără îndoială că i-ar fi purtat pică, iar Eva abia începuse să reducă distanța dintre ele.

Și Eduard. L-ar zdrobi. Dacă s-ar întoarce și le-ar găsi plecate, ar fi de neconsolat. Ar crede că toată viața lor a fost o farsă.

— Am o fiică, a spus ea cu o hotărâre reînnoită. O fată care îl iubește, pe care el o iubește. O fată care probabil că se uită pe fereastră chiar acum, așteptând să vină pe drum cu valiza în mână. Nu le pot răpi asta, nici lui, nici ei.

— Și eu aș putea învăța să o iubesc pe fiica ta dacă aș avea ocazia, a continuat el, fără să se descurajeze. Tot ce cer este o șansă. Tot ceea ce am realizat în această viață, Eva, tot ceea ce am făcut, am visat să împart cu tine într-o zi. Am rămas în viață în lagărul acela pentru tine. Tot ce cer este o șansă. Așa că te rog spune da, Eva. Te rog.

Mâna ei s-a dus la gură pentru a-și reprima un strigăt. *Fiica ta, fiica mea, fiica noastră,* fiica lui Eduard mai presus de toate, mai presus de toate. Bianca, al cărei nume nu-l putea rosti, căci, dacă o făcea, se temea că ar fi dezvăluit singurul lucru care i-ar fi făcut fărâme pe toți.

— Este imposibil.

— Nu este, a spus Aleandro. Știu că ți se pare o propunere nebunească, dar am contacte în New York, contacte importante care vă pot ajuta și am o mulțime de bani, dacă de asta e nevoie pentru a vă scoate pe amândouă de aici. Nu este imposibil, dacă ne-o dorim, și poate că și el și-ar dori-o, dacă asta ar însemna o viață mai bună pentru tine și fiica ta. Așa că vino cu mine, Eva, vino cu mine la New York. *Lasă-mă să* te iubesc așa cum mi-am dorit din ziua în care ne-am cunoscut.

— Nu pot, Aleandro. A ajuns la ultima picătură de putere interioară în timp ce lacrimile îi curgeau pe obraji. Nu pot pleca de aici, nu pot pleca din Budapesta când încă mai există posibilitatea ca el să se întoarcă. E soțul meu.

Cuvintele ei au căzut între ei ca o lamă de ghilotină, reducând la tăcere orice alte îndemnuri sau rugăminți. Întorcându-se cu fața de la el și de la acei ochi plini de angoasă, Eva s-a dus în camera din față, unde a început să-și strângă lucrurile – chiloții, sutienul, rochia și ciorapii –,

apoi s-a retras în baie, având nevoie disperată de această mică distanță între ei.

Când a ieșit, el era încă acolo, tot pe marginea patului, cu fața în mâini, cu linia lungă a corpului arcuit într-o postură ca a unei sculpturi de Rodin. Nu s-a mișcat când ea a trecut pe lângă el pentru a-și lua pantofii de la marginea patului sau când și-a continuat drumul spre ușă. Abia când a ajuns în hol a auzit vocea lui din cealaltă cameră, frântă, dar hotărâtă:

— Nu-mi voi lua rămas-bun de la tine. Nu te voi mai plânge din nou.

Un hohot de plâns i-a izbucnit din gât în timp ce ieșea din apartament și închidea ușa camerei, izolând tot ce conținea. Încet, a închis-o ca să nu permită ieșirea acelor ultime cuvinte adresate ei.

Capitolul 34

Ar fi trebuit să plece de mult. Și încercase. De mai multe ori își sunase agentul de turism din New York pentru a aranja următorul zbor; își făcuse bagajele, îi telefonase lui Rudolf pentru a-i jura că va fi în următorul avion. Dar, de fiecare dată, sfârșise prin a se răzgândi. Totul era gata și totuși nimic nu era gata, așa că a mai amânat încă o zi, încă un weekend, chiar dacă Rudolf încercase să îi explice de zeci de ori că viza lui urma să expire și că aveau să apară tot felul de probleme la ieșirea din țară. A rămas pentru că știa că, odată plecat, nu o va mai vedea niciodată pe Eva și nu putea să accepte acest lucru. Nu cu pata de ruj a ei încă pe pernă, cu cearșafurile pe care nu o lăsa pe menajeră să le schimbe încă impregnate de mirosul ei.

După câteva zile de însingurare îmbufnată în camera de hotel, a început să se plimbe prin oraș. Mersul pe jos îl ajuta să-și limpezească mintea, și astfel se plimba fără țintă – la început prin cartierele sinuoase de pe Dealul Castelului, apoi se

aventura pe unul dintre podurile din Pesta, mergând repede ca să se apere de frigul de sfârșit de octombrie, cu gulerul ridicat și cu mâinile în buzunare. A trecut pe lângă magazinele de rochii de pe strada Váci, unde își imagina că Eva făcea cumpărături într-o vreme în care vitrinele erau curate și decorurile erau aranjate pe fundaluri de catifea; a trecut prin Piața Eroilor, unde monumentele pline de gloanțe vorbeau despre revoluție; a mers pe malul Dunării, unde cerul cenușiu și năclăit se infiltra în fluviu și strigătul pescărușilor îi oglindea durerea. A mers cu tramvaiul. Tramvaie nesfârșite, fără o direcție anume, cu ochii fixați constant pe geam, căutând-o, subconștient, pe Eva. Nu era atât de naiv încât să creadă că o va zări într-un oraș cu două milioane de oameni, dar nu se putea abține să nu se uite oricum, cu disperarea unui condamnat care se roagă pentru o grațiere de ultim moment.

Aproximativ o săptămână mai târziu, tramvaiul în care era s-a stricat în centrul orașului și, după ce a așteptat aproape o oră până la următorul, a renunțat și a intrat într-o cafenea – un loc mic și mucegăit, cu covoare turcești pe pereți și scaune de răchită care aveau nevoie de o lustruire bună. Avea nevoie să se încălzească și să își studieze harta, iar când chelnerul i-a adus o ceașcă de cafea apoasă, l-a rugat să îi arate unde anume se afla în labirintul de străzi.

— *Köszönöm,* a spus Aleandro.

Chelnerul se așezase lângă el și îi dăduse o explicație detaliată a orașului, ca și cum ar fi fost un ghid turistic, și l-a făcut să zâmbească spunându-i asta. Era primul cuvânt pe care Rudolf îl rostise cu el în lagăr. În America, cei doi vorbeau acum doar în engleză, dar lui îi lipsea această limbă, îi lipsea asprimea și dulceața ei, așa că a rostit din nou:

— *Köszönöm.*

— Este onoarea mea, a răspuns chelnerul, un bărbat vesel, cu o chică de păr sălbatic și cărunt, care roșea de plăcere că își putea etala engleza, iar Aleandro și-a dat seama că omul îl recunoștea cumva, poate de pe unul dintre panourile publicitare pentru deschiderea galeriei.

— Sectorul ăsta, frumos, a continuat el, bătând cu degetul pe hartă. Operaház aici.

Și-a redirecționat privirea spre hartă și a simțit o străfulgerare de căldură răspândită de-a lungul coloanei vertebrale. Nu se afla la mai mult de cinci, șase străzi distanță de clădirea Operei de pe strada Andrássy. Chiar lângă casa în care copilărise Eva.

„Fără rost. N-are rost să merg acolo”, și-a spus. Nu ar fi găsit nimic. Eva menționase în restaurant că tatăl ei murise în timpul războiului – cu siguranță altcineva, nu Eva, locuia acolo acum. Dar el nu a putut rezista impulsului de a arunca o privire asupra casei ei din copilărie, casa la care trimisese scrisoarea, casa în care, la întoarcerea ei după ce se întâlniseră în vară, el îi rămăsese în suflet. Era deja în picioare, mormăind scuze pentru că lăsase cafeaua intactă (cu vinovăție, căci știa că astfel de extravaganțe erau rare în Budapesta) și a pus pe masă câteva bancnote.

Nu se grăbea. Nu avea niciun motiv să se grăbească, așa că se plimba pe îndelete, admirând apartamentele somptuoase din cartierul operei, copertinele de sticlă în formă de scoică, complexitatea garguielor și a motivelor baroce – încântat că acestea fuseseră privilești cotidiene pentru Eva, dar în același timp îmbărbătat de conștientizarea faptului că fusese nebun să aspire vreodată la ea. Că și acum, în ciuda succesului și a banilor, ea încă avea o situație socială mult peste a lui. Era cât pe ce să se întoarcă – poate că era suficient chin pentru o zi – când sunetul unei viori a venit dintr-un parc de la colț, la un mai mult de un cvartal distanță.

S-a oprit și a mai ascultat un minut. Era o melodie clasică, ceva de Beethoven sau de Mozart, ceva ce era obișnuit să audă la vernisajele galeriilor sale sau în holurile restaurantelor scumpe din New York. Violonistul era bun, sunetele erau clare, notele precise, și nu s-a putut abține să nu meargă în direcția sunetului și să nu intre în grădină.

Pe o bancă verde-închis, așezată pe spătar ca pe o scenă, cu vioara ascunsă sub bărbie, a observat o tânără. O fată, de fapt, o adolescentă după cum își dădea el seama, purtând o haină roșie, cu părul castaniu prins într-o coadă ordonată.

Încă o clipă, a rămas în picioare și a ascultat-o, observând-o. Ochii ei erau închiși; părea într-o altă lume, și ceva din felul în care ținea vioara, felul în care sprâncenele i se ridicau și se încruntau odată cu mișcările arcușului, i-au stârnit un fior de melancolie după zilele petrecute la Sopron. Apoi arcușul s-a oprit, ochii ei s-au deschis și l-a văzut. A lăsat arcușul să cadă lângă ea, cu vioara încă sub bărbie.

— Cânți extrem de bine, a spus Aleandro, apropiindu-se. Îmi pare rău, treceam pe lângă tine și nu m-am putut abține să nu te ascult.

— Știu, a răspuns fata, ușor supărată, tăioasă.

Îi reamintea de felul în care se simțea el când picta pe scara de incendiu din New York, când cineva îl întrerupea. Așa că nu s-a supărat și a zâmbit.

— Păi, e bine să fii conștient de talentele tale. Te rog să nu mă bagi în seamă. Dar mi-ar plăcea să te ascult în continuare.

— Ei bine, ce primesc în schimb? Nu sunt un spectacol gratuit, să știi.

A râs, a scotocit prin buzunare, dar își lăsase toți banii pe masă la cafenea și tot ce putea să-i dea era niște mărunțiș, ceea ce i se părea jignitor.

— Hai să vedem. O să cânt eu mai întâi o melodie și, dacă îți place, poți cânta și tu altceva

pentru mine. Doar dacă nu te deranjează să împrumut vioara ta, bineînțeles.

Acum îi captase atenția, deși ea încă îl privea cu suspiciune. Avea niște ochi remarcabili – culoarea bogată și prismatică a frunzelor care îngălbenesc – un pic că ai lui Rudolf, dar fără duioșia sau sclipirea de umor din ochii prietenului său. Privirea ei era intensă, un pic sălbatică și cumva batjocoritoare. L-a speriat puțin și, de asemenea, l-a ars până în măduva oaselor.

— Cânți? a spus ea, sprijinind vioara în poala ei. Și ce cânți mai exact?

— Obișnuiam să cânt melodii țigănești. Pot să încerc?

Privirea a zăbovit, cu o sprânceană încruntată, în timp ce îl măsura încet din ochi, de la pălărie până la pantofi. Apoi, buzele ei lucioase s-au strâns a indiferență și i-a înmânat vioara, îndreptându-se spre capătul îndepărtat al băncii, unde a sărit înapoi pe spătar și și-a așezat bărbia pe dosul palmei.

— Încearcă să nu strici corzile. Tocmai ce am luat-o de la acordat.

— Da, șefa, a spus el.

Era o expresie americană care se pierduse clar în traducere și, după ce s-a gândit un moment, a plonjat într-o veche melodie preferată pe care obișnuia să o cânte tatăl lui, ceva ce asculta de pe un vinil pe care îl cumpărase dintr-un magazin second-hand din East Village, numit *The Sounds of Gypsy Rhapsody,* Dar a asculta și a cânta erau lucruri foarte diferite și, pentru că falsase de mai multe ori, s-a oprit și i-a înmânat vioara înapoi.

— Îmi pare rău, a trecut foarte mult timp.

— Nu e rău, a răspuns ea. De unde știi muzica asta?

— Am locuit în Sopron. Cu mult timp în urmă. Cântam și eu cântecul ăsta odată, când eram de vârsta ta. În taverne.

•

— Mama mea este din Sopron. Ei bine, nu chiar, dar obișnuia să petreacă destul de mult timp acolo când era mică.

— Serios? a întrebat el, încântat. Și mamei tale îi plăcea muzica țigănească?

S-a auzit un pufnet batjocoritor.

— N-aș zice. Mama ascultă doar operă. Toată acea melodramă și vocalizele alea! Mie mi se pare ridicol. Adevărata muzică se cântă cu instrumente. Și-a scos din buzunarul hainei o țigară zbârcită, pe care a aprins-o cu o brichetă de argint. Suflând un inel de fum în aer, a ridicat-o ca pe o explicație. Beneficii secundare. Încearcă să pretindă că nu fumează, dar știu unde le ascunde.

— Câți ani ai? nu s-a putut abține să nu întrebe.

— Sunt suficient de mare ca să nu fiu prinsă, a spus ea și a mai suflat un cerc. Apropo, eu sunt Bianca. Bianca Kovaks. A fost o mică mișcare a încheieturii mâinii, țigara șchioapă făcând un cerc. Mă bucur de cunoștință.

— Și unde locuiești, Bianca?

— De ce, ai de gând să mă pârăști? Mamei nu-i pasă, crede-mă. Ea lucrează tot timpul.

— Nu am de gând să fac nimic de genul ăsta.

— Ei bine, acolo. A făcut semn cu mâna în direcția generală a străzii Andrássy, cu glorioasele sale apartamente pariziene, despre care, în mod clar, ea avea o părere foarte proastă, rozându-și o unghie scurtă, de un roșu aprins. Locuiesc cu mama și cu bunica mea. Ei bine, un fel de bunică. Buni, pe de altă parte, mi-ar rupe oasele.

A trebuit să tragă aer în piept, cu sângele explodându-i în tâmple, acolo unde își apăsase degetele pe pielea subțire.

— Și unde este tatăl tău, Bianca?

— E plecat. Bianca a tras un ultim fum adânc din țigară și a călcat-o în picioare pe bancă, apoi a zdrobit-o cu călcâiul galoșului, ca să fie sigură, și i-a aruncat o altă privire pătrunzătoare. Ei bine, nu prea pari a fi un rusnac, cu siguranță nu dacă te

pricepi la genul ăsta de muzică, așa că o să-ți spun. Aplecându-se pe jumătate pe bancă, a șoptit: în curând o să mergem la el, la Viena. Viena este locul unde voi locui în curând.

— Viena?

S-a uitat mai atent la fată, căutând o urmă de asemănare, dar chiar nu exista niciuna. Fata asta nu semăna deloc cu Eva, nu poseda niciuna dintre trăsăturile ei angelice, din gingășia ei, dar era convins că aceasta era fiica ei.

— Da, știi, locul de naștere al marilor compozitori? Ea și-a dat ochii peste cap. Dacă ești din Sopron, ar trebui să cunoști Viena. Nu ai auzit de ea?

— Bineînțeles că da. Bineînțeles că da. Dar… dacă n-ai merge la Viena? Se aventura pe un teritoriu interzis, știa, dar cum se putea abține? Era vorba de fiica Evei. Nu-i venea să creadă, nu se putea convinge să creadă asta. Dacă… dacă, să presupunem, ar fi… să pleci în altă parte? Cum ar fi America? New York, de exemplu?

Fata a rânjit. A luat mucul de țigară de pe bancă și l-a aruncat în iarbă, peste potecă, împrăștiind un grup de porumbei.

— Nu, tatăl meu nu ar pleca niciodată în America. America ne-a vândut. Au făcut-o în timpul războiului și au făcut-o din nou anul trecut, în timpul revoluției. Nu citești ziarele? Americii îi pasă doar de America, iar el nu ar accepta niciodată să trăiască acolo.

— Dar dacă ar fi să locuiești acolo doar cu mama ta? New York-ul este un loc frumos. Un loc al muzicienilor.

Acum se uita la el ca și cum s-ar fi gândit să-i taie gâtul. A ridicat vioara de pe banca unde o așezase între ei și i-a aruncat o altă privire criminală în timp ce o trântea în geantă. A sărit de pe bancă și, fără să mai spună nimic, a început să se îndepărteze, cu coada ei de cal neagră și elegantă legănându-se în urma ei.

— Așteaptă! A alergat după ea, a ajuns-o din urmă pe bulevard, îmi pare rău. A fost doar o întrebare. Nu am vrut să te supăr. Te rog să nu pleci.

S-a răsucit brusc spre el, cu șuvițele de păr desprinse de vânt biciuindu-i fața, care se înroșise ca sfecla.

— Tata se va întoarce după noi! Se va întoarce pentru că mă iubește și mi-a promis că o va face, iar eu voi locui cu el la Viena! La Viena, cu tata, nu în altă parte! Ea s-a retras, conștientă de cei câțiva trecători din preajmă, și l-a împuns cu unghia ei lăcuită. Dumneata, domnule, ar trebui să-ți vezi de treaba dumitale.

Apoi i-a întors spatele și a plecat, traversând strada la următorul cvartal, iar el a văzut-o cum dispare, exact așa cum bănuise, în clădirea cu statuile lui Venus.

Ar fi trebuit să fie devastat. Orice persoană rezonabilă ar fi fost, însă totul alunecase de mult dincolo de rațiune, iar el nu putea să nu vadă în asta un semn. Să se întâlnească astfel cu fiica Evei, să o întâlnească pentru prima dată în timp ce cânta la vioară în parc – vioara, dintre toate instrumentele – nu putea fi decât un semn! Sigur, nu fusese chiar un schimb ideal de replici, dar într-o zi, cumva, ea avea să ajungă să-l placă. Nu ca pe tatăl ei, cu siguranță nu în același fel, dar în New York existau o mulțime de distracții și luxuri care să topească gheața dintre ei – locuri în orchestrele simfonice, cea mai bună vioară care se putea cumpăra, pandantive drăguțe, lucruri de acest fel, cărora nicio fată de vârsta ei nu le putea rezista. Dar la toate aceste lucruri avea timp să se gândească mai târziu. Tot ceea ce conta era că o găsise pe Eva. În mod miraculos, o găsise, și orice lucru părea din nou posibil.

Capitolul 35

Era aproape întuneric când Aleandro și-a dat seama că se pierduse din nou. Atât de absorbit fusese în gândurile sale în ultimele două ore, încât se îndepărtase de strada Andrássy și iată-l acum prins într-un labirint amețitor de străduțe lăturalnice. Din fericire, la un moment dat, a ajuns în fața aceleiași cafenele în care se oprise mai devreme și a intrat, sperând că amabilul ospătar va mai fi acolo pentru a-i oferi indicații spre pod.

Lumina era scăzută, iar locul, la fel ca după-amiaza, era aproape gol. Doar o singură familie mai adăsta la o masă lângă perdeaua despărțitoare de la bucătărie, tata, mama și cei doi băieți ai lor, care suflau unul spre altul ghemotoace de hârtie prin paie, peste farfuriile goale. Adulții vorbeau mulțumiți, savurând înghițituri dintr-un lichior palid.

— Aha, prietene, te-ai întors! a exclamat bărbatul, iar când acesta s-a ridicat să-l întâmpine, Aleandro a văzut că era de fapt însuși chelnerul. Renunțase la șorț, iar acum purta o beretă maro, ceea ce îi dădea o aură de poet. Aceasta, familia mea. Vino, prietene, salută familia!

Aleandro a zâmbit, s-a apropiat mai mult, întâmpinat de saluturi amestecate, cu entuziasm din partea femeii, cu jumătate de inimă din partea băieților, care își continuau bătălia cu hârtii.

— Vino să te așezi! Vrei bei ceva? Slivovitz aici, cel mai bun din Budapesta! Îți promit asta!

— Mulțumesc, mi-ar plăcea, dar nu am bani să plătesc.

— Nu ai nevoie de bani. Plătești mai devreme, îți amintești?

Nu putea să refuze; într-adevăr, i-ar fi prins bine o dușcă de rachiu de prune, așa că s-a așezat, trăgând un scaun în colțul mesei. Înghițitura a făcut minuni, încălzindu-l instantaneu, și a fost recunoscător că ospătarul i-a umplut din nou paharul fără să fie nevoit să ceară.

— Frumoși băieți, a spus Aleandro, acum în maghiară, și le-a făcut cu ochiul, făcându-i o față caraghioasă celui mai tânăr, care se tot holba la el.

— Aurel, Béla, a spus chelnerul, arătând spre fiecare dintre fiii săi. Iar această frumusețe de aici este Adda, soția mea. Eu, Tamás. Ai copii în America?

Aleandro a clătinat din cap, uitându-se la paharul aproape gol. Tamás, numele unuia dintre frații săi. O senzație de leșin i-a însoțit ultima înghițitură din coniac.

— Nu, nu mai am familie acum. Dar sper să am, într-o bună zi.

— Familia e totul, nu? a spus Tamás, chelnerul, care insista să vorbească în engleză, deși era evident că ar fi putut avea o conversație mult mai ușoară în maghiară. Băieții mei, ei dau viață. Viața mea nimic fără acești băieți.

S-a aplecat spre unul dintre ei, l-a apucat de bărbie și l-a sărutat zgomotos pe tâmplă.

— Da, tata! a țipat băiatul, dar Aleandro a văzut că zâmbea în timp ce se smulgea din strânsoarea tatălui său.

Și deodată, totul s-a prăbușit în interiorul lui – numele Tamás; băieții, cu obrăznicia lor copilărească; evenimentele din după-amiaza aceea; Eva, care era acasă, la doar câteva străzi distanță, dar niciodată nu fusese mai departe de el. A trebuit să se agațe de marginea mesei pentru a se sprijini.

— Altă băutură, a întrebat Tamás, ridicându-și sprâncenele cărunte către Aleandro.

Gulerul paltonului i se părea prea strâns și l-a descheiat, apoi și-a desfăcut și nasturele de sus al cămășii. Dorul brusc de frații lui era atât de copleșitor, încât nu putea să respire.

— Mulțumesc, sunteți foarte amabil, a spus el. Nu doresc să rămân prea mult timp. Dar aș vrea să vă întreb ceva. Și-a împins mâneca hainei la spate și, fără să se mai gândească, a desfăcut cureaua

ceasului și l-a așezat pe masă. Cu cât m-ați putea plăti pentru ăsta?

— Ăsta? Tamás a ridicat ceasul de pe masă, ochii i s-au mărit când l-a apropiat de față. L-a așezat înapoi cu grijă, cu o evidentă deznădejde. Ăsta nu se poate cumpăra. Nu sunt suficienți bani pentru acest ceas aici.

— Nu am nevoie de prea mult. Să zicem… o mie de forinți. Suficient pentru un tren până la Sopron și înapoi. Cel de noapte, pentru care îmi imaginez că va trebui să mă grăbesc. Vedeți, dacă m-aș întoarce acum la hotelul din Buda ar fi o mare bătaie de cap și mă tem că aș pierde ultimul tren. Și mă aștept să fiu destul de ocupat aici, în Budapesta, în următoarele zile, așa că trebuie să plec diseară. Nu este ceva ce poate aștepta.

— Nu pot să iau ceas aici. Tamás a clătinat din cap, cu mâinile pe genunchi, cu privirea plecată, pe care a ridicat-o o clipă mai târziu. Apoi a ridicat un deget. Dar numai pentru a ține, pentru împrumut, îți dau împrumut, da? Când întorci la Budapesta și faci rost de bani de la hotel, tu plătești și eu dau ceas înapoi.

— Sunteți foarte amabil, vă mulțumesc. Și vă mulțumesc pentru coniac. *Köszönöm.* A fost o onoare pentru mine, a spus Aleandro, reluând cuvintele anterioare ale lui Tamás. A fost o onoare pentru mine să vă cunosc familia.

Apoi, luând banii pe care Tamás îi extrăsese dintr-un sertar de sub bar, i-a înmânat ceasul și s-a întors în stradă.

* * *

Trenul de noapte spre Sopron era doar cu puțin mai bun decât ceea ce experimentase în zilele războiului: o cabină întunecată, umedă, fără căldură, cu geamuri crăpate prin care șuierau rafale de aer înghețat. Pe bancheta de lemn unde avea locul (cel puțin aici era un loc unde putea să șadă), Aleandro, înfășurat în haină, asculta zgomotul roților, privind întunecimea care ascundea

câmpurile și pe fermierii care dormeau în căsuțe împrăștiate, precum și livezile de meri care zăceau sterpe, acoperite de gerul timpuriu, sub cerul fără stele.

Soarele abia apărea la orizont când a ajuns la gară. Era mai frig aici decât în Budapesta, pe jos se așternuse un strat ușor de zăpadă, iar el a parcurs cele două străzi până la stația de troleibuz, doar pentru a-și da seama că liniile de troleibuz nu mai erau acolo.

O oră mai târziu, epuizat, sperând că va găsi un loc de odihnă, a ajuns în piața principală. A măsurat din priviri imensitatea pieței pietruite, în timp ce un fior i s-a strecurat în piept. Biserica fusese incendiată – o aripă din ea zăcea sub o schelă, fără ferestre, iar intrarea fusese baricadată cu scânduri. Dincolo de piață, dincolo de coloana pătată de mușchi, unde Eva se așezase cândva sub un balcon cu flori, nu mai era nimic altceva decât o gaură imensă. Nicio bougainvillea revărsată într-o cascadă de flori roz-violete, niciun balcon, nici litere aurii în semicerc pe fereastra sub care Eva, în rochia ei roșie, cu limonada alături, își citea cărțile.

Mai mult pentru că nu mai suporta frigul decât din alt motiv, a părăsit piața și s-a îndreptat spre capătul acesteia. Plăcuțele de la intersecții ale străzilor purtau nume noi de conducători sovietici. A trecut pe lângă brutarul de unde aduna odinioară pâinile vechi pe care le ducea fraților săi, a trecut pe lângă mai multe clădiri care avuseseră culori vii, verde și piersiciu strălucitor, și care acum erau decolorate într-un pastel trist, plin de noroi. S-a oprit în fața tavernei în care tatăl său obișnuia să cânte și unde băuse prima halbă de bere. Amintirile i-au fost perturbate de și mai multe scânduri, de și mai multe ferestre sparte. Absența vieții era ca un laț care i se înfășurase în jurul gâtului. L-ar fi sufocat dacă s-ar fi oprit să mediteze la toate aceste schimbări suficient de mult timp.

La un moment dat, drumul s-a deschis din nou pentru el. Niciun Citroën cu turiști veniți de la Budapesta ca să-și petreacă vara nu mai mergea în zigzag acum, doar câteva Trabanturi, mașinile est-germane care împânzeau și Budapesta, cu claxoanele lor slabe și epuizate, care behăiau pentru ca el să se dea la o parte din drum. De la geamul uneia dintre ele a ieșit un braț și ceva a fost aruncat în direcția lui – mucuri de țigară, de care s-a ferit, iar prin geam s-a revărsat o înjurătură în timp ce mașina a luat curba.

— Burghez împuțit! Data viitoare o să te calc!

Nu i-a dat importanță; acum se concentra doar asupra locului în care trebuia să meargă în continuare, singurul loc care conta cu adevărat. Și-a dat jos haina bej de cașmir pentru a nu atrage astfel atenția și a continuat să meargă până când a ajuns la curba pe care o cunoștea atât de bine.

În curând, a ajuns la marginea falezei. Așa cum se așteptase, întinderea de pământ de mai jos, care plonja înspre iazul sticlos, era pustie, presărată doar cu o mână de structuri din lemn. Cu inima tăcută și ascultătoare în piept, s-a îndreptat spre câteva butoaie vechi de vin care zăceau în noroi, putrezite, ciobite. Deasupra uneia dintre structuri, o pancartă pe care scria „Vinăria Bartok” atârna strâmb, cu literele decolorate și mâncate de rugină.

A mers mai departe, a mers prin cenușa copilăriei sale, a mers spre singurul lucru care ar mai fi putut fi aici și, când l-a găsit, a căzut în genunchi și i-a îmbrățișat scoarța. Castanul lui, copacul care stătea în fața colibei în care trăise cu frații lui, era încă aici. Părea un miracol, cel mai mare miracol pe care îl trăise vreodată. Și-a trecut mâinile peste scoarță, peste canelurile tăiate de cuțit, a simțit cuvintele înainte de a deschide ochii pentru a le vedea. Și le-a văzut. Și-a fixat ochii asupra cuvintelor și a scrisului copilăresc, lăsând să iasă un plâns care părea să vină nu de la el, ci de la toți – un strigăt comun care se înălța spre cerul

de plumb și care răsuna până la el: Tamás, Attia, Lúkas. Numele lor, încă acolo, unde le arătase cum să le sculpteze. Și-a lipit fața de scoarță și a izbucnit în plâns.

* * *

Ceva mai târziu, Aleandro s-a apropiat de marginea iazului unde copiii se bălăceau vara. Digul de pescuit se înălța deasupra iazului plumburiu ca scheletul unei balene eșuate – alb și fracturat, cu capătul prăbușit în apă. Lângă digul acela se afla locul unde stătuse pentru prima dată cu Eva, dar nu la ea se gândea acum, nici la frații lui, ci, în mod ciudat, la fata în haină roșie. Fata care îi stârnise inima cu vioara ei, cu ochii ei de nucșoară și cu convingerea că tatăl ei va veni după ea.

Așezat pe iarbă lângă dig, și-a lăsat capul între genunchi. Încercase să o convingă pe Eva să rămână, să fie cu el, să-și aducă fiica cu ea. Credea că, dacă va insista suficient de mult, ochii ei se vor închide și va fi din nou a lui. Ceea ce fusese prea orb ca să vadă până acum era că, despărțind o copilă de tatăl ei, un tată de copilul său, i-ar fi provocat aceeași durere intensă pe care tocmai o simțise sub acel copac. Ar fi provocat o pierdere nu foarte diferită de cea pe care o îndurase chiar el în mâinile gardienilor naziști.

Soarele a apus. Aproape că se întunecase din nou când s-a ridicat de pe iarbă și a început să urce pe cărarea cu pietriș spre drumul principal, dar nu cu inima grea acum, nici cu tristețe, ci cu conștiința a ceea ce avea de făcut.

Mă întorc pentru a vedea dacă, după atâta timp, mai există o șansă pentru mine să încep să trăiesc pe deplin, să devin acel bărbat de care poți fi mândru în toate privințele, îi scrisese în scrisoarea sa lui Rudolf, și poate că acum, în sfârșit, dacă avea puterea, reușea să-și îndeplinească promisiunea.

Ajungând la cotul drumului, așa cum făcuse cu mulți ani în urmă, s-a întors și a privit pentru ultima oară în spatele lui, întipărindu-și în memorie peisajul de dealuri și nuanțele de indigo și arămiu ale cerului la apus, micuța structură albă din vârful dealului care fusese vila de vară a Evei. O viață întreagă fusese înghițită de acest peisaj. O viață în care el cântase, își găsise arta, dansase și iubise.

— La revedere, frumosul, fermecătorul și amărâtul meu Sopron, și-a șoptit.

La revedere. Apoi a mers mai departe, strângând din umeri ca să se apere de frig.

Capitolul 36

Iubita mea Eva,

Dintre toate nedreptățile pe care atât tu, cât și eu le-am îndurat, cred că cea mai mare nedreptate din partea mea a fost aceea de a mă amesteca încă o dată în viața ta. Vezi tu, timp de 14 ani, de când te-am văzut ultima dată, am trăit într-o lume creată de mine, în care noi doi nu ne-am despărțit niciodată. Am mers pe văi cu tine, ținându-te de mână pe sub stele, am făcut dragoste cu ține de o sută de ori, așa cum am făcut-o prima dată în pivniță, în noaptea dinaintea incendiului. Și am venit la Budapesta să te găsesc, să iau înapoi cu orice preț ceea ce credeam că este de drept al meu.

A fost egoist din partea mea, știu, să mă gândesc că viața ta nu se poate relua fără mine, deși știam foarte bine că așa va fi. Nimic nu m-a putut ține la distanță, nimic nu a putut să atenueze această ambiție oarbă a mea de a te avea din nou pentru mine.

Apoi, ieri, am fost la Sopron pentru a vizita vechea tabără țigănească și am găsit un copac

care încă mai purta numele fraților mei și mi-am dat seama că în această căutare fără speranță am pierdut ceva care era important pentru mine.

Ca să n-o mai lungesc, mi-am pierdut onoarea.

Așa că îți las un ultim semn al iubirii mele veșnice: caietul de schițe cu portretele tale. Sper că te vei uita la el din când în când, așa cum ai făcut-o acum mulți ani, când le-am desenat. În timpul zilelor petrecute la Dachau, a fost singurul lucru care mi-a dat speranță și care m-a condus să devin ceea ce sunt astăzi.

Și încă un lucru. Am decis să donez jumătate din colecția mea de imagini din Dachau Galeriei Naționale Maghiare. O sursă de încredere din New York mi-a spus că acest lucru ar trebui să fie suficient pentru a obține de la guvernul maghiar trei vize de călătorie spre Austria. Nu știu cât timp va dura până când acest aranjament se va realiza, doar că am primit asigurări că se va realiza. Poate că va fi în curând, poate peste un an. Dar știu că îngerii vor veghea, iar credința acum este tot ce avem.

La Viena, dacă îți găsești soțul, să trăiți fericiți. Trăiește cu familia ta așa cum nu ai mai trăit niciodată, râzi, iubește. Iart-o pe Dora. Când am venit să-ți las caietul de schițe în această după-amiază, ne-am împăcat și cred că și tu ar trebui să faci la fel. Uneori, pentru a-i proteja pe cei pe care îi iubim, trebuie să ne deschidem o breșă în propriile noastre inimi, așa cum a spus ea atât de elocvent, și nimeni nu înțelege asta mai bine decât mine. Așa că las-o să revină în inima ta, așa cum își dorește. Să fie un nou început.

În ceea ce mă privește, nu-ți face griji. Până când vei citi această scrisoare, voi fi deja în aer, traversând oceanul spre singurul loc pe care îl pot numi „acasă" acum. O familie a mea mă așteaptă acolo – un tată și o mamă și un fiu, pe care intenționez să îl îmbrățișez într-un mod în care nu am putut și nu am făcut-o până acum. Dar, în

final, nu merită dragostea pentru familie să dai totul?

Al tău,
Aleandro

Scrisoarea a căzut din mâna Evei.

* * *

Nu știa cât timp stătuse pe terasă cu caietul de schițe, doar că se întunecase și căzuse prima zăpadă a anului. Dora ieșise să îi aducă o pătură și o căciulă și se retrăsese înăuntru să pregătească cina. Prin ușile de terasă întredeschise, o auzea pe Bianca exersând la vioară, iar pe bulevard se auzea un tramvai, cu clopoțelul lui care se estompa în întinderea orașului, spre Piața Eroilor. O familie a trecut pe sub terasă, vocea mamei spunându-le copiilor ei să încetinească, să nu alerge, căci trotuarul era alunecos. De la unul dintre apartamentele vecine venea un miros de castane prăjite, de lemne arse, iar un câine lătra pe un balcon, ca și cum s-ar fi speriat de zăpada care cădea.

Într-o zi, avea să-și amintească toate sunetele, mirosurile și priveliștile din jur și cum degetele ei treceau peste portrete, ca și cum le-ar fi văzut din nou, ca și cum ar fi fost pentru prima dată. Aleandro nu va fi niciodată departe de viața ei, căci în ultimul său dar, o întregea din nou, iar ei vor fi mereu legați prin sacrificiul său la fel de mult ca și prin copilul lor, despre care nu știa nimic.

Și-a imaginat viața ei în continuare. Ea, Bianca și Dora strângeau lucrurile din casă, pline de entuziasm și un pic triste, în timp ce se pregăteau pentru vânzarea bunurilor, făcându-și planuri cu lucrurile pe care aveau să le facă și să le vadă când vor ajunge la Viena. Se uitau înapoi la casa lor, cu cornișele sale albite și terasa rotunjită, ținându-se una de alta într-o îmbrățișare înainte de a se urca în

mașina care le ducea la gară. Aveau să plângă la întâlnirea cu Eduard la sfârșitul călătoriei – Eduard, care devenise complet cărunt în cei doi ani în care nu-l văzuseră, care avea să plângă pe umerii lor, jurând să nu le mai lase să plece niciodată.

Ar fi poduri de reconstruit între mamă și fiică, între fiică și prietenă, între soț și soție. Plimbări sub coronamentul luxuriant al copacilor și seri petrecute în sălile de concerte unde cânta Bianca. Și, pe neașteptate, aveau să o piardă pe Dora într-o dimineață, când pur și simplu nu s-a mai trezit din somn. Eva avea să aibă parte de dragoste în viața ei – și lacrimi, dar mai ales dragoste.

Dar deocamdată, pentru încă o oră înainte ca Eva să se întoarcă înăuntru și să pășească spre restul vieții ei, erau doar ea și caietul de schițe. A închis ochii, l-a strâns la piept și s-a lăsat purtată într-un alt deceniu, când un tânăr îi recuperase gentuța mamei și îi vorbise sub norii de ploaie care se adunau.

Și i-a fost suficient. I-a fost suficient pentru moment.

PARTEA A IV-A

ADEVĂRURI

Capitolul 37

New York
Vara anului 1991

Sub balustradă, coroanele acoperite de rouă ale copacilor străluceau ca niște ornamente în lumina soarelui abia răsărit. Toată noaptea, Aleandro privise și așteptase ca soarele să se ridice deasupra Central Park, întrebându-se de ce, în toți acești ani, nu reușise niciodată să-i surprindă frumusețea tăcută și magnifică. Încercase de multe ori, dar fiecare încercare îl lăsase mai deziluzionat decât precedenta. Pentru o vreme, și-a reamintit că peisajele nu erau punctul său forte, nu fuseseră niciodată. Îi plăcea să picteze oameni – oameni, cu emoțiile lor conflictuale, cu luptele și triumfurile lor. Arta lui fusese întotdeauna despre oameni.

Chiar și asta, însă, nu mai reușise să facă de ceva vreme. Cât timp trecuse de când nu mai ținuse în mână o pensulă? De cât timp nu mai expusese într-o galerie? Era uimit de fiecare dată când deschidea un ziar sau o revistă de artă și își vedea surprins numele încă pe prima pagină a ziarelor. Și totuși, așa începuse necazul, cu un articol din *ARTnewS,* pe care Frank, asistentul său credincios, i-l livrase în acea duminică dimineața, împreună cu espressoul său dublu de la cafeneaua din josul străzii. Încă în halat de baie, se afundase în canapea și, luând înghițituri mici din ceașcă, începuse să răsfoiască ziarul. Nu erau prea multe lucruri care să-i atragă atenția, cu excepția unui articol intitulat *Efectul morții,* pe care începuse să-l citească cu un interes moderat.

Era un articol de umplutură și, la jumătatea lui, îl lăsase deoparte cu o tresărire de iritare. Acolo se aflau doar numele așteptate – Van Gogh, Gauguin, Lautrec, Monet – marii maeștri ai secolului al XIX-lea care nu s-au bucurat nici măcar o singură zi de faima lor. Dacă autorul ar fi fost lângă el, l-ar fi apucat de guler. „Dar ceilalți?" ar fi întrebat el. „Dacă te-ai fi deranjat să sapi puțin, ai fi descoperit că au fost mulți alții care au sacrificat totul pentru arta lor și au murit înainte de a vinde un singur tablou. Și cum îi cheamă?"

Dintr-odată, însă, așa cum s-ar fi așteptat, la sfârșitul articolului se afla numele său. Ridicându-și ochelarii, pe care îi aruncase pe canapea, s-a aplecat să se uite mai atent. Nu doar o propoziție, ci un întreg paragraf îi fusese dedicat lui.

> *Nimeni nu l-a mai văzut pe Aleandro Szabó, în vârstă de 72 de ani, de aproape un deceniu, ceea ce i-a făcut pe mulți să creadă că artistul nu mai este în viață. Am putea presupune cu siguranță acest lucru, pe baza evaluării astronomice stabilite de Sotheby's săptămâna trecută pentru una dintre primele sale lucrări din Dachau. Deşi acest lucru poate fi atribuit în mare parte faptului că sunt atât de rare – majoritatea lucrărilor lui Szabó se află la Galeria Națională a Ungariei sau sunt în proprietatea privată a omului de afaceri Hans Luben şi, mai mult ca sigur, nu sunt de vânzare – ceea ce dă cel mai mult crezare zvonurilor despre dispariția lui Szabó este faptul că nimic nu a ieşit din mâinile artistului de prea multă vreme.*

A lăsat ziarul să cadă. Dându-și capul pe spate, a râs din toată inima, fără reținere – nu din cauza

greșelii evidente, ci pentru că, de fapt, ceea ce spunea articolul era adevărat. Era mort, cu adevărat mort în sensul în care conta cel mai mult. Dacă lumea îl credea așa, cu atât mai bine.

O senzație de mare ușurare l-a cuprins și, în aceeași noapte, a părăsit apartamentul său pentru prima dată după mulți ani, pentru a ajunge aici, în Central Park.

Era trecut de miezul nopții. Pentru o vreme, totul părea destul de liniștit, iar el a savurat liniștea relativă a orașului, aerul proaspăt, ciripitul păsărilor dintr-un tufiș din apropiere. A scos un trabuc cubanez din buzunar și l-a aprins, apoi s-a întins pe o bancă, savurând aroma. Dincolo de porți, unele dintre ferestrele blocurilor-turn erau încă aprinse, iar el le-a privit cu curiozitatea și melancolia obișnuite. Una dintre ferestre s-a deschis și s-a auzit un râs, note de jazz care cădeau în noapte ca o eșarfă de catifea. La o altă fereastră, a zărit chipul unui copil mic, o siluetă mai mare apropiindu-se în spatele ei. Fetița și-a trecut brațele peste gâtul mamei sale și, în timp ce se retrăgeau din vedere, fereastra s-a întunecat.

Nu știa de ce aceste ilustrate banale ale vieții cotidiene îl stârneau atât de mult. Poate pentru că fusese martor la ele din afară pentru mult prea mult timp. Și doar din vina lui. În ultimii cincisprezece ani, de la moartea lui Rudolf, se trezise petrecând din ce în ce mai mult timp în singurătate, pierzându-și interesul pentru viețile celorlalți. La început, fuseseră câteva femei și strângerile de fonduri pentru victimele Holocaustului, la care el participase întotdeauna. Mai fuseseră și cinele liniștite ale Marlenei pentru ei trei, unde un tacâm în plus îl ancora la ceea ce fuseseră cândva, și petreceri mai mari la care el participa doar din politețe. Și Hans. Hans fusese pentru el ca luna și stelele, dar, în cele din urmă, crescuse, iar Marlena se mutase în California pentru a o lua de la capăt, și Aleandro cedase tot

mai mult în fața zidurilor închisorii pe care și-o impusese singur. Nu se putea abține să nu se vadă așa cum era cu adevărat: o figură macabră, ca una din piesele sale de la Dachau, care se ascundea în umbrele Manhattanului târziu în noapte.

A plecat din Central Park spre casă cu mai multă deznădejde în suflet decât venise.

Mai târziu, în acea noapte, l-a visat pe Rudolf. Nu chiar un vis în starea lui agitată, ci mai degrabă un catalog neclar și dezordonat al anilor petrecuți împreună. Rudolf alături de el la fiecare vernisaj de galerie, zâmbetul său strălucitor sub un candelabru când ieșiseră în oraș după întoarcerea de la Budapesta și văzuse în ochii lui respectul pe care tânjea să-l vadă dintotdeauna. Rudolf mult mai devreme, în zilele tinereții lor, stând de pază în timp ce el picta scenele din lagăr. Rudolf în infirmerie, când Aleandro nu credea că va mai trăi încă o zi. Rudolf, ani mai târziu, pe un alt pat de spital, din care Aleandro era convins că se va ridica, cerându-i lui Aleandro să aibă grijă de familia lui.

Rudolf, Eva. Iubirile vieții lui. Îi iubise pe amândoi atât de mult, cu înverșunare. Tot ce-și dorise vreodată era să îi iubească, să îi îmbrățișeze, să-și trăiască viața cu ei, să trăiască în strălucirea lor. Și totuși, amândoi trecuseră pe lângă parametrul vieții lui ca niște stele căzătoare. Arzând, pierzându-se în întuneric, dispărând.

* * *

În dimineața următoare, după ce a privit soarele înălțându-se peste Manhattan de pe terasa sa, Aleandro s-a întors înăuntru și și-a turnat un whisky mare. Gheața a sunat în pahar în timp ce el își privea sufrageria cu un ochi rece și critic. Locuința era exact așa cum voia să o părăsească: flori proaspete în vase chinezești, bancnote stivuite cu grijă pe blatul de granit, pernele pufoase. Chiar și scrisorile lui (puține cum erau) le aranjase și le rearanjase pe masa din hol de nenumărate ori, fără

a lăsa nicio șansă ca ele să treacă neobservate când, mai târziu, portarul ar fi deschis ușa cu cheia lui principală.

Whisky-ul era cald și reconfortant, alimentându-i curiozitatea când își începea ultima sarcină. Niciun gând nu-i ocupa mintea în timp ce se îndrepta spre masa din hol și își trecea degetele peste suprafața bogată, lăcuită, până la sertarul de jos. A bâjbâit în el, a dat la o parte câteva bancnote vechi și scrisori de la fani pe care nu le deschisese niciodată, un trabuc cubanez stătut, niște mărunțiș, în cele din urmă, a găsit flaconul de pastile și l-a extras cu grijă.

Oare va avea curajul de data aceasta? Va fi astăzi ziua potrivită? Trecuse de mai multe ori exact prin acest exercițiu și de fiecare dată își pierduse curajul. De fiecare dată, luase scrisorile scrise în prealabil, pusese pastilele înapoi în sertar, apoi își terminase băutura cuprins de dezgust pentru lașitatea sa.

Cu toate acestea, era ceea ce își dorea, era sigur de asta. Chiar era.

Să fie liber, așa cum fusese cândva, când acoperișul de deasupra capului său era mai mult cerul înstelat. Poate că mai avea nevoie de câteva băuturi înainte. Merita cu siguranță să încerce, chiar dacă era abia șapte dimineața.

Curând s-a așezat pe canapea, cu al doilea whisky în mână, uitându-se la flaconul de pastile din fața lui. Făcându-și curaj, a întins mâna după ele, apoi un sunet a răzbătut prin cameră. Un sunet ascuțit, ca o împușcătură de pistol, care i-a făcut inima să salte, schimbându-i traiectoria. A ascultat din nou. O ușurare rapidă l-a străbătut, realizând ce era, pentru ca apoi sentimentul să facă loc, aproape instantaneu, unei iritații intense.

Frank. Frank bate cu ciocănelul de alamă ca și cum viața lui ar depinde de asta. Numai asistentul lui putea veni aici la ora asta fără să anunțe, dar, la naiba, de ce tocmai azi? Blestemând în sinea lui, s-

a întors în hol în picioarele goale, băgându-și pastilele în buzunar. Trăgând aer în piept, și-a dat jos halatul și a deschis ușa cu forța.

— Frank, ce faci…

Bărbatul de pe prag era cu fața în altă parte, dar chiar înainte de a se întoarce, cuvintele lui Aleandro s-au întrerupt. Acea poziție, acei umeri, care se încovoiau puțin în față, ca și cum s-ar fi ferit de un vânt invizibil. Aleandro l-ar fi recunoscut oriunde.

— Aleandro, Doamne. Ce ți-a luat atât de mult? Nu m-ai auzit bătând la ușă? Un zâmbet neașteptat s-a răspândit pe chipul blând al bărbatului. Am încercat să sun de la parter. La naiba, am încercat să dau de tine încă de ieri. M-ai făcut să mă îngrijorez!

Apucând clanța ușii cu toată puterea, Aleandro s-a chinuit să găsească ceva de spus.

— Hans! Ce cauți aici? Credeam că ești plecat din țară. Am crezut că…

— Da, ei bine, am decis să mă întorc mai devreme. O afacere la care lucram se ducea pe apa sâmbetei și nu puteam lăsa să se întâmple asta. Pot să intru pentru o clipă?

Nu exista niciun motiv, niciun motiv la care Aleandro să poată ajunge destul de repede, iar apoi a fost prea târziu. L-a privit pe Hans descheindu-și jacheta, apoi ridicându-și mâinile spre Aleandro într-un gest amuzat și nedumerit.

— Ei bine, îmi permiți? E devreme, știu, dar am ceva de împărtășit cu tine și cred că o să te intereseze foarte mult. Deci, mă lași să intru acum sau trebuie să-ți scriu un memo și să-l trimit prin secretară?

* * *

Expresia de pe chipul lui Hans, felul în care ochii lui pâlpâiau de înțelegere și groază, i-a zdrobit inima lui Aleandro. O asemenea omisiune, se gândea el acum, suferind. O asemenea omisiune stupidă și gravă de a nu fi ascuns acele scrisori

înainte de a deschide ușa. Lui Hans i-a luat mai puțin de o secundă ca să le observe. Și să o observe pe cea care purta numele lui.

Totuși, pentru o clipă, Aleandro ar fi putut salva situația. Când Hans a întrebat în glumă, într-o glumă atât de clară: „Îți iei adio de la lume, Aleandro? Ai de gând, în sfârșit, să faci acea călătorie lungă?" ar fi trebuit să râdă. Ar fi trebuit să răspundă ceva la fel de ironic, nu să stea acolo în timp ce tot sângele i se scurgea de pe față. Poate că Hans nu ar fi apucat atât de repede scrisoarea de pe masa de la intrare.

Dar acum Hans stătea vizavi de el pe canapea – încă în sacou, în ciuda căldurii din apartament, răsfoind scrisoarea de mai multe ori – și felul în care își îngropa fața în mâini era mai mult decât putea suporta Aleandro. Hans, cu manierele sale blânde și cu inima sa duioasă, nu-l privise niciodată în felul acesta.

— De ce? a spus el simplu. De ce ai vrea să faci așa ceva?

Nu a primit niciun răspuns, doar un oftat, în timp ce Aleandro și-a coborât capul și și-a împletit degetele la ceafă.

— Doar viața, Hans. Sunt obosit, asta e tot. M-am săturat de ea.

— Ești obosit? Asta e tot? Asta e tot ce-ți trebuie ca să te gândești la așa ceva?

O singură lacrimă a alunecat pe obrazul lui Aleandro.

— Știu că este un concept greu de înțeles pentru cineva de vârsta ta, Hans, dar tot ce mi-am dorit a fost să fiu liber. Nimeni nu mai are nevoie de mine aici. Tu ai viața ta, iar mama ta pare destul de fericită acolo, în țara *laissez-faire* a soarelui și a hipioților. Să fiu sincer, nu credeam că va conta atât de mult. În ultima vreme, m-am simțit ca o povară, chiar și pentru mine însumi, iar asta nu-mi doresc deloc să fiu.

— O povară? O povară, Aleandro? Și nimeni nu are nevoie de tine? Ce-i cu toate prostiile astea? Am nevoie de tine, Aleandro; am nevoie de tine! Ai fost ca un tată pentru mine în toți acești ani; mi-ai dat prilejul unui început în viață! Mi-ai plătit școala, i-ai cumpărat mamei mele o casă în Sonoma Valley, pentru numele lui Dumnezeu! Dacă ea este fericită acum, este doar pentru că i-ai dat o a doua șansă la fericire. Cum poți spune că nimeni nu are nevoie de tine? Of, toată această autocompătimire trebuie să înceteze! Pentru că asta e problema cu tine! Te refugiezi aici, în amintirile tale și în autocompătimirea ta, bei, pierzi din vedere viața și apoi spui că nimeni nu are nevoie de tine!

Era furios, iar asta l-a făcut pe Aleandro să aibă și mai multe remușcări.

— O, Hans. Nu mai contează acum. S-a terminat. Îmi pare rău că te-am supărat.

Hans nu a făcut decât să pufnească. După un timp, s-a ridicat și și-a dat jos jacheta, aruncând-o neglijent pe canapea.

— Deci, unde este? Unde este… ce aveai de gând să folosești? Arma, frânghia, unde este? Nici nu-mi vine să cred că îți pun aceste întrebări! Haide, la naiba, arată-mi!

— Fără frânghie. Fără armă. Aleandro a extras pastilele și i le-a dat lui Hans. După cum am spus, s-a terminat acum. Nu trebuie să-ți faci griji.

— Nu, ai dreptate, a spus Hans, examinând sticla și inspirând adânc pe nas. Ai dreptate în privința asta. A băgat flaconul de pastile în buzunarul blugilor săi. Pentru că nu te las aici. Nu plec fără tine. Îmbracă-te, vii cu mine. Și, te rog, nici măcar nu încerca să mă convingi să mă abțin. Bine?

— Bine, a fost de acord Aleandro și a oftat, știind că, într-adevăr, nu avea niciun motiv să se opună. Hotărârea îi fusese știrbită, iar el se simțea deodată secătuit, învins, bătrân. *Era* bătrân, nu mai

mult decât atât – un bătrân pe care îl dureau oasele și a cărui inimă se transformase de mult în praf așa că s-a retras în camera lui pentru a-și aduna hainele. În pragul ușii, s-a întors pentru ultima oară spre Hans.

— Spune-mi, Hans, de ce ai venit aici în această dimineață?

Cu brațele încrucișate, Hans îl privea pe Aleandro cu aceeași oboseală care nu se mai domolea.

— Nu pare să mai conteze acum, dar, în timp ce eram la Londra, mi-a sosit un pachet acasă. L-am deschis și este un caiet de schițe. Un caiet de schițe cu portrete ale unei tinere. Ceva care seamănă foarte mult cu lucrările tale, chiar dacă nu sunt semnate. Niciunul dintre portrete nu este semnat. Nu a fost…

Hans a tăcut, în timp ce Aleandro se întorcea spre canapea și s-a trântit pe ea, cuprins de slăbiciune.

— Era și o scrisoare, adresată ție. Pe care, bineînțeles, nu am deschis-o. Ei, a spus el cu o mișcare disprețuitoare a mâinii, probabil că nu e nimic. Probabil că este doar un imitator sau un artist în devenire care încearcă să-ți atragă atenția. Nici nu-ți pot spune cât de des încearcă oamenii să mă păcălească în vreo schemă artistică frauduloasă, dar am vrut să te întreb oricum dacă vrei să… Aleandro, mă asculți?

— De unde a apărut? a întrebat Aleandro, simțindu-se ca și cum ar fi căzut într-o peșteră. Cine a trimis-o?

— După cum am spus, habar nu am. A venit de undeva din oraș, prin curierat privat și cu semnătură obligatorie la livrare. Dar nu cred că asta este important acum. Ceea ce este important acum este să te duci să te îmbraci și…

— O ai la tine?

— Nu, nu o am. Este la mine acasă. Uite, probabil că nu e nimic pentru care să te enervezi,

și avem timp să vorbim despre asta mai târziu…

Dar vorbea în gol, pentru că Aleandro era deja la jumătatea drumului spre ușă.

— Să mergem, atunci, da?

Un alt oftat a venit din partea lui Hans, în timp ce își flutura mâna în direcția lui Aleandro.

— Ești îmbrăcat în halat. Ești desculț.

— Aha, da, așa este, a spus Aleandro. Pantofii mei.

S-a repezit în camera lui pentru a-i aduce, lăsându-l pe Hans în urmă, complet exasperat.

Capitolul 38

S-a așezat, cu caietul de schițe în mână, pe canapeaua din piele albă a lui Hans, în timp ce umbrele se adânceau în spatele lui, trecând de la auriu la azur și la întuneric. Luminile din turnurile de vizavi de penthouse-ul lui Hans luminau blând conturul camerei. Era târziu. Hans se culcase de mult; Aleandro îl putea auzi sforăind încet, undeva în apartament. Cana de ceai era goală când și-a dus-o la buzele însetate, și doar o picătură amară îi mai rămăsese pe limbă. Nu a îndrăznit să aprindă lumina. Se temea că îl va trezi, că se va trezi smuls dintr-un vis.

Și-a dat seama, în timpul acestei zăboviri, că îi uitase chipul. Că timpul îi șterse detaliile minuscule ale buzelor și ochilor, că uitase onestitatea privirii ei, forma unghiilor, felul în care zâmbetul ei se ridica doar ușor spre stânga, sau că nu se rezema niciodată de spătarul unui scaun, ci se așeza mereu pe margine.

Degetele lui treceau peste schițe, iar pe ele se putea vedea trecerea timpului. Mâinile lui așa cum erau cândva, când pictau și se mișcau, când o pictase pe ea în piață. Timpul. Timpul îi fusese dușman, dar și prieten. Căci nu voise el să uite toate aceste lucruri?

O altă pagină, ultima. La vederea acesteia, a scos o altă amintire din culoarele prăfuite ale minții lui. Ea, într-o rochie roșie, cu părul ei ca mierea ciufulit de vânt, cu picioarele goale, alunecând în nisip, în lumina aurie a unui foc de tabără. Noaptea în care crezuseră că se vor despărți. Noaptea care fusese începutul – și sfârșitul lor. Nu și-a dat seama că plângea până când o picătură umedă nu a aterizat pe pagină, chiar la picioarele ei.

S-a tras înapoi și a așezat caietul de schițe pe canapea, încă deschis lângă el.

Nu mai existau alte pagini. Povestea lor se terminase din nou. Scrisoarea era pe măsuța de cafea. Un simplu plic alb, cu numele lui scris neglijent, un scris despre care știa că nu putea fi al Evei. A ridicat-o, știind că se afla pe marginea unei alte prăpăstii. Și s-a consolat, oricât de ciudat ar fi fost, că aproape că nu trăise suficient de mult pentru a cunoaște acest moment. Acum i se părea un dar.

Indiferent ce spunea scrisoarea, el era pregătit.

Stimate domnule Szabó,

Numele meu este Bianca Kovaks. Aș fi încercat o prezentare mai elaborată, din politețe, dar cred că știți cine sunt. Mama mea este Eva Kovaks. Fostă Eva César. Și cred că dumneavoastră, domnule, ați fost cândva îndrăgostit de ea.

Sper că îmi veți ierta neobrăzarea. Dar eu cred că ceea ce spun este adevărat.

De unde să încep? Vedeți, eu nu am știut aproape nimic despre rolul dumneavoastră în viața noastră până acum cinci ani, când iubitul meu tată, Eduard, a murit. Abia atunci mama mea,

Eva, mi-a mărturisit că donația dumneavoastră către Galeria Națională a Ungariei a fost cea care ne-a asigurat posibilitatea de a ne alătura lui Eduard la Viena, după ce am fost despărțiți în zilele revoluției. Vă mărturisesc că ar fi puțin spus că am fost șocată, dar, așa cum mi-a explicat ea în mod rezonabil, toți avem îngerii noștri. Și aș minți dacă nu aș spune că, dacă nu ar fi fost bunătatea dumneavoastră, poate că nu mi-aș fi îndeplinit visul de a deveni un virtuoz al viorii. Oricât de măreț ar suna asta, gestul dumneavoastră mi-a oferit șansa de a-mi vedea acest vis împlinit, și mi l-a redat pe tatăl meu, Eduard.

Ceea ce mă aduce la motivul pentru care vă trimit acest caiet de schițe, împreună cu această scrisoare. Când mama mea a decis să se întoarcă la Sopron anul trecut, mi l-a lăsat mie.

Nu a oferit prea multe explicații, doar că era singurul lucru de valoare pe care mi-l putea lăsa moștenire și că spera ca într-o zi, dacă va fi nevoie, să-mi ofere o plasă de siguranță. Ceea ce mama nu a înțeles este că eu nu m-am temut niciodată de sărăcie și nici nu am acordat prea multă importanță banilor, așa că m-am gândit la el ca la nimic mai mult decât o amintire pe care să o păstrez pe un raft și să o împărtășesc cu prietenii la cină sau la un pahar de vin. (Da, într-adevăr, este un motiv de conversație excelent).

Totuși, când am studiat portretele, mi-am dat seama de faptul că au legat-o pe mama mea de un trecut despre care nu știam nimic. Iertați-mi francheța, dar chiar și un copil ar putea discerne în

aceste portrete că între dumneavoastră și mama a existat mai mult decât prietenie. Presupun că toți avem secretele noastre, nu-i așa? Ei bine, orice ați fi avut în comun cu mama mea înainte de căsătorie, nu pot să judec. Așa cum am spus clar, loialitatea mea îi aparține, acum și întotdeauna, tatălui meu.

Consider că acest caiet de schițe înseamnă mult mai mult pentru dumneavoastră decât pentru mine și sper din toată inima că va ajunge la dumneavoastră. Dar, dacă nu va ajunge, mă liniștește faptul că prietenul dumneavoastră apropiat, Hans Luben, îl va prețui la fel de mult ca și dumneavoastră. Oricum ar fi, cred că am făcut ceea ce trebuie dându-i-l lui.

De altfel, de când s-au deschis granițele est-europene din nou, în iarna trecută, am avut ocazia să mă întorc în Budapesta și să văd cu ochii mei piesele care ne-au asigurat libertatea. Și trebuie să mărturisesc că am fost profund emoționată. Cu siguranță nu a fost ușor să vă despărțiți de ceva atât de aproape de inima dumneavoastră, și pentru asta vă datorez recunoștința mea. În concluzie, gândiți-vă la caietul de schițe ca la o favoare returnată și ca la felul meu de a vă mulțumi.

Cu prietenie,
Bianca Kovaks

Capitolul 39

Sopron
Vara anului 1991

La marginea iazului, Eva s-a așezat cu obișnuita ei serie de obiecte – o carte, un șal, un termos de ceai și un recipient mare de tip Tupperware pentru a transporta peștele proaspăt prins înapoi la cabana ei. Nu trebuia să vină aici pentru asta. Pescarii amabili erau mai mult decât bucuroși să îi aducă peștele, curățat de solzi și filetat, gata să fie presărat cu mirodenii și pus într-o tigaie sfârâind.

Dar aici își petrecea cele mai frumoase momente ale zilei, aici, în stufărișurile înalte și ondulate, printre parfumul de crăițe și mirosul de pământ umed al iazului, aici, la umbra unei sălcii, privind canoele de pescuit care se mișcau pe apa sticloasă, unde tinerii arși de soare scoteau păstrăvii din apă în plasele lor.

Nu avea chef să citească astăzi și, absentă, mângâia cotorul legat al unui roman de Jane Austen, lăsând soarele să-i încălzească obrajii și ridurile. Cât de ciudat i se părea că în toți cei șaptezeci de ani ai săi nu se oprise niciodată suficient de mult timp pentru a absorbi goliciunea frumoasă a unui moment de liniște. De ce oare numai privind fix la finalitatea iminentă a vieții reușea să înțeleagă că mulțumirea nu putea fi urmărită, că nu era nevoie să fie urmărită, că, dacă te liniștești suficient de mult timp, ea va veni de la sine?

În Viena, viața ei fusese atât de frenetică încât ar fi găsit această noțiune absolut absurdă. Încă își mai amintea acele zile de început, când ajunsese pentru prima dată în Viena, și cum, după nicio zi, luase un autobuz printr-un oraș pe care nu-l cunoștea și apăruse neanunțată la clinica pe care Eduard o deschisese în absența ei, cu ajutorul Tamarei. Eduard insistase ca mai întâi să se instaleze și să se odihnească, dar ea nu avea nevoie să se odihnească; trebuia să se pună din nou în

mișcare. Trecuse un an de când Aleandro se întorsese la New York, un an de așteptare pentru ca vizele pe care le cumpărase cu tablourile lui să ajungă efectiv în mâinile ei, iar acum că era aici, ea tânjea să se întoarcă la viață, să își reia munca. Clinica ieftină, aglomerată de oameni și copii din sectoarele sărace ale orașului, s-a dovedit a fi ocazia perfectă.

Și astfel își începuse noua ei viață la Viena, care se rezuma, la început, la schimburi de lucru de 15 ore. A analizat dosarele pacienților, a stabilit programările lui Eduard, a aprovizionat rezervele de medicamente, a făcut analize de laborator, a echilibrat registrele contabile care, în majoritatea zilelor, arătau un profit suficient pentru a menține lumina aprinsă. În curând, ea era cea care îi primea pe pacienții care nu puteau intra în calendarul aglomerat al lui Eduard și, nu după mult timp, ea era cea cu care aceștia solicitau să se consulte.

Tamara o urmărise cu privirea ei tăcută și, bineînțeles, cum era de așteptat, cu un oarecare resentiment pentru că îi călcase teritoriul. Dar Eva își câștigase și un oarecare respect. Ceva ce cealaltă femeie îi rezervase doar lui Eduard.

În ciuda faptului că Eva nu avea să știe niciodată ce fusese între Tamara și soțul ei, în urma morții subite a lui Eduard, cu cinci ani înainte, relația lor a început să se contopească și să se transforme într-o relație de înțelegere reciprocă. Eva, la urma urmei, știa cum se simțise Tamara în toți acești ani și, în durerea lor șocată, au găsit semințele a ceea ce în cele din urmă avea să devină o prietenie strânsă.

Dincolo de zidurile clinicii, viața ei nu fusese mai puțin ocupată. Ceea ce-și amintea acum, între detaliile mai mari, era această stare constantă de alergare. Alergând spre casă după lăsarea întunericului și adunând cumpărături pe drum, alergând la recitalurile Biancăi, alergând printr-o ninsoare zdravănă pentru a participa la un curs de

medicină la care întârzia mereu. Și totuși, în tot acest timp, nu a experimentat niciodată un sentiment de mulțumire deplină, această pace absolută, fără pretenții, pe care numai Sopron i-o putea oferi – aici, acum, întotdeauna.

Abia după căderea Zidului Berlinului, care a deschis granițele țărilor din spatele Cortinei de Fier, i-a venit ideea de a se întoarce la Sopron. Nu fusese o decizie pripită. Se gândise la ea timp de mai multe luni, oscilând.

Apoi, după ce primise diagnosticul, începuse să se gândească serios la acest lucru.

La urma urmei, ce ar lăsa în urmă? Era pensionată de cinci ani. Bianca fusese în permanență pe drumuri, iar Tamara cunoscuse un arhitect văduv și își petrecea din ce în ce mai mult timp cu cercul său de prieteni, fapt care o bucura pe Eva. În ce-l privește pe Eduard, la un moment dat, se obișnuise cu existența ei fără el, fără vocea lui blândă, fără glasul lui tandru, fără prezența lui liniștitoare. Ajunsese de mult timp să știe cum era să se trezească singură, să ia cina la masa pe care o împărțiseră mai bine de două decenii, în timp ce conversa cu el în gând. Așa că, în toamna anului trecut, își vânduse în sfârșit apartamentul din Viena și, cu banii obținuți, cumpărase cabana Dorei de la guvernul maghiar. Costase mai puțin decât se așteptase și se bucurase că mai avea o sumă modestă de pus în bancă.

Acum îl privea pe pescarul ei preferat, Pálos, cum își trăgea canoea pe malul apei și își ridica peștele într-o găleată grea de metal, pe care a dus-o spre ea.

— O zi bună de pescuit?

Eva a zâmbit de sub pălăria ei imensă din paie, cu marginea îndoită ca să o apere de soare.

— Întotdeauna este așa când veniți aici, domnișoară Eva. Sunteți talismanul meu norocos.

Ea a râs.

— Mai degrabă o relicvă străveche dezgropată din pământ pietrificat. Ei bine, haide, arată-mi. Să vedem ce ai. Îmi lasă gura apă doar gândindu-mă la asta.

Știa că Pálos se va bucura să audă asta. Adevărul era că, de ieri, nu prea avusese poftă de mâncare. Cu toate acestea, refuza să se gândească, refuza să creadă că acesta era începutul declinului despre care fusese avertizată la Viena, când se hotărâse să nu se trateze. Ei bine, știa cât de cât, din anii de experiență, ce o aștepta cu acel tip de tratament, și alesese viața.

O viață pe care să o trăiască în condițiile ei, așa cum a făcut-o întotdeauna. Până la urmă, exista frumusețe în exercițiul de acceptare. Frumusețea consta în întoarcerea la rădăcini, în plantarea florilor, în repararea căsuței, într-o ceașcă de ceai cald sorbită la apus, în privirea pescarilor care scoteau peștele. Timpul care îi mai rămânea, fie că era vorba de o lună sau de câțiva ani, urma să fie petrecut în pace, în frumusețe.

— Sunteți sigură că nu vreți să aduc asta la cabană cu camionul meu? a întrebat Pálos, cu zâmbetul său strălucitor într-un mod care i-a trezit o amintire neclară. N-ar fi o idee bună să vă impută mașina. Eu n-am nicio problemă să-l duc.

— Ca de obicei, am venit pregătită, a explicat Eva, fluturând cutia imensă de Tupperware. Nu mă deranjează mirosul, serios, îmi amintește de vremurile de altă dată, când locuiam aici. Dar îți mulțumesc, Pálos. Ne revedem săptămâna viitoare.

* * *

Jumătate de oră mai târziu, Eva a oprit în oraș, la oficiul poștal, parcând mașina în paralel cu alta, în timp ce se minuna de cât de mult se schimbase orașul în doar optsprezece luni de la reintrarea Ungariei în lumea occidentală. Dintr-odată, erau turiști peste tot. Mulți erau din țările vecine, cum ar fi România și Polonia, care asistaseră și ele cu mare bucurie la destrămarea Blocului Sovietic.

Dar erau și austrieci, de asemenea, și o dată auzise franceză. Orașul era în pragul unei renașteri și, de fiecare dată când o zărea, era cuprinsă atât de fericire, cât și de regretul că nu îl va vedea înflorind pe deplin.

Azi nu primise nimic de la Bianca – nu că ar fi primit prea multe vești de la Bianca când era în turneu așa că și-a strâns pumnul de bancnote și s-a întors la Fordul dărăpănat pe care îl cumpărase printr-un anunț local, nerăbdătoare să ajungă acasă pentru a descărca peștele.

În momentul în care a deschis ușa, a văzut cu coada ochiului o siluetă ciudată. Un bărbat înalt, în vârstă, dar cu un mers ferm. A venit direct spre ea. Și-a ridicat mâna în semn de salut, cu fața un joc de umbre sub pălăria fedora de paie. Un străin care avea nevoie de indicații, s-a gândit Eva, cineva care nu era din acest oraș, având în vedere costumul alb impecabil și sclipirea unui ceas scump. Apoi și-a dat jos pălăria.

În spate, câțiva copii treceau pe lângă ea, vocile lor nu erau decât un zumzet îndepărtat și neinteligibil. L-a privit pe bărbat apropiindu-se de ea, strângându-și pălăria în mână, iar inima ei a început să bată cu putere, dându-se de ceasul morții. Doamne, era prea bătrână pentru astfel de emoții. Ușa mașinii era, din fericire, acolo ca să se poată sprijini, iar ea a apucat-o strâns cu mâna. A clipit din ochi. Nu se putea să fie el. A clipit din nou. Ba da.

Dar se așteptase să-l revadă, nu-i așa? Nu visase că el va veni într-o zi exact așa, mergând pe acel vechi drum familiar din tinerețea lor, cu pălăria în mână? Chiar și la Viena, după ce se reîntâlnise cu Eduard și înțelesese că, în darul pe care i-l făcuse, o lăsase să plece pentru totdeauna, nu crezuse în adâncul sufletului ei că va veni acest moment?

El era aici, iar ea nu se putea gândi la nimic de spus. Nici măcar nu-i putea pronunța numele.

El a fost cel care a vorbit primul.

— Eva. Tu ești. Ești chiar tu?

Întrebarea a provocat o reacție ciudată în ea. S-a aplecat spre scaunul șoferului și și-a luat propria pălărie, un obiect lipsit de eleganță, diform, pe care și-a înfipt-o ferm pe cap. Dorința de a-și ascunde fața de el era de nesuportat. Nici măcar nu-și făcuse timp să-și strângă părul în această dimineață, în cocul obișnuit, și trecuseră săptămâni de când nu-și mai făcuse nimic altceva pe față în afară de a se spăla cu apă și săpun.

El a zâmbit, ca și cum ar fi fost amuzat de acest gest, iar ea, la rândul ei, a simțit un fir subțire de șoc la modul în care timpul avea un fel de a sculpta un chip frumos în bucăți care nu mai erau congruente, cum dinții lui încă perfecți păreau nelalocul lor lângă buzele lui subțiate și albăstrii. Apoi el a făcut ceva la care ea nu s-ar fi putut aștepta vreodată. S-a apropiat și i-a scos pălăria, aruncând-o în stradă, în trafic.

— Lasă-mă să mă uit la tine. Doamne, lasă-mă să mă uit la tine. Ce frumoasă ești încă!

Ochii lui într-ai ei. Tot ce putea vedea erau acei ochi. Aveau aceeași expresie pe care se obișnuise să o întrezărească în articolele din reviste de-a lungul anilor. Plini de neliniște. Erau neschimbați.

— Era pălăria mea preferată, a spus ea.

— Nu-ți stătea bine, a spus el, sorbind fiecare contur și adâncitură a feței ei. Îți este mai bine fără ea. În plus, putem să-ți cumpărăm alta. Dacă vrei să iei prânzul cu mine.

A râs în ciuda lacrimilor ei, în ciuda lacrimilor lui.

— Ce te aduce aici, Aleandro? Ești în vizită?

— În vizită? Nu chiar. O tăcere lungă. Și-a dres glasul apoi. Fiica ta, presupun că ai putea spune că fiica ta m-a trimis aici. Nu chiar, nu direct. Dar ea a deschis drumul până aici cu firimituri de pâine, cum s-ar zice.

— Ai cunoscut-o pe fiica mea, Bianca? În New York? La unul din concertele ei?

Se simțea confuză și ușor panicată. Cum îl găsise Bianca? De ani de zile, îl urmărea în ziare și era foarte familiarizată cu relatările despre retragerea lui din viața publică, cu zvonurile despre presupusa lui dispariție. Și totuși, el era aici, zâmbind în fața ei, invitând-o la masă ca și cum acest oraș ar fi fost Riviera Franceză.

— Nu, de fapt nu am vorbit cu Bianca.

— Nu înțeleg. Atunci de unde ai știut că sunt aici?

În acest moment, a băgat mâna în rucsac și a extras caietul de schițe, care tremura ușor în mâinile sale veștejite.

— Nu ți se pare cunoscut?

O străfulgerare de căldură a înflorit sub pielea ei, iar ea s-a îndepărtat brusc de el.

— Înțeleg. Ei bine, din moment ce ai venit până aici, poate că ai putea să-mi spui exact ce ți-a spus fiica mea. Despre mine.

Și-a dres glasul.

— După cum am spus, de fapt nu am vorbit niciodată. Mi-a scris; mi-a trimis o scrisoare împreună cu caietul de schițe prin intermediul lui Hans, fiul celui mai bun prieten al meu. Mi-a spus că i se părea important să îl returneze proprietarului de drept. A fost o scrisoare drăguță. De asemenea, în ea se întâmpla să menționeze că te-ai întors la Sopron anul trecut. Singură.

— Asta e tot?

— Asta e tot? Nu este de ajuns? Ei bine, a fost suficient pentru mine să mă urc în primul zbor de la New York, să iau trenul de la Marsilia la Viena, să închiriez o mașină și să merg direct la destinație. M-am gândit să vin în oraș să iau o cameră, să mă schimb, înainte de a pleca să te caut. Dar iată-te aici. Aici ești cu adevărat. Zeilor li s-a făcut milă! A ridicat o mână pentru a contracara obiecțiile ei. Nimic nu m-ar fi putut împiedica să vin. Odată ce am știut unde să te găsesc, odată ce am știut că ești pe cont propriu, că

ești pe cont propriu de cinci ani, aș fi vâslit peste ocean ca să ajung aici. A zâmbit în tinerețe. Deși trebuie să spun că mor de foame. Putem merge să luăm prânzul, atunci?

— O, Aleandro. Ochii ei s-au încețoșat cu lacrimi. El nu știa. Nu știa de ce se afla aici; se citea clar pe chipul lui, în felul în care o privea cu o fericire atât de neștirbită. Ea a clătinat din cap, neștiind ce să spună, iar el și-a ridicat mâna și i-a cuprins obrazul. S-a simțit de parcă ar fi lovit-o, simplul contact făcând-o să tresară, și totuși nu s-a putut abține să nu se aplece spre palma lui. *Viața de dinainte.* Aleandro, de ce? a șoptit ea. De ce nu ai putut să te abții? Adică, uită-te la mine. Uită-te la noi. Poate că ne-ar fi fost mai bine doar cu amintirile noastre.

— Da, va fi o conversație lungă și plăcută la prânz. Avem multe de recuperat.

Asta a făcut-o să râdă.

— Ești incorigibil. Și neobosit.

— Încăpățânat ca un catâr. Ca întotdeauna. Acum, a spus el, întorcându-se să scruteze strada din spatele lor, să vedem ce aventuri culinare ne așteaptă. Am auzit că mâncarea ungurească s-a îmbunătățit mult. Am auzit că se servesc cartofi prăjiți cu gulaș. Cu siguranță un lucru binevenit pentru turiști.

* * *

Au găsit un chioșc de pe trotuar, singurul lucru deschis la ora două după-amiaza, și s-au așezat pe o bancă de plastic cu sticle de coca-cola și câteva produse de patiserie cu brânză transpirate între ei. Soarele era fierbinte; amândoi erau plini de sudoare, dar niciunul dintre ei nu se supăra cu adevărat pe căldură, nici pe muștele care bâzâiau în jurul farfuriilor lor de hârtie împăturite în formă de bărcuțe. Orașul era liniștit, căci, deși se schimbaseră multe, siesta de după-amiază era încă respectată cu strictețe.

— Nu mai trebuie să ne întâlnim așa, a comentat Aleandro, luând o ultimă mușcătură din ștrudel, ștergând praful de zahăr pudră de pe mâini. Data trecută, cel puțin am avut și ceva vin. Of, ce n-aș da pentru un pahar de vin, ca să sărbătorim.

— Să sărbătorim?

— Da, să sărbătorim. Tu și cu mine găsindu-ne unul pe celălalt. A zâmbit. Nu-i așa?

Se uita la el, la entuziasmul cu care culegea ultimele firimituri de plăcintă și le băga în gură, fără să fie conștient de praful alb de pe vârful nasului, de felul în care îi scânteiau ochii în soare.

Nu se simțise niciodată mai fericită – sau mai nefericită. Întotdeauna fusese așa cu el, câteva momente de bucurie înghesuite în faldurile realității care îi înconjura. A vieții ei, a vieții lui.

— Aleandro, trebuie să-ți spun că nu voi mai fi aici pentru multă vreme.

— Nu? Și unde te gândești să mergi? Dacă vrei să călătorești, acum că granițele sunt deschise, putem merge oriunde dorești. Și-a încrucișat mâinile la ceafă și și-a înclinat fața spre soare. Îmi place ideea. De a călători cu tine.

De pe buzele ei a ieșit doar un suspin. El nu avea de gând să-i ușureze sarcina. Nu voia să-i spună, se temea că avea să fie nevoită să-i spună, dar vedea acum că nu exista altă cale. S-a ridicat de pe bancă, a venit să se așeze lângă el, i-a luat mâna osoasă și plină de zahăr și a strâns-o între ale ei.

— Este ceva ce ar trebui să știi, Aleandro. Ceva important.

— Nu-mi spune că te-ai recăsătorit. Cine este el? Pentru că de data asta nu intenționez să rezolv lucrurile la fel de pașnic.

— Încetează. Ea a râs și s-a aplecat spre el, și-a pus capul pe reverul sacoului lui, simțind cum i se ridică și cobora pieptul. A închis ochii. Eu am… Sufăr de ceea ce s-ar putea numi o boală incurabilă. Motivul pentru care am venit aici este

că timpul meu, vezi tu, este destul de prețios. Teatral, știu că așa sună, pentru că, de fapt, sfârșitul… ei bine, nu va fi imediat. Este încă devreme și mă simt bine, dar chiar și cu tratament, nu s-ar schimba mare lucru. Mi s-ar prelungi viața, așa am primit asigurări de la medici, dar nu s-ar schimba. Și nu am vrut să stric momentele bune. Am vrut să plec singură. De aceea am venit aici. Ca să mă bucur de cele bune, cât mai pot. Ai înțeles?

Nu a strigat, nu și-a smuls mâna de pe a ei, dar… Când s-a uitat în ochii lui, a văzut că s-au întunecat.

— Îmi pare rău. Nu am vrut să-ți spun. Dar mai degrabă mi-ai forțat mâna. Tăcere. Te rog, spune ceva.

A vorbit în cele din urmă.

— Știam că trebuie să fie ceva de genul ăsta, Eva. Am știut din scrisoarea Biancăi. Ceva ce a spus ea. Că i-ai lăsat caietul de schițe pentru că era singurul lucru de valoare pe care i-l puteai lăsa moștenire. Acestea au fost cuvintele ei exacte. Ar fi putut însemna orice, dar cumva, am știut. Dintr-un singur motiv ai fi putut veni aici. Un singur motiv pentru care te-ai fi despărțit de caietul nostru de schițe. Așa că, vezi tu, nu sunt șocat.

Și-a smuls mâna dintr-a lui.

— Și atunci de ce ai mai venit? S-a simțit brusc furioasă, expusă, vulnerabilă. Dacă mă cunoșteai cât de cât, atunci ți-ai fi dat seama că nu am vrut să fiu găsită. Că atunci când am vândut totul la Viena și am venit aici, a fost pentru că nu am vrut să mă agite nimeni, să nu-i fie milă nimănui de mine. Mai ales nu ție.

— Milă? Doamne, Eva, dintre toate lucrurile pe care această inimă a mea, bătrână și obosită, este capabilă să le simtă pentru tine, te asigur că mila nu este unul dintre ele. Lasă-mă să-ți explic ceva, a spus el și s-a ridicat, apoi, în ciuda rezistenței ei, a tras-o în brațe. Lasă-mă să-ți explic, în caz că te

gândești să mă îndepărtezi din nou. Cu doar trei zile în urmă, am vrut să pun capăt la tot. Devenise prea greu de suportat. Nu mai vedeam frumusețea în nimic, nici măcar în arta mea și, Doamne, am fost atât de demoralizat pentru atât de mult timp. Dar apoi, în decursul unei seri, totul s-a schimbat. Pur și simplu, cu o singură scrisoare, totul s-a schimbat. Vrei să știi de ce mă aflu aici? Ei bine, îți voi spune adevărul. Sunt aici pentru că, de când te-am pierdut, Eva, în urmă cu treizeci și patru de ani, am fost doar o jumătate de om. Am încercat să fiu mai mult, și poate că pentru o vreme, când Rudolf era încă în viață, am fost. Dar după ce l-am pierdut pe el, după ce v-am pierdut pe amândoi, a rămas atât de puțin, și niciun succes sau bani din lume nu ar putea umple golul. Așa că să nu crezi că sunt aici din milă, nici dintr-o idee romanțată și deplasată. Sunt aici pentru că pe mine însumi încerc să mă salvez.

Apoi au început să plângă din plin, amândoi, și și-a dat seama ce spectacol trebuie să fie, doi bătrâni care stăteau în mijlocul celei mai aglomerate străzi din oraș, plângând ca niște copii mici.

— Deci ai venit ca să ne luăm din nou la revedere? De câte ori trebuie să ne luăm la revedere în viața asta?

— Nu, nu sunt aici ca să-mi iau rămas-bun. Nu de data asta, iubirea mea. Pentru că, la fel ca tine, am venit acasă. Am venit acasă ca să rămân.

Capitolul 40

În tot restul acelei veri uscate, caniculare, care avea să lase Ungaria în secetă timp de un deceniu, Eva și Aleandro s-au văzut în fiecare zi. Aleandro a continuat să se cazeze la hanul din centrul orașului, oferindu-i Evei intimitatea de care avea

nevoie. După atâția ani în care nu se văzuseră, după atâția ani de singurătate, amândoi aveau nevoie să fie (cel puțin pentru câteva ore în fiecare zi) ceea ce erau în viețile lor anterioare. După-amiaza, făceau plimbări pe malul apei și mergeau din când în când în oraș pentru cină, deși, de cele mai multe ori, Aleandro gătea pentru ea în bucătăria minusculă din căsuța Dorei, unde, pe un casetofon, punea „I Put a Spell on You" a Ninei Simone și melodiile melancolice ale lui Frank Sinatra, în care propriile lor vieți erau cântate și rememorate – fiecare durere și bucurie, fiecare triumf și decădere retrăite.

Era o stare de fericire și de liniște, mirosul de pește prăjit, vin și lumânări care o făceau pe Eva să uite că s-ar putea să nu mai vadă dealurile acoperite de verde în anul următor, sau că trăiseră despărțiți timp de treizeci și patru de ani lungi. Erau și tăceri, multe tăceri când stăteau pe verandă cu pături și priveau apusul, și în acele momente Eva simțea că ar putea continua așa, îmbătrânind împreună – el cu oasele dureroase de la mâini, pe care le freca la nesfârșit, ea cu valurile ei de oboseală, care veneau mai des. Ei doi, privind pur și simplu apusul de soare pe veranda albită, scăldată de soare. Și totuși, un singur lucru se mai afla între ei. Un lucru pe care ea nu-l mai putea ascunde de el, pentru că devenise prea slabă pentru secrete, iar motivele pentru care păstrase acest secret dispăruseră de mult. Așa că, într-o dimineață de la sfârșitul lui august, Eva a luat albumul cu fotografii de familie pe care îl făcuse pentru Bianca și pe care nu apucase încă să i-l trimită, și l-a așezat în interiorul unui coș de picnic, alături de o sticlă de vin și niște sandvișuri cu castraveți pe care le pregătise cu o seară înainte.

El venit la o jumătate de oră după prânz, așa cum făcea în fiecare zi, în Bugul decapotabil argintiu pe care îl închiriase la gara din Viena, iar ea a sărit înăuntru, acoperindu-și capul cu un fular.

S-a aplecat și i-a sărutat ușor buzele, în felul în care o făcea întotdeauna, ca și cum ar fi fost făcută din porțelan.

— Ce facem astăzi? a întrebat zâmbind, cu ochii lui adânci și întunecați, vioi în lumina crudă a dimineții. Ce are chef regina inimii mele în această după-amiază? Era un lucru obișnuit pe care i-l spunea, dar astăzi era o zi diferită, o zi diferită de cele de dinainte, așa că se întoarse cu nerușinare spre el.

— Pentru început, regina ta ar dori, măcar o dată, un sărut ca lumea. Ea s-a aplecat peste volan și l-a sărutat așa cum își dorea să fie sărutată, cu buzele deschise, așa cum îl sărutase odată, când era tânără. În al doilea rând, m-am gândit să facem o plimbare cu mașina. Până la iaz. Știi tu unde. Vechiul nostru loc de lângă dig.

— Ești sigură? a spus el, înroșindu-se sub pălăria fedora de paie, luându-și o clipă pentru a-și recăpăta vocea. Ești sigură că nu vrei să vedem un loc nou? Am putea merge cu mașina până la lacul Fertö, în Burgenland. Există o cramă mică și frumoasă, cu o cafenea fermecătoare chiar pe malul apei, care cred că ți-ar plăcea. Îți amintești că odată era cât pe ce să mergem împreună în Burgenland?

— Nu, nu astăzi. Cred că astăzi este o zi bună pentru a reveni la vechiul nostru loc. Aș spune că este chiar necesar. În plus, a spus ea, făcând un gest spre coșul de picnic, pe care îl așezase pe bancheta din spate, ți-am împachetat sandvișurile tale preferate și nu poți refuza munca mea făcută cu dragoste.

* * *

O jumătate de oră mai târziu, după ce și-au întins pătura și lucrurile pentru prânz și el a deschis vinul, ea a căutat în fundul coșului albumul foto.

— Ce-i asta? Să nu-mi spui că ești în sfârșit gata să-mi prezinți oficial ilustra ta familie.

— S-ar putea să fii surprins. Haide, deschide-l.

Fotografiile au dezvăluit traiectoria vieții Evei înapoi în timp. Acolo, plutind sub strălucirea primei folii de protecție, era Eva, poate cu doar câțiva ani mai tânără decât era acum, cu părul înspicat cu cenușiu și strâns într-un coc elegant, cu brațul în jurul taliei unei femei tinere, brunete, cu ochi atât de direcți încât păreau să străpungă direct prin fotografie. Stăteau pe un trotuar, iar femeia își sprijinea capul pe umărul Evei, cu brațele larg desfăcute ca și cum ar fi vrut să aprindă luminile strălucitoare ale Filarmonicii din Viena din spatele lor. În fotografia de mai jos, ea purta aceeași rochie neagră și avea brațul legat de cel al unui bărbat blond în frac, care ținea în mână o vioară în timp ce se sărutau în fața camerei.

— Bianca. Ea e Bianca?

— Da, fiica mea. Iar acesta este Sebastian, fostul ei soț. La vremea respectivă erau căsătoriți, dar cred că se poate spune că amândoi erau mai dedicați meseriei lor decât unul altuia. Nu a durat, dar sunt încă prieteni, încă mai fac turnee împreună din când în când. Hai, continuă să cauți.

Adolescența și copilăria Biancăi au fost apoi dezvăluite sub forma unor recitaluri interminabile. Ea avea aceeași privire concentrată în timp ce cânta la vioară, la care el fusese martor în acea zi, cu mult timp în urmă, în parcul Andrássy. Iat-o la o masă de picnic, cu mulți ani înainte, desenând cu o cană de creioane colorate alături, cu buclele întunecate prinse cu două agrafe uriașe cu buburuze. Ea din nou, nu mai mare de doi, trei ani, călare pe umerii unui bărbat care trebuia să fie Eduard – mai bătrân decât și-l imaginase Aleandro, cu tâmplele cenușii, cu ochelarii strâmbi, în timp ce amândoi se întindeau să apuce un măr din copacul sub care se aflau. Dora era și ea acolo, în album, exact așa cum și-o amintea când venise să livreze caietul de schițe la Budapesta: părul argintiu tras sever la spate, deși chipul ei era plin

de afecțiune, silueta ușor estompată în spatele unui tort imens luminat de lumânări.

O viață întreagă fusese captată în aceste fotografii – momente, ocazii, ca niște mărgăritare înșirate. Viața Evei. Un omagiu pentru ceea ce fusese, un omagiu adus fiicei sale. Mâna lui a alunecat de pe caietul de schițe și a căzut fără vlagă în spațiul dintre ei. Părea imposibil să mai continue.

— Știu. Vocea Evei l-a tras înapoi din depresie. Știu că trebuie să fie greu. Dar, te rog, continuă să mergi mai departe. Să ajungem la sfârșit. Aproape am ajuns.

Cum ar putea spune nu? Cum ar putea refuza acest lucru simplu pe care ea i-l cerea? Îi era clar că acest lucru era important pentru ea, așa că a luat din nou albumul și s-a forțat să mai întoarcă o pagină.

Ultima fotografie. Alb-negru, îngălbenită odată cu trecerea timpului. În ea, îl întâmpina chipul Evei, chipul pe care îl cunoștea din propria tinerețe: buzele ei pline se curbau într-un zâmbet pe jumătate, ochii ei strălucitori și alerți, deși cu o duritate pe care nu o mai văzuse în perioada lor anterioară. În brațele ei se afla un bebeluș înfășurat, urma unei bonete tricotate de mână ițindu-se peste pătură. O Dora mai tânără, care emana robustețe țărănească, era și ea în poză, aplecată deasupra canapelei pe care stătea Eva, cu o mână pe copil și una pe umărul Evei. Sub ea, fusese înscrisă, o dată.

Iunie 1944.

O umbră i-a trecut peste față, un tremur, ceva ce Eva nu putea să citească prea bine, deși vedea destul de bine că data își lăsase amprenta. *Iunie 1944.* La mai puțin de un an de la incendiu. El a privit-o, cu lacrimile umplându-i ochii, implorând înțelegere. Tot ce a putut face a fost să dea din cap printre propriile lacrimi.

— Am vrut să-ți spun, Aleandro. Doamne, cât am vrut să-ți spun. Dar când te-am văzut la Budapesta, erau atât de multe în joc, atât de multe aș fi putut pierde dacă ți-aș fi spus. Apoi, după aceea, după ce Eduard a murit, te-am căutat, vrând măcar să-ți trimit o scrisoare, dar tu dispăruseși. Totul era o fundătură. Apoi am citit într-un articol că s-ar putea să nu mai fi în viață deloc, iar între timp Bianca era deja o femeie matură și nu părea să existe niciun motiv pentru a-i spune dacă nici măcar nu te-ar fi cunoscut. Așa că am închis acest secret în inima mea, m-am împăcat cu faptul că îl voi duce în mormânt.

Un strigăt i-a țâșnit de pe buze. Și-a desprins mâinile de față, iar acestea erau ude de lacrimi. A privit spre cer, unde doi șoimi zburau în zigzag sub vârtejurile albe ale norilor, dar nu putea vorbi, și nici Eva nu putea. Au lăsat doar tăcerea să-i învăluie.

— O, Eva, cum de nu am știut? a spus el după ceea ce ar fi putut fi o eternitate. Cred că am știut tot timpul. Cred că, în adâncul sufletului, am știut când am întâlnit-o pe Bianca la Budapesta. Doar că am fost prea orb ca să văd asta.

A fost rândul ei să pară uimită.

— În Budapesta? Dar tu… ai spus că nu ați vorbit niciodată, că nu v-ați întâlnit niciodată.

— Nu, nu în ultimii ani, dar ne-am văzut la Budapesta, când am fost acolo pentru expoziția din 1957. A fost în zilele de după ce ai plecat de la hotelul meu, și eram atât de confuz și de profund uimit, și, ca să fiu sincer, nu eram pregătit să mă întorc la New York. Așa că m-am plimbat și, cumva, o dată, m-am rătăcit lângă Operaház. Atunci am întâlnit-o pe ea. Era într-un parc, chiar lângă casa ta de pe Andrássy. Cânta la vioară și, Doamne, nu mai văzusem niciodată un copil să cânte așa, nici măcar copiii romi, așa că m-am apropiat de ea. Am vorbit doar câteva minute, dar am știut imediat că era fiica ta. Pur și simplu am

știut. Mi-a atins inima și, pentru câteva clipe în acea zi, m-am gândit că ar putea exista o posibilitate pentru noi, că poate faptul că am întâlnit-o așa înseamnă că ar trebui să fim împreună. Chiar dacă ea vorbea despre tatăl ei cu un atașament atât de profund și îmi spunea cât de mult își dorea să se reîntâlnească cu el la Viena, eu încă am crezut că se poate. Nu știu, cred că mi-am dorit atât de mult. Dar apoi, a doua zi, am venit aici. Am venit să văd ce mai rămăsese din vechea mea viață și am văzut numele fraților mei sculptate într-un copac, iar în acel moment am înțeles, am înțeles cu adevărat, că nicio persoană nu poate modifica ceea ce simțea ea pentru el, pentru că asta simțisem și eu pentru frații mei. Că nimic din ceea ce i-aș putea oferi nu l-ar putea înlocui vreodată. Și m-am simțit atât de rușinat, Eva, că mă gândisem atât de puțin la asta înainte. I se tăiase răsuflarea, dar totuși mai avea nevoie să spună ceva, așa că a continuat, având nevoie de această descătușare. Am știut atunci că ea îi va aparține întotdeauna. Și așa a fost, nu-i așa? În ciuda tuturor lucrurilor, el este cel pe care l-a iubit întotdeauna.

— Da, a spus Eva, cu vocea frântă. Bianca, într-un fel, va fi întotdeauna fiica lui Eduard și nimic pe pământ nu va schimba asta. Dar nu înțelegi, Aleandro? Întotdeauna este timp pentru noi legături care să se formeze, întotdeauna este timp, cel puțin, pentru noi prietenii. Întotdeauna există o cale de a lăsa o nouă persoană să intre în inima ta, de a o iubi și de a o accepta, de a o îmbrățișa, așa cum am făcut eu cu Dora, așa cum ai făcut tu cu Rudolf și cu familia lui. Legături de sânge sau nu, în cele din urmă tot ce contează este capacitatea noastră de a iubi. Acum arată-mi copacul tău, a spus ea, și s-a ridicat de pe iarbă, întinzându-i mâna.

* * *

Copacul era acolo, iar după aceea s-au așezat în iarbă, lângă apă, privind cum soarele se scufunda

în iaz și cum se formau valuri pe suprafața aurie și sticloasă. Era sfârșitul verii, al unei veri din alte o sută, din alte o mie, pe care ei nu vor mai fi aici să le vadă.

Terenul din spatele lor nu mai era arid și nici nu mai era presărat cu vechile barăci de vinuri care fuseseră rămășițele unei întreprinderi viticole eșuate după ocupația sovietică. În locul lor fusese amenajat un teren de golf. Vila din vârful dealului, care fusese casa de vară a Evei, era acoperită de schele, cu fațada dezgolită, cu tocurile ferestrelor înlocuite pentru o priveliște cât mai frumoasă asupra viilor atunci când se va deschide ca hotel de lux de Crăciun. Acolo, dincolo de fâșia de apă, urma să fie construit în curând un restaurant cu pereți de un alb pur, în stilul unui castel grecesc, iar umbrelele roșii aveau să împodobească terasa de gresie peste încă un an. Iar aici, în iarbă, erau doar ei doi.

Un martor ocular ar fi putut sugera că, în mijlocul tuturor schimbărilor, ei reprezentau sfârșitul unei epoci, dar cât de mult s-ar fi înșelat acea persoană. Pentru că nu erau la sfârșit; nu vor fi niciodată la sfârșit. Erau doar la început.

Epilog

— Hans, iat-o că vine. Vine.

Liniștea s-a așternut peste Salle Pleyel din Paris și rândurile sale de scaune tapițate cu catifea roșie, presărată cu costume, rochii și evantaie, balcoanele art deco strălucind în toată eleganța lor lustruită sub lumina stinsă din spatele lor. Înclinându-se în față pe scaun, Aleandro se lupta să-și păstreze calmul, înăbușindu-și dorința de a striga. Nu era chiar locul potrivit pentru un astfel de comportament, așa că, în ciuda bătăilor puternice

ale inimii, s-a rezemat de spătar, căutând brațul lui Hans pentru sprijin.

Nu era prima dată când se simțea așa, inima i se strângea în piept în momentele dinaintea intrării ei pe scenă. O urmărise în jurul lumii timp de aproape trei ani, văzuse mai mult de o duzină de spectacole, iar acest lucru era ceva obișnuit. Sugrumat de acel smoching vechi sau costum demodat pe care le detestase dintotdeauna, stătuse de multe ori exact așa, în primul rând, strângându-și genunchii cu brațele de parcă de asta ar fi depins viața lui. Dar în această seară, Hans era aici cu el, iar el se simțea mai puțin la limită, cu inima mai calmă. Seara asta va fi diferită, sau cel puțin așa spera el. Doamne, cât de mult spera.

Liniștea se prelungea, încărcată de așteptare. Nu se auzea nici măcar o șoaptă. Dirijorul a apărut și a făcut o plecăciune înainte de a se așeza pe podium, în fața membrilor orchestrei îmbrăcați în negru. Apoi, o a doua rafală de aplauze a izbucnit când a intrat *ea,* uimitoare într-o rochie lungă de catifea verde, cu părul negru lucios aranjat într-o tunsoare pixie, primele semne ale vârstei mijlocii vizibile în ridurile din jurul ochilor și în zâmbetul ei, o moliciune sub braț în timp ce-și ținea vioara și făcea și ea o plecăciune.

Toată lumea era în picioare. S-a ridicat și el în picioare, ajutat de Hans, care avea grijă de el ca de obicei, chiar dacă ochii lui erau doar pe violonistă, zâmbind ca și cum soarele ar fi străpuns norii de ploaie. Doamne, era mai rău decât își imaginase. Hans era complet pierdut. Cunoștea privirea aceea mai bine decât oricine și, în timp ce-și reluau locurile, a suspinat resemnat.

Cu doar șase săptămâni înainte, când Bianca a cântat la New York, Aleandro i-a cumpărat lui Hans un loc în primul rând, împreună cu un abonament premium la Filarmonica din New York, în speranța că acest lucru va fi suficient pentru ca Hans să aibă acces în culise, unde ar putea încerca

să o convingă pe Bianca să se întâlnească cu el. Tot ce își dorea era o cafea, o plimbare în parc, nimic mai mult. Tot ce-și dorea era simpla șansă de a vorbi cu ea, dar câteva ore mai târziu, Hans se întorsese fără niciun răspuns, ci mai degrabă neamintindu-și defel de ce fusese trimis acolo în primul rând.

Bianca Kovaks, bubuise Hans cu efuziune, era fermecătoare, amuzantă, încrezătoare, directă și amabilă. Era frumoasă. Și, ăăă, s-ar supăra Aleandro dacă i-ar trimite flori sau ciocolată?

Să se supere? Își amintește că a întrebat. *Să se supere?* Ei bine, dacă se supăra sau obiecta, era evident că nu ar fi avut nicio importanță, așa că doar clătinase din cap, dându-și seama că, în cursul acestei lupte tactice, își pierduse cel mai bun soldat. Apoi, în ultimul moment, îl invitase pe Hans să i se alăture la Paris. Dacă lucrurile nu mergeau din nou așa cum voia el, se gândise, Parisul nu era un loc în care să fii singur de Crăciun.

Acum, fixându-și din nou ochii pe scenă, Aleandro o privea pe Bianca alunecând spre scaunul ei placat cu aur din stânga dirijorului. Vioara Stradivarius din mâna ei strălucea sub luminile rampei. A privit-o ridicând vioara, cu privirea pierdută undeva, în adâncul ei, cu ochii pe jumătate închiși. Și-a ridicat arcușul…

Și apoi, frumusețe completă. Atât de multă frumusețe în acele sunete, încât Aleandro a simțit ace în piept și s-a gândit că ar putea muri chiar în acest scaun, și cât de inoportun ar fi, pentru că nu intenționa să moară nici la Paris, nici la New York, ci în Ungaria, unde aștepta Eva, unde vor fi mereu împreună, unde împărțiseră în decursul a douăzeci și două de luni mai mult decât reușeau majoritatea cuplurilor într-o viață întreagă. Doamne, cât de dor îi era de ea! Cât de mult îi lipsea să se trezească lângă ea la răsăritul soarelui și să poată să-i atingă chipul; să o picteze din nou și nu doar din amintiri;

să o liniștească chiar și în cele mai slabe momente ale ei cu umorul lui trăsnit; să o strângă în brațe, mai presus de toate, în lumina apusului. Și pentru a și-o păstra în minte, și-a pipăit buzunarul de la costum, unde în fiecare zi, lângă inima lui, se odihneau două verighete de aur. Verighetele lor secrete.

O strângere de mână. A deschis ochii, iar privirea lui Hans era acum ațintită asupra lui, cu sprâncenele încruntate de îngrijorare. El nu și-a dat seama că se ținea de piept. Bărbatul mai tânăr i-a oferit o sticlă de Evian, cu privirea lui tandră, autoritară, instructivă. „Te rog să bei asta". Aleandro a acceptat-o și a băut, dorindu-și să fi fost whisky sau măcar vin sau șampanie, apoi, după ce i-a înmânat-o, nu au mai existat întreruperi de niciun fel, nu au mai existat priviri îngrijorate, nu au mai existat sticle de apă, nu au mai existat îngrijorări legate de inima lui bolnavă.

Închizând ochii, s-a lăsat purtat de sunete. Peste oceane, decenii și ceruri înstelate, peste zgomotul trenurilor subterane din New York și Paris, peste iazurile din zona rurală a Ungariei și peste clădirile și podurile baroce din Budapesta, sunetele l-au purtat pe aripile lor.

* * *

La sfârșit, o explozie de aplauze l-a readus în simțiri. S-a ridicat de pe scaun – de data aceasta îndepărtând mâinile atente ale lui Hans – și a privit-o pe Bianca cum îi înmâna vioara unui membru al orchestrei pentru ca aceasta să poată strânge buchetele aduse pe scenă pentru ea. Unul în special era suficient de mare ca să fie nevoie de o roabă ca să-l care, iar când l-a luat și a aruncat o privire la cartea de vizită ascunsă în faldurile celofanului, ochii ei au trecut peste mulțime, apoi s-au oprit direct asupra lui Hans. Și a zâmbit. Roșu ca sfecla, Hans s-a întors spre Aleandro cu mâinile ridicate și sprâncenele arcuite, ca și cum ar fi vrut

să spună: „Era din partea amândurora, nu da vina pe mine”, dar Aleandro se hotărâse deja.

De data asta, la naiba, de data asta nu avea să o lase să-i scape fără să arunce o privire în direcția lui, așa că s-a oprit din aplauze. S-a oprit, în timp ce toată lumea încă aplauda. Sub marginea scenei, el stătea în picioare pe picioarele lui bătrâne și filiforme, dorind ca ea să se uite la el. „Uită-te la mine. Ești fiica mea. Ești fiica mea și nu mă poți ignora la nesfârșit. Sunt aici”.

Nu și-a dat seama de ce de data aceasta se aștepta să fie diferit. Poate că era faptul că Hans stătea alături de el – doar ei doi, bărbații, unul bătrân și unul tânăr, legați de trecutul lor la fel de mult ca și de adulația lor pentru marea Bianca Kovaks. Sau poate că era doar faptul că se afla aici, în Paris, orașul iubirii.

Pentru că deodată, pe neașteptate, semnul pentru care se rugase a venit în sfârșit.

Din nebunia de frunze și de floarea-miresei, de mirt, de ferigă veșnic verde și de toate florile de pe pământ care îi umbreau fața, s-a desprins un singur trandafir. Un singur trandafir roșu, strâns ca un pumn de copil, pe care l-a așezat pe marginea scenei în fața lui. Încă o privire. Aceasta, cu un mic semn din cap, era pentru el, doar pentru el, ochii lor aproape identici, cu excepția culorii, fixându-se. Apoi s-a îndepărtat cu umerii ei mândri trași spre spate, cu bărbia ridicată, cu trena rochiei verzi plutind în urma ei.

Erau multe momente în lunga viață a lui Aleandro pe care nu le va uita niciodată – multe lecții pe care le învățase, cuvinte care îl bântuiau. Dar cuvintele Evei, cuvintele iubitei sale, îi răsunau acum în cap în timp ce-și strângea trandafirul cu degete tremurânde și reumatice.

„Dar nu înțelegi, Aleandro? Întotdeauna este timp pentru noi legături care să se formeze, întotdeauna este timp, cel puțin, pentru noi

prietenii. Întotdeauna există o cale de a lăsa o nouă persoană să intre în inima ta”.

Iar ea i-a dat voie. În cele din urmă, i-a dat voie să pătrundă în inima ei.

Nota autoarei

Am copilărit în București, iar muzica țigănească a fost parte integrantă a vieții mele. Vara, o auzeam adesea de la terasele restaurantelor sau din piețele aglomerate în care lăutarii cântau serenade pentru trecători, iar eu mă opream pentru a-i asculta, încântată de aceste melodii duioase, de jale și dor.

Cu toate acestea, în ciuda talentului inegalabil al romilor ca muzicieni, am fost de asemenea martora modului în care mamele își grăbeau copiii când treceau pe lângă ei pe stradă, la modul în care alții treceau pe lângă ei fără să se uite în direcția lor, ca și cum ar fi fost invizibili. De ce erau tratați cu atât dispreț, cu atâta suspiciune, când ei nu făceau altceva decât să aducă un pic de viață într-o după-amiază obișnuită? De ce erau văzuți ca niște străini în țările în care se născuseră, când reprezentau o parte atât de importantă a populației? Aceste întrebări nu au încetat niciodată să mă bântuie, chiar și în anii de după ce m-am mutat în California.

Abia în urmă cu câțiva ani, când am început să cercetez istoria turbulentă și complexă a Ungariei în timpul celui de-al Doilea Război Mondial, s-a consolidat ideea de a integra această cultură mistică și puțin cunoscută în noul meu roman. Pentru mine a fost important să descriu nu doar existența boemă a romilor în vremuri de pace, ci și soarta lor crudă din timpul celui de-al Doilea Război Mondial, când, la fel ca și populația evreiască, au fost persecutați, deposedați de bunuri și drepturi și deportați în masă în lagăre de muncă și de concentrare. Ceea ce mi s-a părut cel mai surprinzător – și la fel de deconcertant pe măsură ce cercetarea mea a avansat – este faptul că, deși un sfert dintre romii din Europa ar fi pierit în mâinile naziștilor, s-a scris atât de puțin despre

acest subiect. În cele din urmă, speranța mea este că, prin intermediul călătoriei sfâșietoare a lui Aleandro și a pierderilor suferite, am putut face puțină lumină asupra a ceea ce unii istorici numesc „Holocaustul uitat”.

Deși este o operă de ficțiune, trebuie menționat faptul că multe aspecte ale acestui roman sunt inspirate din viața reală. De exemplu, arta lui Aleandro Szabó a fost inspirată de cea a artistului leton Kalman Aron, care, după ce și-a pierdut părinții în urma invadării Letoniei de către Germania, a fost trimis la muncă forțată și a trecut prin șapte lagăre diferite în Polonia, Germania și Cehoslovacia. Când gardienii i-au descoperit talentul, a fost scutit de munca silnică și a primit hrană suplimentară în schimbul unor portrete sau replici ale fotografiilor de familie. În 2018, un articol din *New York Times* care anunța moartea lui Aron la vârsta de 93 de ani îl citează pe acesta spunându-i documentaristului Steven C. Barber: „Am reușit să trec prin Holocaust cu un creion”. După război, Aron s-a mutat la Los Angeles, unde a început să-și rememoreze amintirile dureroase într-o serie de tablouri care i-au adus recunoaștere la nivel mondial. Astăzi, una dintre cele mai importante lucrări ale sale, *Mama şi copilul,* este expusă la intrarea în Muzeul Holocaustului din Los Angeles.

La fel ca Aleandro, Eduard Kovaks, soțul Evei, este inspirat de adevăratul doctor András Seibriger, care, în cele 52 de zile de asediu al Budapestei, a ajutat la salvarea vieților a mii de soldați și civili într-un ospiciu subteran îngropat adânc sub Dealul Castelului. Inițial, Spitalul de sub Stâncă a fost echipat pentru a găzdui cel mult 120 de persoane, dar, potrivit documentelor istorice, în timpul celor mai grele zile de bombardament, capacitatea sa a fost depășită de peste zece ori. Paturile au fost împinse unele lângă altele pentru a crea spațiu suplimentar pentru noianul de pacienți, în timp ce

asistentele și medicii – precum Eduard, Eva și Tamara – au îndurat ei înșiși condițiile dure, lucrând adesea fără apă curentă sau hrană timp de zile întregi și dormind doar sporadic pe câte o targă liberă. La sfârșitul războiului, spitalul a fost închis, însă când a izbucnit Revoluția maghiară din 1956, doctorul Seibriger s-a întors pentru a ajuta la salvarea vieților luptătorilor pentru libertate, care se aflau sub focul neîncetat al trupelor sovietice. Spre deosebire de Eduard din roman, Seibriger, care suferea de o afecțiune cardiacă, nu a fugit din Ungaria după revoltă (în ciuda pericolului iminent de a fi arestat sau executat), dar și-a pierdut dreptul de a practica medicina și a fost persecutat de regimul sovietic până la moartea sa în 1977. Astăzi, spitalul este un muzeu unde se află reconstituiri din ceară ale acelor scene brutale. Una dintre ele îl înfățișează pe un tânăr doctor Seibriger îngrijind pacienți răniți în zilele revoluției.

În cele din urmă, Eva este inspirată în întregime din imaginația mea, dar ea întruchipează spiritul curajos și altruist al infirmierelor și al luptătorilor din rezistență în timpul războiului – mulți dintre ei provenind din familii nobile ca și ea – care au păși cu curaj în calea pericolului pentru a lupta împotriva nedreptății și persecuțiilor. Ea, poate mai mult decât orice alt personaj din carte, exemplifică ceea ce suntem capabili să facem în vremuri de restriște și felul cum, în cele mai disperate momente, descoperim cine suntem cu adevărat. Sper că povestea ei v-a inspirat la fel de mult ca și pe mine.

virtual-project.eu

violin

[1] „Sănătate!” (în limba maghiară în original).

[2] „Repede! Afară!” (în limba germană în original).

[3] Moneda din Ungaria între 1927 și 1946, când a fost înlocuită de moneda actuală, forint.

[4] Ești acasă unde te simți ca acasă.

[5] Nu toți cei ce rătăcesc sunt pierduți.

Table of Contents

PARTEA I
- Capitolul 1
- Capitolul 2
- Capitolul 3
- Capitolul 4
- Capitolul 5
- Capitolul 6
- Capitolul 7
- Capitolul 8
- Capitolul 9
- Capitolul 10
- Capitolul 11
- Capitolul 12

PARTEA A II-A
- Capitolul 13
- Capitolul 14
- Capitolul 15
- Capitolul 16
- Capitolul 17
- Capitolul 18
- Capitolul 19
- Capitolul 20
- Capitolul 21
- Capitolul 22
- Capitolul 23

PARTEA A III-A
- Capitolul 24
- Capitolul 25
- Capitolul 26
- Capitolul 27
- Capitolul 28
- Capitolul 29
- Capitolul 30
- Capitolul 31
- Capitolul 32
- Capitolul 33
- Capitolul 34

Capitolul 35
Capitolul 36
PARTEA A IV-A
Capitolul 37
Capitolul 38
Capitolul 39
Capitolul 40
Epilog

Table of Contents

PARTEA I 2
Capitolul 1 2
Capitolul 2 9
Capitolul 3 16
Capitolul 4 19
Capitolul 5 28
Capitolul 6 35
Capitolul 7 40
Capitolul 8 44
Capitolul 9 48
Capitolul 10 60
Capitolul 11 63
Capitolul 12 71
PARTEA A II-A 77
Capitolul 13 77
Capitolul 14 84
Capitolul 15 88
Capitolul 16 94
Capitolul 17 101
Capitolul 18 112
Capitolul 19 124
Capitolul 20 131
Capitolul 21 142
Capitolul 22 148
Capitolul 23 152
PARTEA A III-A 161
Capitolul 24 161
Capitolul 25 169
Capitolul 26 179
Capitolul 27 185

Capitolul 28 192
Capitolul 29 198
Capitolul 30 202
Capitolul 31 211
Capitolul 32 217
Capitolul 33 225
Capitolul 34 230
Capitolul 35 237
Capitolul 36 244
PARTEA A IV-A 248
Capitolul 37 248
Capitolul 38 257
Capitolul 39 260
Capitolul 40 271
Epilog 278